

Ungas Levnadsvillkor

2024 - års LUPP - Rapport

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken
Örnsköldsviks Kommun

Innehåll

1. FÖRORD	4
2. INFORMATION.....	5
2.1 Vad är Lupp.....	5
2.2 Nationella ungdomspolitiken	5
2.2.1 Makt, Inflytande och Goda levnadsvillkor	5
2.3 Barnkonventionen	6
2.4 Lupp i Örnsköldsvik	6
2.4.1 Målgruppen för Lupp-enkäten i Örnsköldsvik	6
2.5 Datainsamling och datahantering	6
2.5.1 Datainsamling och målgrupp	6
2.5.2 Vilka har svarat på enkäten.....	7
2.5.3 Trovärdighet.....	8
2.6 Redovisning och det insamlade materialet.....	8
2.6.1 Hur kan resultatet användas.....	8
2.6.2 Enkätens ämnes/blockindelning	9
2.6.3 Rapportens upplägg	10
3. FRITID.....	11
3.1 Finns det saker att göra på fritiden	11
3.1.1 Saknas det fritidsaktiviteter där du bor?	12
3.2 Vad gör du på din fritid och hur ofta gör du det	13
3.2.1 Gruppen Unga vuxna: Vad gör du på din fritid och hur ofta gör du det?	19
3.3 Vart träffas man på fritiden.....	21
3.4 Deltagande i förening	24
3.4.1 Hur är du engagerad i din förening?	24
3.5 FRITID - Unga med funktionsnedsättning/Anpassad skola	26
4. SKOLA	27
4.1 Vad jag som elev tycker om	28
4.2 Utsatthet	30
4.2.1 Förekommer på min skola	30
4.2.2 Bemötande och agerande.....	31
4.3 Elevinflytande.....	33
4.3.1 VILL vara med och påverka	34

4.3.2 FÅR vara med och bestämma	36
4.3.3 Skillnaden mellan VILL och FÅR	37
4.4 SKOLA - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad skola	38
5. SAMHÄLLE OCH POLITIK.....	39
5.1 Hur intresserad är du...?	39
5.2 Möjligheten till att föra fram sina åsikter i kommunen.....	42
5.2.1 Vill vara med att påverka i kommunen.....	43
5.2.2 Varför man inte vill vara med att påverka	44
5.3 Vart vänder du dig om du vill påverka i kommunen	46
5.4.1 Hur vill du möta politiker i din kommun?	47
5.5 Politiskt agerande.....	49
5.5 Förtroende.....	51
5.6 Barnkonventionen	52
5.7 SAMHÄLLE OCH POLITIK - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad ..	53
6. TRYGGHET	54
6.1 Att känna sig trygg.....	54
6.2 Utsatthet	59
6.2.1 Mobbning och trakasserier	61
6.3 Orättvist behandlad.....	64
6.3.1 Upplevelsen av att blivit orättvist behandlad.....	64
6.3.2 Av vem eller vilka har du blivit orättvist behandlad av?.....	65
6.3.3 Orsaker till att du blivit orättvist behandlad?.....	67
6.3.4 Stöd	69
6.4 TRYGGHET - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad gymnasieskola	69
7. HÄLSA	70
7.1 Hur bedömer du din hälsa.....	70
7.2 Hur ofta är okej	71
7.2.1 Vad hänger besvären samman med	75
7.3 Kosten.....	79
7.4 Motion	81
7.5 Tobak, alkohol och andra droger	83
7.5.1 Hur ofta brukar du...?	83
7.5.2 Dricka alkohol.....	85

7.5.3 Hur får du tag på alkohol?	86
7.5.4 Narkotika	88
7.6 HÄLSA - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad	88
8. ARBETE	89
8.1 Sommarjobb	89
8.1.3 Extrajobb	91
8.2 Starta eget	92
8.3 Unga Vuxna	93
8.3.1 Jobb	94
8.3.2 Ekonomi, bidrag och annat stöd	96
8.4 ARBETE - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad skola	98
9. FRAMTIDEN	99
9.1 Vill och tror	100
9.1.1 Vill och tror årskurs åtta grundskolan	100
9.1.2 Vill och tror årskurs två gymnasiet	101
9.1.3 Vill göra, Unga Vuxna	104
9.2 Bo eller inte bo i Örnsköldsviks kommun	105
9.2.1 Av vilken anledning tror du att du kommer flytta?	106
9.3 Växa, leva och bo i Örnsköldsviks kommun	109
9.4 Äktenskap	113
9.5 FRAMTID - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad	113

1. FÖRORD

Nu är det åter igen dags att ta del av resultatet från enkäten Lupp¹ (lokal uppföljning av ungdomspolitiken). Enkäten genomförs vart tredje år i Örnsköldsviks kommun i årskurs åtta på grundskolan, årskurs två på gymnasiet och i gruppen unga vuxna (20 & 23 år). Rapporten ger en bild av ungas levnadsvillkor i kommunen och då enkäten genomförts sedan 2009 finns det möjlighet att se förändringar över tid inom områdena:

- Fritid
- Skola
- Hälsa
- Trygghet
- Samhälle och politik
- Arbete
- Framtiden

Även om det både i gruppen i årskurs åtta på grundskolan och årskurs två på gymnasiet är en bra svarstatistik ger inte svaren en sanning utan en indikator på hur de unga upplever sin vardag just nu. Det är sedan i samtalet och dialogen med de unga som vi kan analysera svaret. För oss tjänstepersoner och för kommunens politiker är resultatet från Lupp ett viktigt kunskapsunderlag i det vardagliga arbetet.

När en tar del av ett enkätresultat eller en undersökning är det viktigt att reflektera över vad som händer och vad som hänt globalt, nationellt och lokalt som kan påverka svaren. Sedan Luppen genomfördes 2021 har coronapandemin ebbat ut men under de senaste tre åren har unga fått uppleva en oro i världen som kanske inte riktigt har funnits framför allt inte i Europa sedan kalla kriget. Förutom krig i Europa så har inflationen påverkat mångas vardag och våldet i Sverige har eskalerat.

Ung är något man är en kort del av livet och det är den tid som ska ge grunden för aktivitet, trygghet och engagemang. Utifrån detta är det viktigt att vi som jobbar och möter unga, tittar på ungas levnadsvillkor utifrån helheten och ser som i detta fall hur enkätens områden hänger ihop och påverkar varandra.

Vill vi leva i ett hållbart samhälle som bygger på demokrati, fred, frihet och mänskliga rättigheter (barns rättigheter), måste alla vi som har möjlighet att stärka unga i deras vardag en skyldighet att göra det och ta beslut som ger förutsättningar för det.

Låt Lupp bli ett effektivt verktyg för att på alla nivåer kunna skapa de bästa av förutsättningar för unga i Örnsköldsviks kommun att leva och växa upp i.

Camilla Larsson

Hållbarhetsstrateg - Demokrati, Mänskliga rättigheter, Barns rättigheter, Ungas inflytande

¹ www.mucf.se/lupp

2. INFORMATION

Nedan följer information om Lupp-enkäten, Nationella ungdomspolitiken, Barnkonventionen och varför Örnköldsvik genomför Lupp.

2.1 Vad är Lupp

Lupp står för *Lokal uppföljning av ungdomspolitiken*² och är en enkät som Myndigheten för ungdoms och civilsamhällets frågor (MUCF) tillhandahåller åt kommuner som ett stöd för att kunna följa upp ungas levnadsvillkor lokalt. Enkäten lyfter frågor om fritid, skola, hälsa, trygghet, samhälle och politik, arbete samt framtiden. Enkäten ger en bild av ungas levnadsvillkor som är grundläggande i både den nationella ungdomspolitiken och barnkonventionen. Enkäten finns uppdelat i tre delar, en riktad till de mellan 13–16 år, en 16–19 år och en 19–25 år. Ca 200 kommuner väljer att genomföra Lupp-enkäten regelbundet.

2.2 Nationella ungdomspolitiken³

Ungdomspolitiken omfattar frågor om ungas levnadsvillkor och är sektorsövergripande, vilket innebär att alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13–25 år bör ha ett ungdomsperspektiv. Det ungdomspolitiska arbetet förutsätter insatser på såväl nationell, regional och lokal som internationell nivå. Det övergripande målet för ungdomspolitiken är enligt regeringens proposition 3013/14:191 att:

*”alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen”*⁴.

2.2.1 Makt, Inflytande och Goda levnadsvillkor

Det övergripande målet för den nationella ungdomspolitiken, ”alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen” kan brytas ner i tre kategorier/sfärer:

- ❖ Goda levnadsvillkor - tillgång till resurser
- ❖ Makt att påverka sina liv - självständighet
- ❖ Inflytande över samhällsutvecklingen - tillgång till det demokratiska systemet

Dessa tre kategorier eller sfärer går i och är beroende av varandra. Så när vi pratar om unga levnadsvillkor måste vi förstå att de hänger ihop. Om jag har en utbildning kan det leda till ett arbete, som i sin tur gör att jag har möjlighet att ha en egen bostad. Jag har alltså tillgång till resurser. Har jag det, ökar min självständighet och jag som individ har bättre förutsättningar och möjlighet att forma mitt eget liv.

² <https://www.mucf.se/lupp>

³ Regeringens proposition 2013/14:191 *Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande*

⁴ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/ungdomspolitik/mal-for-ungdomspolitiken/>

2.3 Barnkonventionen

År 1990 skrev Sverige under konventionen om barnets rättigheter. Sedan dess har kommuner, landsting och regioner arbetat med att implementera konventionen i sina verksamheter. Den 1 januari år 2020 blev barnkonventionens artiklar 1–42 svensk lag⁵. Vilket innebär att barn mellan 0–18 år blir egna rättighetsbärare och att barnkonventionen inte längre är ett perspektiv bland andra, utan en lag jämställd andra lagar. Barnrättslagen står inte över andra lagar men får företräde framför förordningar och myndighetsföreskrifter samt att när lagar står emot varandra ska barnets bästa väga tungt.

2.4 Lupp i Örnsköldsvik

Örnsköldsviks kommun har valt att genomföra Lupp var tredje år sedan 2009, för att få en bild av ungas levnadsvillkor lokalt i kommun. Med enkäten vill Örnsköldsviks kommun kunna följa upp ungas levnadsvillkor över tid för att kunna möta upp de förändringar och behov som finns för att kunna erbjuda unga så jämlika förutsättningar som möjligt till ett gott liv.

2.4.1 Målgruppen för Lupp-enkäten i Örnsköldsvik

Enkäten genomförs i årskurs åtta på grundskolan, årskurs två på gymnasiet och sedan 2015 i ett urval av åldersgruppen 20–25 år. År 2024 var det de som är födda 2007 och 2010 som deltog i enkäten. I gruppen unga vuxna skickades enkäten 2024 till de födda 2001 och 2004.

2.5 Datainsamling och datahantering

MUCF tillhandahåller enkäten och har ett personsbiträdesavtal mellan Örnsköldsviks kommun undertecknat av båda parter. Det är ett avtal över hur data och eventuella personuppgifter kommer hanteras. All data har samlats in av kommunen via MUCF:s Lupp-verktyg och det är kommunen som handhar filer och rådata. MUCF har tillgång till materialet för att använda i deras uppdragsarbete med att kartlägga ungas levnadsvillkor i Sverige. Örnsköldsviks kommun kommer hantera den insamlade datan utifrån GDPR – Dataskyddsförordningen.

2.5.1 Datainsamling och målgrupp

Under perioden den 1 oktober till den 30 november 2024 genomfördes datainsamlingen för Lupp-enkäten i åldersgrupperna 2010 (åk 8) och 2007 (åk 2). Skolan har varit en kanal för att sprida enkäten. När det gäller grundskolan råder skolplikt vilket medför att vi genom skolan kunnat nå hela åldersgruppen. I grundskolan har i huvudsak enkäten fyllts i under avsatt lektionstid. Bortfallet i åldersgruppen 2010 består av ungdomar som valt att avstå att svara på enkäten vilket kan bero på att man faktiskt inte vill, att man varit sjuk eller inte var på skolan när enkäten genomfördes.

Åldersgruppen 2007 försöker vi nå via gymnasieskolan. Vilket innebär att de som inte är inskrivna på gymnasiet i Örnsköldsviks kommun inte getts möjligheten att svara på enkäten. De i målgruppen som finns utanför gymnasieskolan har haft möjlighet att ta del av enkäten

⁵ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197

via sociala medier. Gruppen som inte är inskriven på gymnasiet är procentuellt liten i Örnköldsviks kommun och anses inte påverka resultatet.

I gruppen unga vuxna födda 2001 och 2004 skickas totalt två brev ut via posten, det första den 1 oktober och det andra den 1 november. Adressuppgifter kommer från SPAR – Statens personadressregister⁶ vilket innebär att de som bodde i Örnköldsviks kommun denna period men inte var skrivna i kommunen fick inte utskicket och möjlighet att svara på enkäten. Men de personer som fortfarande var skrivna men inte boende i kommunen fick möjligheten att svara på enkäten.

2.5.2 Vilka har svarat på enkäten

Gruppen i grundskolan och gymnasiet

Totalt i hela kommunen går det 680 elever i årskurs 8. Av dessa har 501 besvarat enkäten vilket motsvarar en svarsfrekvens på 73%. Totalt finns det 640 elever som går årskurs 2. Av dessa har 344 svarat på enkäten vilket motsvarar 53%. I båda åldersgrupperna är det en jämn fördelning på kön.

Fördelningen på kön bland de svarande ser ut så här:

	Åk 8 Grundskolan	Åk 2 Gymnasiet
Tjej	50%	52%
Kille	48%	47%
Annan könstillhörighet:	2%	1%

- 9% av de i årskurs åtta har svarat att de har någon nedsatt funktion eller sjukdom som inte är tillfällig och som begränsar dem i deras vardag och i årskurs två på gymnasiet är motsvarande siffra 11%.
- Av de svarande i årskurs åtta är 11% födda utanför Norden och 7% i årskurs två på gymnasiet.
- Av de som svarat har 11% i årskurs åtta och 12% i årskurs två på gymnasiet svarat att de har en annan sexuell läggning än heterosexuell.

Gruppen Unga Vuxna

Totalt gick enkäten ut till 940 personer. Av dessa kom 25 utskick åter. Av de 915 som haft möjlighet att svara på enkäten, vet vi inte hur många av de som är födda -01 eller -04.

Totalt fick vi in 140 svar (drygt 20 svar fler än tidigare år). De som har svarat är:

- Boende utspridda i hela kommunen.
- Av de som svarat definierar 48% sig som tjejer, 48% som killar och 4% annan könstillhörighet.
- 18% av de som svarat har svarat JA på frågan om de har någon nedsatt funktion som inte är tillfällig och som innebär att de har svårigheter att delta i olika aktiviteter.

⁶ <https://www.statenspersonadressregister.se/master/start/>

- 12% har svarat att de är födda utanför Europa. Majoriteten har bott i Sverige i mer än 4 år.
- Drygt hälften 56%, bor fortfarande med en eller båda sina föräldrar. 20% bor ensamma utan barn, 16% sammanboende utan barn, 4% sammanboende med barn och 4% har svarat på annat sätt.
- Vid frågan om högsta genomförda utbildning ser det ut på detta vis:
 - Grundskola 3%
 - Gymnasieskola eller motsvarande 44%
 - Högre utbildning efter gymnasiet (högskola eller yrkesutbildning) 48%

2.5.3 Trovärdighet

Samtliga kommunala grundskolor och gymnasieskolor har elever som svarat på enkäten. Från elever som går på friskolorna har inga svar inkommit. Bland de som har svarat på enkäten finns det en geografisk spridning över hela kommunen och ungefär lika många tjejer som killar har svarat på enkäten.

Utifrån svarsfrekvensen och vissa indikatorer som nämnts ovan kan vi tillmäta resultatet från årskurs åtta som tillförlitligt för målgruppen. I årskurs två på gymnasiet kan vi inte se några större avvikelser i den gruppen som valt att svara men då svarsfrekvensen är strax över 50% kan vi inte säga att resultatet är statistiskt tillförlitligt, men urvalet som svarat gör resultatet trovärdigt.

I gruppen unga vuxna finns det en representativitet i gruppen som svarat men det gör inte svaren statistiskt hållbara eller helt trovärdiga, utan ska ses som en indikator på hur målgruppen upplever sina levnadsvillkor inom de områden som enkäten lyfter.

2.6 Redovisning och det insamlade materialet

Resultatet samlas i databasen Lupp-portalen, där alla som genomför undersökningen kommer åt sin egen kommuns resultat. Rådata går att bryta ner i vissa indikatorer och data för en mer fördjupad forskningsanalys finns att tillgå. Resultatet i Lupp-portalen går att bryta ner exempelvis på skolenivå eller områdesnivå. Det går att göra jämförelser via kön, funktionsnedsättning och om man är utrikesfödd.

Filer finns för den insamlade datan, ifall fördjupad forskning vill göras inom något område eller på hela enkäten.

2.6.1 Hur kan resultatet användas

Resultatet från Lupp används av kommunen för att följa upp förändringar över tid, men framför allt används den för att få en fördjupad förståelse och kunskap om ungas levnadsvillkor här och nu i den egna kommunen. Ett sätt att använda Lupp på, är att skaffa sig en överblick av resultatet och sedan tillsammans med ungdomar diskutera och analysera svaren. Örnsköldsviks kommun har valt, sedan 2018, att själva göra en översiktsrapport utan någon analys, utan gör en redovisning av rådata med jämförelser mellan ålder och kön samt över tid. Översiktsrapporten presenteras sedan för ungdomar, tjänstepersoner inom kommunen och förtroendevalda. Tillsammans analyseras sedan resultatet för att skapa en sådan bred kunskap och förståelse som möjligt över ungas levnadsvillkor i Örnsköldsviks kommun.

2.6.2 Enkätens ämnes/blockindelning

Lupp-enkäten är uppbyggd i ämnesblock vilket innebär att rapporten kommer utgå ifrån dessa områden där flera av de allmänna frågorna har redovisats i inledningen under vilka som svarat på enkäten.

Ämnes/Blockindelning i enkäten:

Allmänt

Detta block lyfter allmänna frågor om den svarande, såsom vilket bostadsområde hen bor i, skola, föräldrar, födelseland och ekonomi.

Fritid

Här svarar ungdomarna på vad de gör på och hur de upplever sin fritid. Svaren visar även på vad de unga saknar på fritiden.

Skolan (Finns inte med i enkäten för Unga Vuxna)

Det största blocket med flesta frågor. Här svarar de på hur de upplever bemötande och den fysiska miljön. Det ställs även frågor kring möjligheten till inflytande i skolan och hur gärna man vill vara med och påverka vissa frågor samt hur de som svarat upplever att de får vara med och påverka i dessa frågor.

Hälsa

I detta block får vi förutom övergripande om hur man upplever sin hälsa fördjupa oss i olika symptomter så som huvudvärk och magont. Vidare frågas det om vilka rörelse- och matvanor man har, samt att det ställs frågor kring alkohol och narkotika.

Trygghet

Trygghetsblocket ger en bild av utsatthet för kränkningar, upplevda våld och övergrepp, samt den upplevda känslan av trygghet på olika platser.

Samhälle och politik

Denna rubrik visar på det politiska deltagandet, intresset och förtroendet för systemet.

Arbete/Sysselsättning

Här får vi ta del av hur de svarande tänker på framtida jobb och om de har extrajobb eller haft sommarjobb. Frågorna skiljer sig lite mellan högstadienkenkäten och gymnasieenkäten.

Framtiden

Under framtidsblocket får vi ta del av hur de som svarat ser på framtiden. Blocket visar också hur de ser på att flytta ifrån hemkommunen, men även vad som skulle få dem att flytta tillbaka.

2.6.3 Rapportens upplägg

Denna rapport är en översiktsrapport där varje block/ämne kommer redovisas var för sig i kapitel. I stort kommer jämförelser göras över tid, mellan kön och mellan åldersgrupper. Då det är en översiktsrapport kommer det inte finnas med några analyser men små kommentarer kring vissa avvikelser kommer finnas med.

Det är viktigt att tänka på att:

- I diagram kan det vara fler än 100% eller fler än maxantalet som har svarat och det beror på att vissa frågor kan den som svarar välja flera svarsalternativ.
- ***I diagrammen kommer det vara förkortningar: Åk*** är en förkortning av årskurs. Så Åk 8 (innebär årskurs 8 på grundskolan) och Åk 2 (innebär årskurs 2 på gymnasiet). ***UV*** är en förkortning på unga vuxna
- ***Kön:*** I rapporten pratas det om skillnad mellan kön och i denna rapport innebär det skillnaden mellan tjejer och killar.
- *När det står i procent är det viktigt att komma ihåg vad det är procent av då vissa svarsalternativ inte utgår från hela gruppen i sina svar.*

Unga med funktionsnedsättning – I slutet av varje block kommer det under rubriken: X.X Blockets namn - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad skola att göras en redovisning över de frågorna där denna grupp sticker ut från gruppen generellt.

Kom ihåg! Denna rapport visar en överblick av ungas levnadsvillkor i Örnsköldsviks kommun och är inte en analys. Resultatet kan användas som en ingång till fördjupningar i samtal och dialog med unga.

3. FRITID

Enligt artikel 31 i FN:s barnkonvention har alla barn rätt till lek, vila, fritid och att fritt delta i det kulturella livet. Detta innebär att unga ska ha möjlighet att ägna sig åt aktiviteter de själva finner meningsfulla och roliga, få tid för avkoppling samt ha tillgång till rekreation. Fritid utgör den tid då barn och unga inte är upptagna med skola, arbete eller andra obligatoriska sysslor. I MUCF:s (Myndigheten för ungdoms och civilsamhället) rapport 2024 lyfts betydelsen av platsen där fritiden spenderas eftersom den påverkar hur unga mår, lever sina liv och engagerar sig i samhället. Rapporten redogör att unga i landsbygdskommuner har sämre möjligheter till meningsfull fritid, dvs. att ta sig till och från aktiviteter.

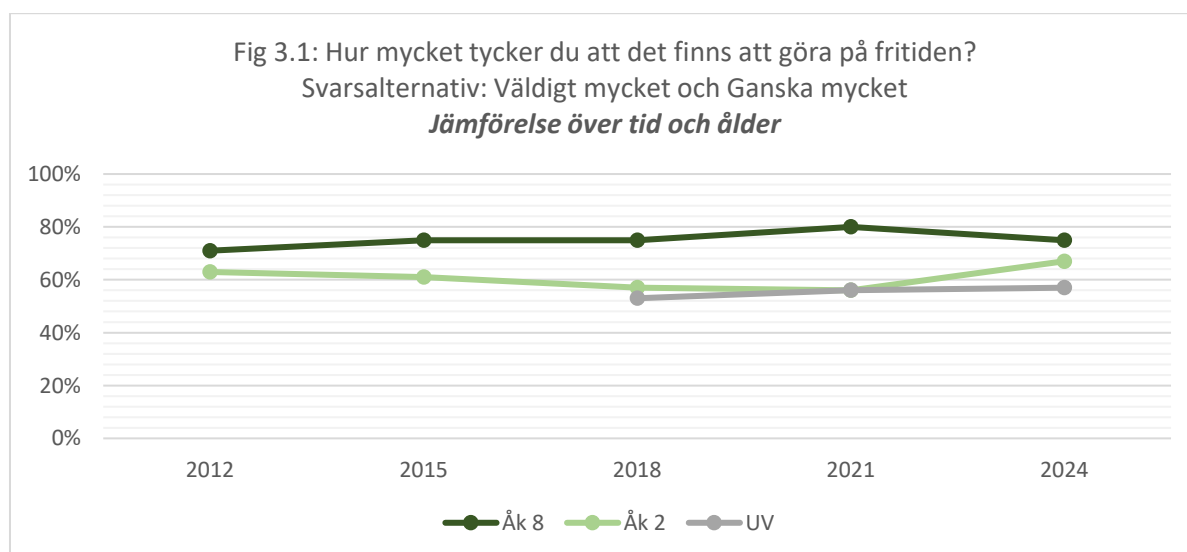
I dagens samhälle varierar möjligheterna till fritidsaktiviteter beroende på geografiska och sociala aspekter, vilket gör det viktigt att säkerställa jämlika möjligheter för alla. Genom LUPP- enkäten får vi en insikt i hur unga i Örnsköldsviks kommun ser på sin fritid, vad de uppskattar, vad de saknar och hur de väljer att spendera sin lediga tid.

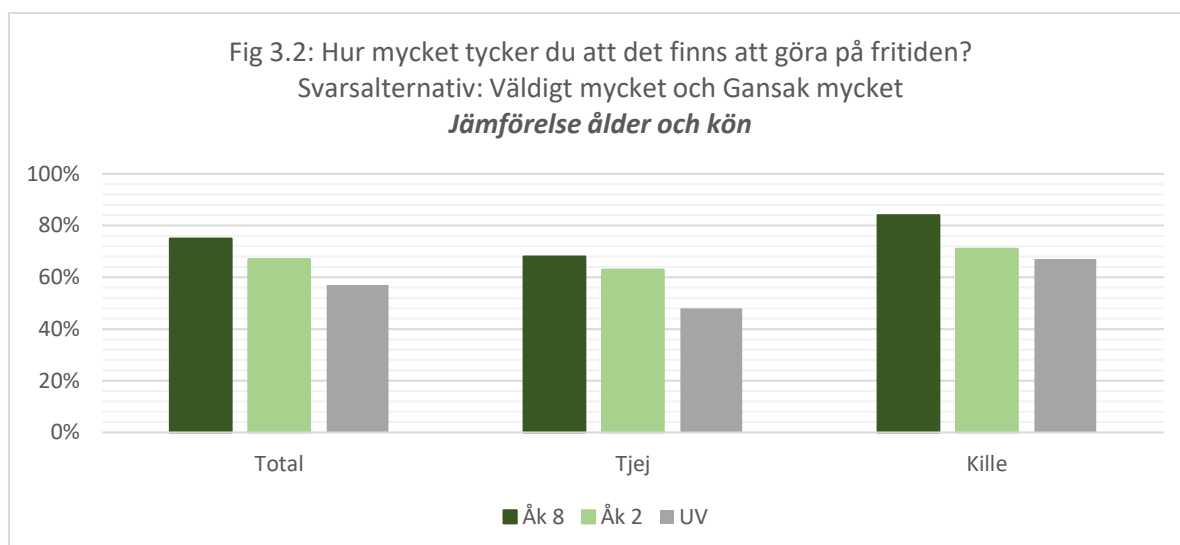
Detta kapitel kommer att betona vilka fritidsaktiviteter som erbjuds, vilka utmaningar som finns samt visa på skillnader och likheter mellan olika åldrar och mellan kön.

3.1 Finns det saker att göra på fritiden

Det är inte helt ovanligt att det i samtalet med unga uttrycks kommentarer som *”det finns inget att göra i Örnsköldsvik”*. I Lupp-enkäten på fråga om en tycker att det finns saker att göra på fritiden så är det ändå en majoritet som anser att det finns väldigt mycket eller ganska mycket att göra. Även om de i årskurs åtta är mer positiva så är det i gruppen årskurs två som det sker en ökning i att man anser att det finns ganska eller mycket att göra i kommunen på sin fritid. I gruppen unga vuxna sker det också en liten ökning.

Fig. 3.1 och **fig. 3.2** redovisar svarsalternativen väldigt mycket och ganska mycket på frågan *”Hur mycket tycker du att det finns att göra på fritiden?”*. **Fig. 3.1** visar skillnaden över tid i total gruppen i årskurs åtta, årskurs två och unga vuxna. **Fig. 3.2** visar på skillnaden mellan åldersgrupperna och skillnaden mellan kön. Denna tabell visar tydligt på att ju äldre en blir desto mindre upplevs det att det finns att göra på fritiden. Tjejer i alla åldersgrupper upplever att det finns mindre att göra på fritiden än killar.

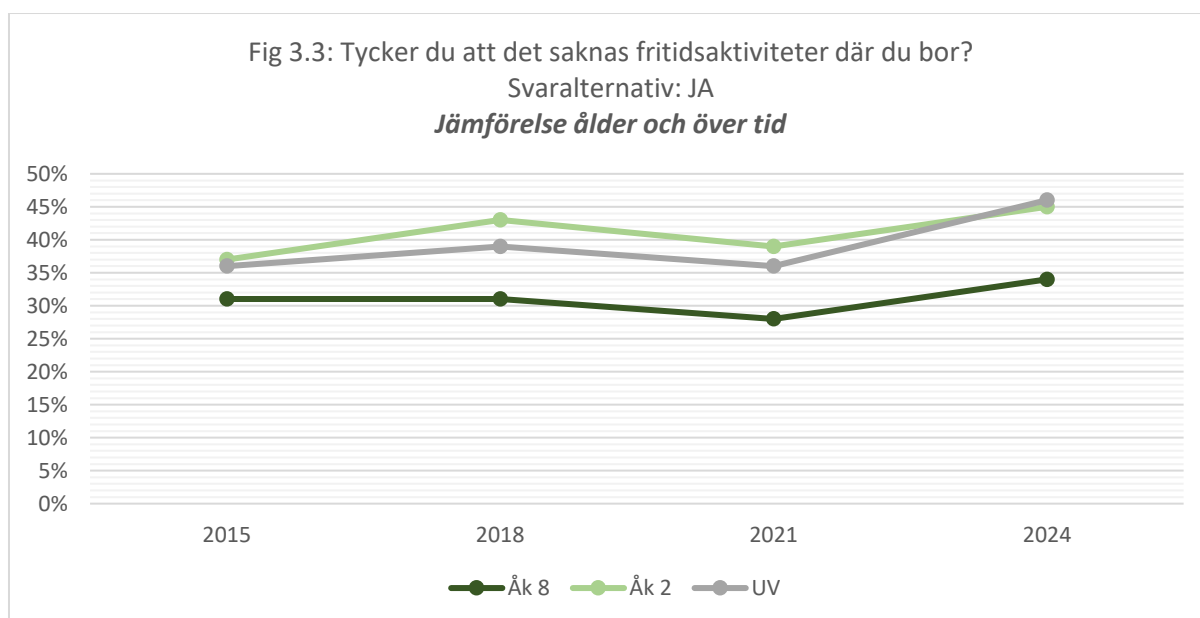

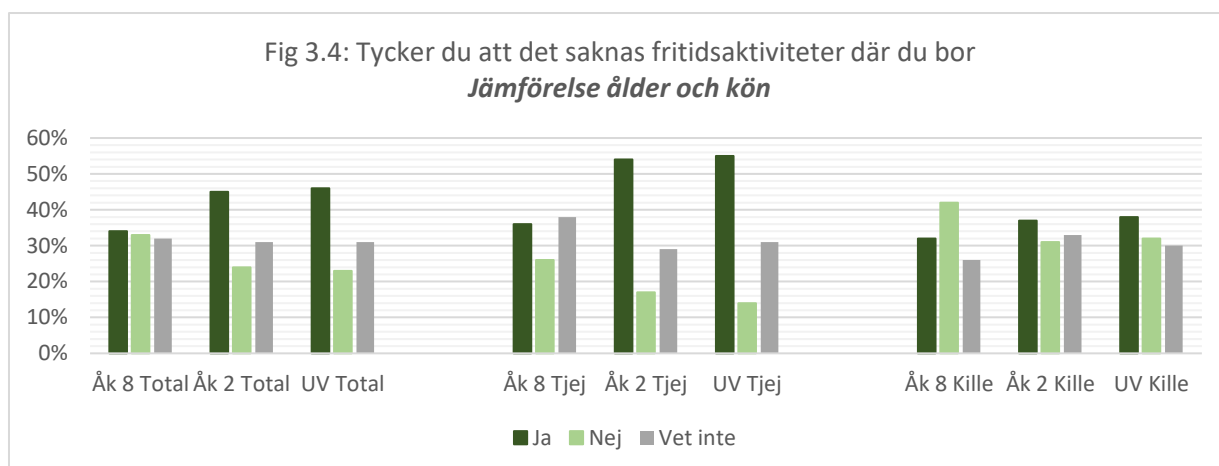

3.1.1 Saknas det fritidsaktiviteter där du bor?

På frågan "Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?" visar **fig. 3.3** att upp emot hälften av målgruppen i årskurs två och i gruppen unga vuxna saknar de fritidsaktiviteterna där de bor medan det är färre i årskurs åtta som upplever detta. Sett över tid så sker det även en ökning av de som saknar fritidsaktiviteter där de bor i alla åldersgrupper.

Fig. 3.4 visar tydligt att tjejer i alla åldersgrupper saknar fritidsaktiviteter där de bor i högre utsträckning än killar. Tabellen visar också på att ungefär 30% i varje åldersgrupp inte vet om de saknar fritidsaktiviteter där de bor.

*Tidigare år har det funnits en följdfråga om "vad man saknar" till frågan om "man tycker att det saknas fritidsaktiviteter där man bor". Denna följdfråga finns inte längre då alla öppna frågor har tagits bort på grund av GDPR.

3.2 Vad gör du på din fritid och hur ofta gör du det

För att få en bild av vad unga gör på sin fritid och hur ofta de gör olika saker har frågan "Hur ofta gör du följande på din fritid?" ställts. Frågan följs av flera aktiviteter där svarsalternativen är:

- aldrig
- någon gång per år
- någon gång i månaden
- en gång i veckan och flera gånger i veckan

Fig. 3.5-3.21 visar årskurs åtta och årskurs två och förändring över tid i hur ofta personer gör de olika aktiviteterna. Då flera av aktiviteterna av naturliga skäl inte är av den sorten att de utövas eller besöks frekvent redovisas svarsalternativet *aldrig* i ljusgrönt och svarsalternativen *någon gång i månaden, någon gång i veckan och flera gånger i veckan* ihop slagna i mörkgrönt.

Då alternativen av aktiviteter har utökats till enkäten 2024 så visar **fig. 3.15-3.20** endast resultatet för 2024.

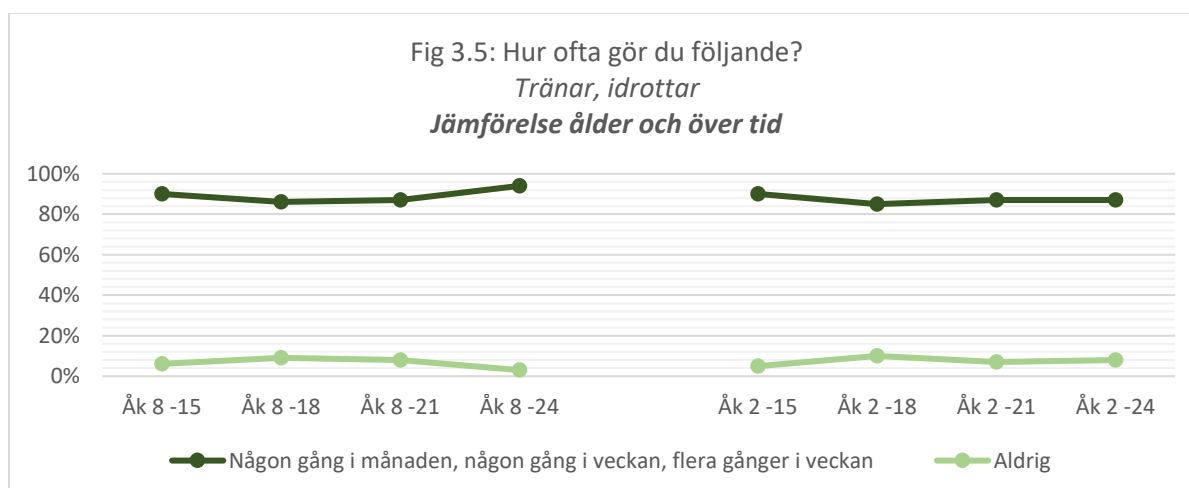

Fig 3.6: Hur ofta gör du följande?
Spelar teater, skapar musik
Jämförelse ålder och över tid

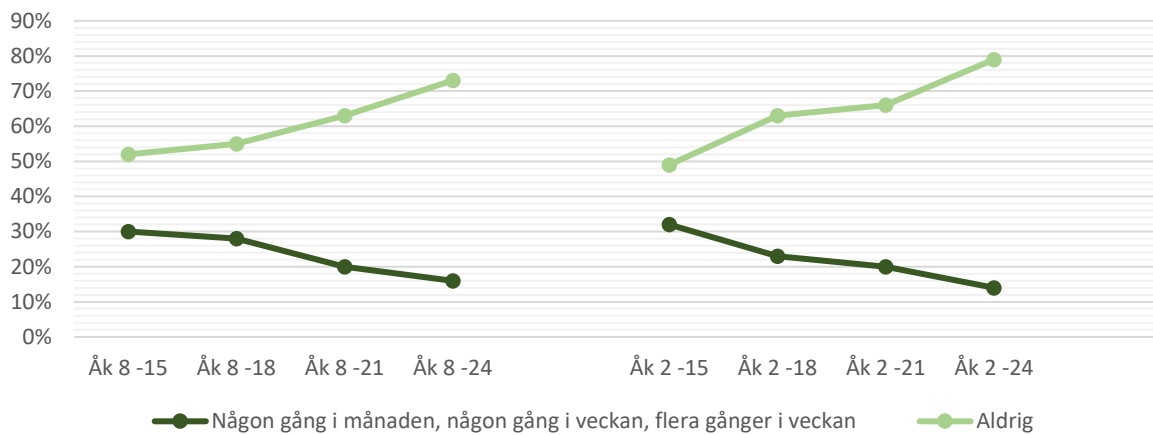

Fig 3.7: Hur ofta gör du följande?
Skapar, skriver och pysslar, foto, film sociala medier
Jämförelse ålder och över tid

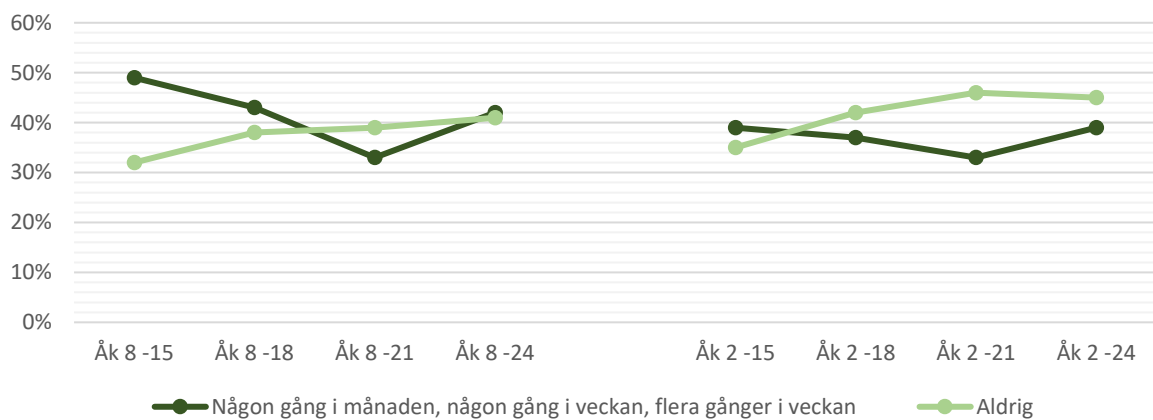
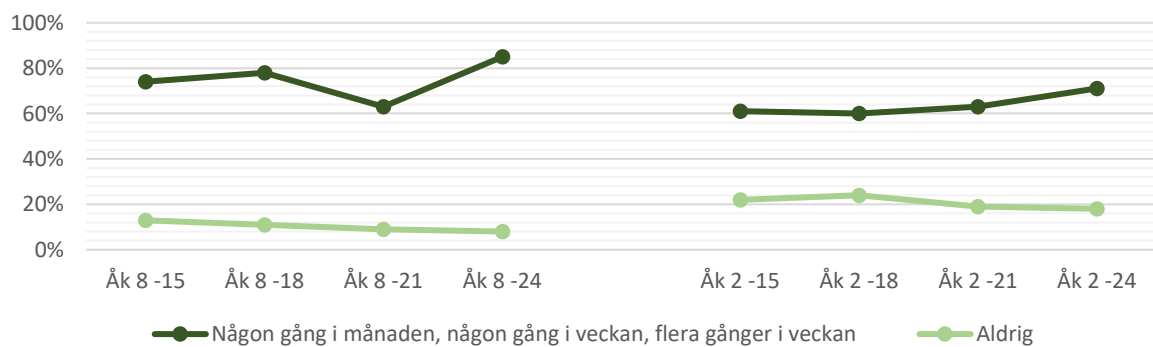

Fig 3.8: Hur ofta gör du följande?
Spelar tv-spel, onlinespel, dataspel
Jämförelse ålder och över tid

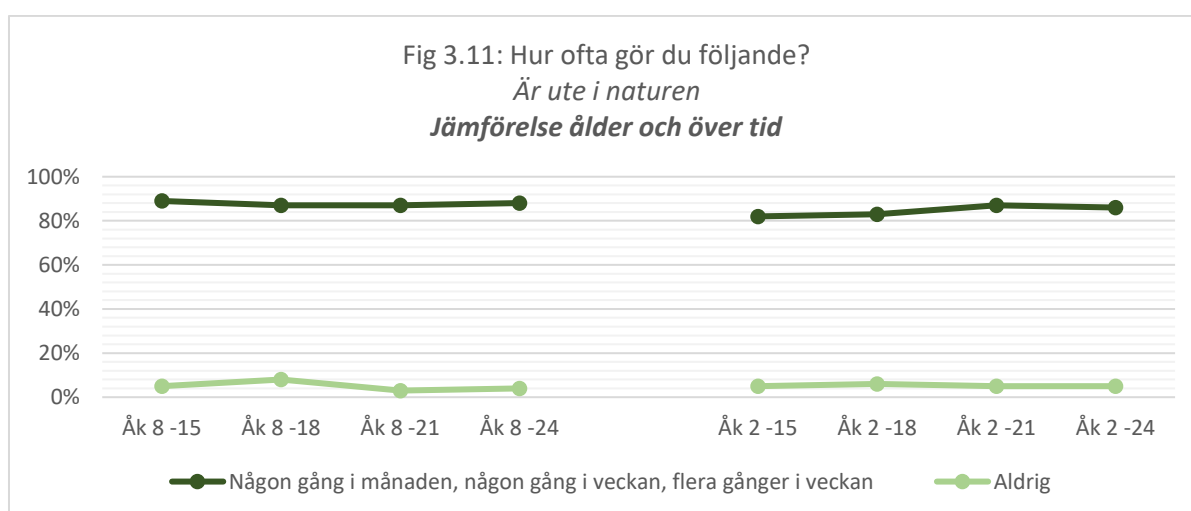
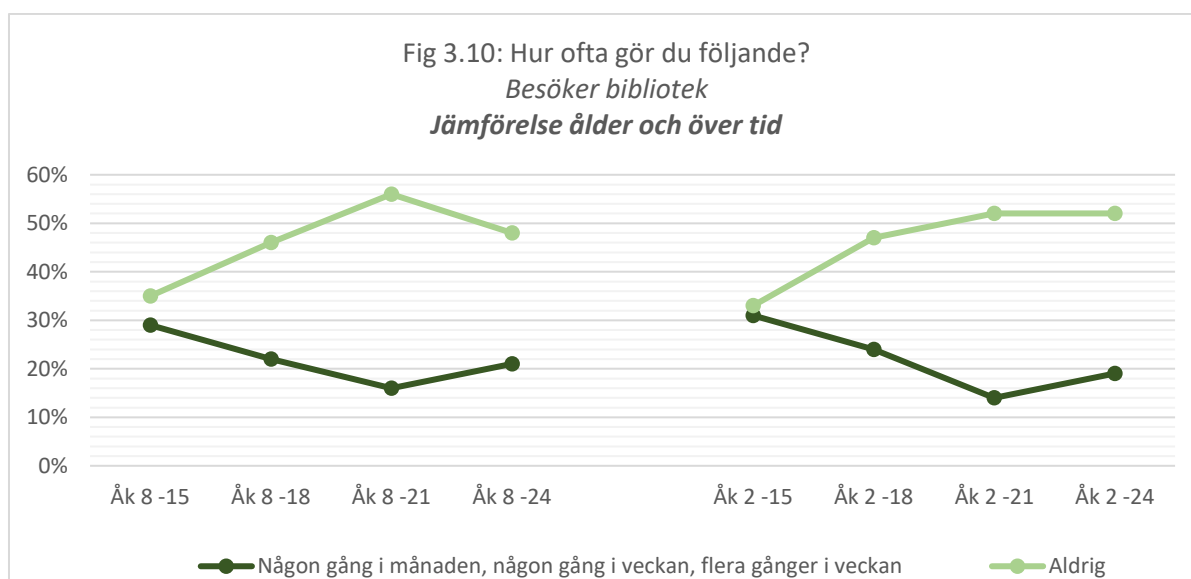
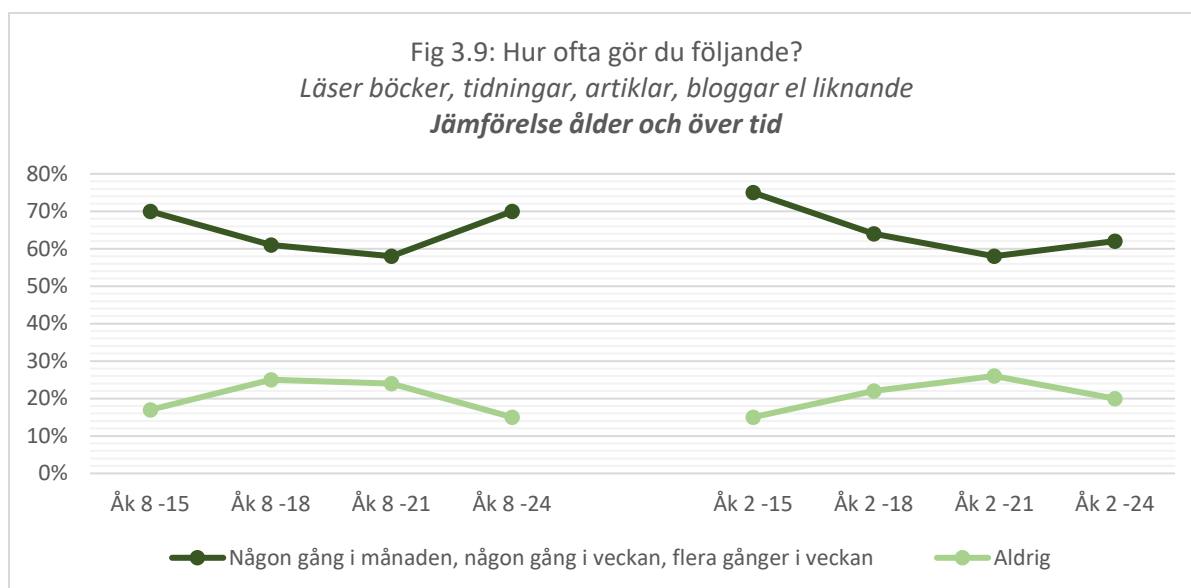

Fig 3.12: Hur ofta gör du följande?
Går på ungdomens hus, fritidsgård el liknande
Jämförelse ålder och över tid

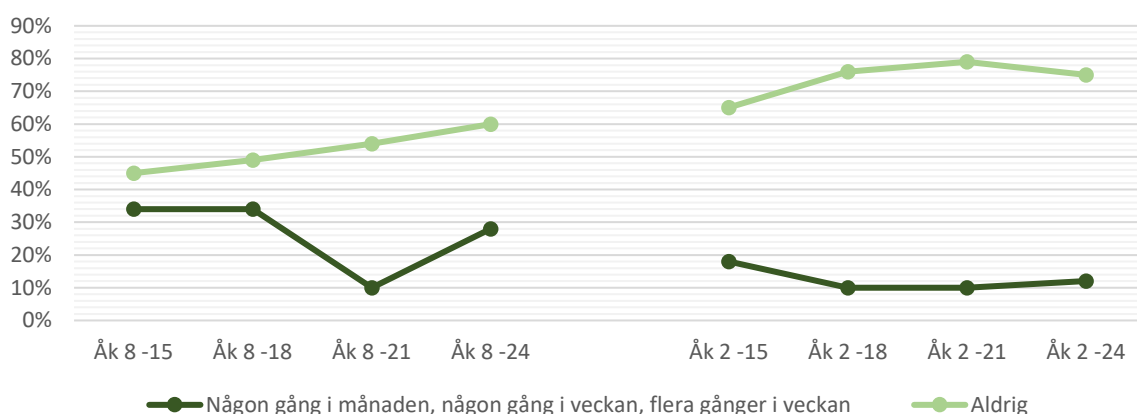

Fig 3.13: Hur ofta gör du följande?
Går på museum, utställningar
Jämförelse ålder och över tid

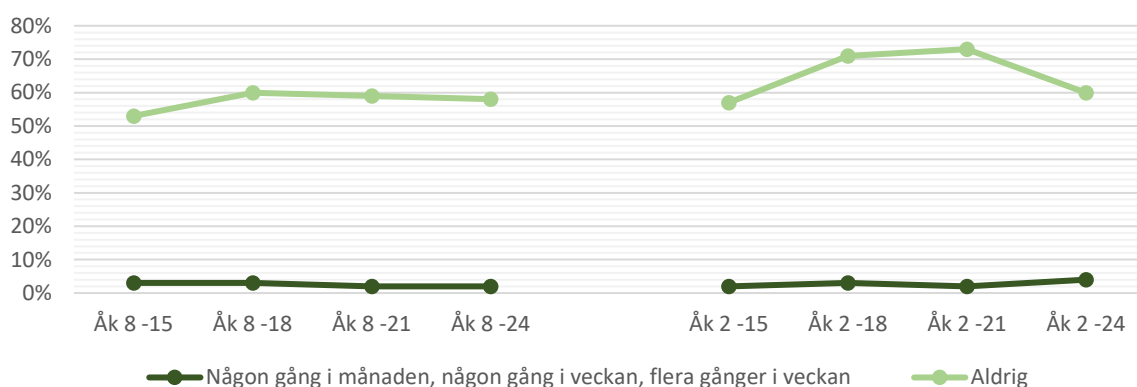

Fig 3.14: Hur ofta gör du följande?
Går på match, andra idrottsevenemang
Jämförelse ålder och över tid

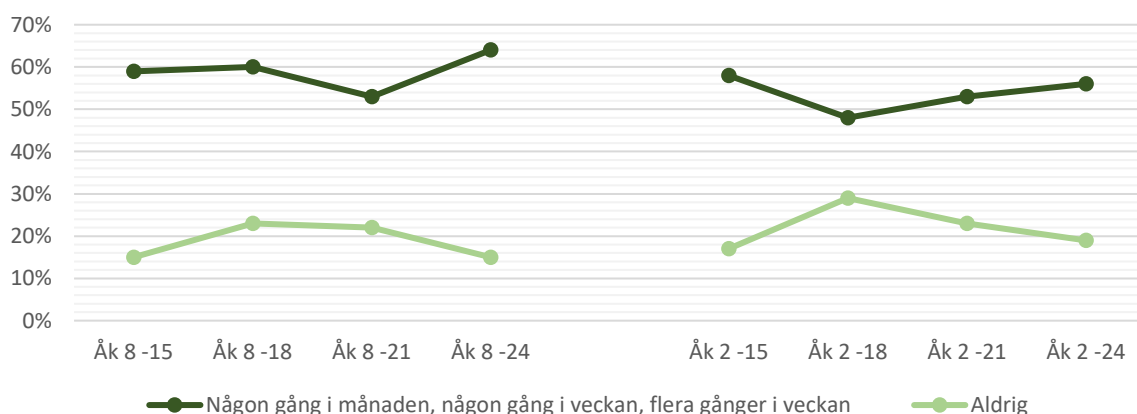

Fig 3.15: Hur ofta gör du följande?

Dansar

Jämförelse ålder och över tid

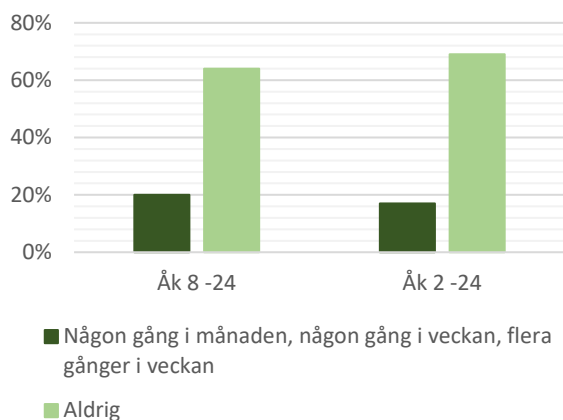

Fig 3.16: Hur ofta gör du följande?

Spela brädspel, sällskapsspel, rollspel

Jämförelse ålder och över tid

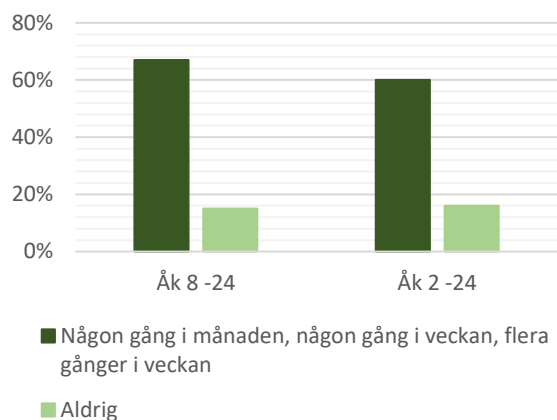

Fig 3.17: Hur ofta gör du följande?

Lyssnar på ljudböcker, poddar

Jämförelse ålder och över tid

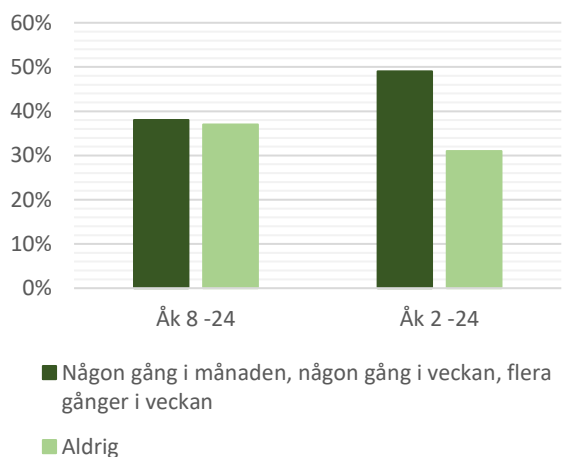

Fig 3.18: Hur ofta gör du följande?

Motorsport, mekar, epa, a-traktor

Jämförelse ålder och över tid

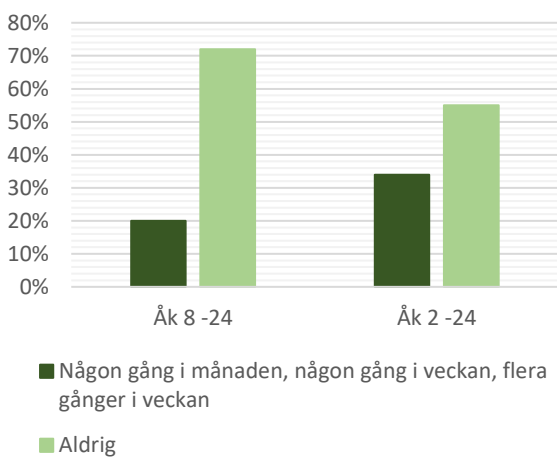

Fig 3.19: Hur ofta gör du följande?

Går på teater, musikal,

dansuppvisning, konsert

Jämförelse ålder och över tid

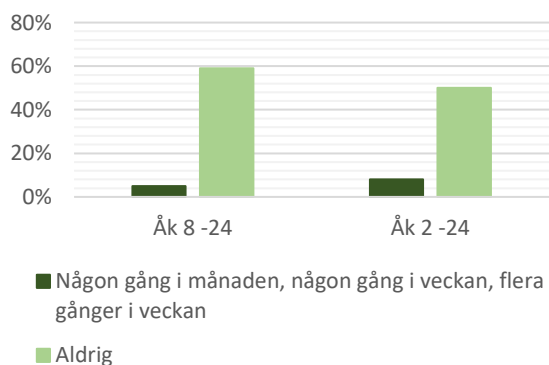
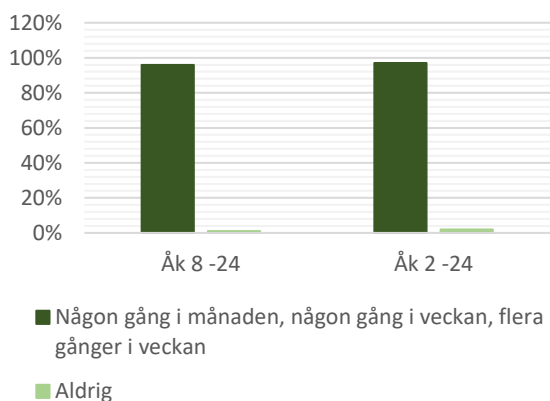
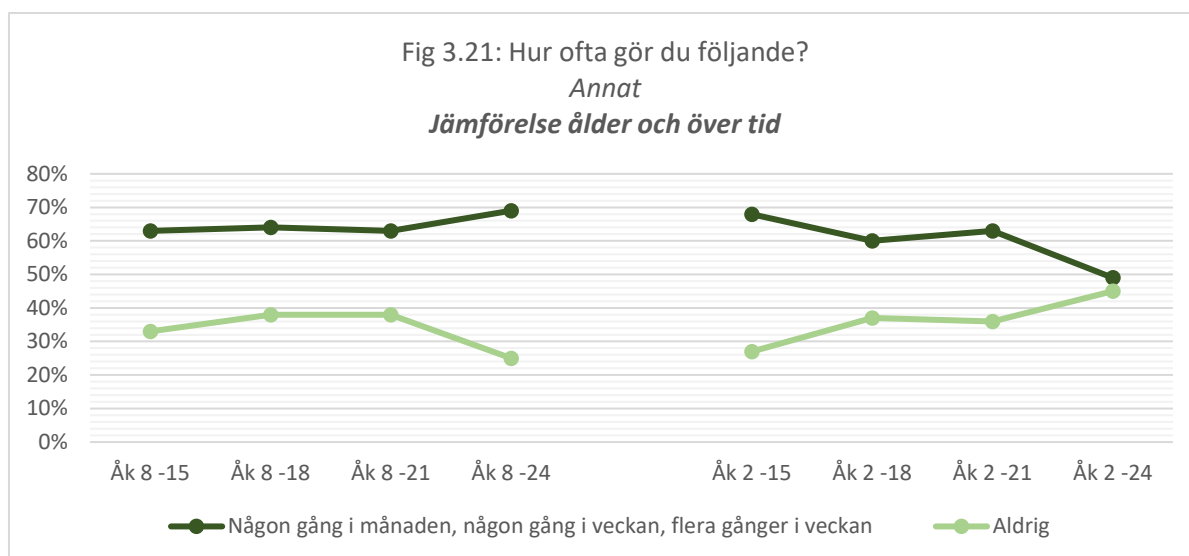

Fig 3.20: Hur ofta gör du följande?

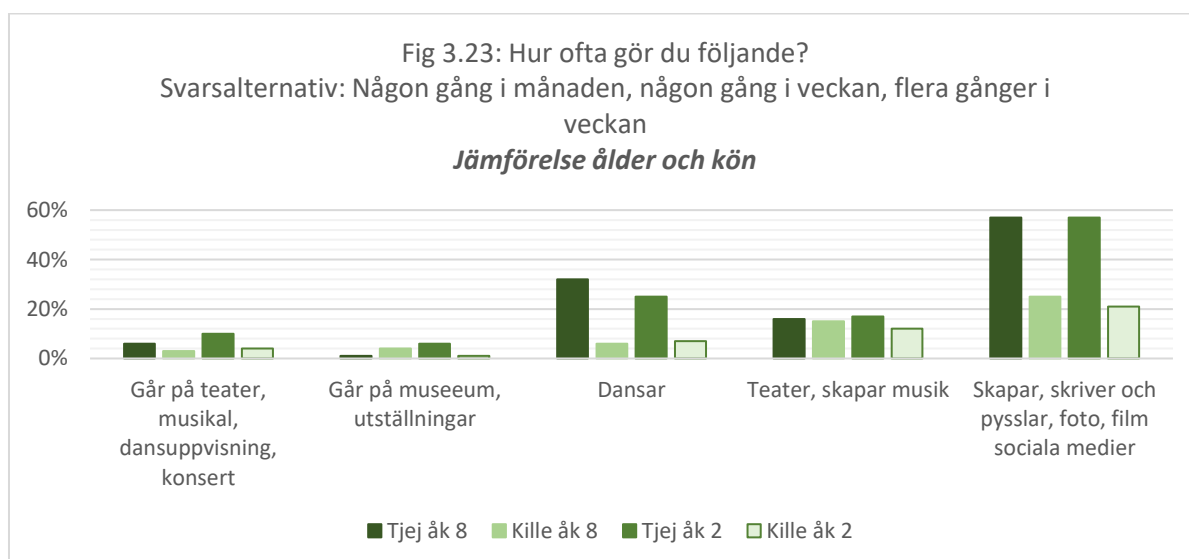
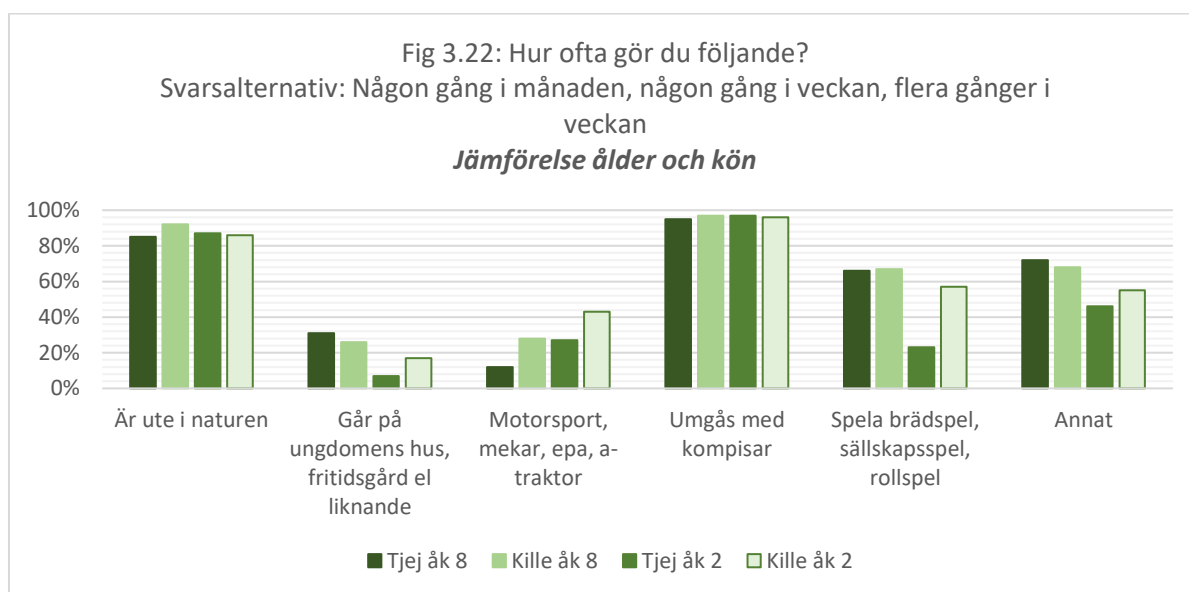
Umgås med kompisar

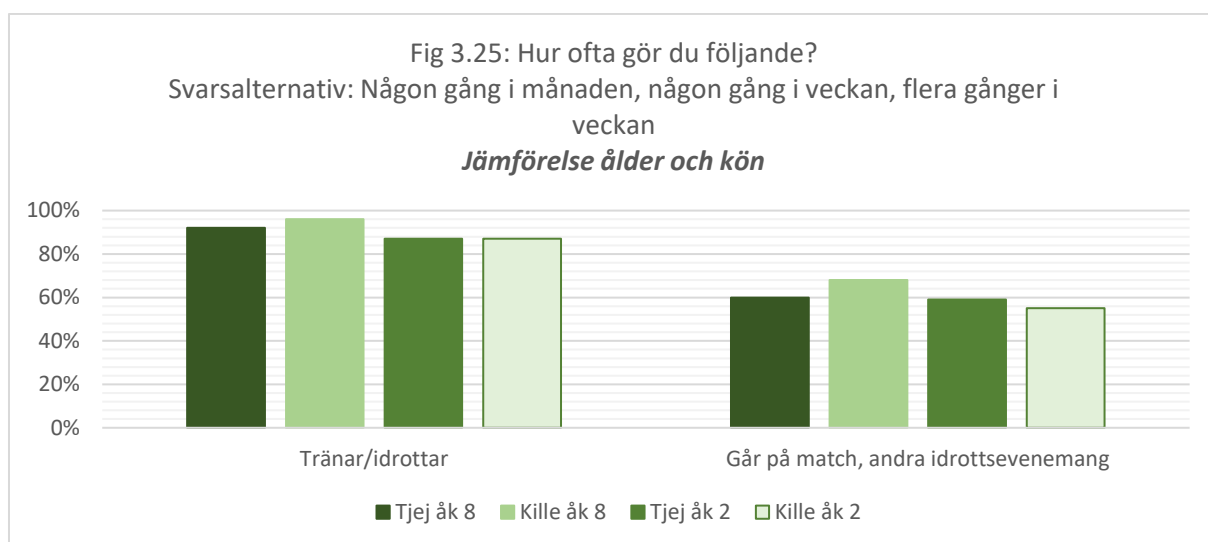
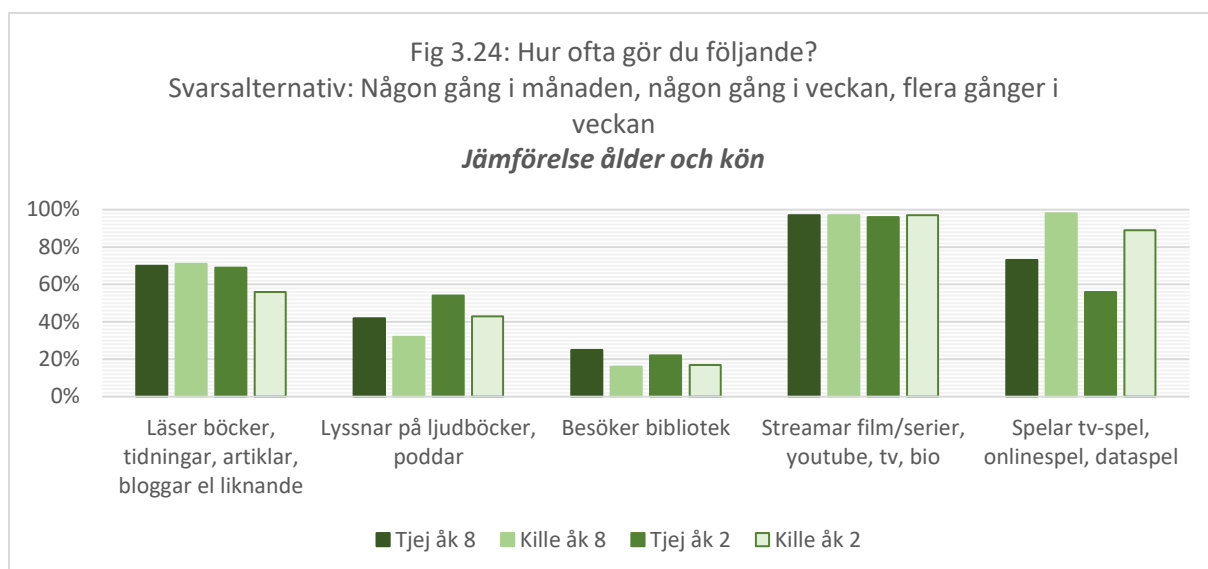
Jämförelse ålder och över tid

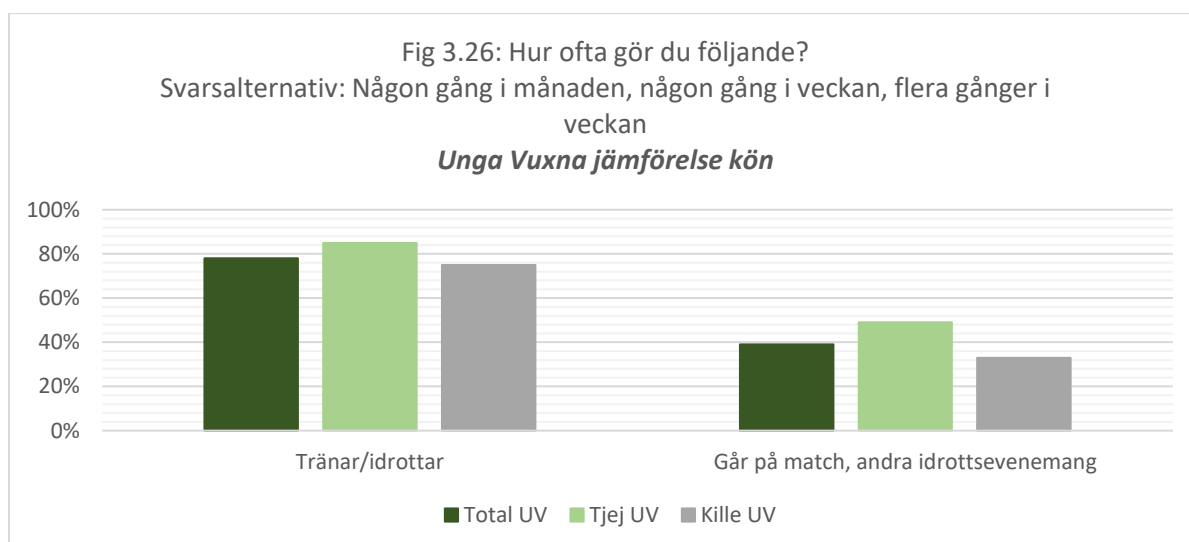
I **fig. 3.22-3.25** visas skillnaden på tjejer och killar i hur ofta olika fritidsaktiviteter görs.

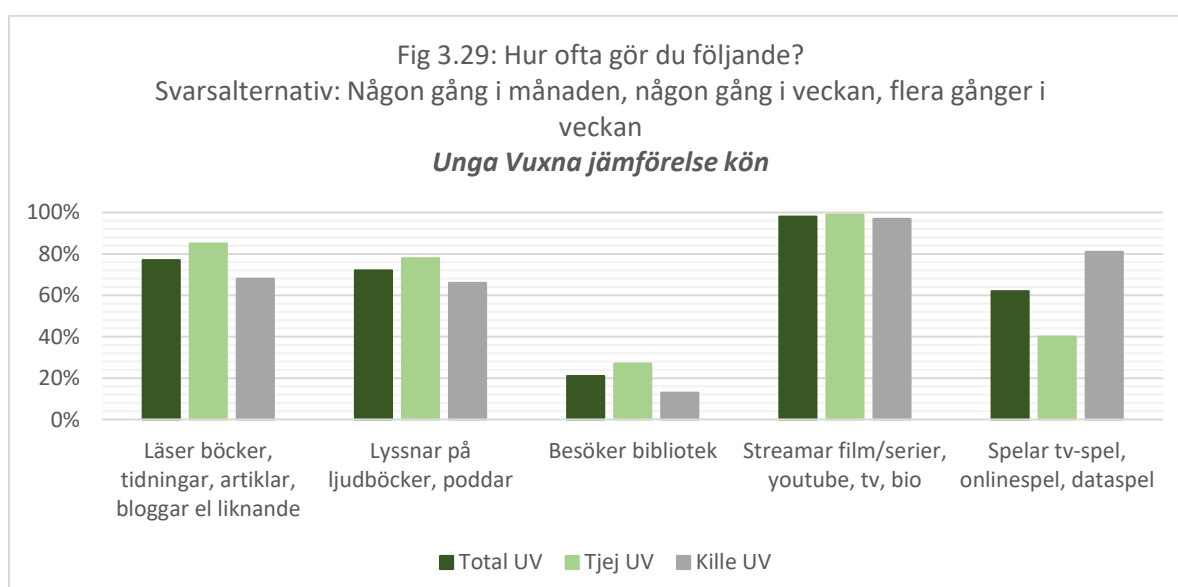
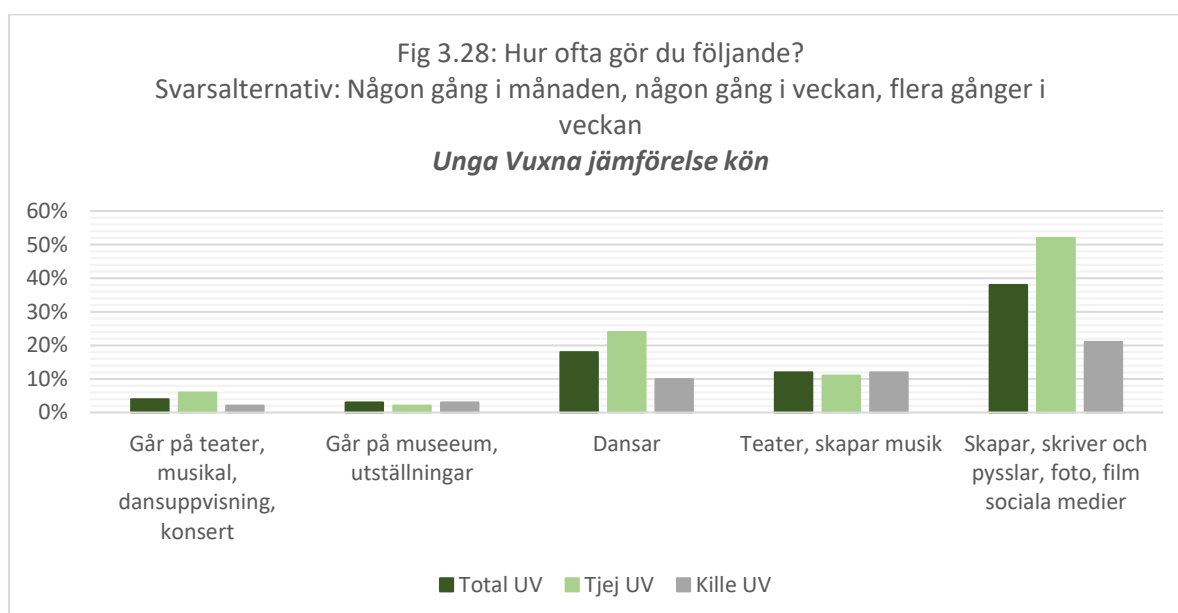
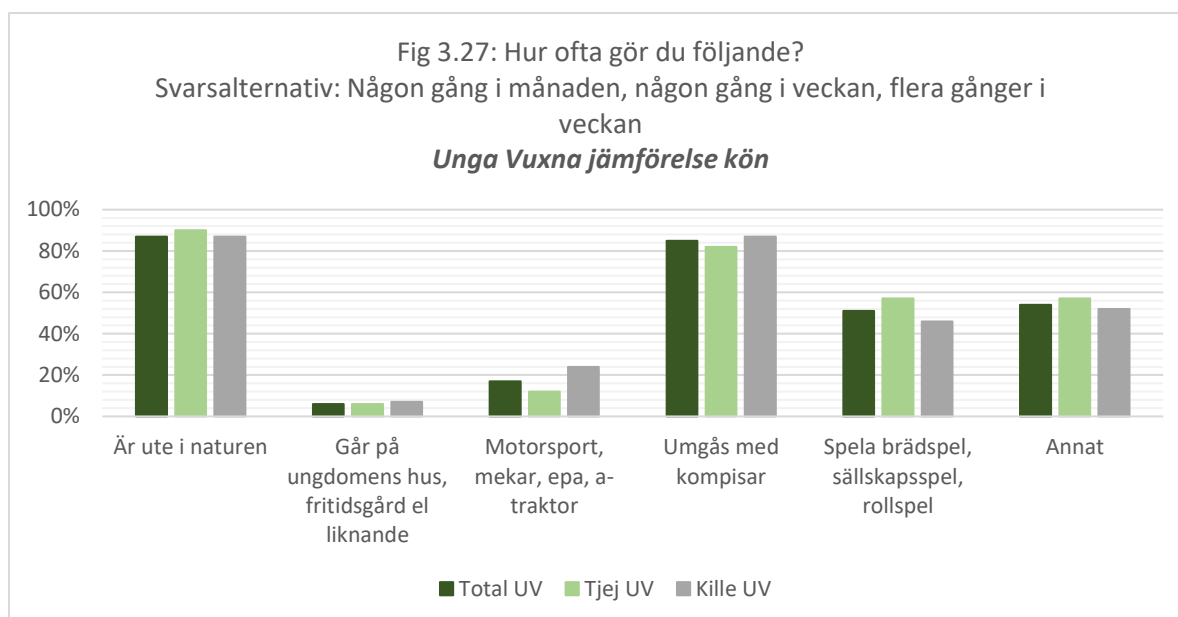

3.2.1 Gruppen Unga vuxna: Vad gör du på din fritid och hur ofta gör du det?

När det gäller gruppen unga vuxna och hur ofta de gör olika saker på fritiden redovisar vi endast 2024 års resultat och jämförelse mellan totala gruppen, tjejer och killar, **fig. 3.26-3.29**.

3.3 Vart träffas man på fritiden

Kommande **fig. 3.30-3.36**, visar svar på frågan ” När du träffar dina kompisar, vart brukar ni då vara?” för årskurs åtta och årskurs två. Gruppen unga vuxna svarar inte på denna fråga. Svaren redovisas både över tid och skillnader mellan åldersgrupperna och mellan tjejer och killar.

Hemma är platsen där unga träffas i störst utsträckning och där sker inte någon större förändring över tid. Över tid är det några platser som sticker ut och bland annat det är galleria eller köpcentrum en sådan plats som visar en stor ökning på att man träffas vid i båda åldersgrupperna. På denna plats är det framför allt tjejer som träffas. Killar möts mer via sociala medier, på internet och utomhus.

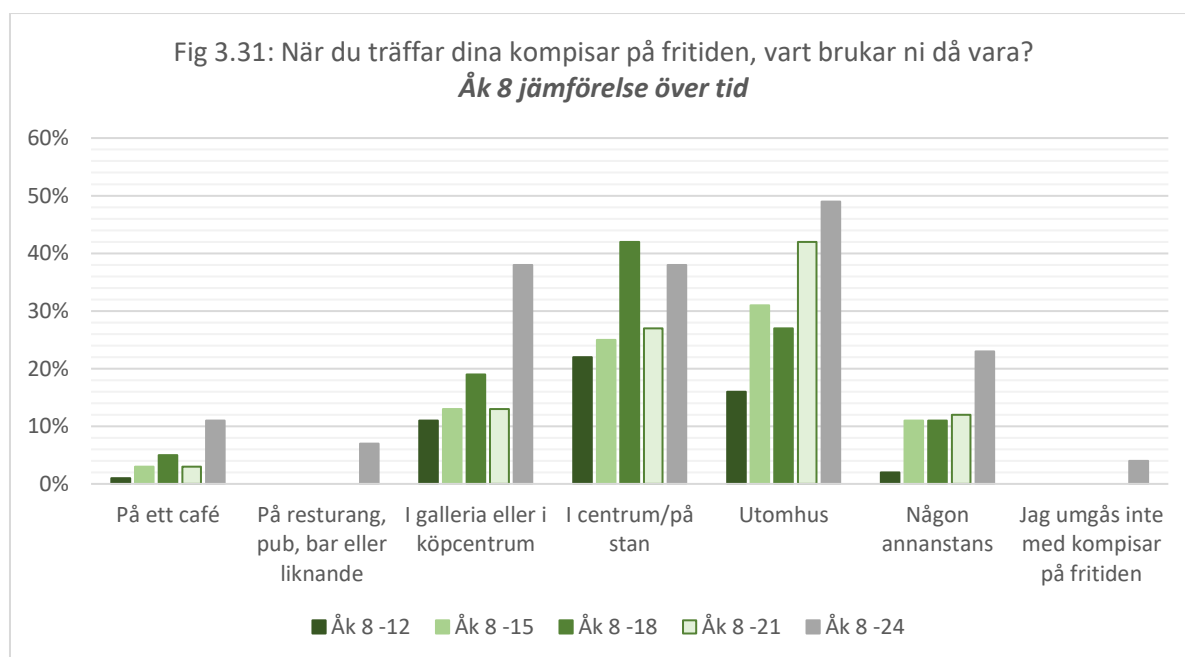
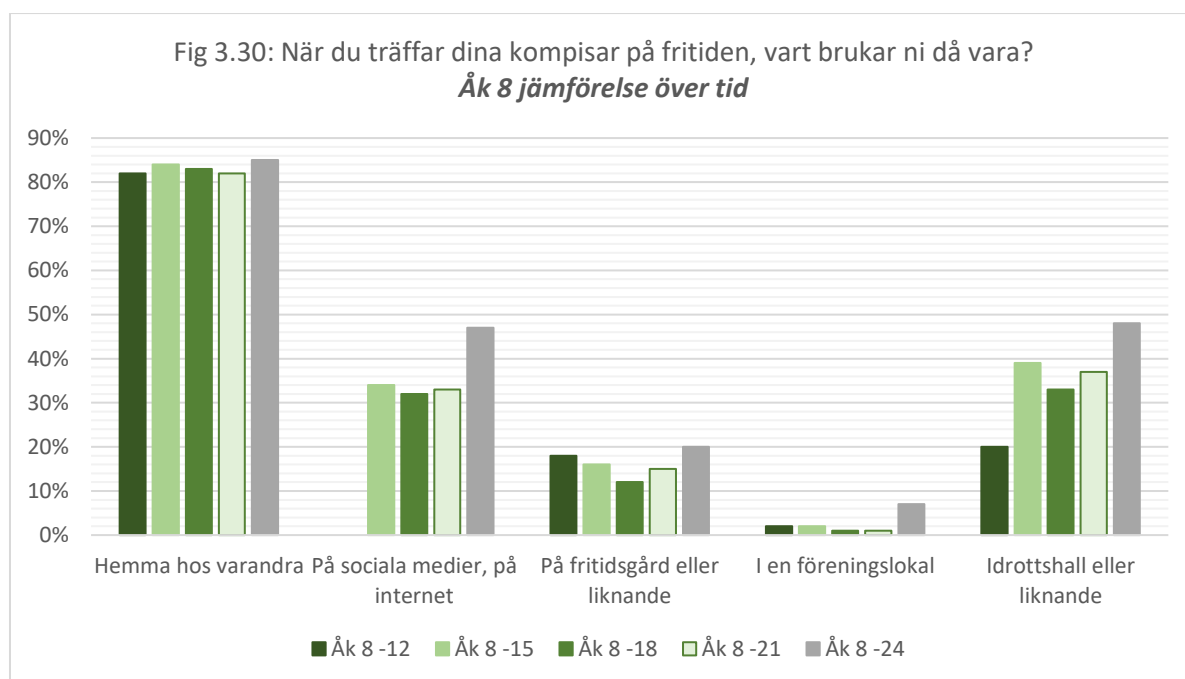

Fig 3.32: När du träffar dina kompisar på fritiden, vart brukar ni då vara?
Åk 2 jämförelse över tid

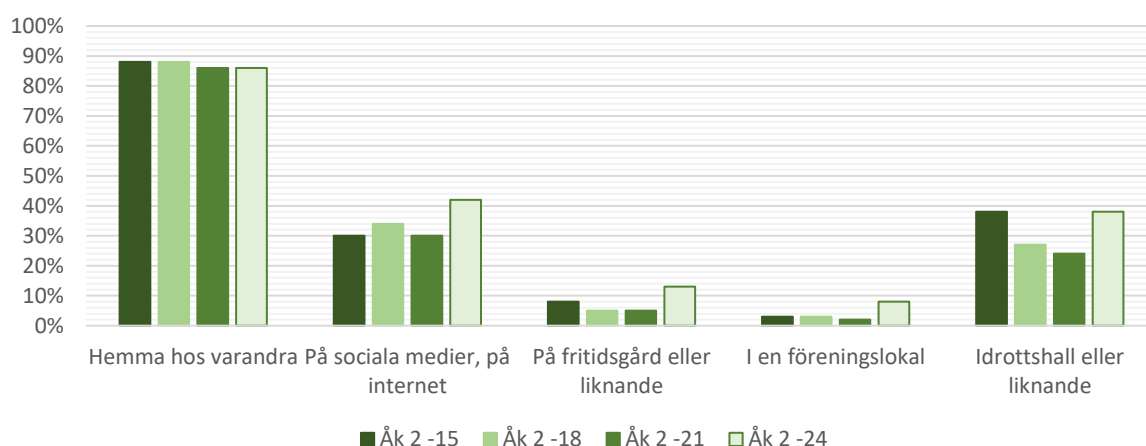

Fig 3.33: När du träffar dina kompisar på fritiden, vart brukar ni då vara?
Åk 2 jämförelse över tid

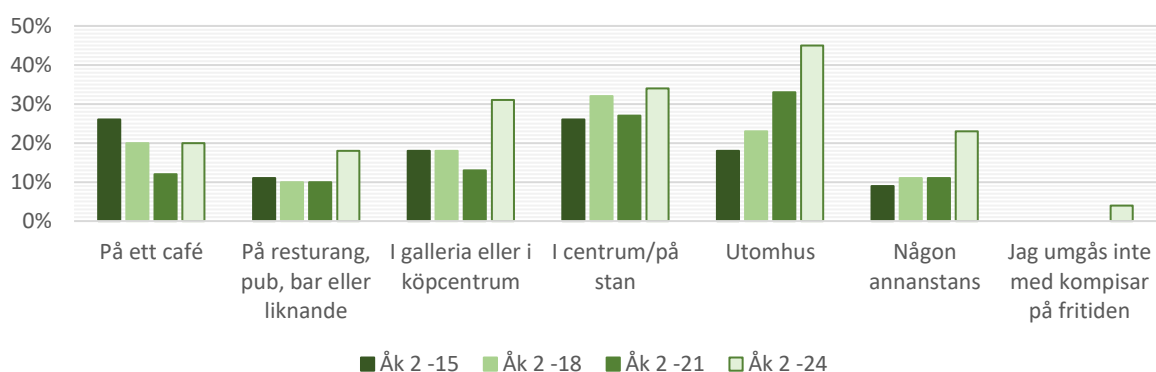

Fig 3.33: När du träffar dina kompisar på fritiden, vart brukar ni då vara?
Jämförelse ålder

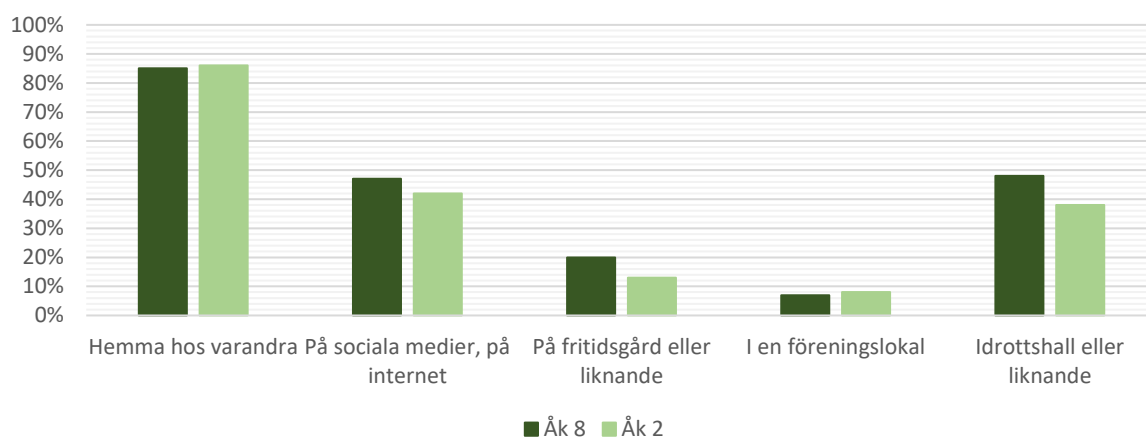

Fig 3.34: När du träffar dina kompisar på fritiden, vart brukar ni då vara?

Jämförelse ålder

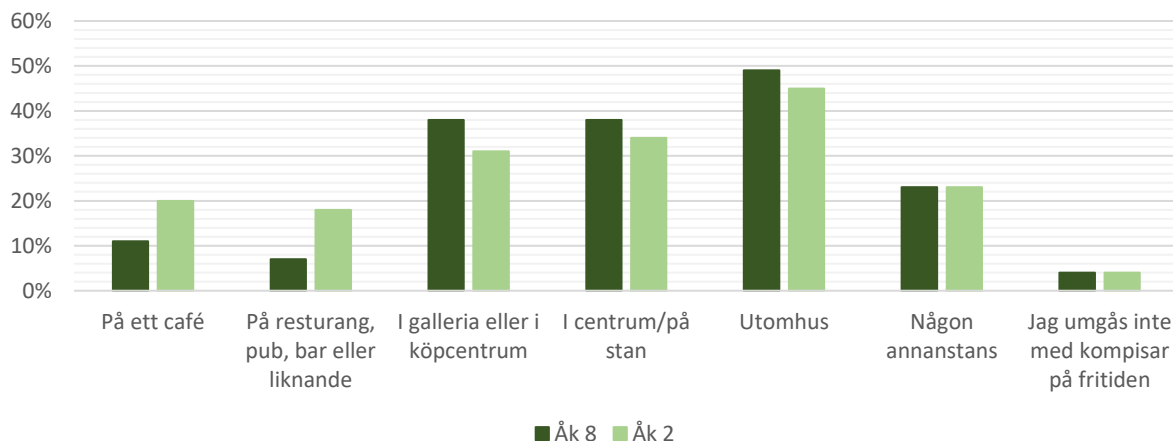

Fig 3.35: När du träffar dina kompisar på fritiden, vart brukar ni då vara?

Jämförelse kön och ålder

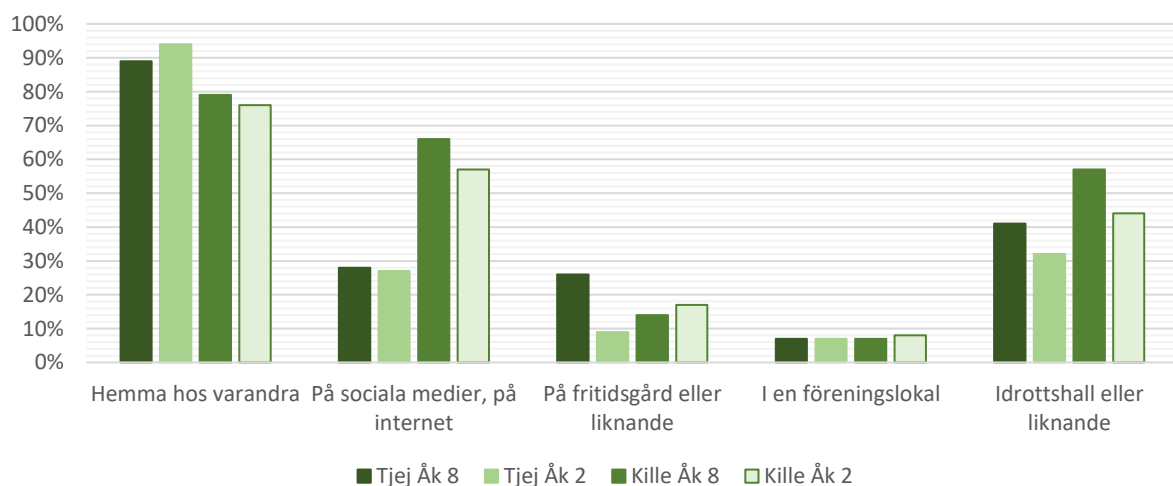
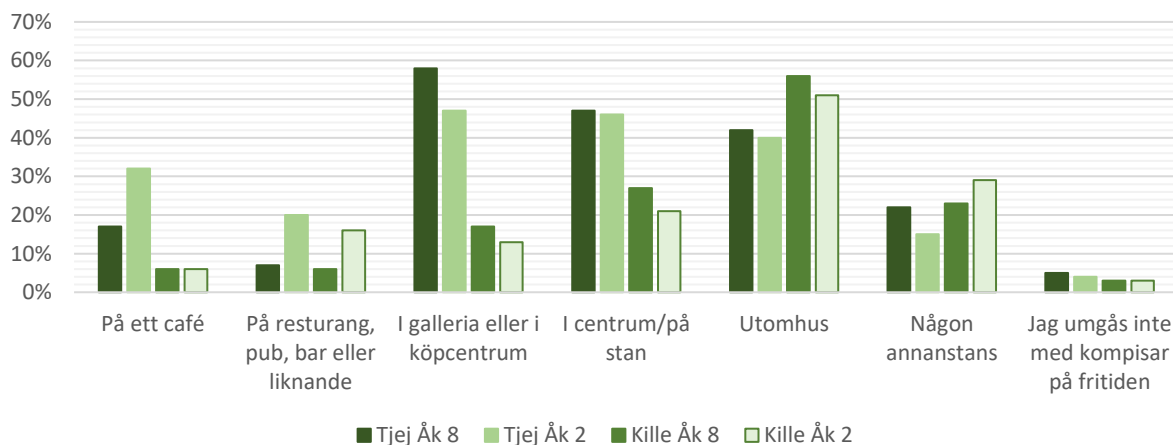

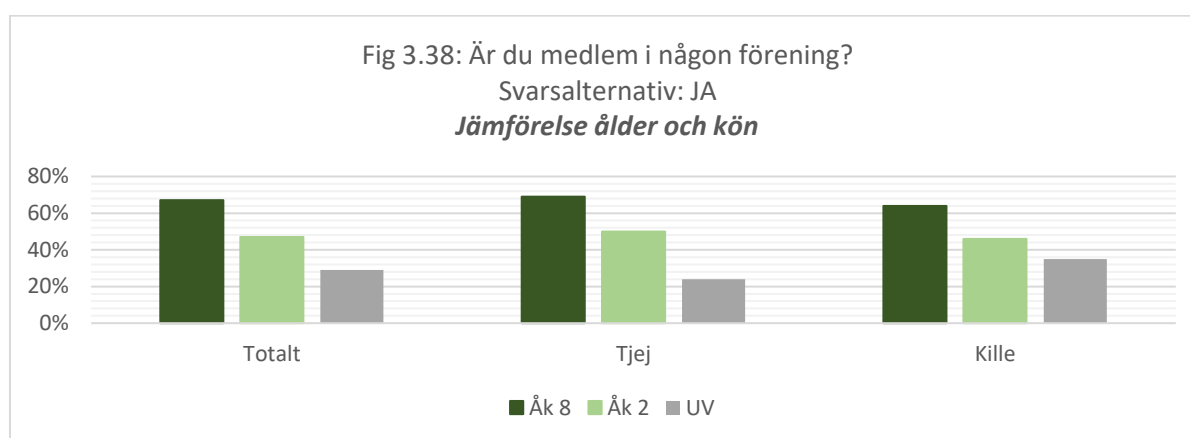
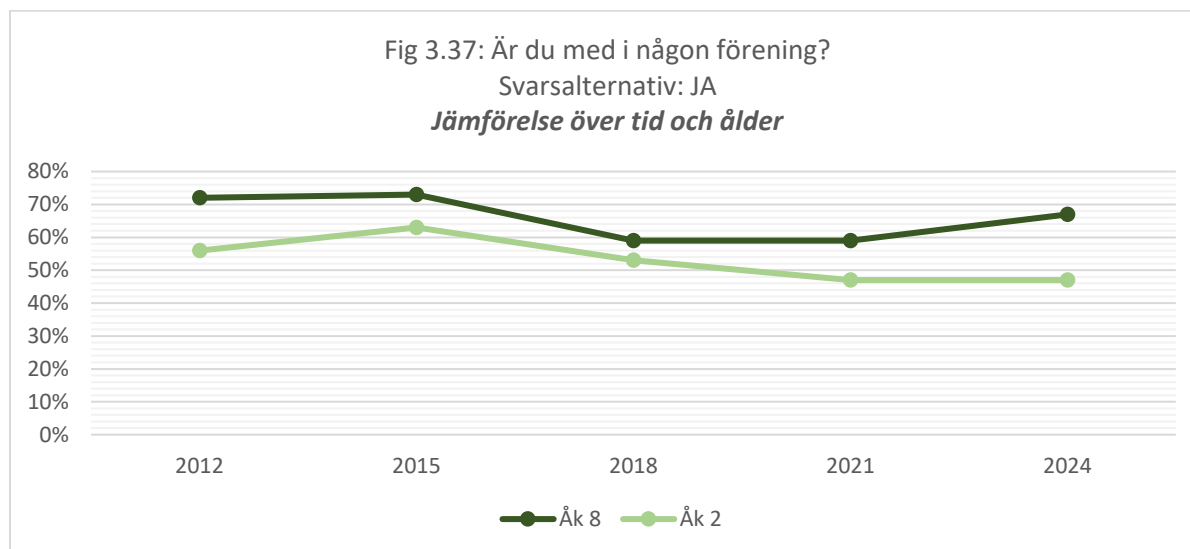
Fig 3.36: När du träffar dina kompisar på fritiden, vart brukar ni då vara?

Jämförelse kön och ålder

3.4 Deltagande i förening

Medlemsantalet i föreningar har minskat över tid och många föreningar uttrycker även svårigheter med att rekrytera till andra aktiviteter i föreningen än att bara vara aktiv som tex till styrelseuppdrag. I **fig. 3.37** kan vi se hur det sker en ökning av de som svarat på att de är medlem i någon förening. I årskurs åtta och i årskurs två har nedgången stannat upp. Gruppen unga vuxna har vi inte statistik på över tid utan för den målgruppen kan vi jämföra resultatet mellan åldersgrupper och mellan tjejer och killar i **fig. 3.38**.

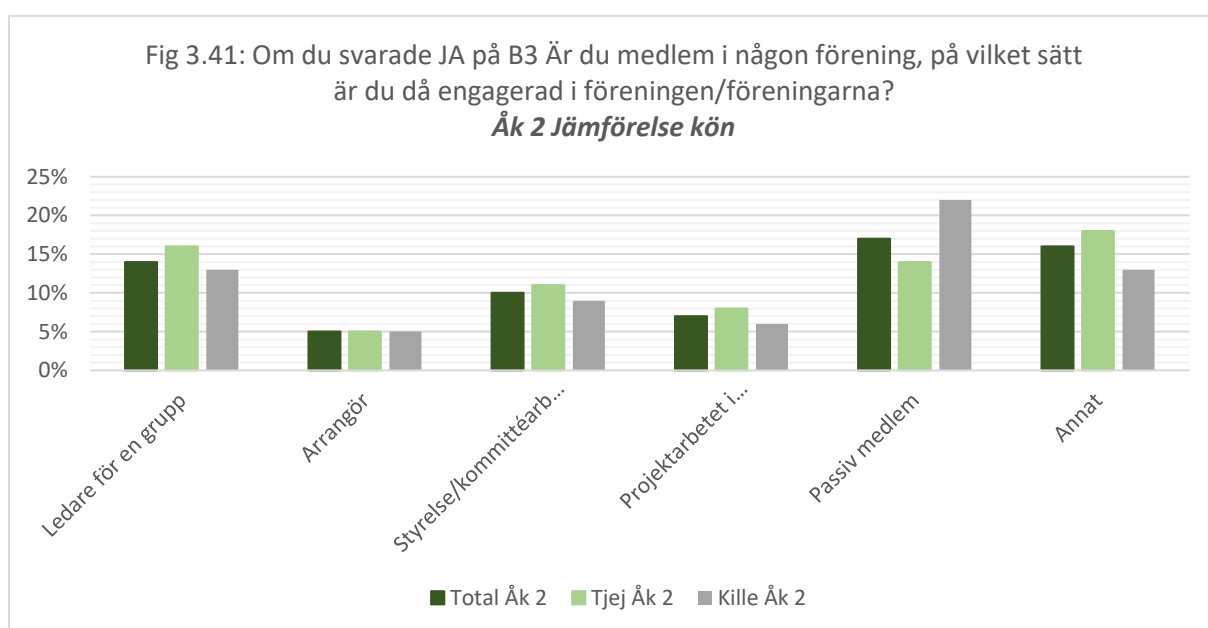
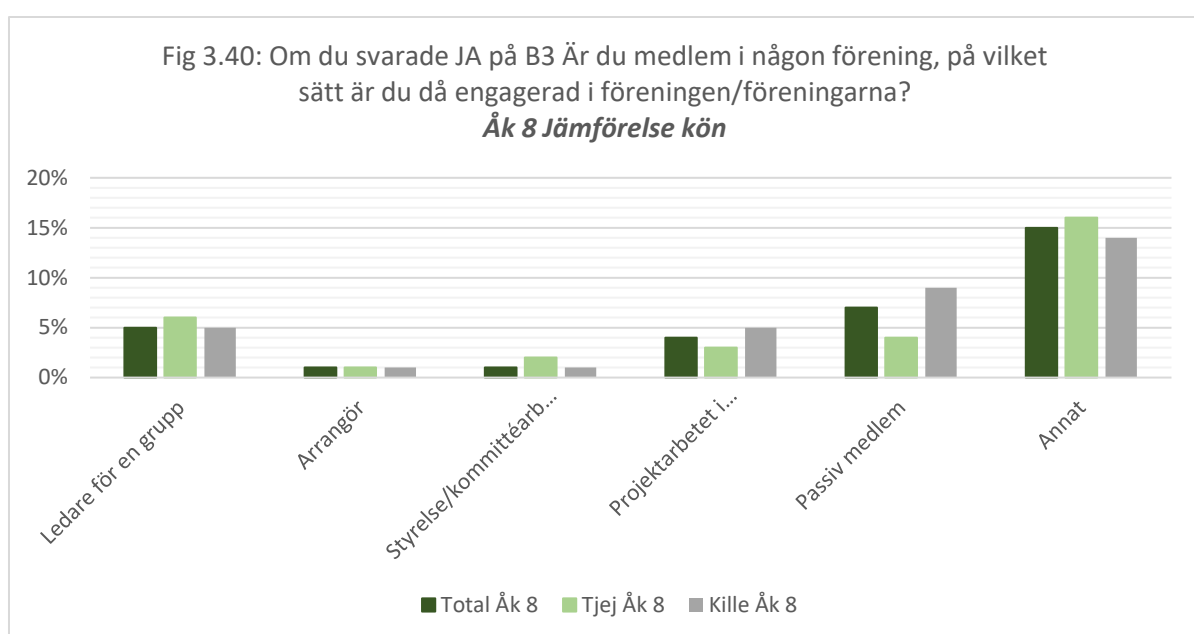
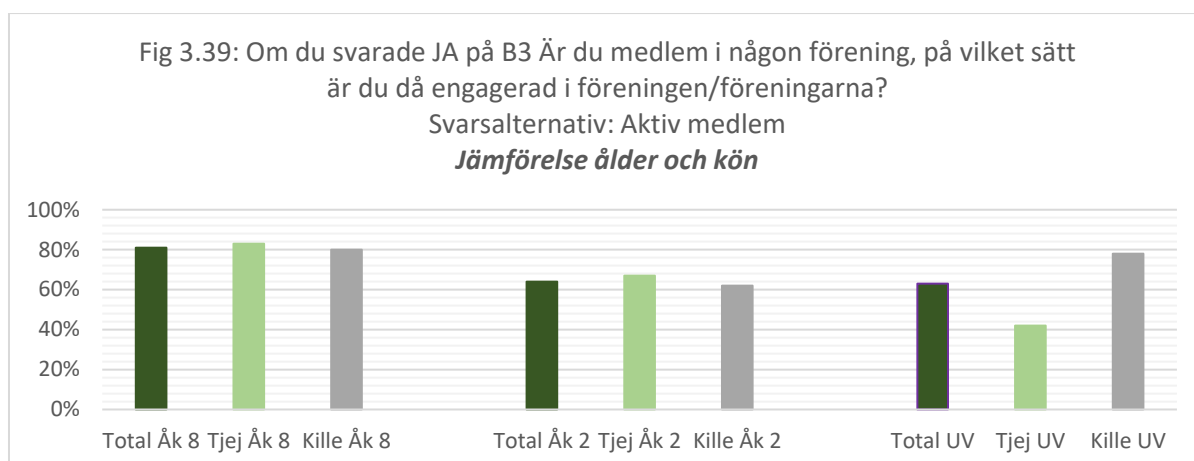

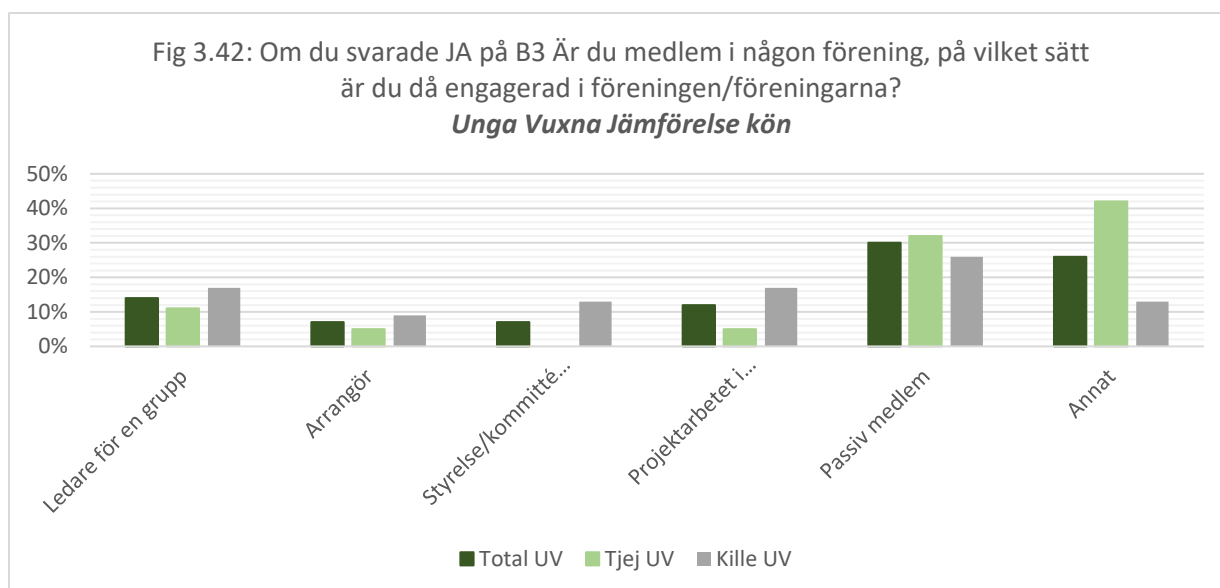
3.4.1 Hur är du engagerad i din förening?

För de som svarat att de är medlem i en förening följer en följdfråga där de får svara på vilket sätt de är engagerade i föreningen/föreningarna. Alternativen de kan kryssa är:

- Aktiv medlem
- Ledare för en grupp
- Arrangör
- Styrelse/kommittéarbetare
- Projektarbetet i föreningen (ex funktionär, läger mm)
- Passiv medlem
- Annat

Fig. 3.39-3.42 visar på vilket sätt man är aktiv i föreningen som man är medlem i.

3.5 FRITID - Unga med funktionsnedsättning/Anpassad skola

När det gäller fritid så kan man se att unga med funktionsnedsättning eller som går på anpassad gymnasieskola, trivs väldigt bra med sin fritid och över hälften av dem tycker det finns mycket eller ganska mycket att göra. Men när det kommer till frågan *“Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor”* svarar endast 27% av de som går anpassad gymnasieskola att de tycker att det saknas något. 63% av de som har svarat att de har en funktionsnedsättning tycker också att det saknas något på fritiden.

När det kommer till frågan *“Hur ofta gör du följande”* kan man se att de som har svarat att de har en funktionsnedsättning och de som går i anpassad gymnasieskola, går något mer på museum, skriver/ pysslar mer, går på mer danssuppvisningar/ föreställningar och spelar mer dator. Däremot dansar de mindre, tränar mindre, kör mindre brädspel, läser färre böcker och lyssnar mindre på ljudböcker. Vi kan däremot se att unga med funktionsnedsättning tränar och går på idrottseven i större utsträckning än de som går i anpassad gymnasieskola.

De som upplever att de har en funktionsnedsättning samt de som går anpassad gymnasieskola umgås mest med kompisar hemma hos varandra, på stan eller på internet. Där skiljer det sig väldigt tydligt emot resten av de som svarat på enkäten. Exempelvis träffas de som går på anpassad gymnasieskola inte lika ofta på idrottshallar, caféer eller på restauranger som resterande grupper.

4. SKOLA

Skolans uppdrag är att främja lärandet genom att skapa en stimulerande miljö där barn och unga kan tillägna sig kunskaper och värden. Skolan ska även vara en trygg plats som präglas av lugn och ordning, vilket skapar förutsättningar för elever och personal att arbeta och trivas.

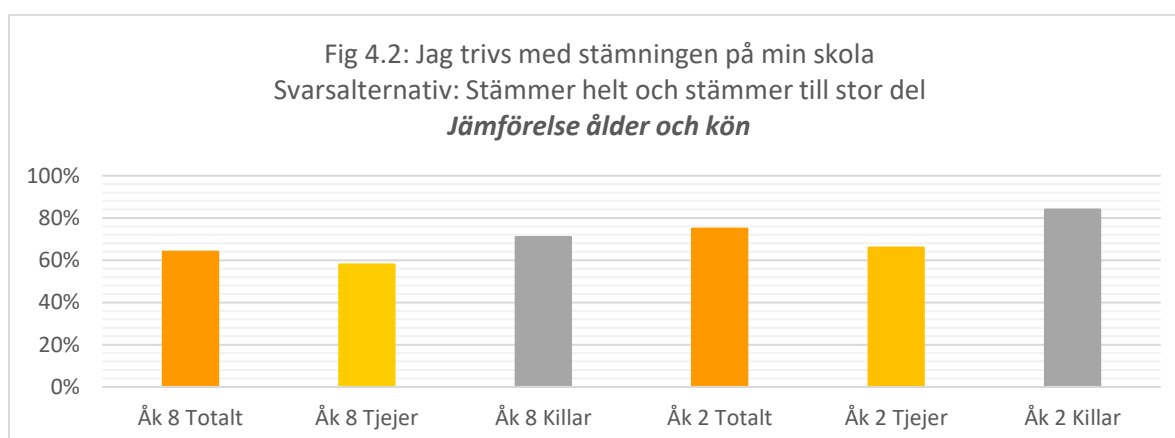
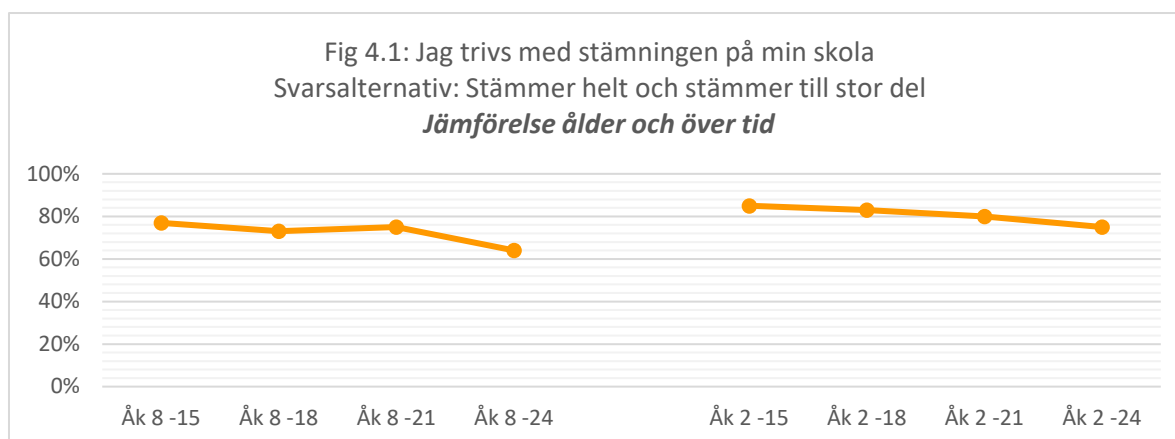
Utöver att vara en plats för kunskapsinhämtning spelar skolan en central roll i att forma och utveckla ungas liv på olika sätt. Oavsett individens bakgrund eller förutsättningar har skolan en avgörande betydelse för att ge alla elever möjligheten att växa och utvecklas.

Skolans uppdrag och ansvar innefattar:

- Främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära
- Förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på
- Ta hänsyn till barns och elevers olika behov
- Ge barn och elever stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt
- Sträva efter att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen
- I samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare (*Skollag 2010:800, kap. 1, 4§*).

Man måste vara medveten om att flera faktorer påverkar hur nöjd en elev är med sin skolgång. Exempel på sådana faktorer är socioekonomiska förutsättningar, funktionsnedsättning, självskattad hälsa samt utsatthet för mobbning och våld. Dessa är några av de vanligaste stressfaktorerna i skolmiljön och kan ha betydande inverkan på elevernas välmående och skolprestationer. Örnsköldsviks kommun strävar efter att skapa en skola där alla elever får möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Målet är att bygga lärandet för livet och samtidigt vara en av de högst rankade skolkommuner vad gäller meritvärden. För att uppnå detta jobbar kommunen aktivt med att främja en inkluderande och trygg skolmiljö där varje elev ges de bästa förutsättningar för att lyckas.

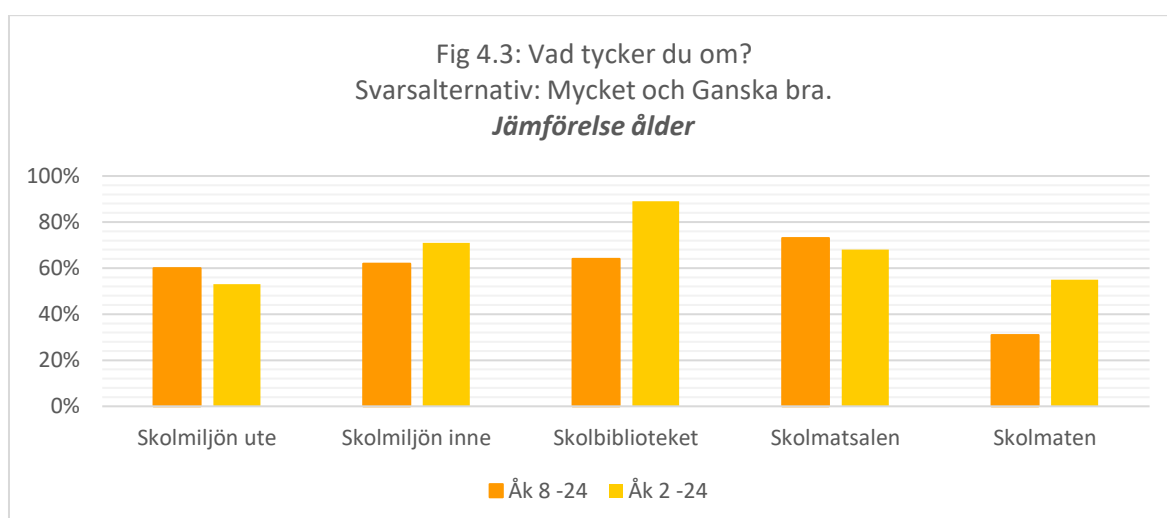
Luppen visar att en majoritet i årskurs åtta och årskurs två trivs med stämningen på sin skola även om det minskat över tid, **fig. 4.1**. I **fig. 4.2** ser vi skillnaden mellan åldersgrupperna och mellan tjejer och killar i hur mycket man trivs med stämningen på sin skola. Tabellen visar tydligt på att killar trivs i högre grad än tjejer i båda åldersgrupperna.

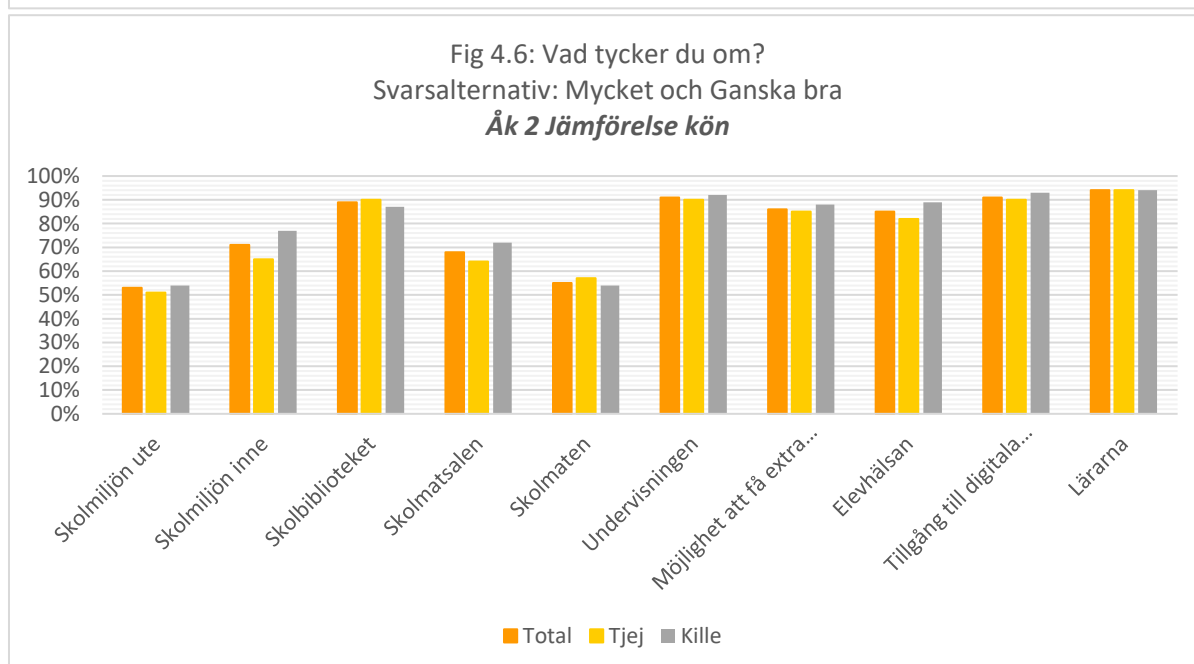
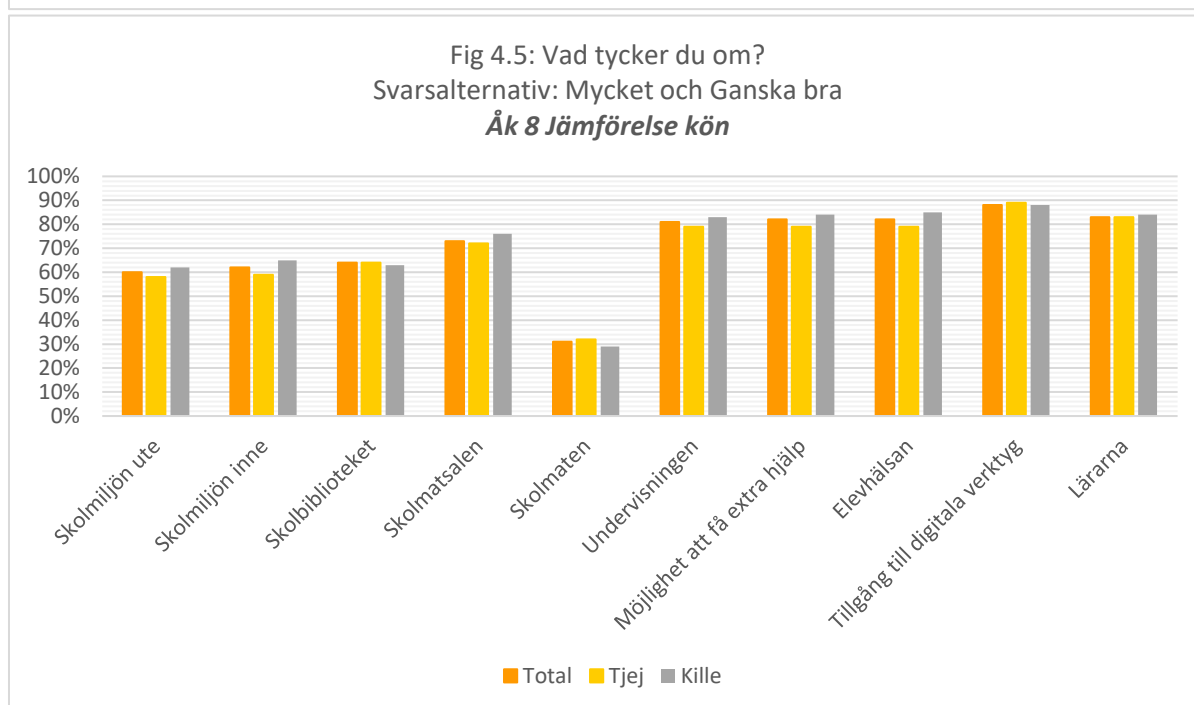
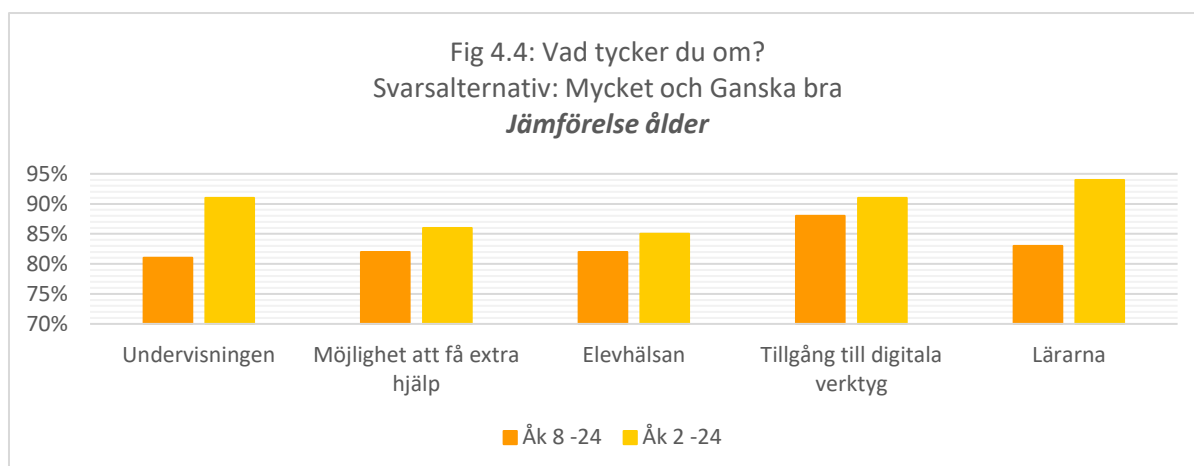

4.1 Vad jag som elev tycker om

Kommande tabeller kommer ge en bild av vad de i årskurs åtta och årskurs två tycker om olika delar i skolan, allt från maten till lärare. Delar som alla i sig är viktiga för att skapa en helhet och bra läromiljö för de unga.

Fig. 4.3–4.4 visar varje årskurs för sig jämfört över tid om vad man tycker om olika delar.

4.2 Utsatthet

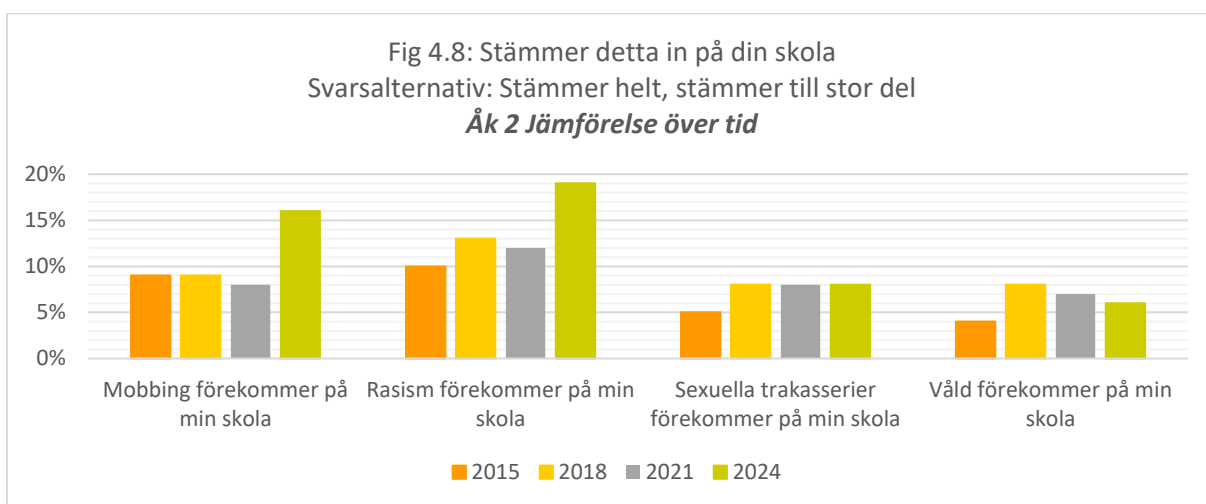
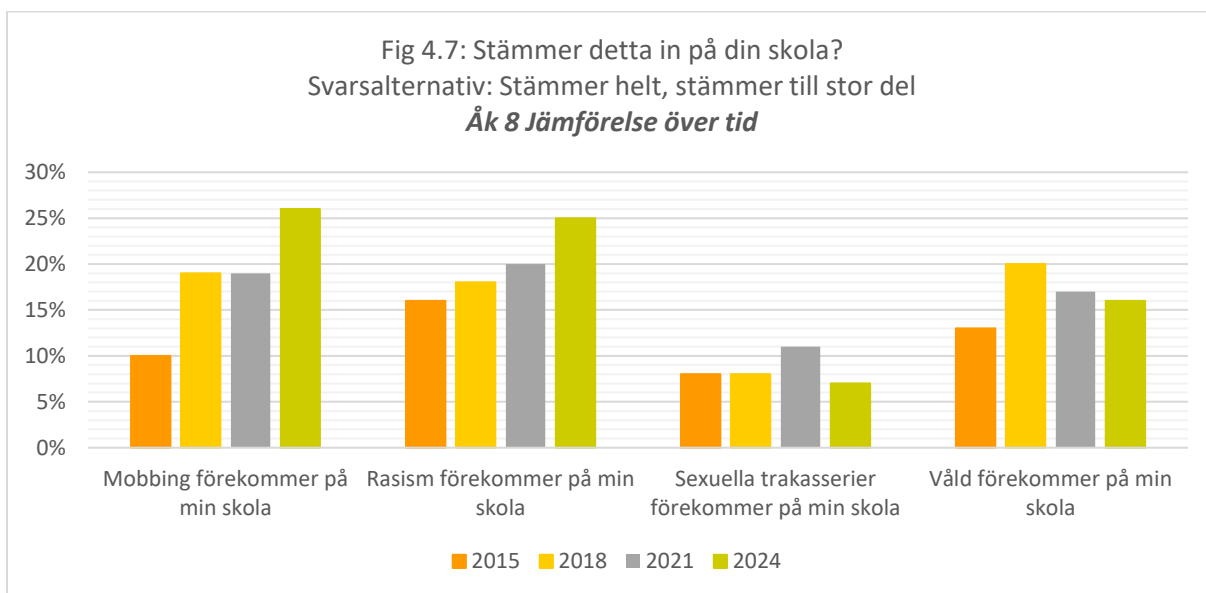
Utsatthet kan förekomma på flera olika sätt. Det kan handla om fysisk och verbal utsatthet men också den utsatthet man kan känna när människor runt om sig inte tar en på allvar eller ansvar när något sker. Kommande tabeller kommer visa på beteenden som anses förekomma på sin skola samt hur det ageras när något sker.

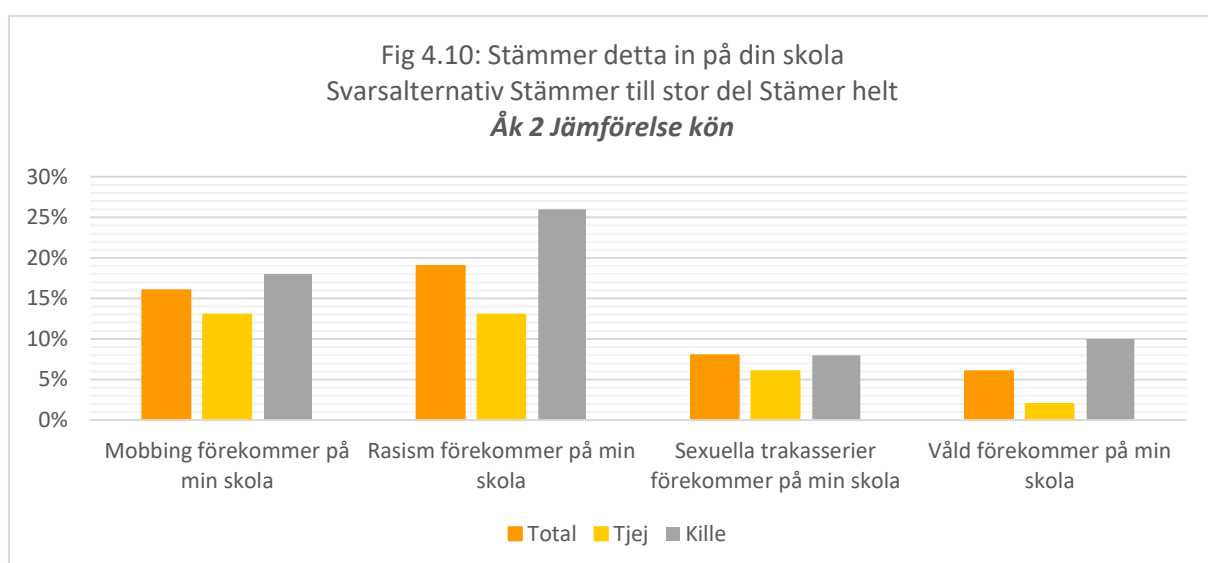
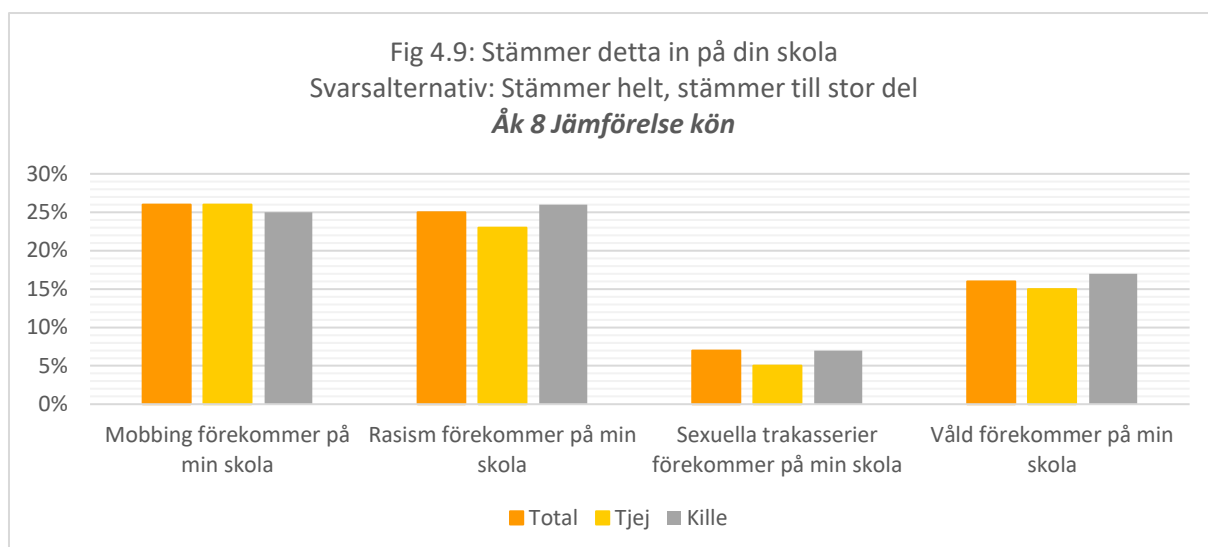
4.2.1 Förekommer på min skola

På frågan ”Stämmer detta in på din skola” finns svarsalternativen:

- Mobbing förekommer på min skola
- Rasism förekommer på min skola
- Sexuella trakasserier förekommer på min skola
- Våld förekommer på min skola

Fig. 4.7–4.8 visar på att rasism och mobbing ökar över tid i båda åldersgrupperna. I **fig. 4.9–4.10** ser vi åldersgrupperna för sig, med jämförelse mellan tjejer och killar.

4.2.2 Bemötande och agerande

I de kommande tabellerna **fig. 4.11-4.14** ställs frågan "Stämmer detta in på din skola?".

Svarsalternativen som redovisas är "stämmer helt och stämmer till stor del" på områdena:

- Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev
- Elever och lärare bemöter varandra med respekt på min skola
- Min skola agerar om en lärare kränker en annan elev
- Mina lärare behandlar tjejer och killar lika

Över tid visar svaren ingen större förändring i årskurs åtta men i årskurs två sker en positiv förändring inom alla fyra områden. I båda grupperna ser vi ingen större skillnad mellan tjejer och killar.

Fig 4.11: Stämmer detta in på din skola?
Svarsalternativ: Stämmer helt, stämmer till stor del
Åk 8 Jämförelse över tid

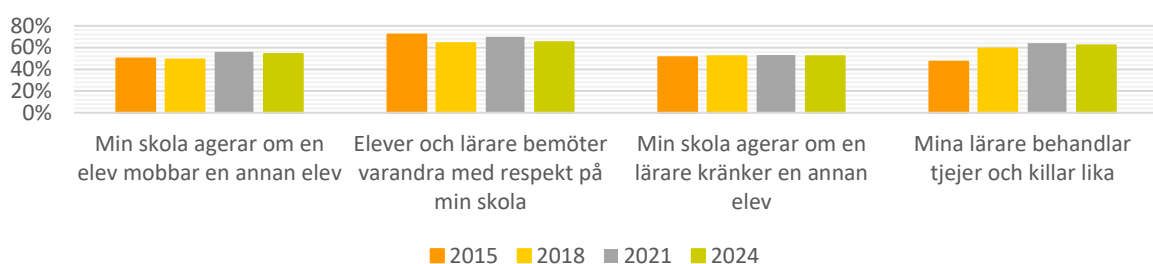

Fig 4.12: Stämmer detta in på din skola
Svarsalternativ: Stämmer helt, stämmer till stor del
Åk 2 Jämförelse över tid

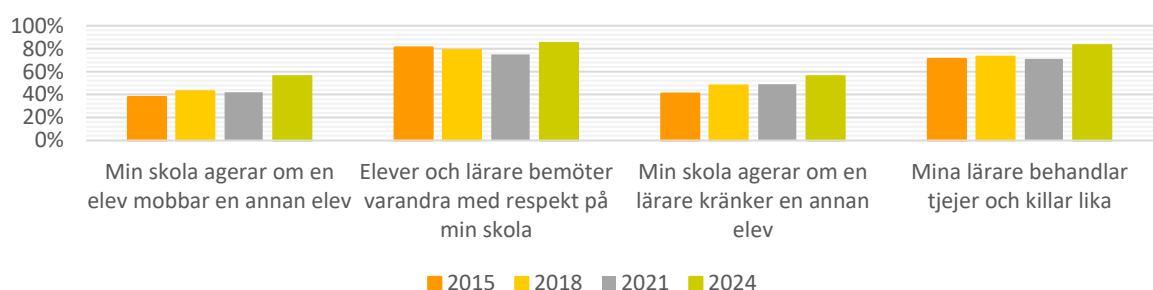

Fig 4.13: Stämmer detta in på din skola?
Svarsalternativ: Stämmer helt, stämmer till stor del
Åk 8 Jämförelse kön

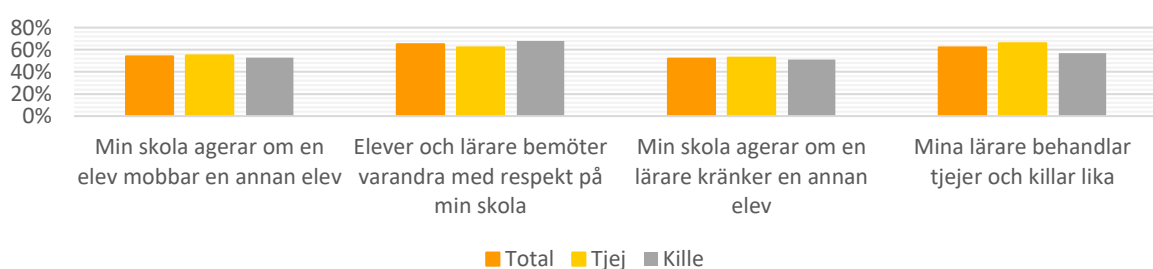
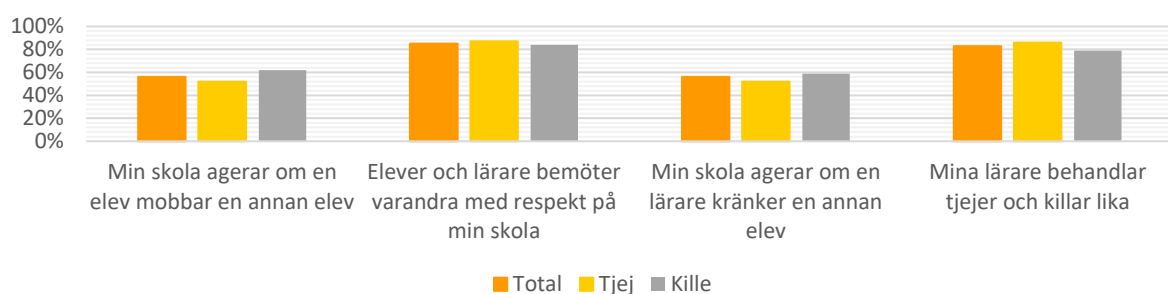

Fig 4.14: Stämmer detta in på din skola
Svarsalternativ: Stämmer helt, stämmer till stor del
Åk 2 Jämförelse Kön

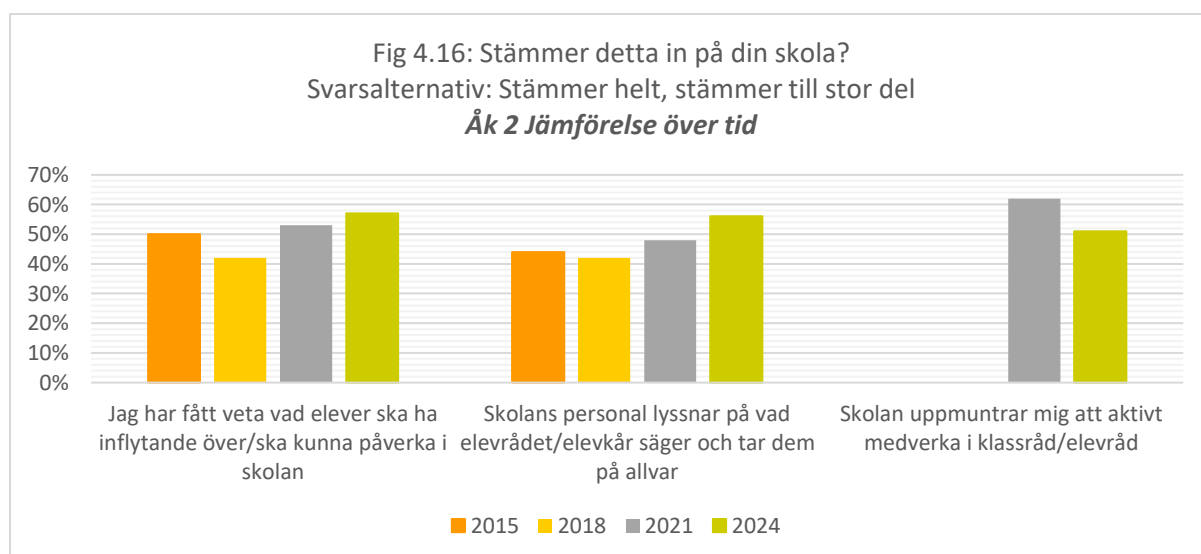
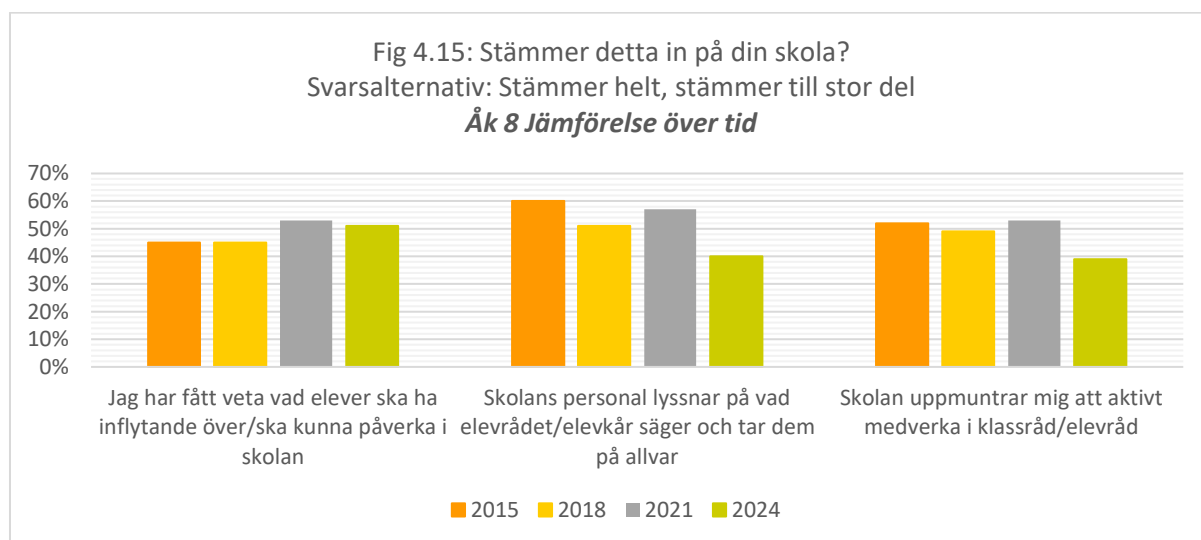
4.3 Elevinflytande

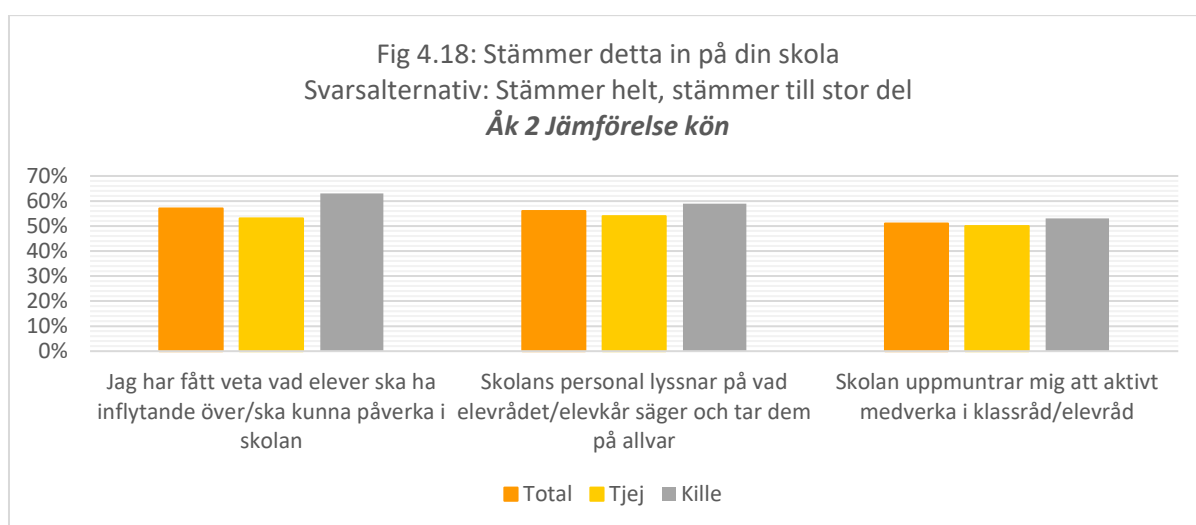
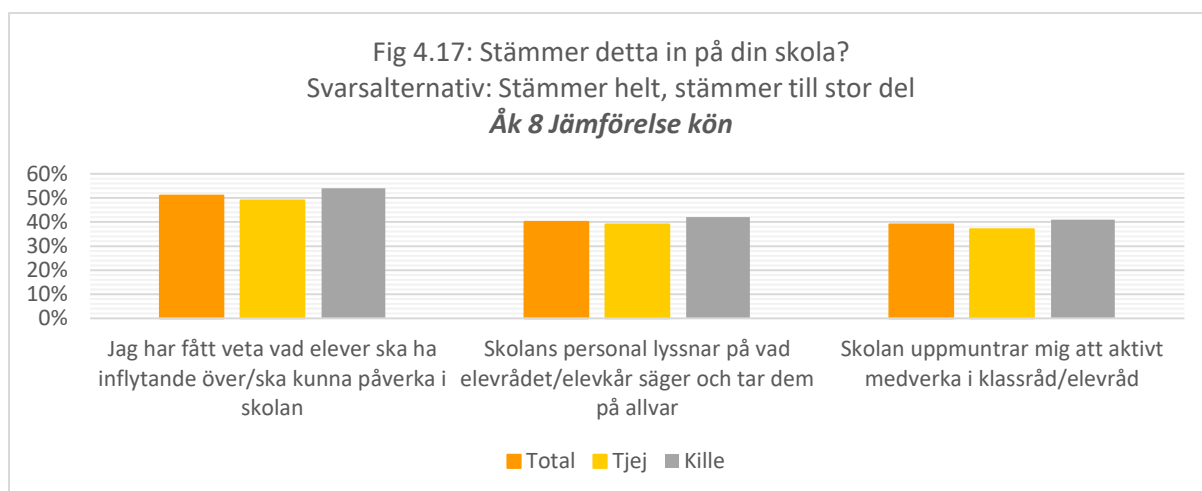
Skolans demokratiska uppdrag utgår från Skollagen som bland annat säger att du i skolan ska lära dig om de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Det innebär också att elever ska ha möjlighet att vara delaktiga i skolans verksamhet (www.minarattigheter.se / Barnombudsmannen). Elever ska ges förutsättningar att utveckla kunskap om samhälle och politik samt de förmågor som krävs för att leva och verka i ett demokratiskt samhälle.

I **fig. 4.15-4.18** får vi svar på frågan ”Stämmer detta in på din skola?”

- Jag har fått veta vad elever ska ha inflytande över/ska kunna påverka i skolan
- Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar
- Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd/elevråd/elevkår

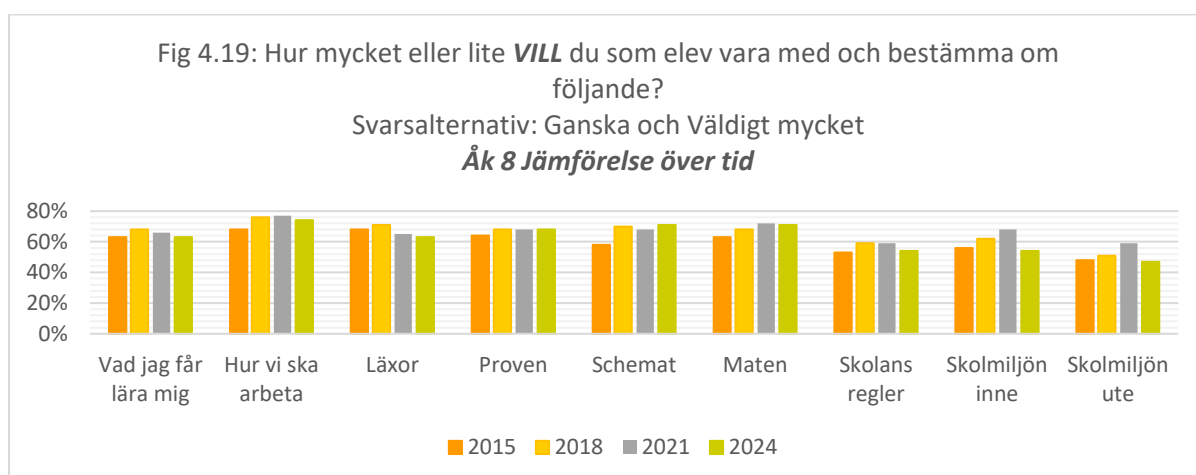
Tabellerna redovisar svarsalternativen ”*stämmer helt och stämmer delvis*”. I årskurs åtta ser vi en minskning över tid i alla tre frågor. Medan i årskurs två sker en ökning i de två första frågorna. Mellan tjejer och killar i båda åldersgrupperna kan vi se viss skillnad i några av frågorna.

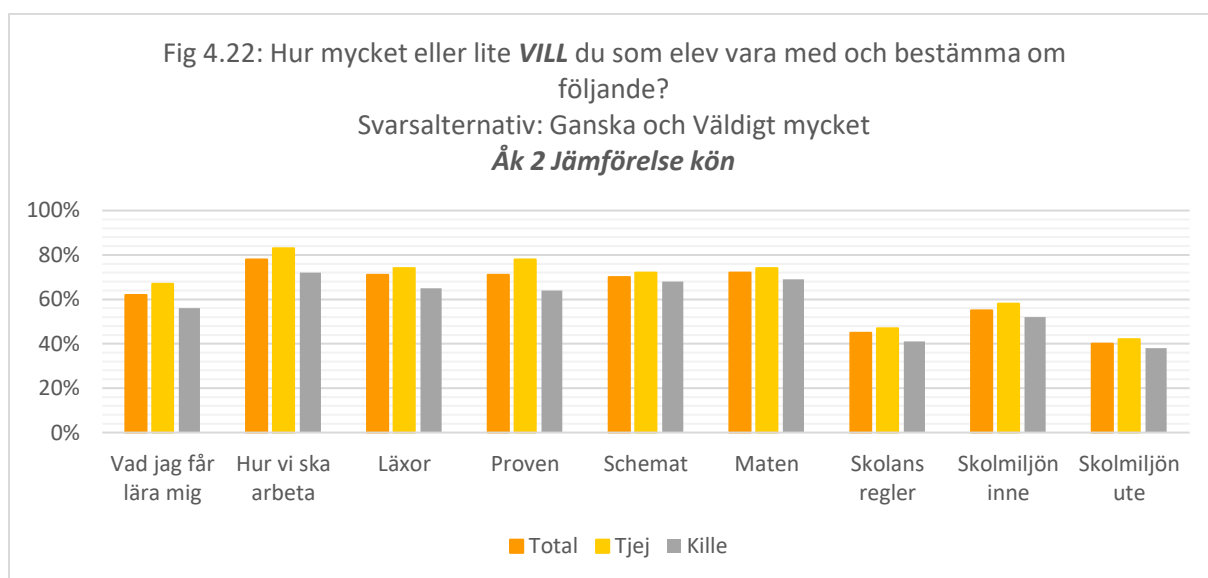
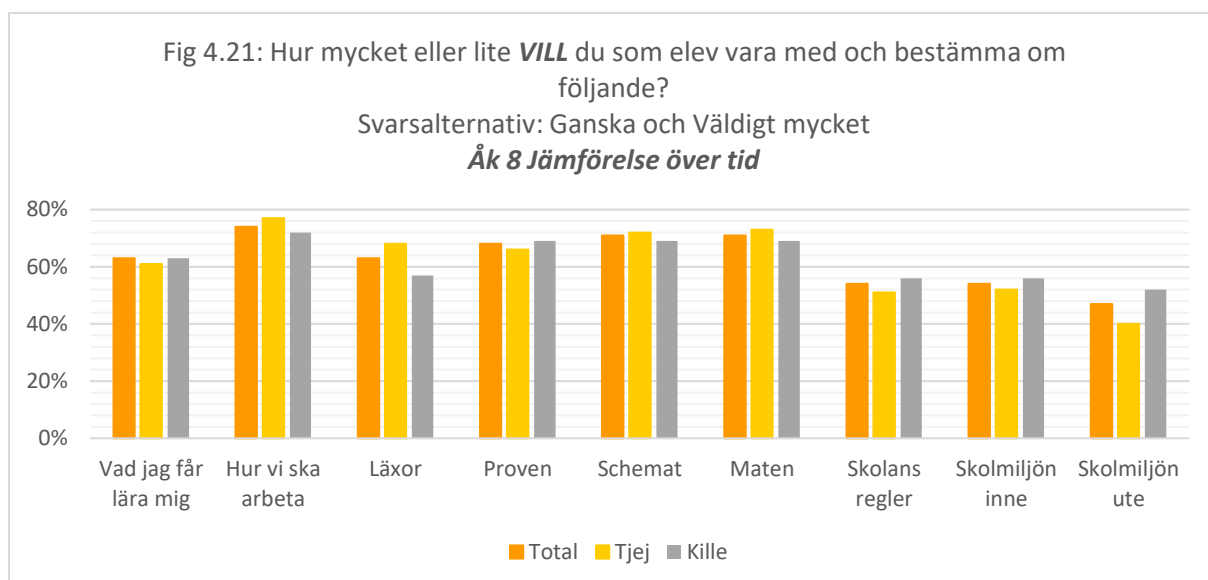
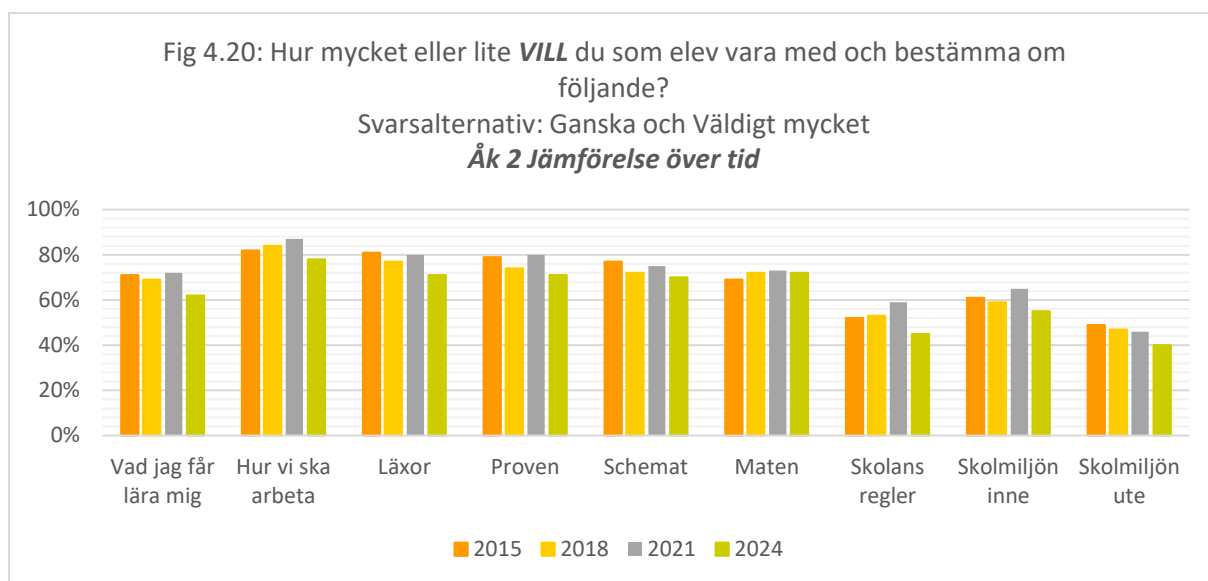

4.3.1 VILL vara med och påverka

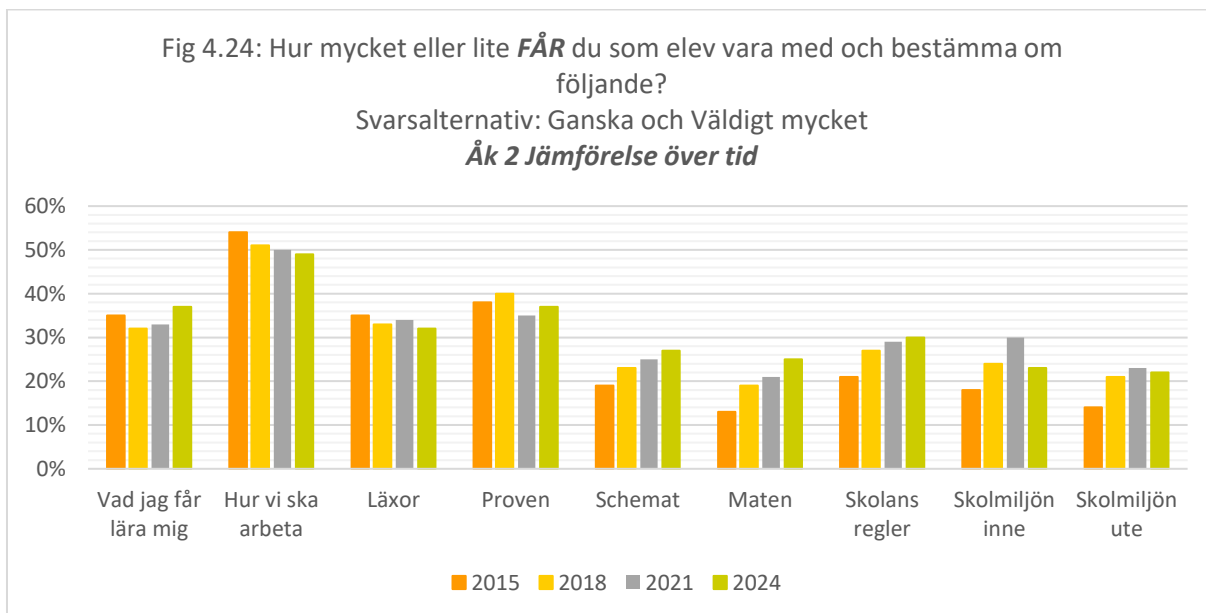
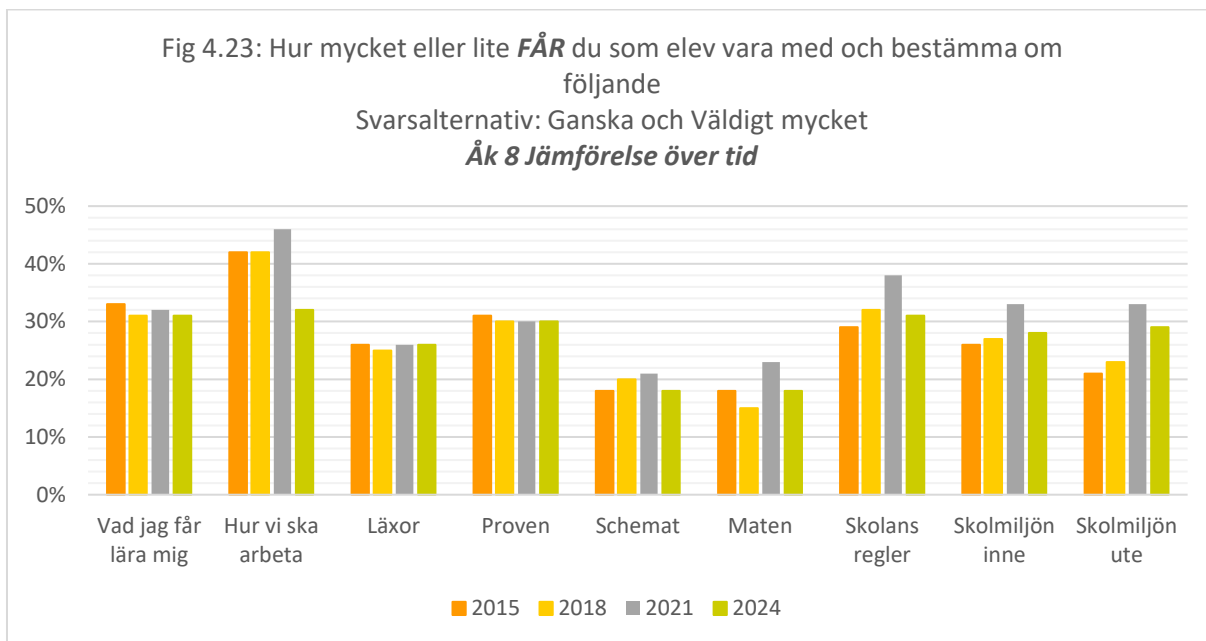
I **fig. 4.19-4.22** får vi se vad elever i årskurs åtta samt årskurs två **VILL** vara med och bestämma om. Tabellerna redovisar jämförelser över tid och mellan åldersgrupper, tjejer och killar. När det gäller förändring över tid sker den största förändringen i årskurs två, där det i princip inom varje område sker en minskning i hur mycket man vill vara med och bestämma om. I årskurs åtta sker det små förändringar över tid som går både uppåt och nedåt. Generellt vill tjejer i båda åldersgrupperna vara med och bestämma i högre utsträckning än killarna.

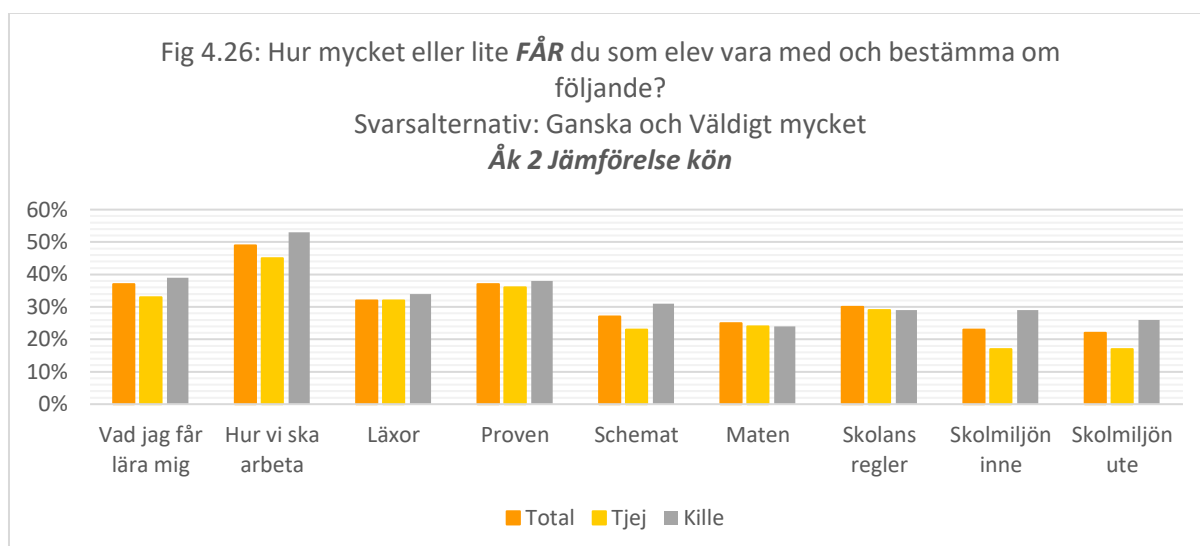
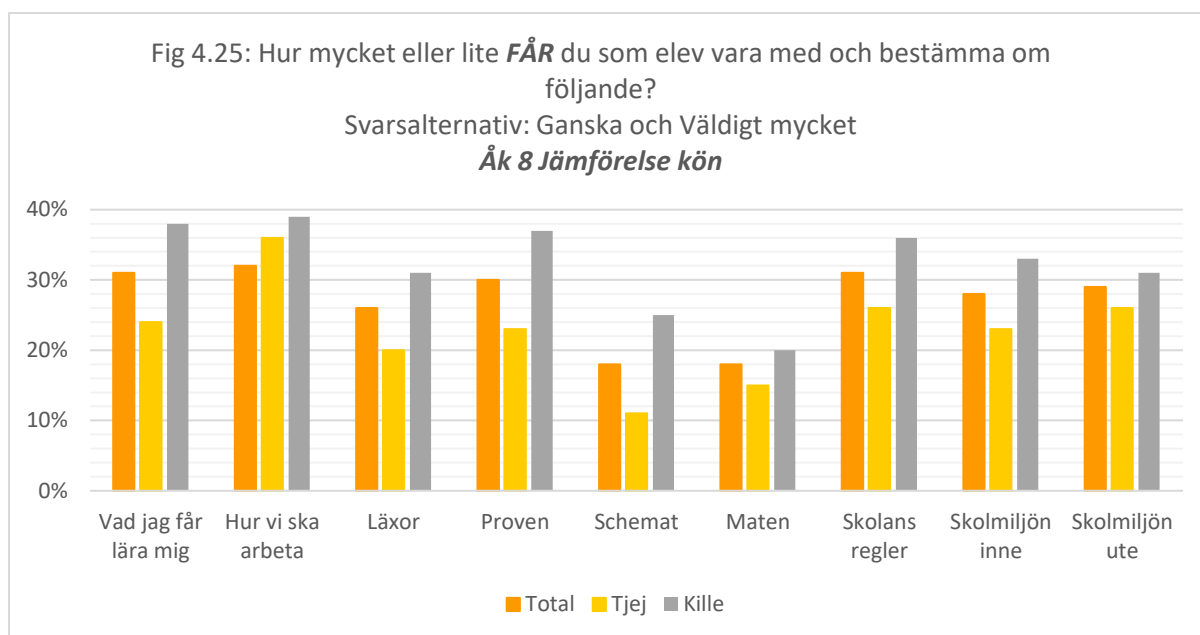

4.3.2 FÅR vara med och bestämma

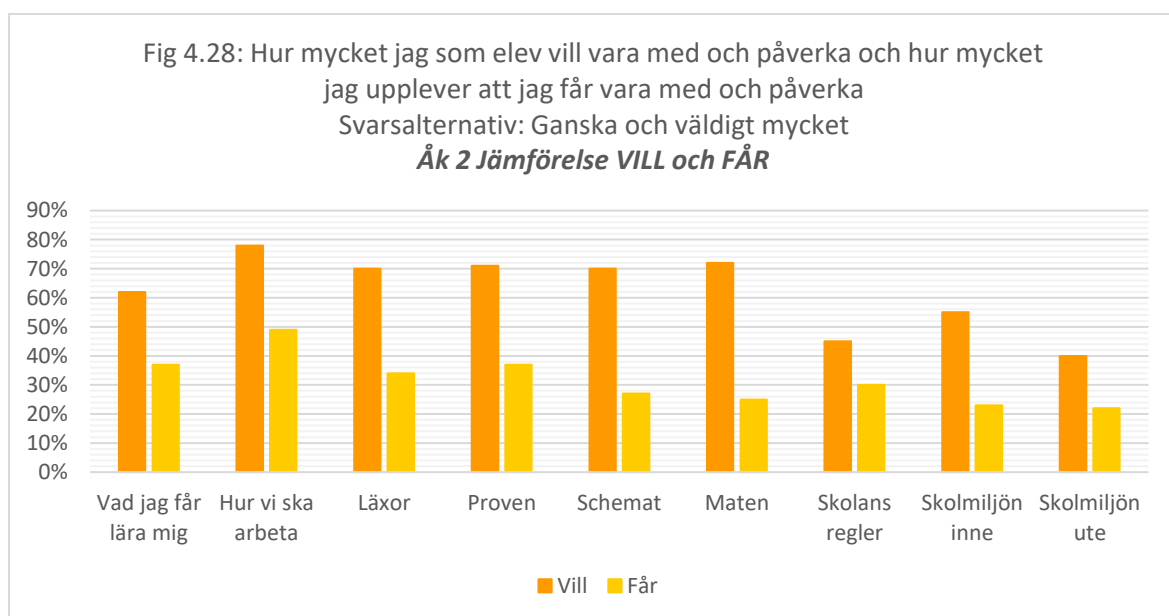
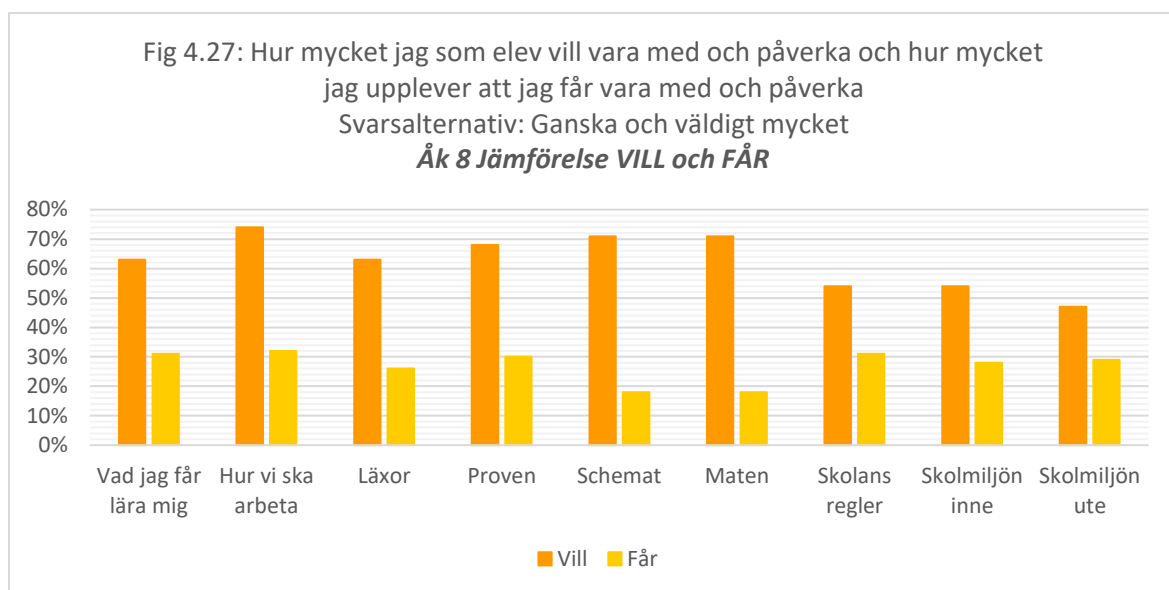
Som en spegling till frågan om hur mycket man vill vara med och bestämma om finns frågan ”Hur mycket eller lite **FÅR** du som elev vara med och bestämma om?”. I **fig. 4.23-4.26** redovisas tabellerna jämförelse över tid och mellan tjejer och killar. Över tid visar tabellerna en skillnad, där det i årskurs åtta minskar under flera frågor på hur mycket man får vara med att bestämma om. I årskurs två är det tvärtom, det är fler som upplever att de har en större möjlighet att få vara med och bestämma på flera utav områdena. Inom båda åldersgrupperna är det fler killar som upplever att de får vara med och bestämma i högre utsträckning än tjejerna.

4.3.3 Skillnaden mellan VILL och FÅR

Som ni säkert upptäckt i de tidigare tabellerna finns det en skillnad i upplevelsen av vad man som elev **VILL** och vad man **FÅR** vara med att bestämma om. I de två sista tabellerna, **fig. 4.27-4.28**, visas skillnaden i vad man **VILL** vara med och bestämma om och vad man upplever att man **FÅR** vara med att bestämma om i varje åldersgrupp. Dessa tabeller visar på en tydlig skillnad i vill och får.

4.4 SKOLA - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad skola

Elever som går på anpassad gymnasieskola upplever att skolmiljön både ute och inne samt att skolmaten är betydligt bättre än vad resterande grupper som har svarat på enkäten. När det kommer till rasism så ligger det runt samma nivå som i de andra grupperna. Våld och sexuella trakasserier syns även i en lite högre utsträckning på anpassad skola.

Upplevelsen mellan vad dem **VILL** vara med att påverka, är den samma som andra grupper men de känner att de **FÅR** vara med att påverka i större utsträckning. Resultat visar också att viljan att vara med och påverka läxorna och proven är låg.

5. SAMHÄLLE OCH POLITIK

I rapporten *UNG IDAG 2024:2* som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) gett ut, redovisas en fördjupad bild av ungas inflytande och delaktighet i samhället. Rapporten visar att många unga har goda levnadsvillkor och möjlighet att påverka samhällsutvecklingen, men det gäller inte alla unga. Valdeltagandet bland unga (18-24 år) minskade för första gången på decennier i valet 2022 och minskningen beror främst på att allt färre unga med utländsk bakgrund röstar. Rapporten belyser också att många unga är intresserade av samhällsfrågor men enbart en liten del har medlemskap i samhällsorienterade föreningar, går på politiska möten och har kontakt med politiker och tjänstepersoner. 52% av unga anger att de tror att de inte behövs i det svenska samhället och 50% av dem känner sig inte delaktiga i samhället. Rapporten *Fokus 24 - platsens betydelse* (2024) visar att unga i landsbygdskommuner känner sig inte lika delaktiga och inkluderade i samhället som unga som bor i andra kommuntyper.

Unga spelar en viktig roll i demokratin och samhällets utveckling. Att alla unga har goda och jämlika förutsättningar till inflytande är av stor vikt och att institutioner och myndigheter arbetar för att stärka ungas demokratiska deltagande genom samtal, möten och aktiviteter. På detta sätt erbjuds alla ungdomar förutsättningar till att utveckla ett starkt kapital till att bli aktiva medborgare som tar ansvar för, och deltar i samhällets utveckling så att vi även i fortsättningen kan leva i en stark demokrati.

Även artikel 12 i Barnkonventionen fastställer varje barns rätt till att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som berör dem. För att kunna involvera unga i beslutsfattande och skapa förutsättningar för deltagande i samhällsfrågor, måste vi som organisation bli bättre på att hitta former för att inkludera och lyssna på barn och unga. Uppgiften att bygga ett demokratiskt kapital hos barn och unga är inte en enskild insats utan ett strategiskt hållbart och långsiktigt arbete som måste ske på alla plan och nivåer i ungas liv. Sedan 2011 arbetar Örnsköldsviks kommun strategiskt med ungas inflytande genom forum som, Advisory Board och andra forum.

I följande avsnitt presenteras underlag från enkäten på hur unga i Örnsköldsviks kommun ser på sina möjligheter till att påverka, vilket intresse de har för att vara med och påverka samhället samt tilltron till vuxna och demokratin.

5.1 Hur intresserad är du...?

I Lupp-enkäten ställs det en fråga om hur intresserad man är av:

- Samhällsfrågor i allmänhet
- Politik
- Vad som händer i andra länder

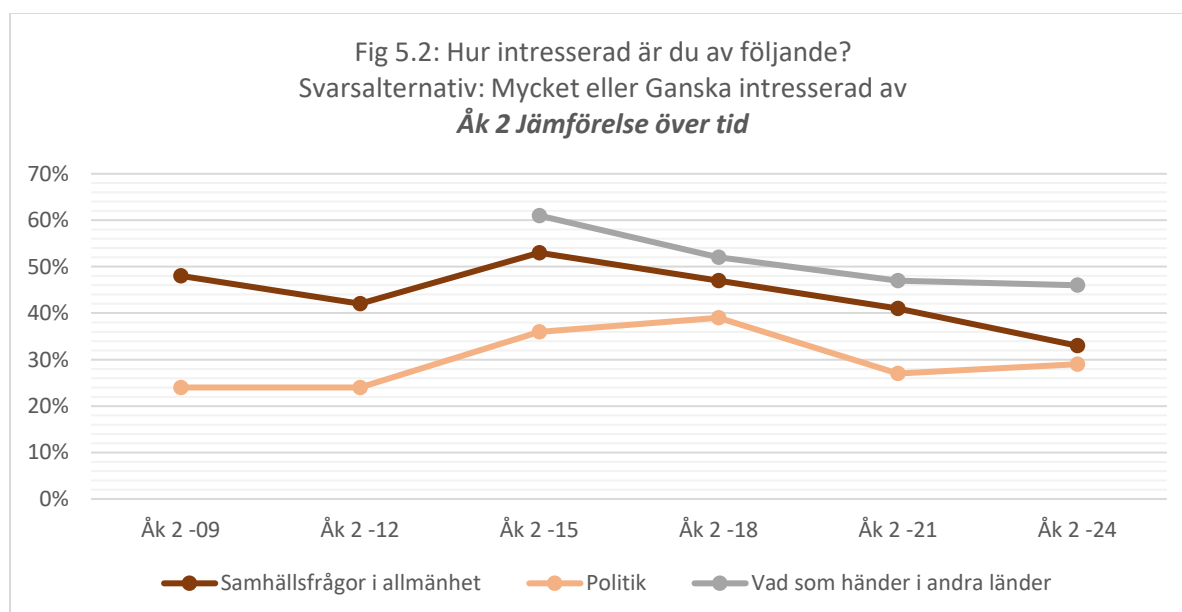
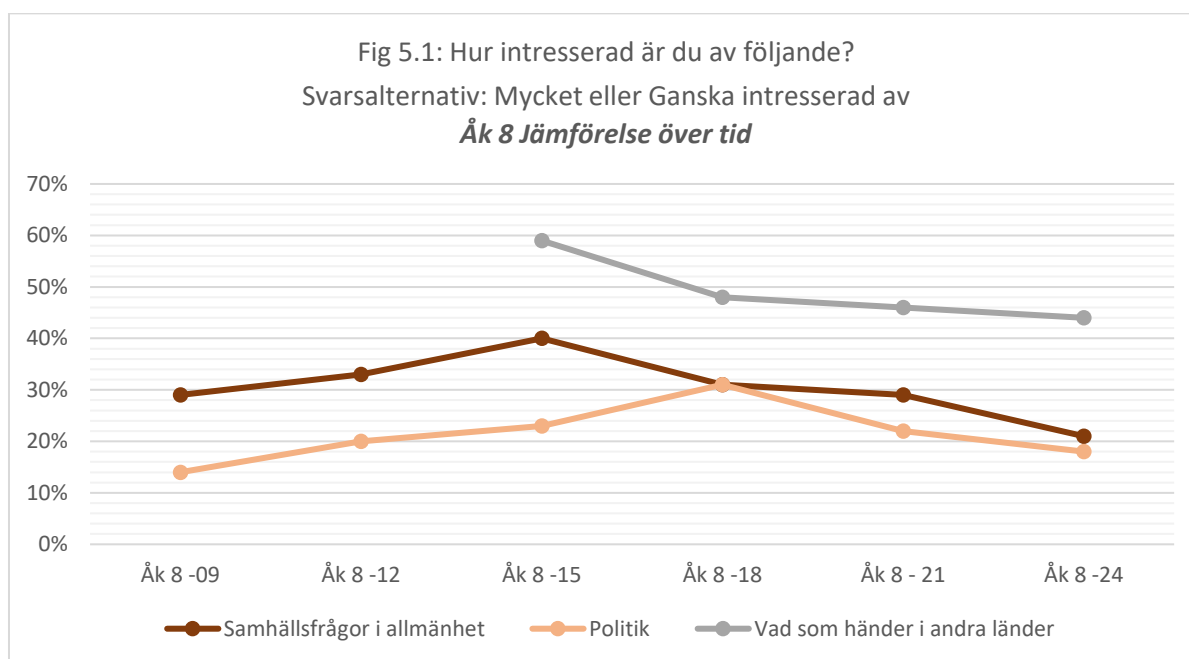
Fig. 5.1–5.8 visar varje åldersgrupp för sig med jämförelse över tid samt jämförelse mellan tjejer och killar. Svarsalternativen som slagits ihop och redovisas är: *Jag är mycket intresserad och jag är ganska intresserad.*

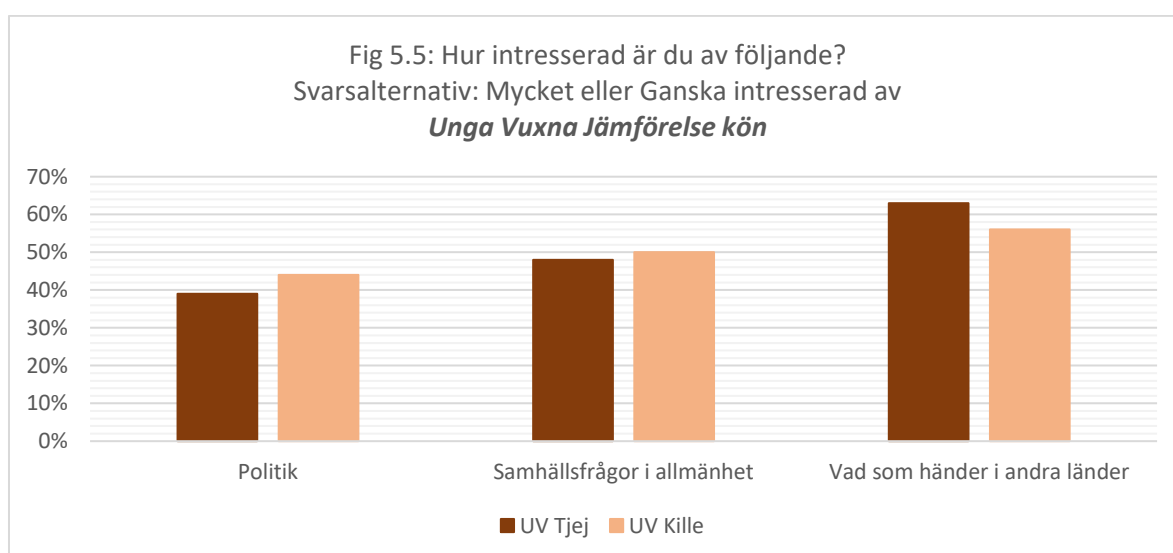
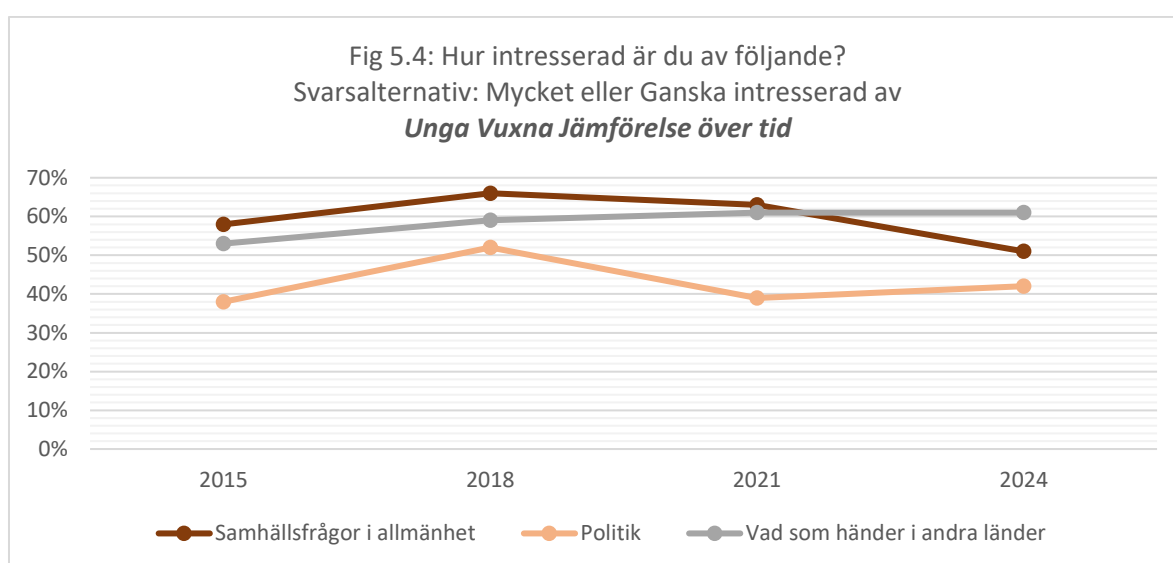
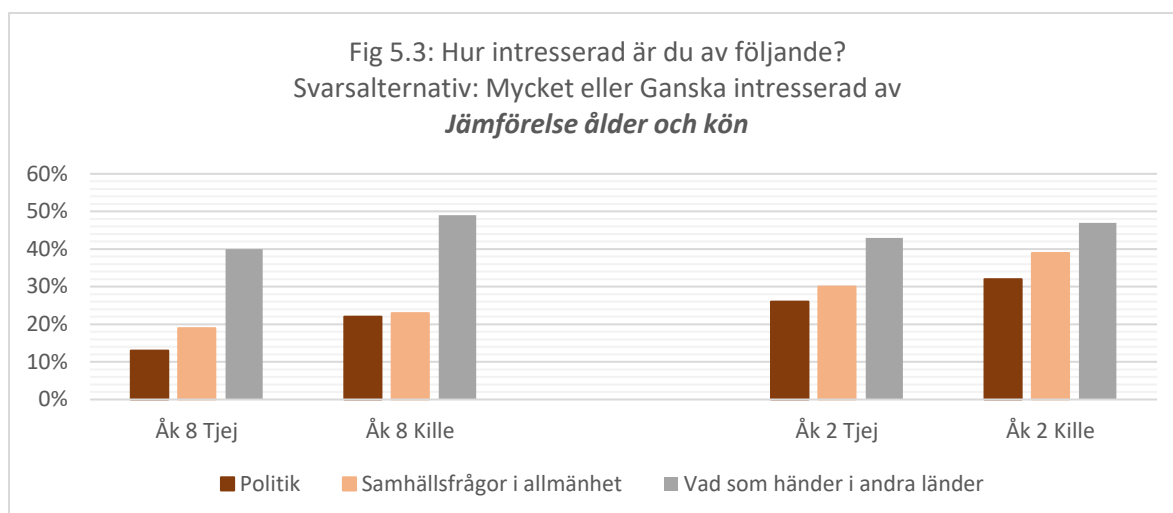
I årskurs åtta och årskurs två har intresset för vad som händer i världen minskat sedan 2015. I gruppen unga vuxna ökar intresset sedan 2015. Intresset för samhällsfrågor i allmänhet går

nedåt i alla grupper. Intresset för politik fortsätter att minska i årskurs 8, men ökar i årskurs 2 på gymnasiet och i gruppen unga vuxna.

Både i årskurs åtta och årskurs två visar killar ett större intresse av alla dessa tre frågor än vad tjejer gör. Intresset är även större för både tjejer och killar i årskurs två, förutom när det gäller vad som händer i andra länder för där visar killar i årskurs åtta störst intresse.

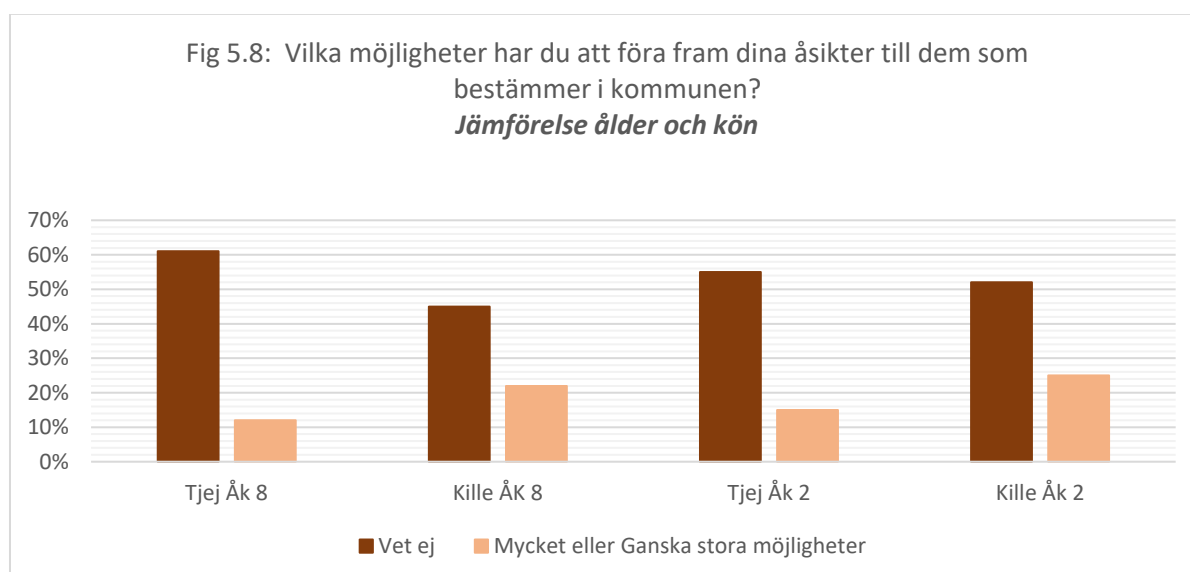
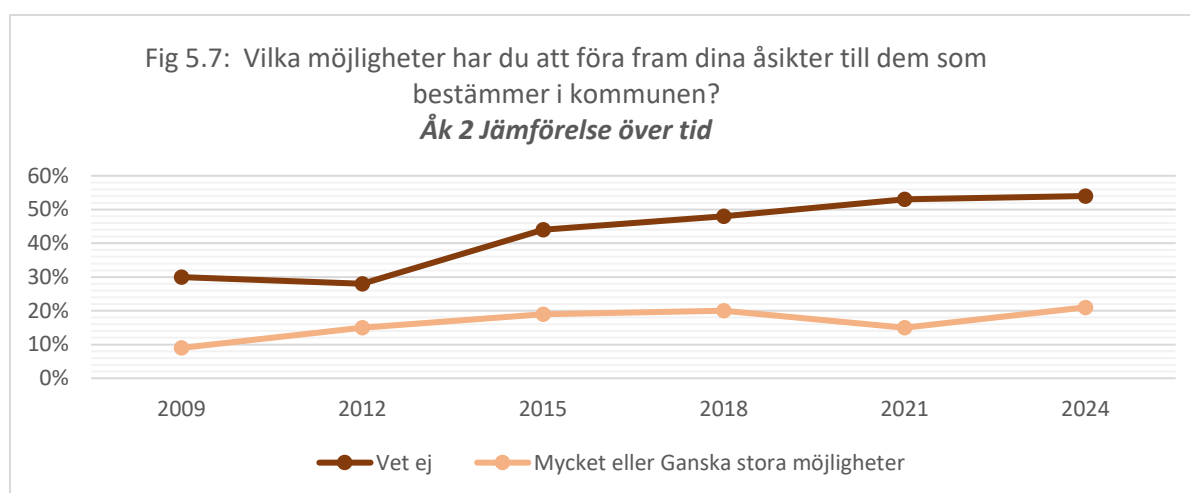
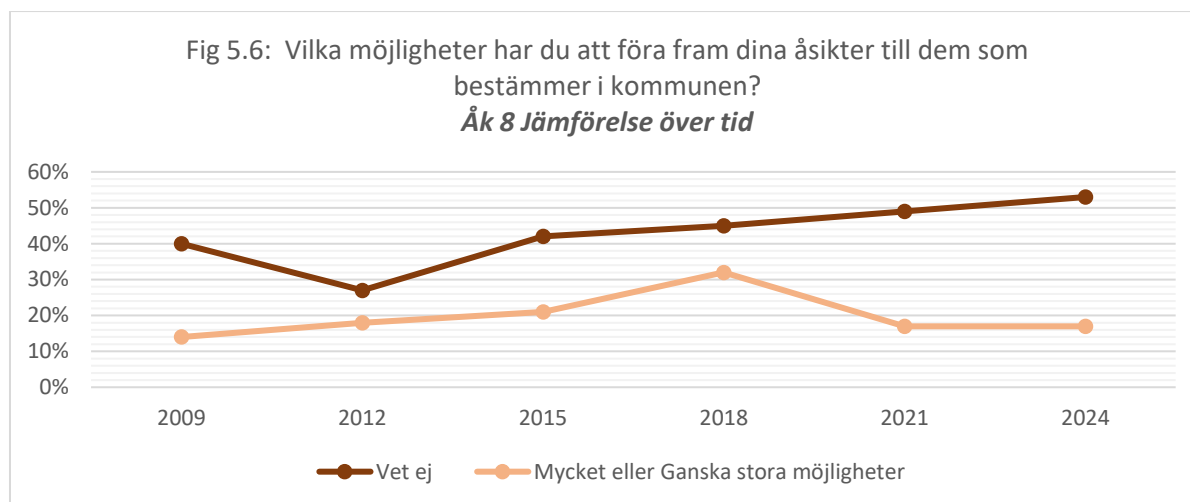
I gruppen unga vuxna visar killar större intresse gällande politik och samhällsfrågor i allmänhet medan tjejer visar större intresse av vad som händer i andra länder.

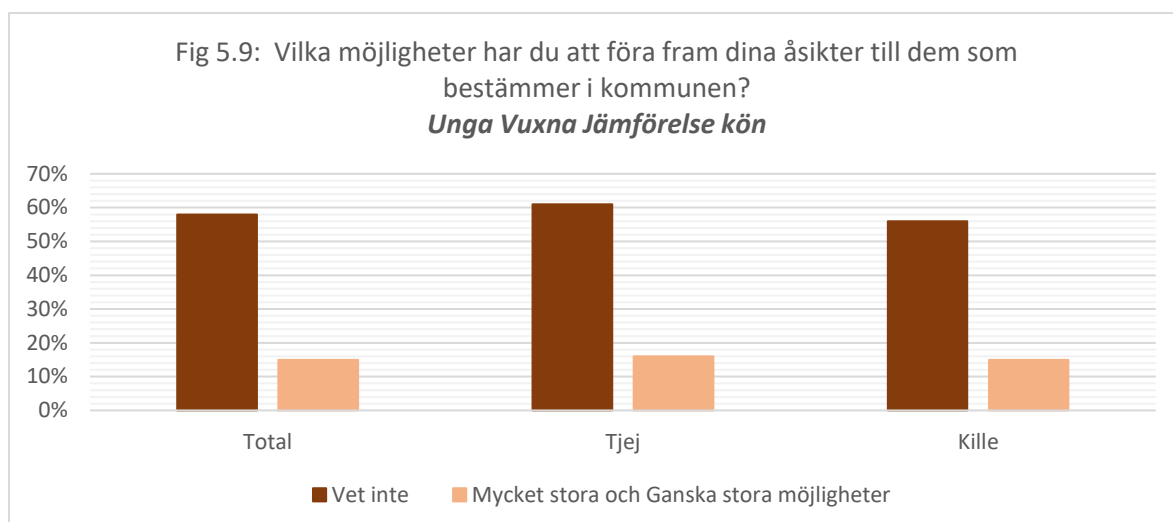

5.2 Möjligheten till att föra fram sina åsikter i kommunen

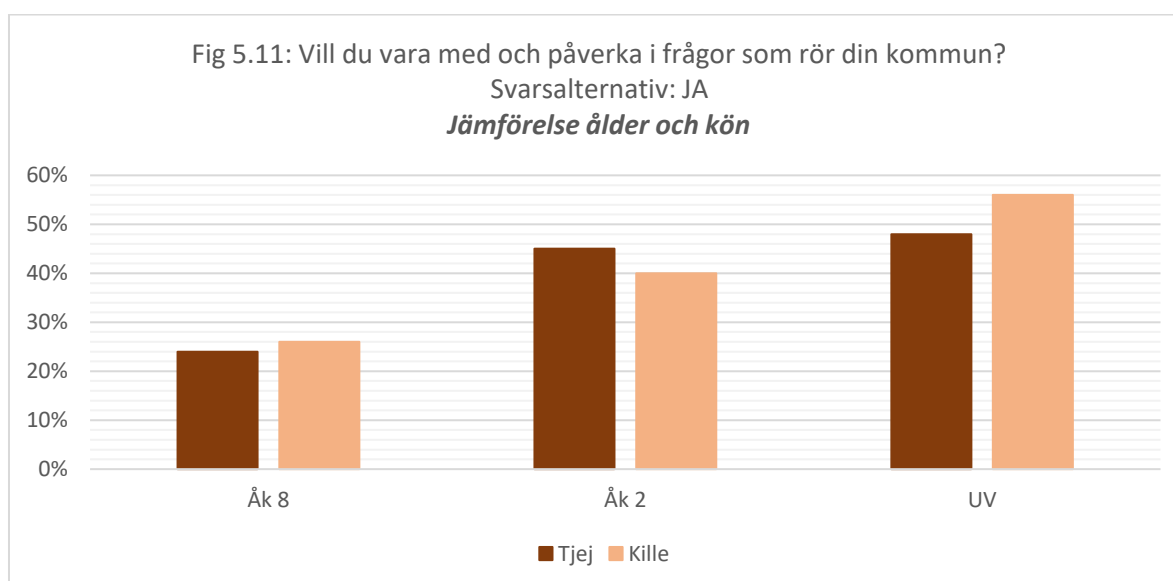
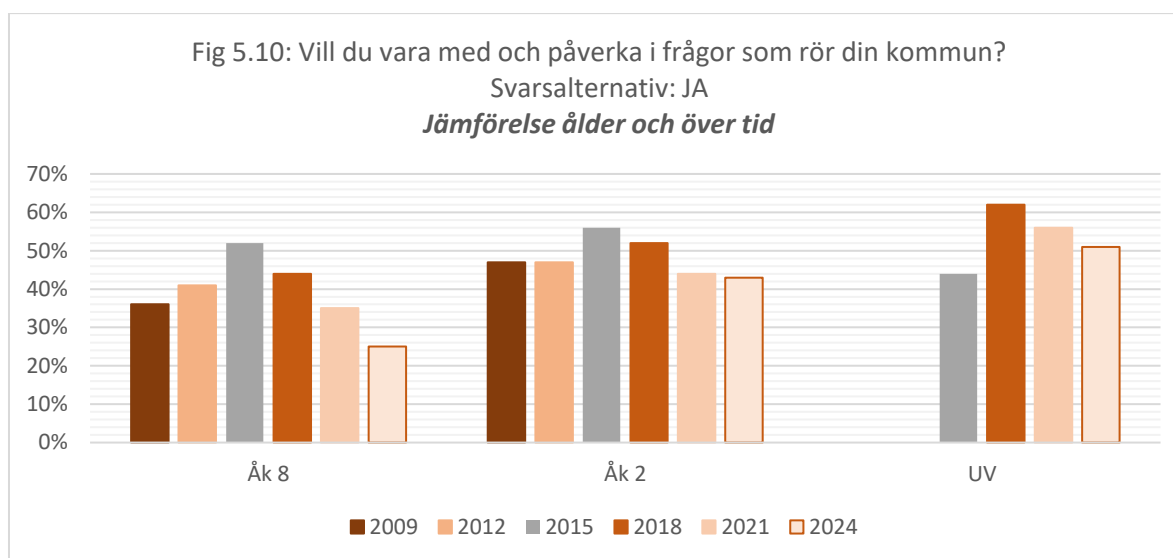
Viljan att göra sin röst hörd och vara med och påverka kan hänga ihop med de möjligheter man upplever att man har. På frågan om vilka möjligheter man upplever att man har att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen kan vi i **fig. 5.15-5.16** se hur de i årskurs 8 och årskurs 2 över tid ser på sina möjligheter till att nå fram.

5.2.1 Vill vara med att påverka i kommunen

I kommande tabeller svarar ungdomarna på om de vill vara med och påverka frågor som rör deras kommun, **fig. 5.10-5.11**.

5.2.2 Varför man inte vill vara med att påverka

De som svarade *NEJ* på frågan om de vill vara med och påverka i sin kommun fick följdfrågan vad anledningen till att de inte vill vara med och påverka var, **fig. 5.12-5.16**.

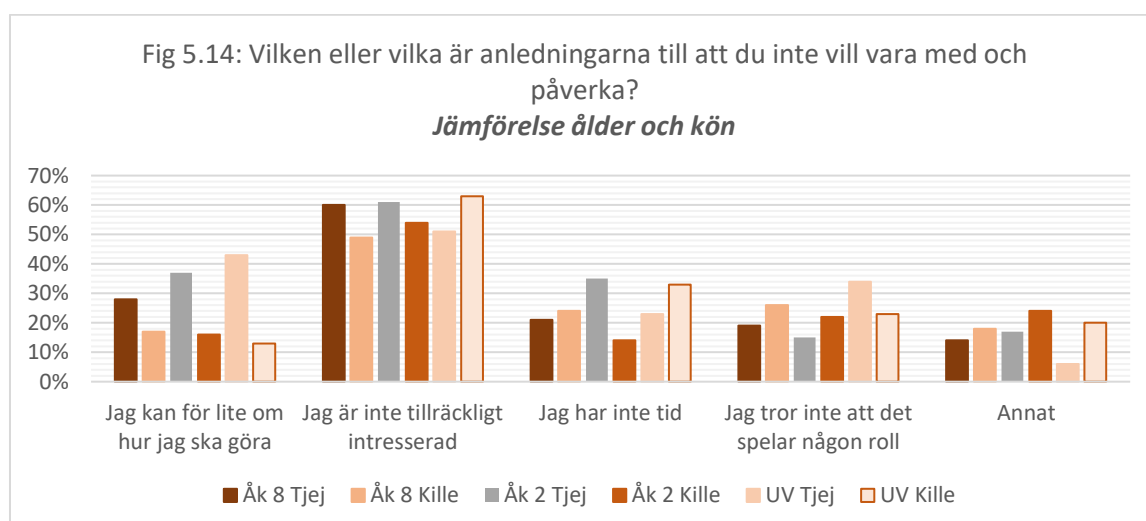
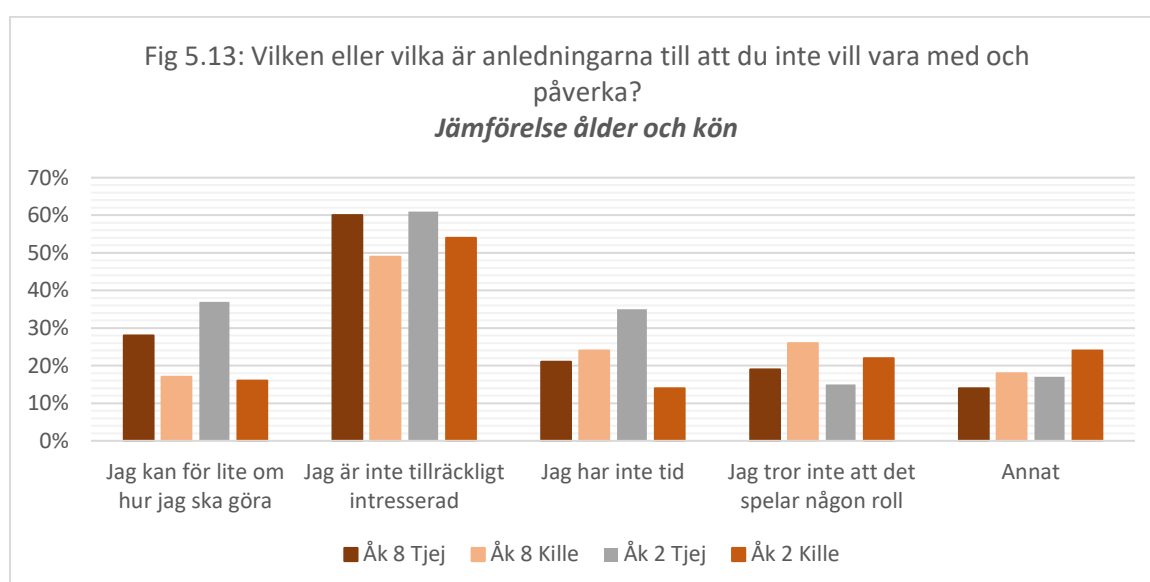
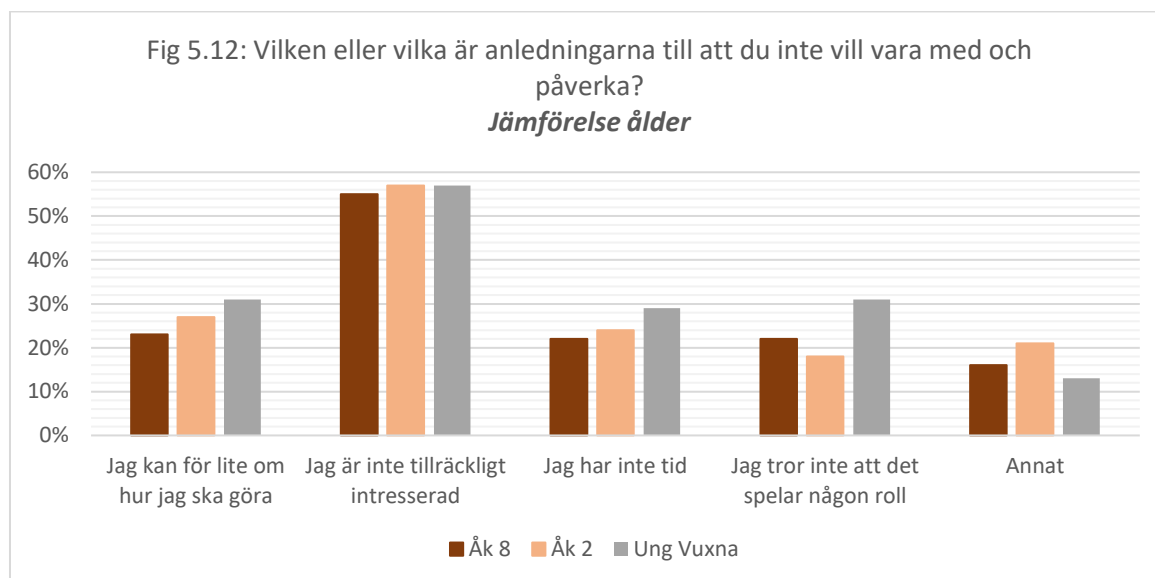

Fig 5.15: Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka?

Åk 8 Jämförelse över tid

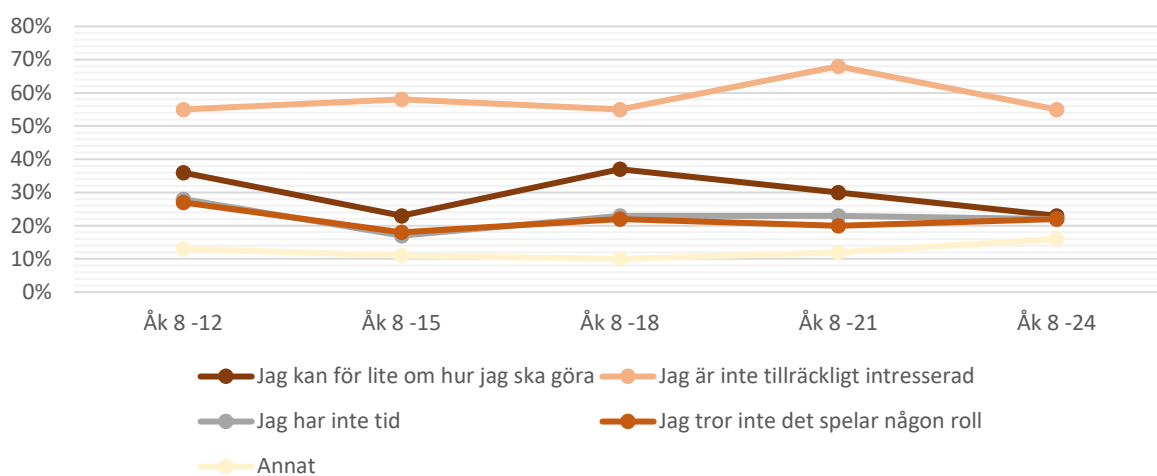
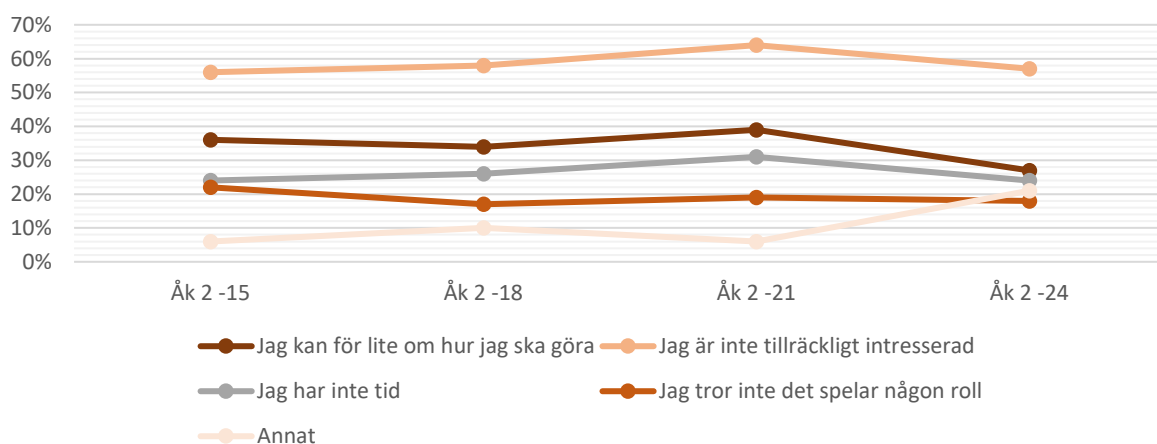

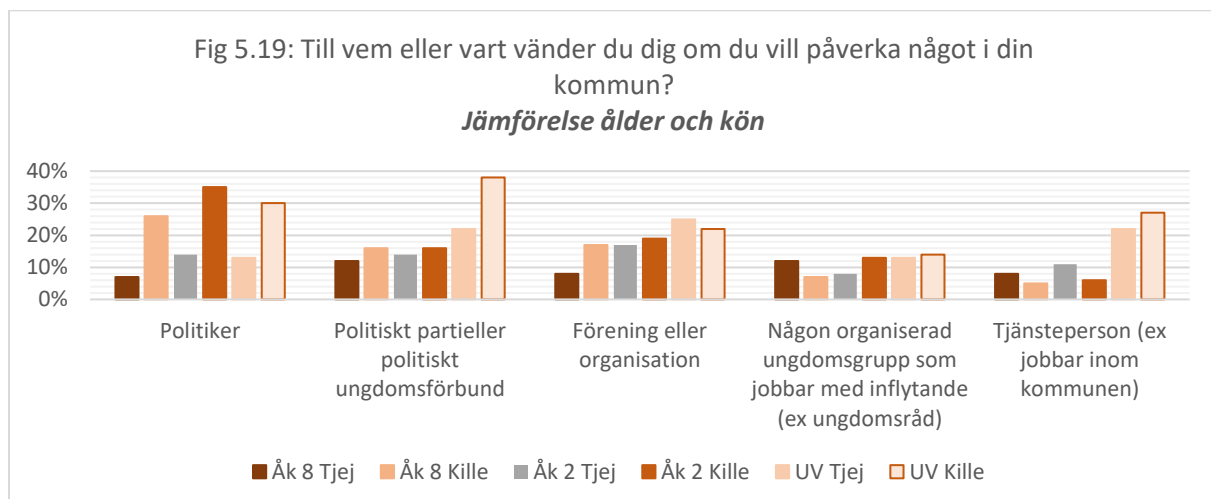
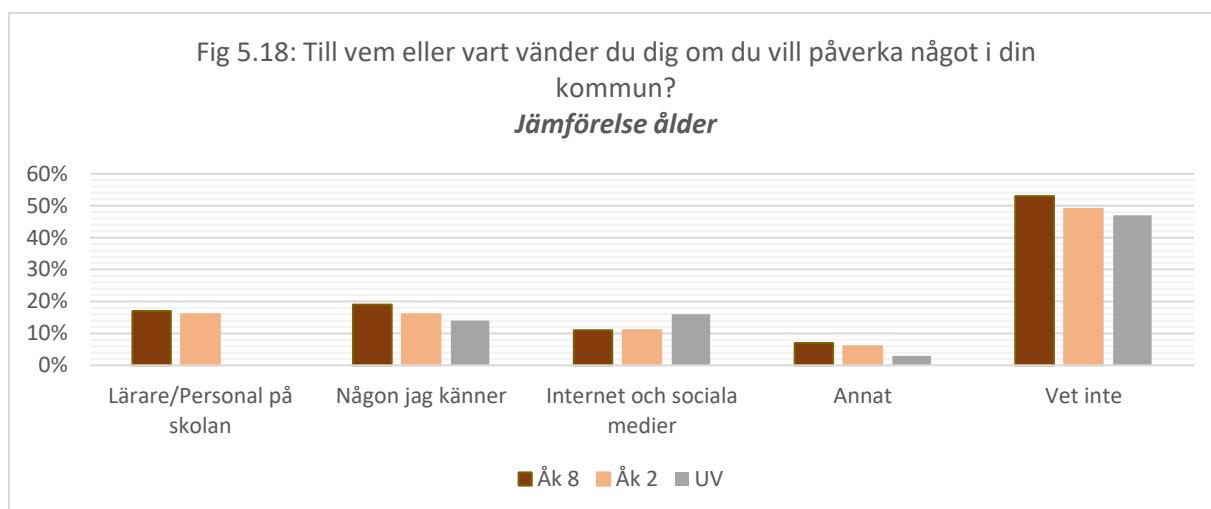
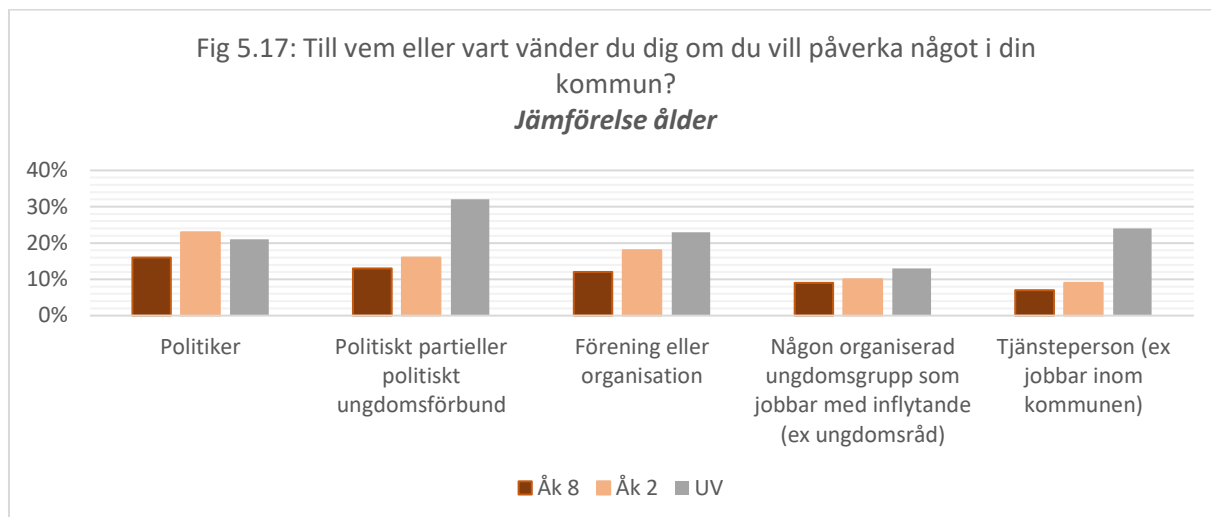
Fig 5.16: Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka?

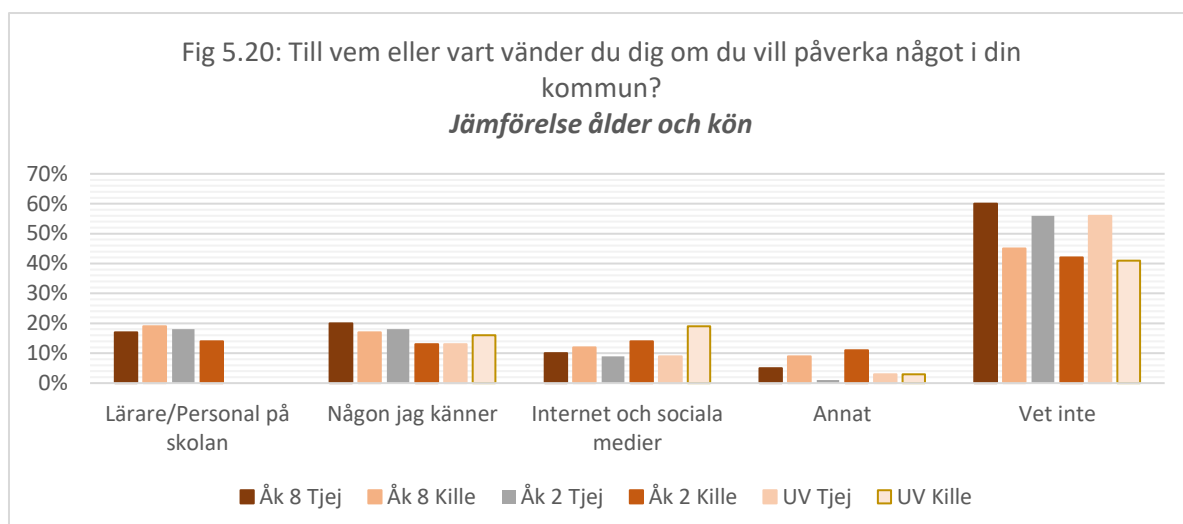
Åk 2 Jämförelse över tid

5.3 Vart vänder du dig om du vill påverka i kommunen

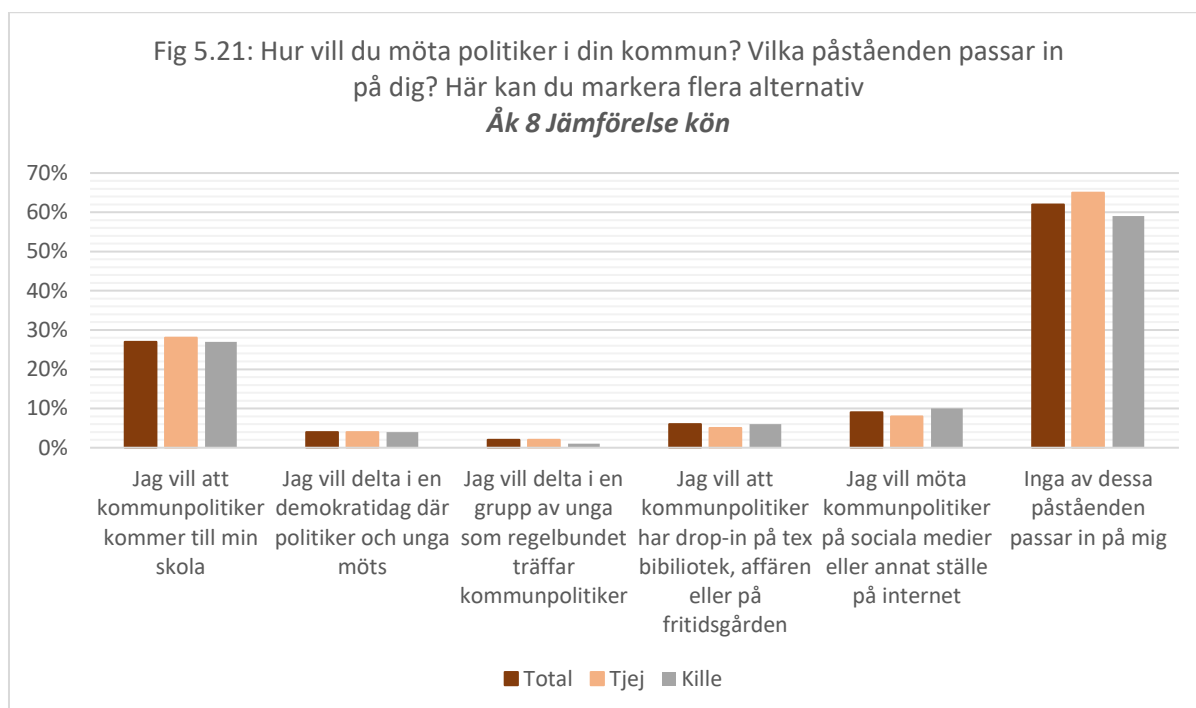
En baskunskap om man vill påverka i sin kommun är att man vet vem och vart man kan vända sig till för att lämna synpunkter och göra sin röst hörd. I **fig. 5.17-5.20** kan vi se att ju yngre de svarande är desto mindre kan de om vart man vänder sig i kommunen för att kunna påverka. Fler killar i alla åldersgrupper har större kunskaper om vart man vänder sig om man vill vara med och påverka än tjejer.

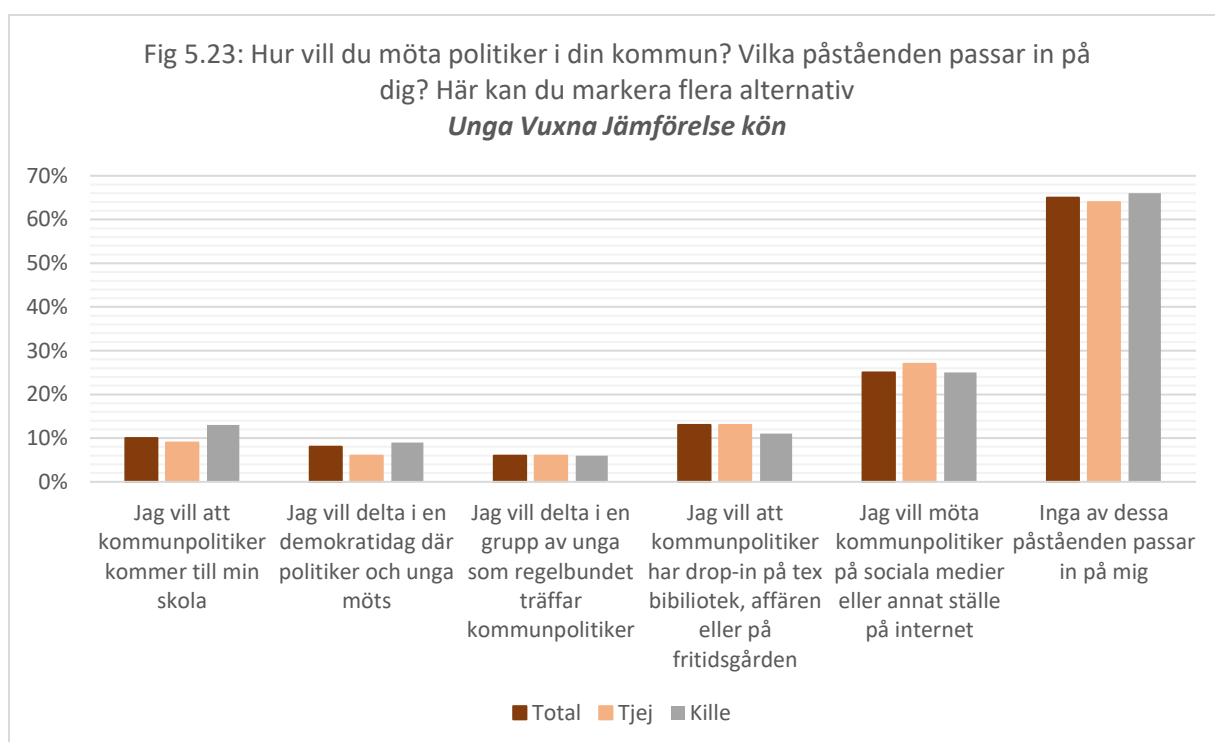
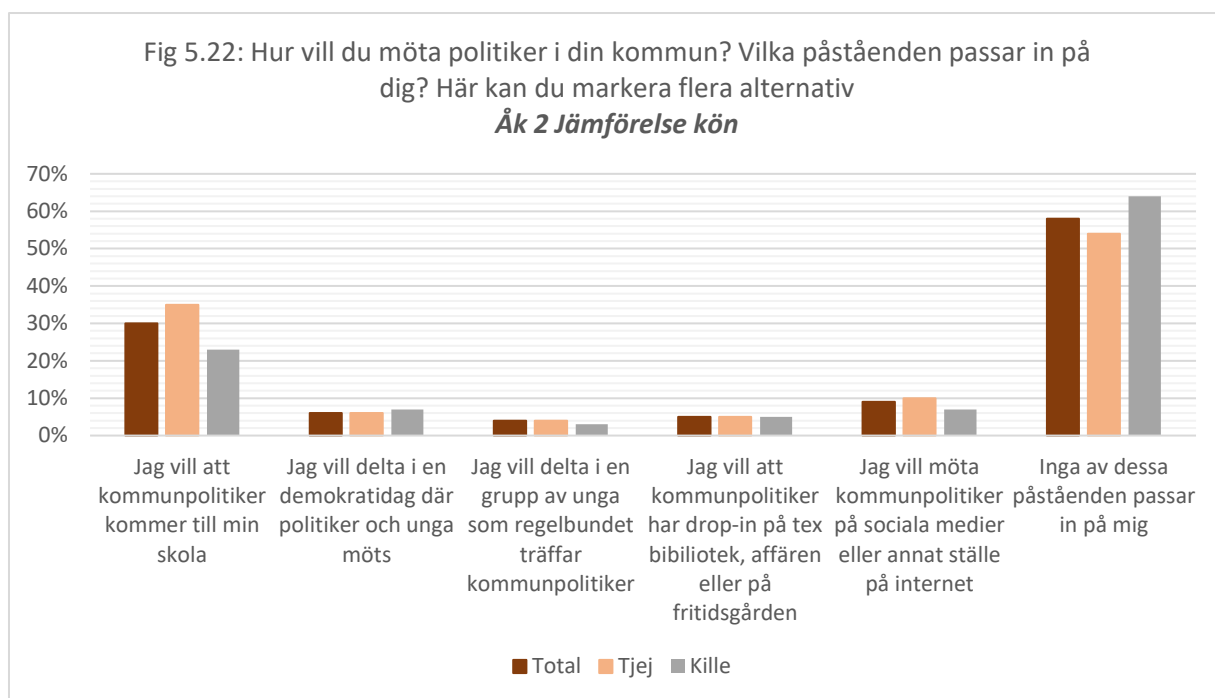

5.4.1 Hur vill du möta politiker i din kommun?

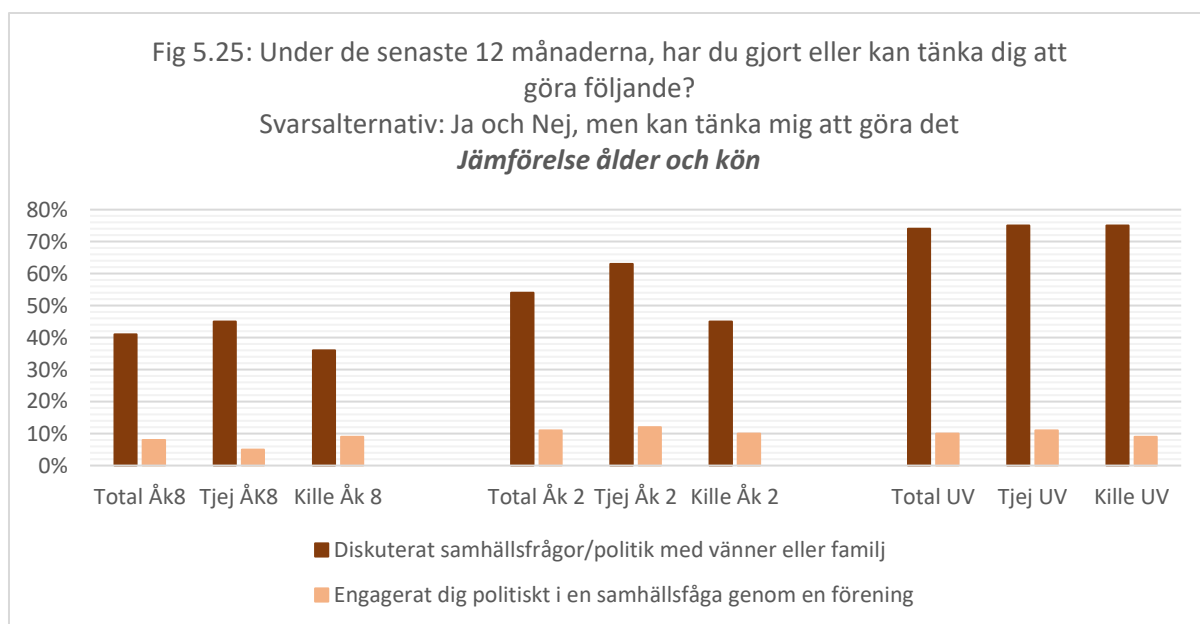
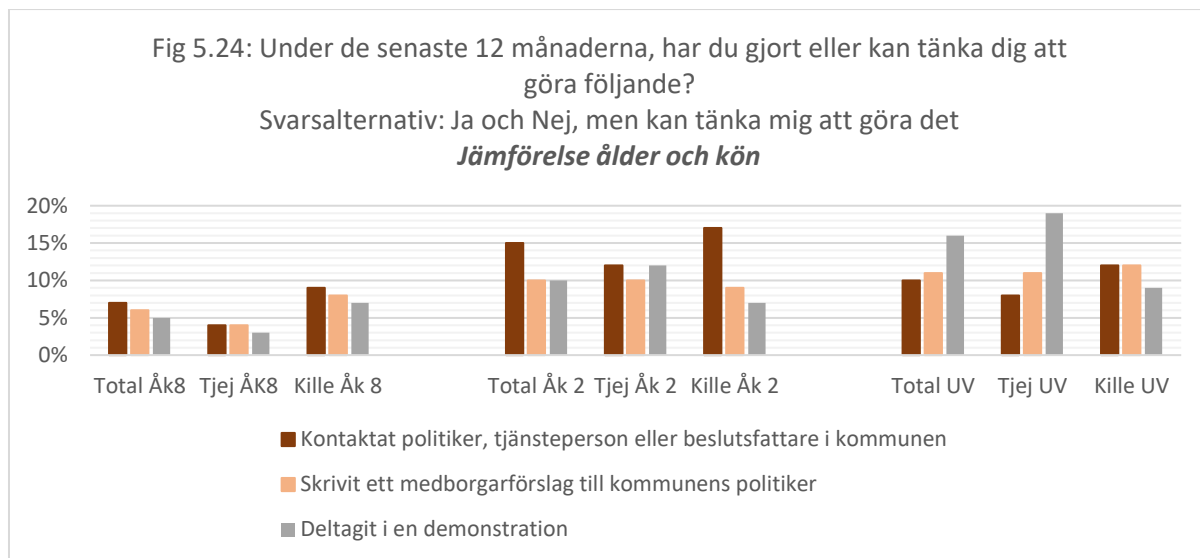
I Lupp-enkäten 2024 la vi för första gången till en fråga om hur ungdomarna vill möta politiker i kommunen. Drygt 50% i alla tre grupper svarar att inga av de påståenden som finns passar dem men bland de andra svarsalternativen vill man helst i årskurs åtta och årskurs två möta politiker i skolan. I gruppen unga vuxna vill man helst mötas på sociala medier eller på ett annat ställe på internet, **fig. 5.21-5.23**.

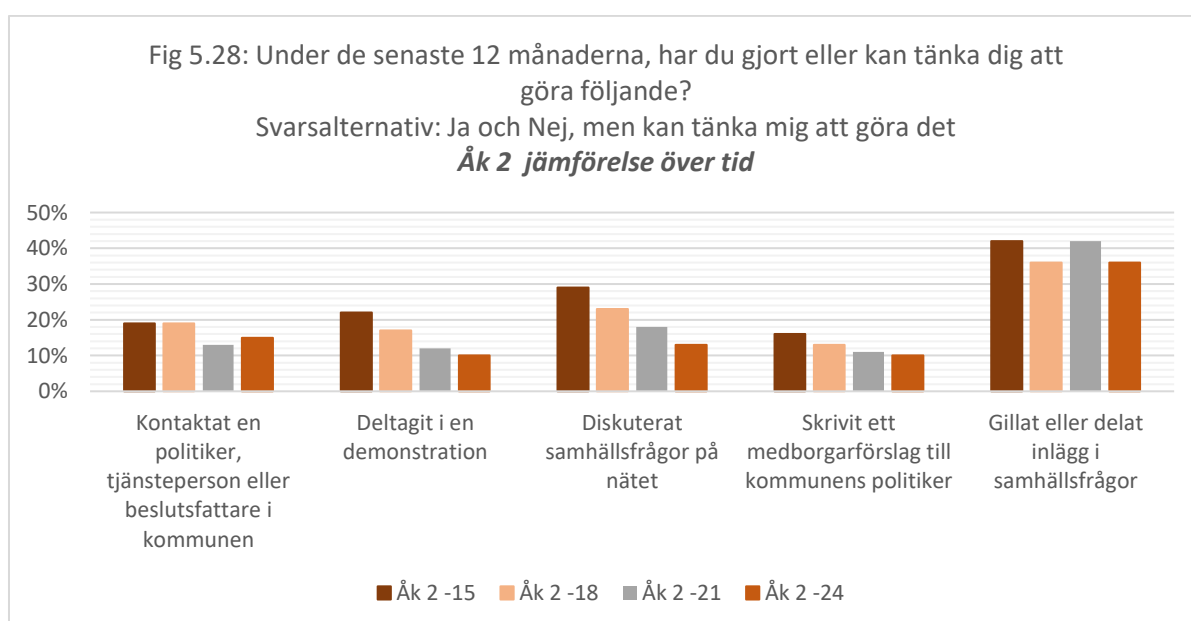
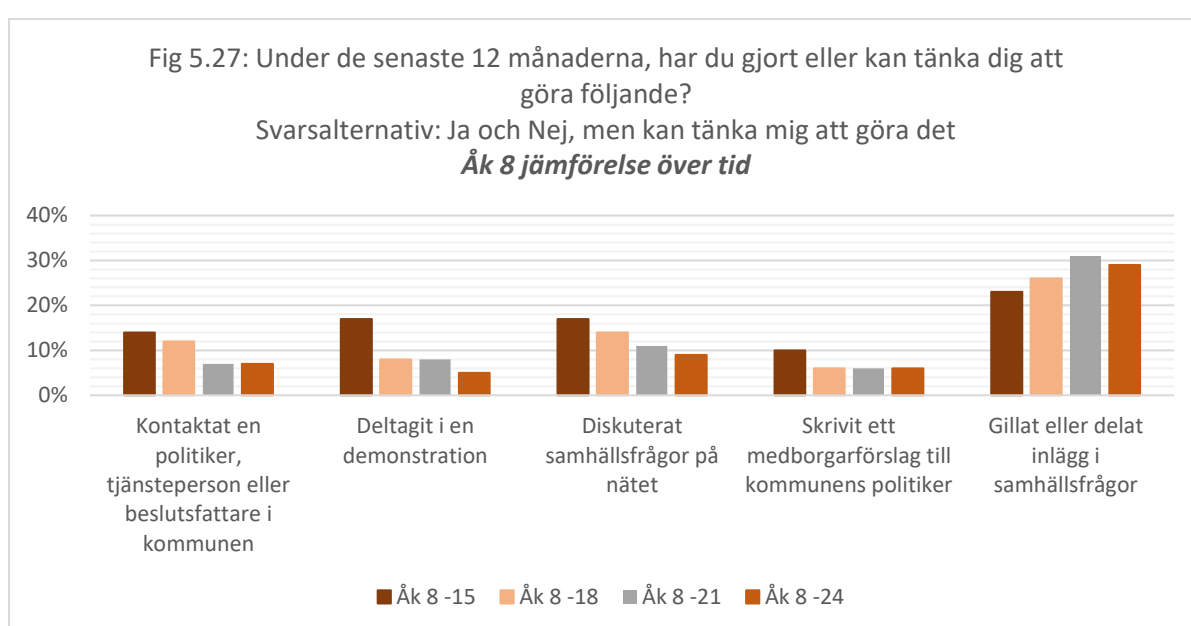
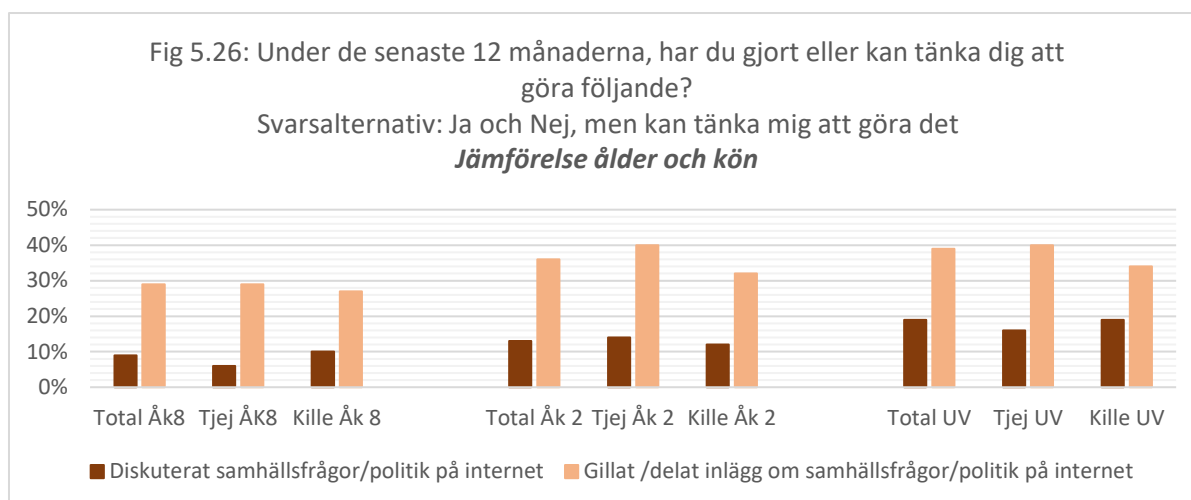

5.5 Politiskt agerande

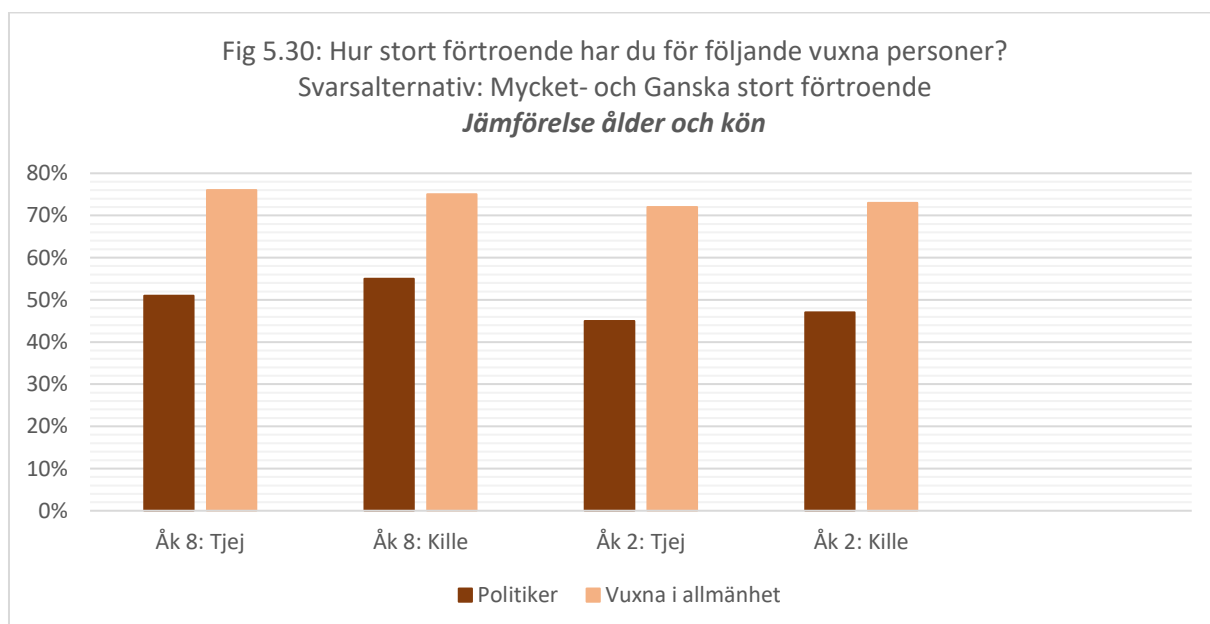
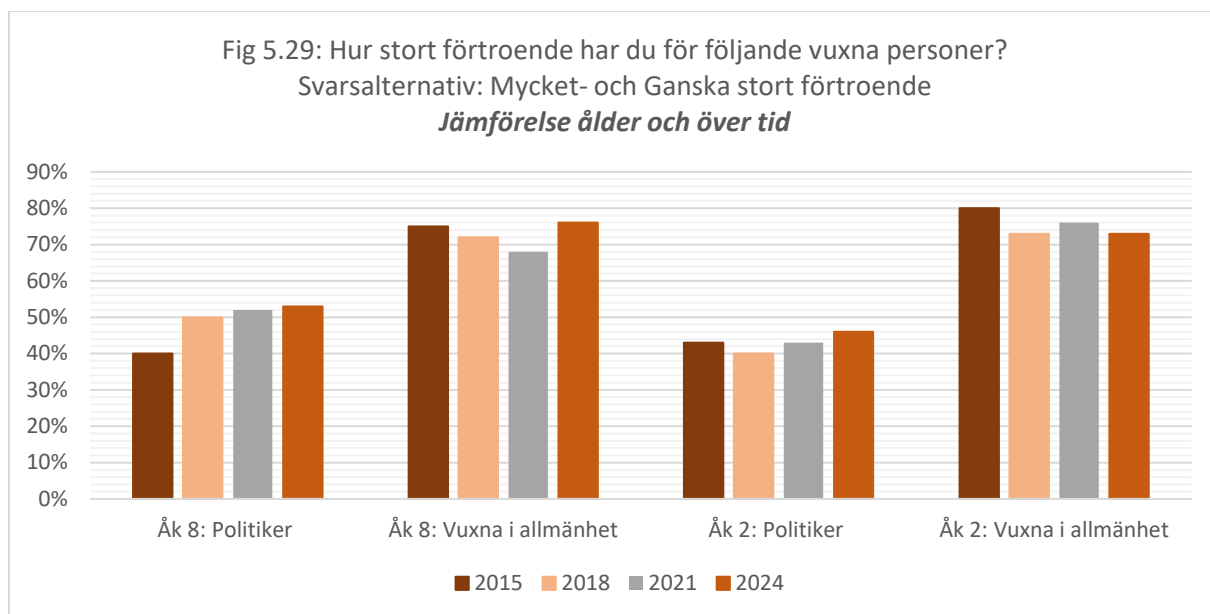
Under rubriken politiskt agerande kan vi se i vilken utsträckning de som svarat har gjort, eller kan tänka sig delta i, eller göra vissa politiska handlingar. I **fig. 5.22-5.28** kan vi se jämförelser tjejer och killar, mellan ålder samt se alla åldersgrupper över tid. De svarsalternativ som redovisas ihop slagna är: *Ja och Nej, men kan tänka mig att göra det.*

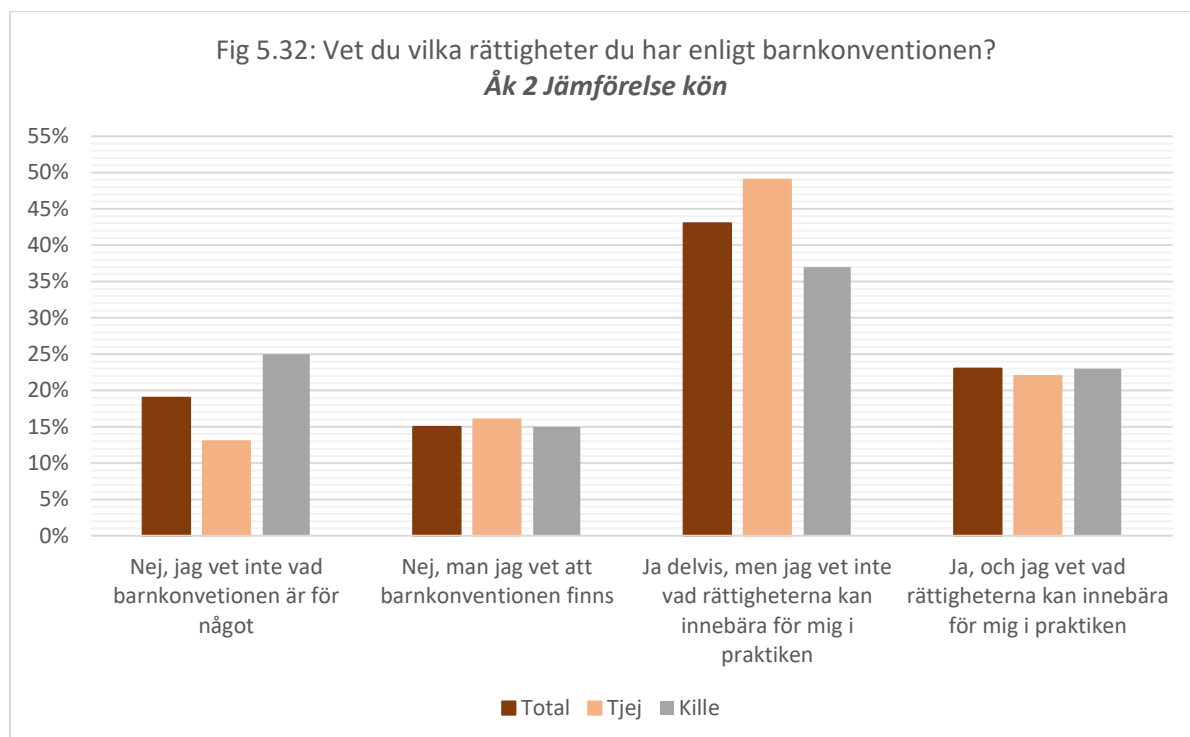
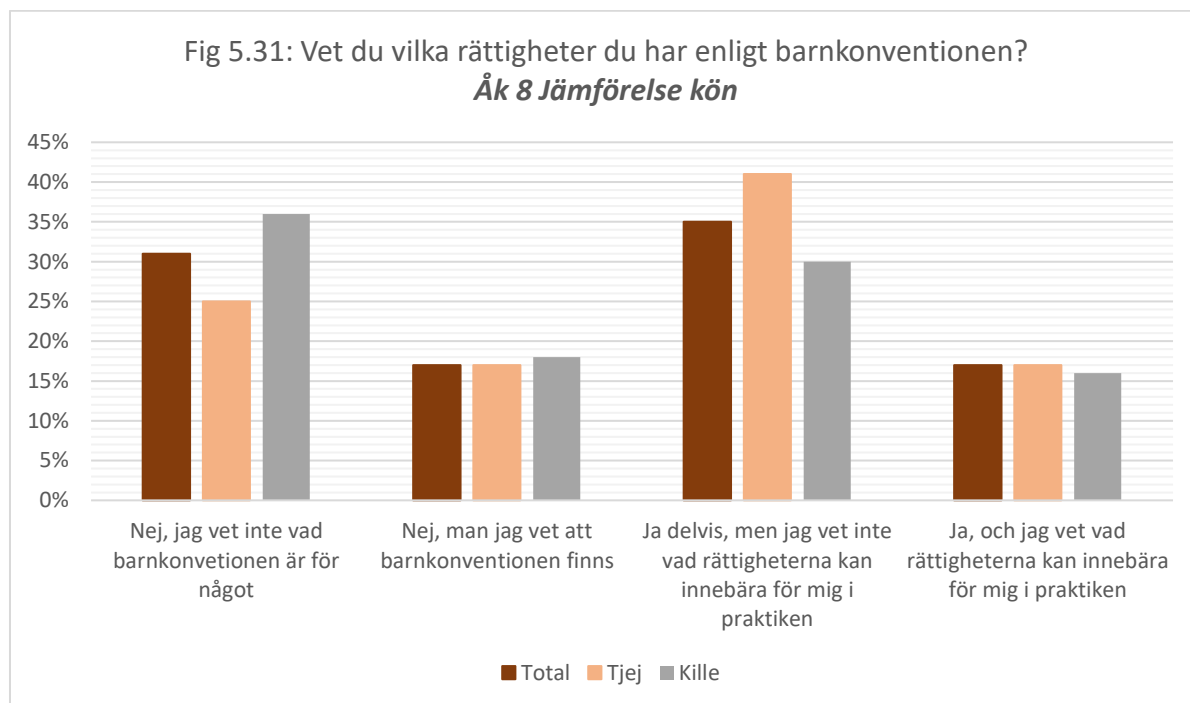
5.5 Förtroende

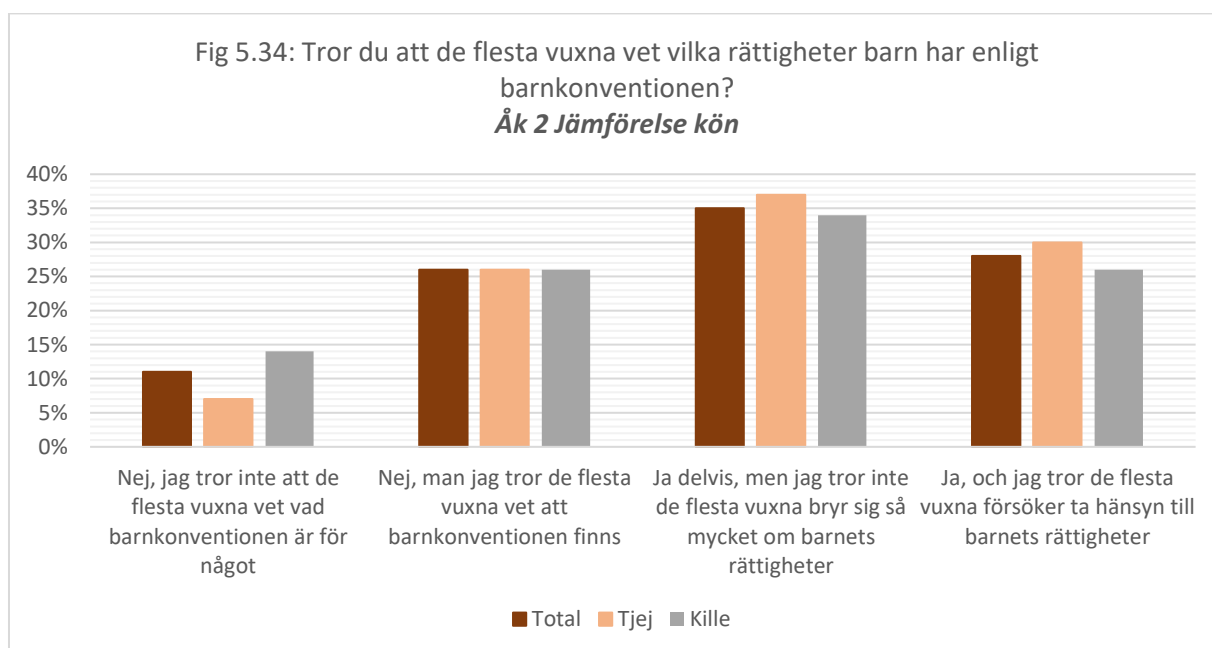
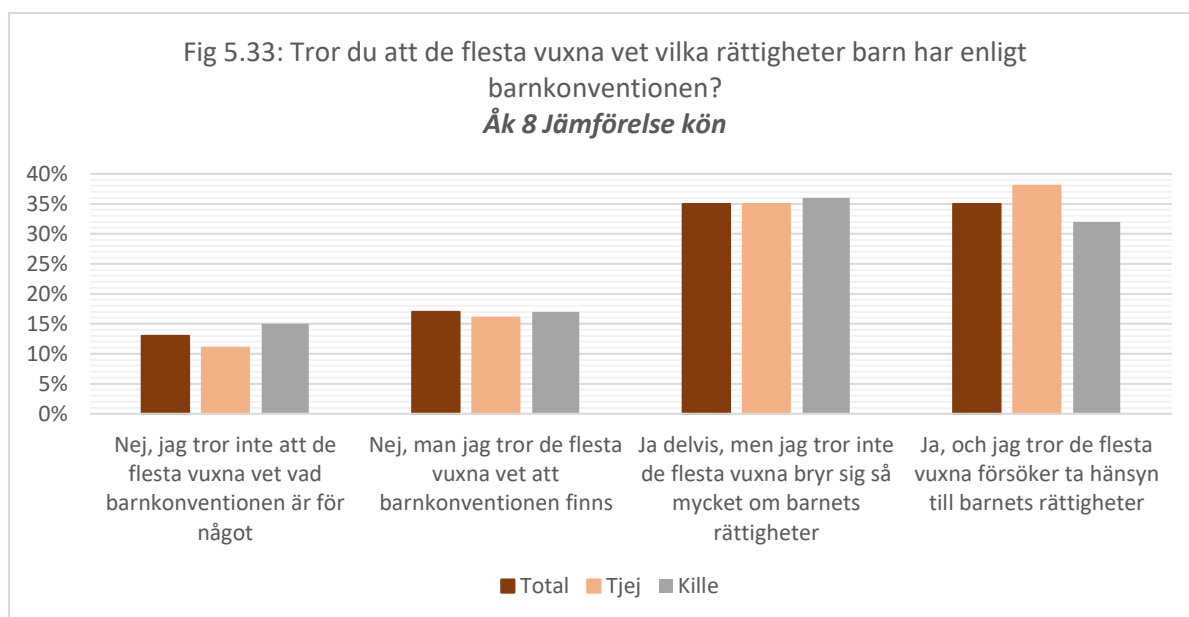
En fråga i Lupp-enkäten är ”Vilket förtroende man har för vuxna personer respektive politiker”. **Fig. 5.29-5.30** visar hur förtroendet förändrats över tid och skillnaden mellan ålder, tjejer och killar. Svartalternativet som redovisas ihop slagna är: *Mycket- och Ganska stort förtroende*.

5.6 Barnkonventionen

Sedan Barnkonventionen blev svensk lag 1/1 2020 har frågor om Barnkonventionen funnits med i Lupp-enkäten. Denna fråga redovisas inte över tid utan endast resultatet från 2024 års enkät.

5.7 SAMHÄLLE OCH POLITIK - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad

Luppenkäten visar att unga som går på anpassad gymnasieskola är i högre grad intresserade utav politik, samhällsfrågor i allmänhet samt vad som händer i andra länder. När det gäller unga som svarat att de har en funktionsnedsättning har de diskuterat samhällsfrågor, kontaktat politiker, deltagit i demonstrationer eller skrivit medborgarförslag i en större grad än resterande grupper. Intresset för att ta kontakt med kommunen eller vara med och påverka är låg och målgruppen vet inte riktigt om vilka möjligheter som finns för att vara med och påverka. Målgruppen tycker inte heller att det spelar någon roll om de är med och påverkar eller inte.

6. TRYGGHET

Trygghet är ett samlingsbegrepp som omfattar både psykiska, fysiska och existentiella aspekter av välbefinnande. Hur någon kan uppfatta tryggheten är helt individuellt, men rädslan och oron får aldrig förminskas oavsett om det handlar om upplevd känsla eller den faktiska risken att råka ut för något. Tryggheten är grundläggande för välmående som kan skapas genom förutsägbarhet, tillit till omgivningen och socialt stöd. På detta sätt skapas ett beteendemönster i hur människor agerar, utvecklas och interagerar med andra.

Genom att skapa trygga miljöer där barn och unga känner sig sedda, hörda och skyddade, kan vi lägga grunden för en sund utveckling och ett gott liv. Ansvaret för det fördelas mellan familjer, skolor, samhällsorganisationer och myndigheter, som tillsammans arbetar för att barn och unga ska känna sig trygga både fysiskt, psykiskt och socialt.

Vidare i texten redovisas samlade statistik över hur barn och unga i Örnsköldsviks kommun svarade på frågor om trygghet och utsatthet.

6.1 Att känna sig trygg

På frågan om tryggheten har de i årskurs åtta och årskurs två svarat i större utsträckning positivt när det kommer till de olika platserna som angetts i svarsalternativen, allt ifrån hemmet till allmänna platser. Det är också positivt att se utvecklingen i tryggheten på ungdomens hus, fritidsgårdar och liknande, **fig. 6.1–6.14**.

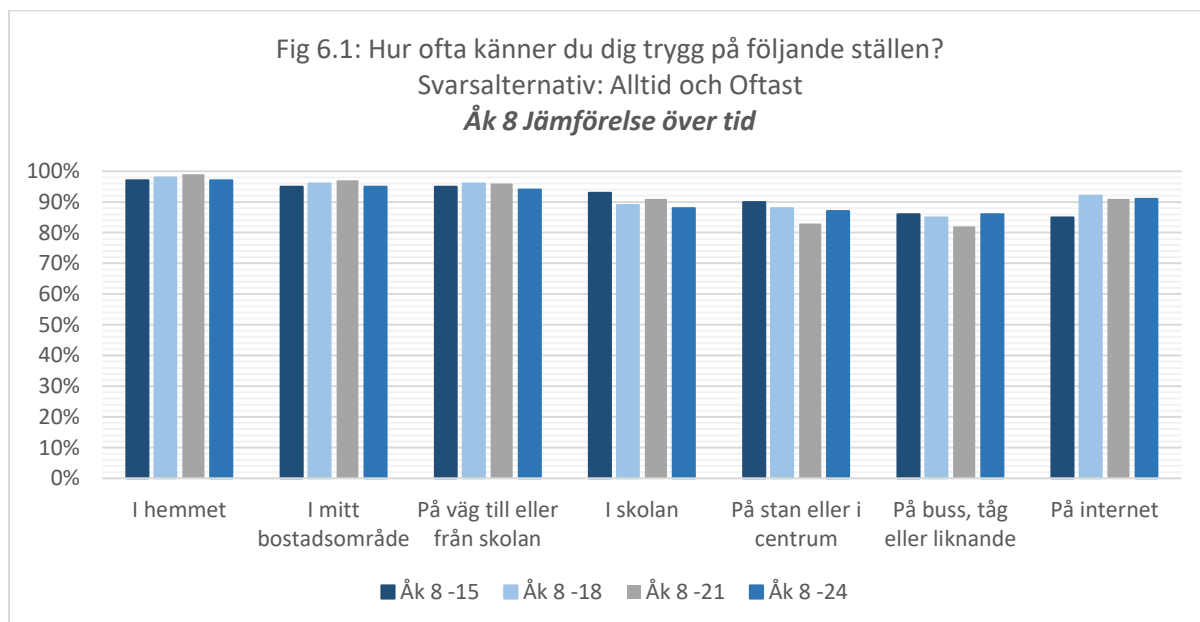

Fig 6.2: Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?
Svarsalternativ: Alltid och Oftast
Åk 8 Jämförelse över tid

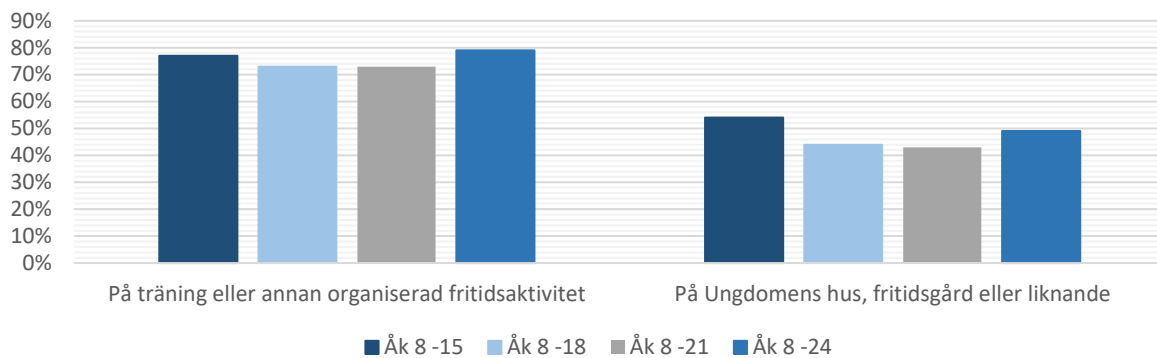

Fig 6.3: Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?
Svarsalternativ: Alltid och Oftast
Tjejer Åk 8 Jämförelse över tid

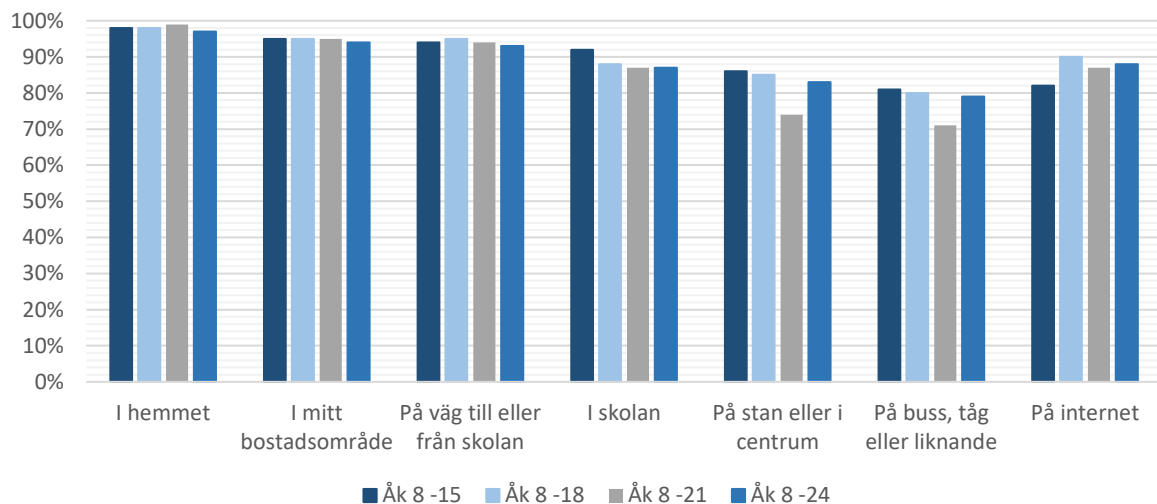
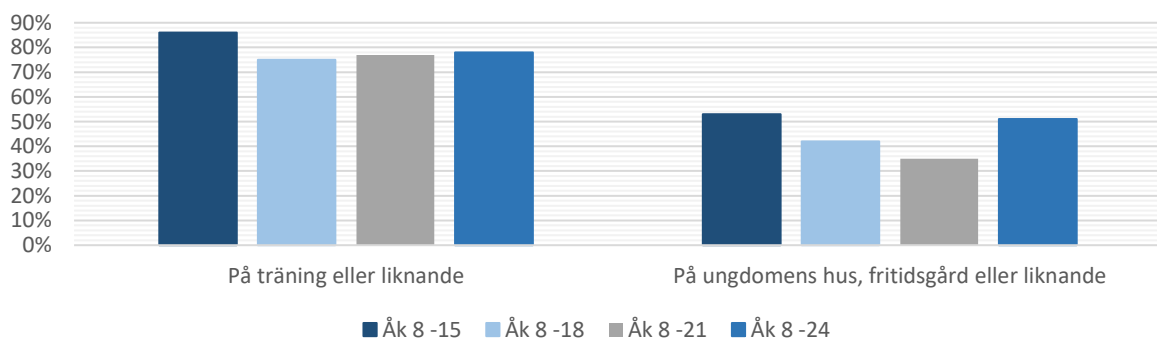
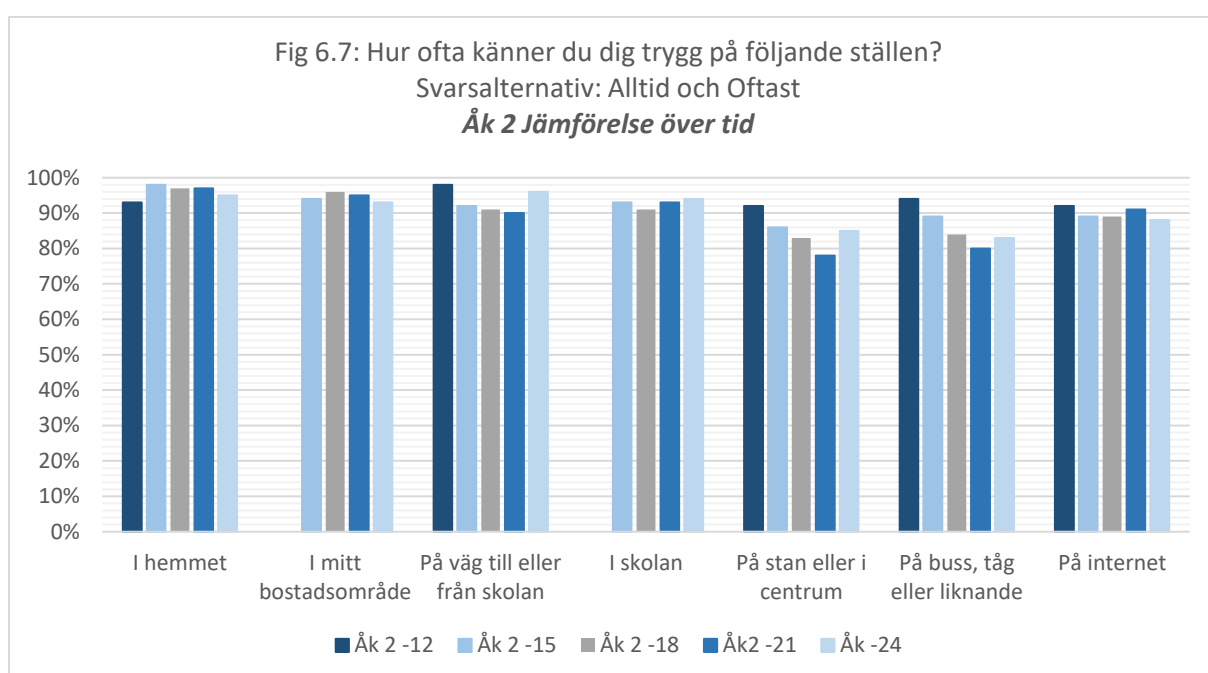
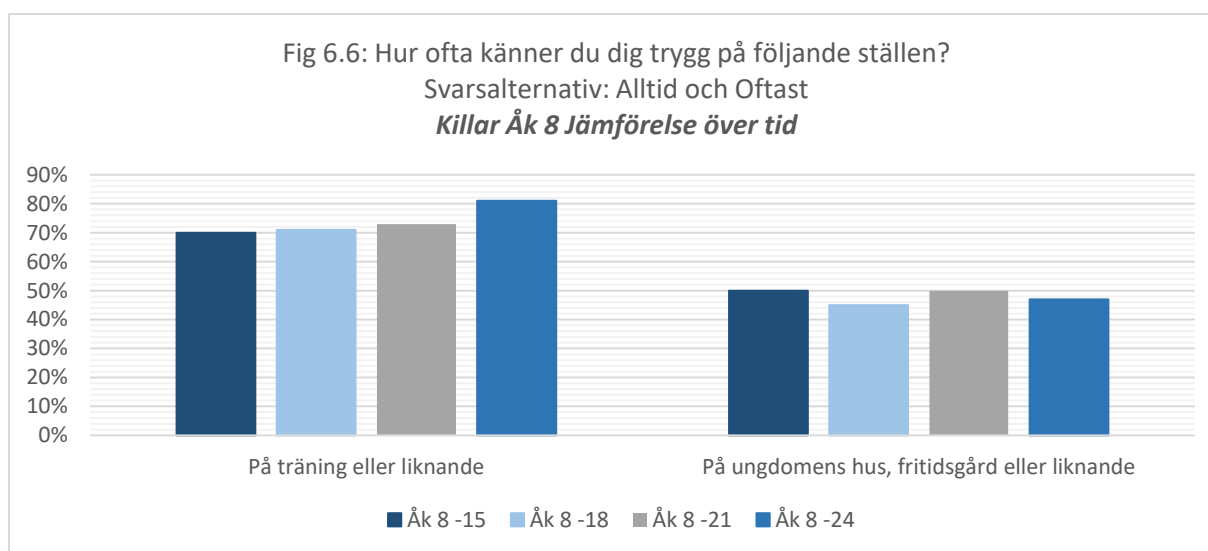
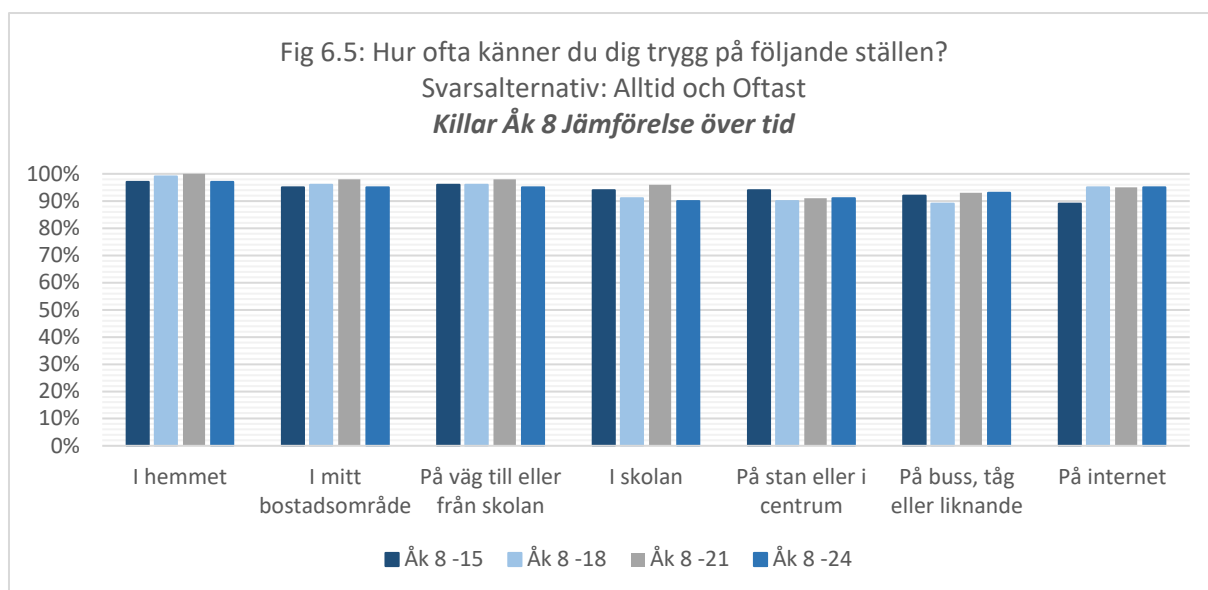

Fig 6.4: Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?
Svarsalternativ: Alltid och Oftast
Tjejer Åk 8 Jämförelse över tid

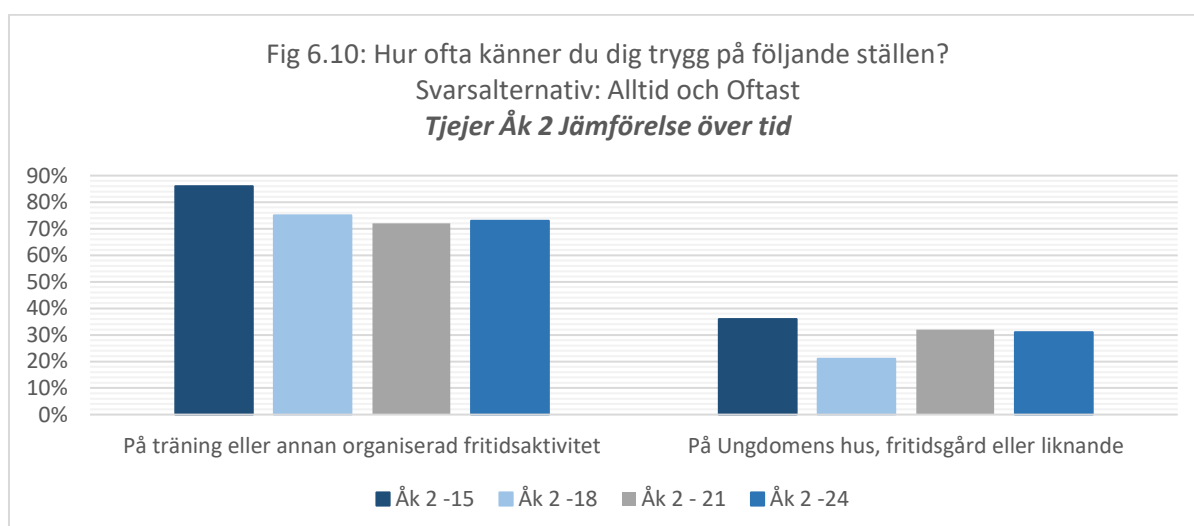
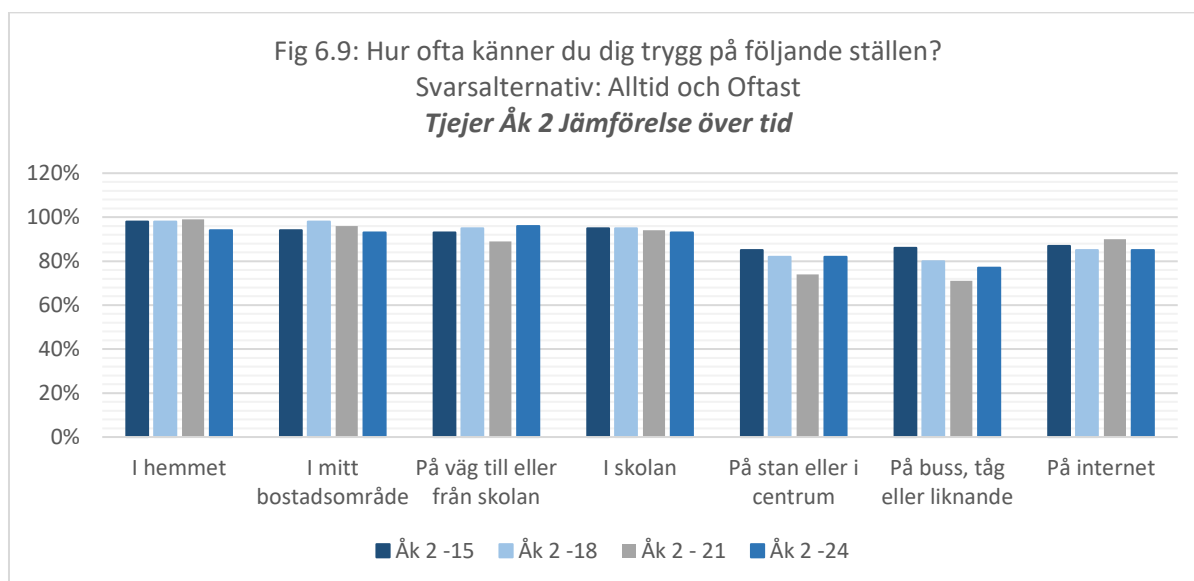
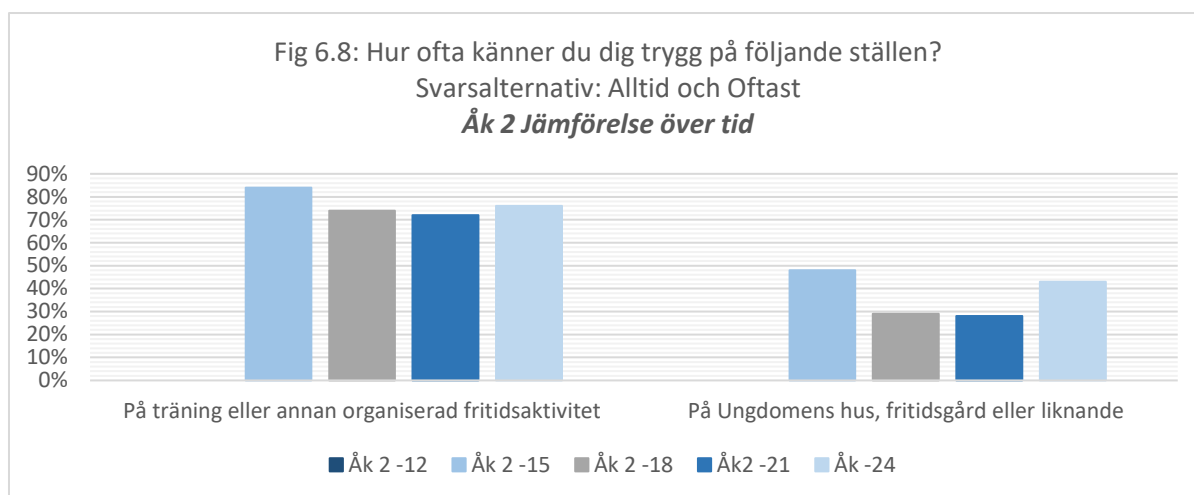

Fig 6.11: Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?

Svarsalternativ: Alltid och Oftast

Killar Åk 2 Jämförelse över tid

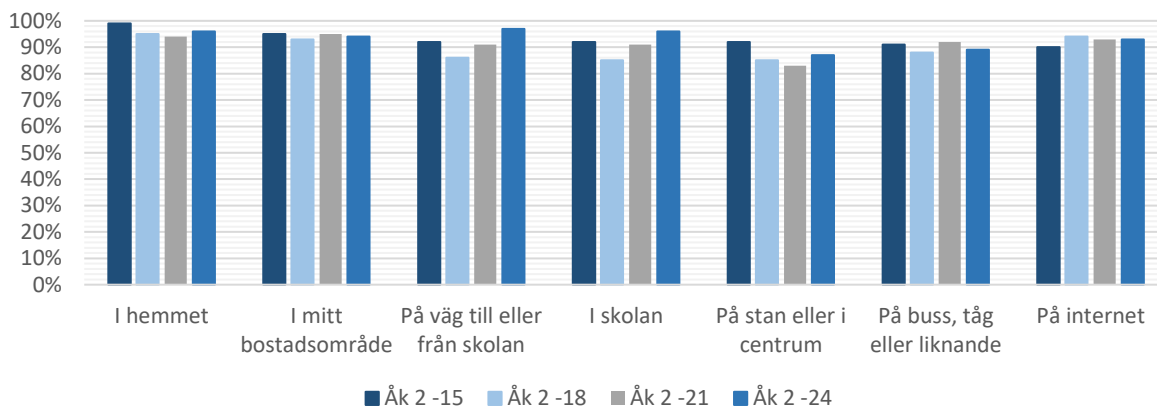

Fig 6.12: Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?

Svarsalternativ: Alltid och Oftast

Killar Åk 2 Jämförelse över tid

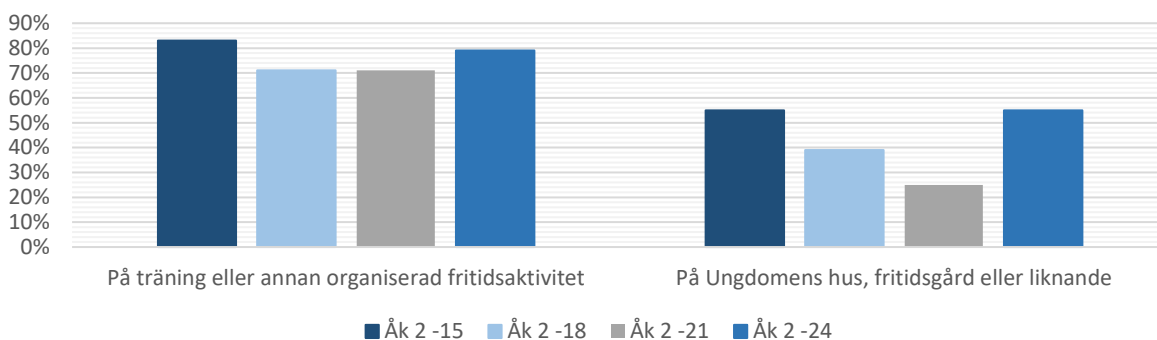
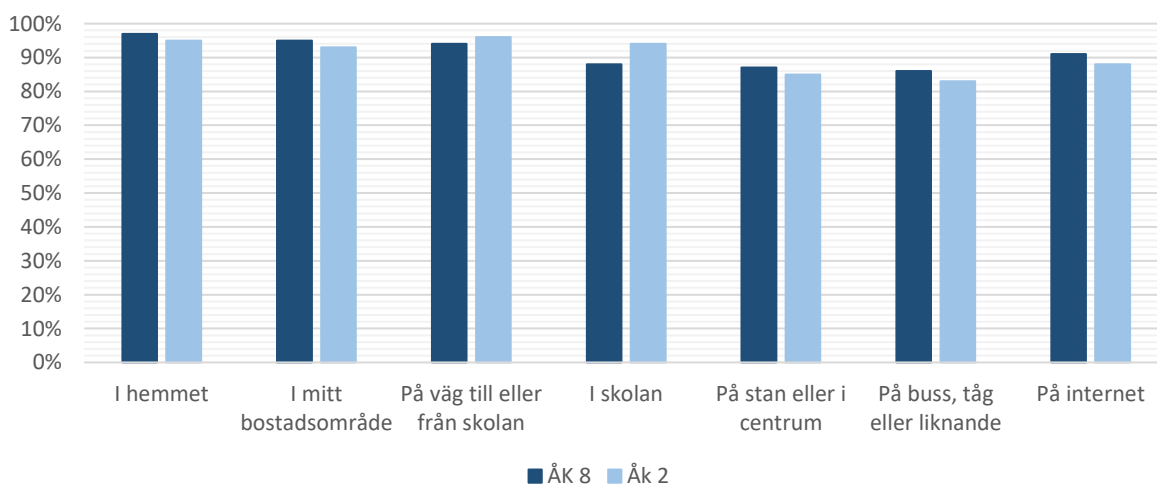
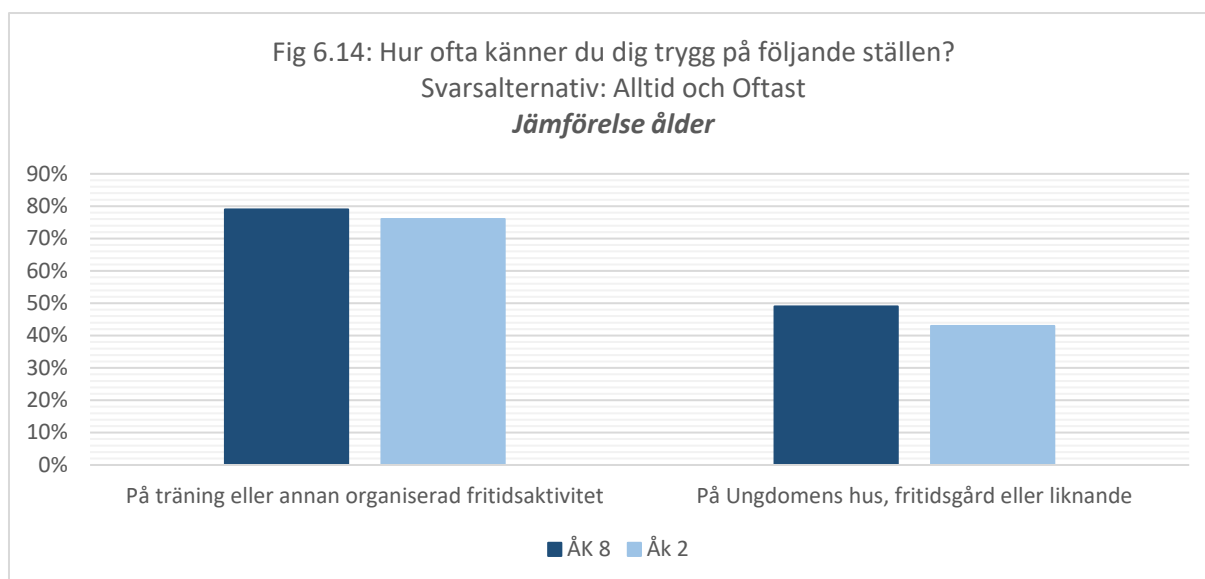

Fig 6.13: Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?

Svarsalternativ: Alltid och Oftast

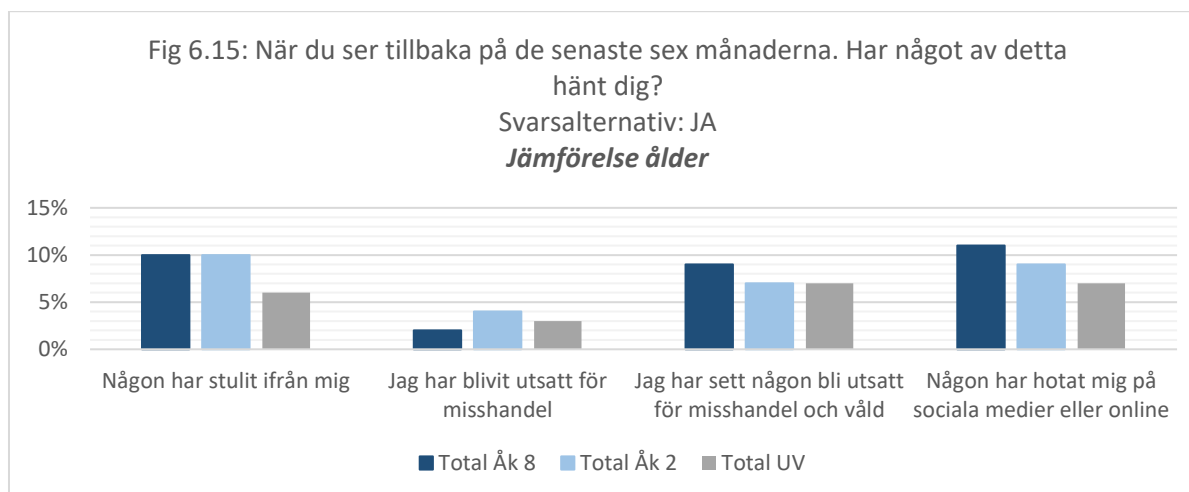
Jämförelse ålder

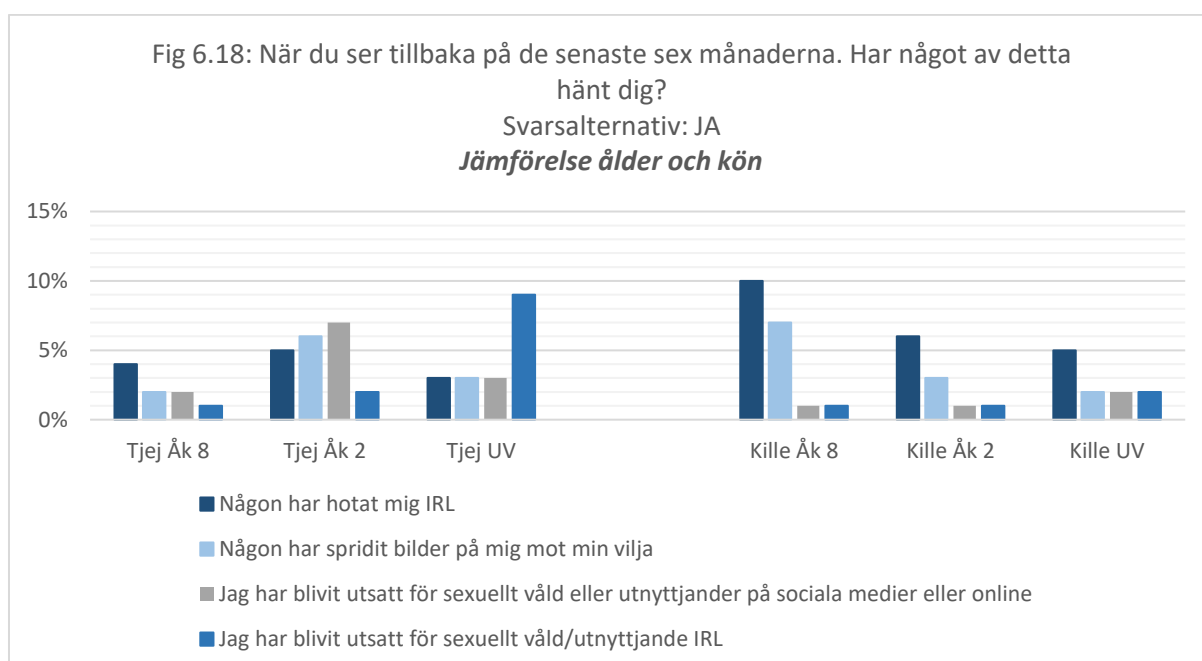
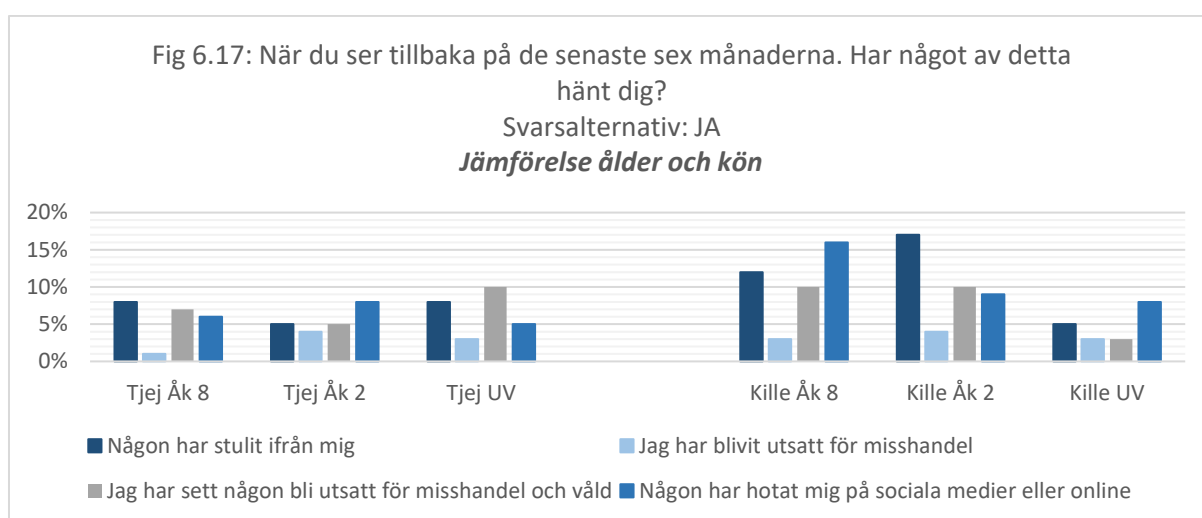
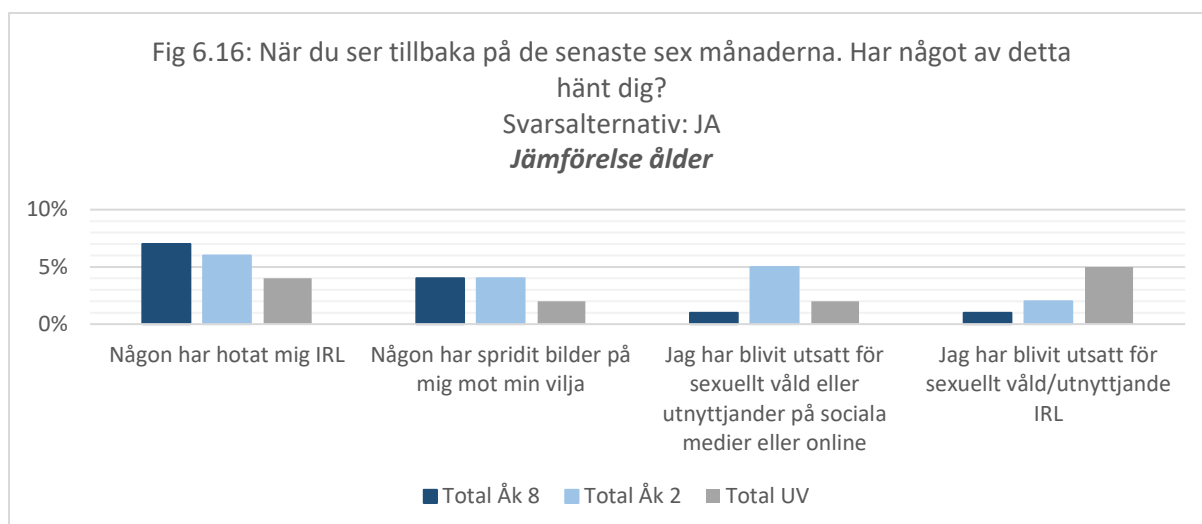

6.2 Utsatthet

”När du ser tillbaka på de senaste sex månaderna, har något av detta hänt dig?” är frågan som vi nu ska titta på och det är fyra händelser som de unga svarar på. I **fig. 6.15- 6.18** ser vi att killarna är mer utsatta för stöld och hot på sociala medier eller online än andra grupper. I **fig. 6.16** finns svarsalternativ om sexuellt utnyttjande IRL där tjejer i gruppen Unga vuxna och tjejer i åk 8 som är mest utsatta för, medan killar i alla åldersgrupper får mest hot IRL. Generellt sett ökar våld och hot i alla åldersgrupper.

6.2.1 Mobbning och trakasserier

När det kommer till mobbning och trakasserier så har tjejerna i både årskurs åtta och årskurs två i större utsträckning varit utfrysade eller mobbade än killar i samma åldersgrupp. Detta syns tydligt i **fig. 6.19- 6.22**. Generellt sett kan vi se att mobbning och trakasserier minskar eller är på samma nivå som tidigare år. **Fig. 6.23- 6.24** visar att skolan är den plats var mobbning och allt annat sker mest.

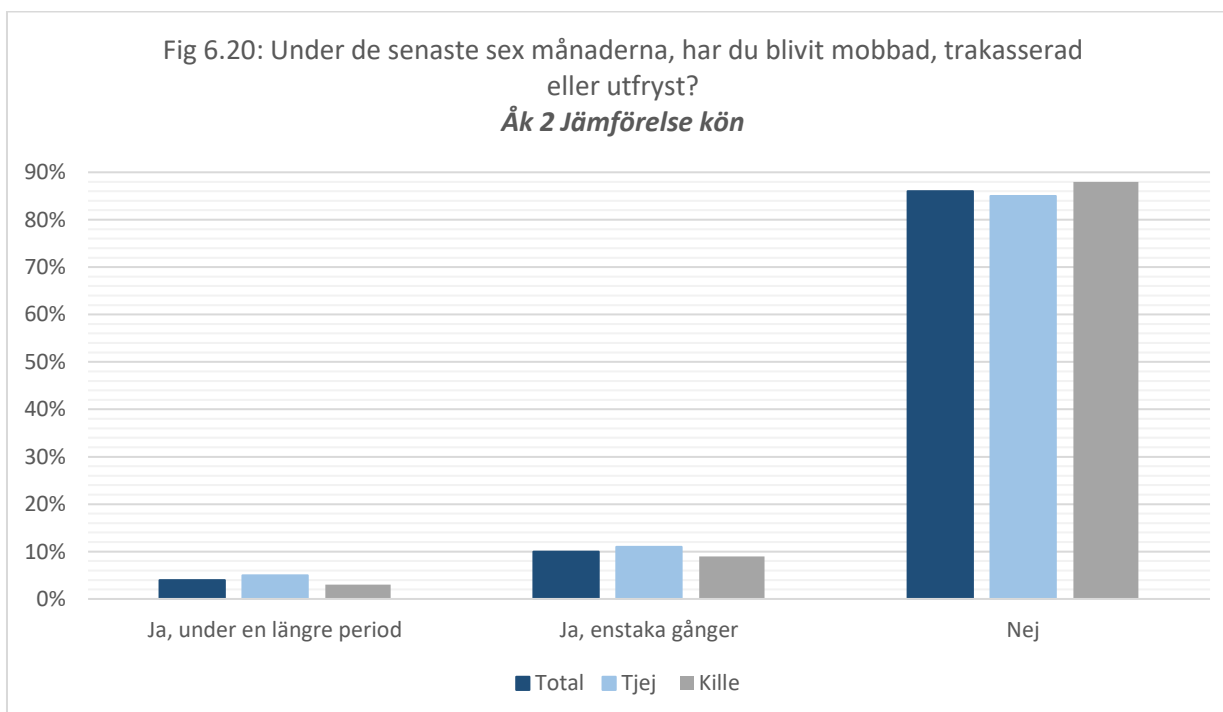
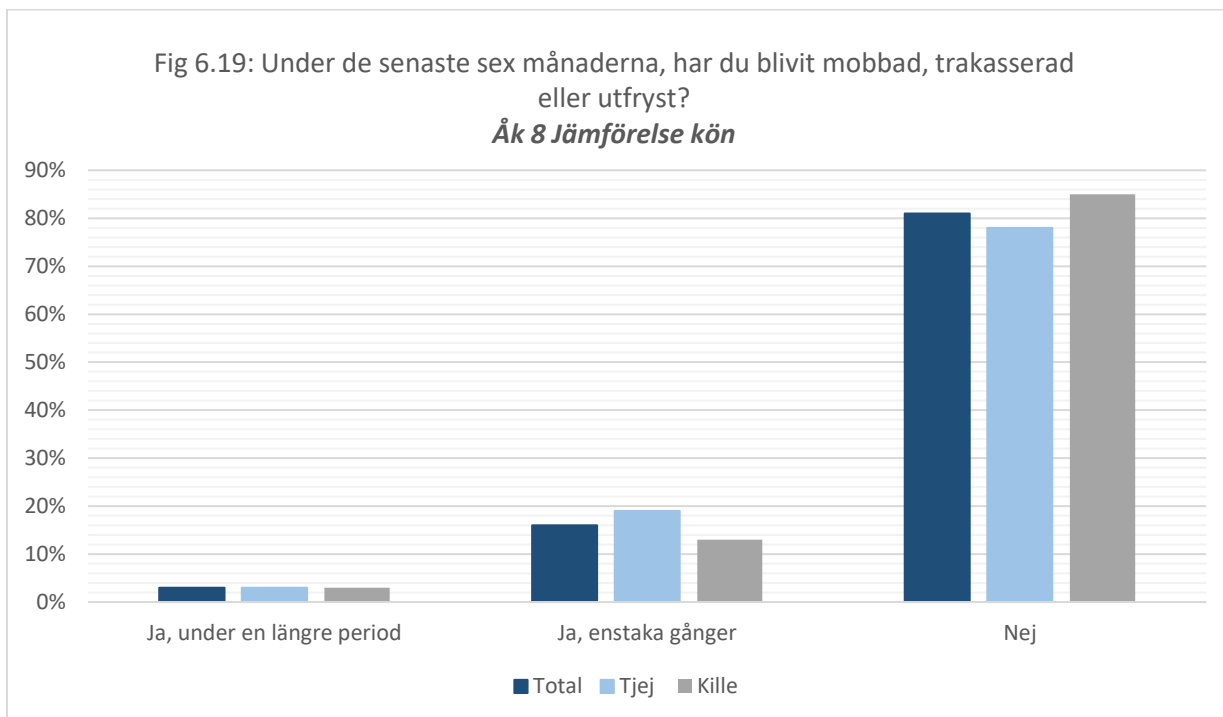

Fig 6.21: Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

Åk 8 Jämförelse över tid

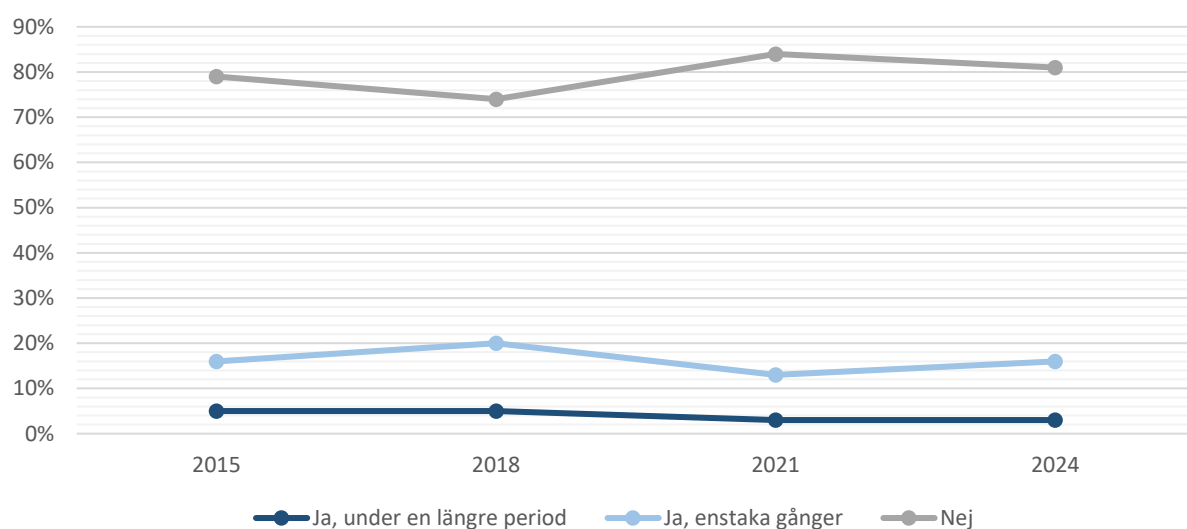

Fig 6.22: Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

Åk 2 Jämförelse över tid

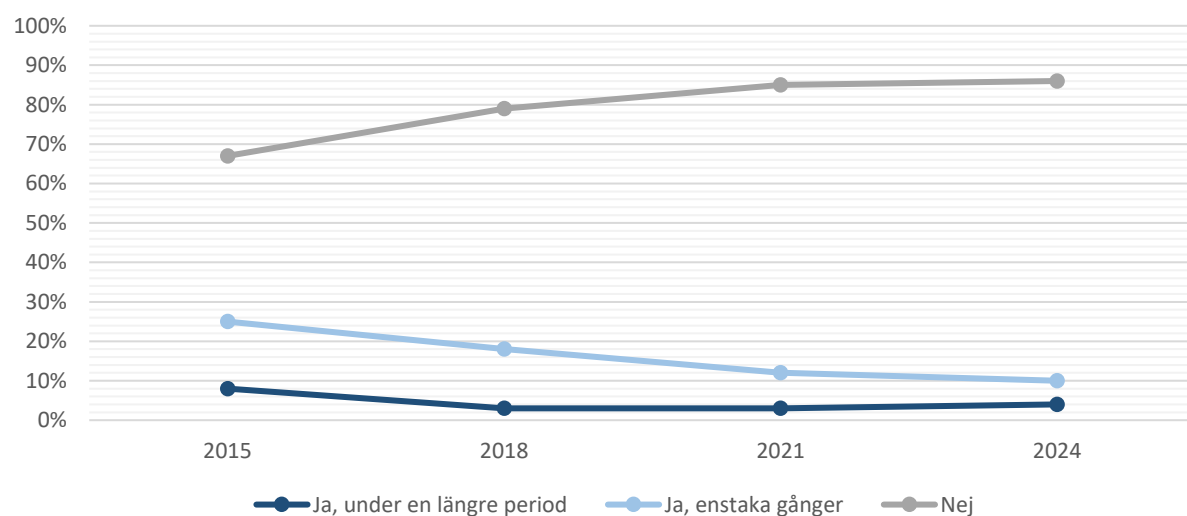

Fig 6.23: Var blev du mobbad, trakasserad eller utfrysst?
Åk 8 Jämförelse kön

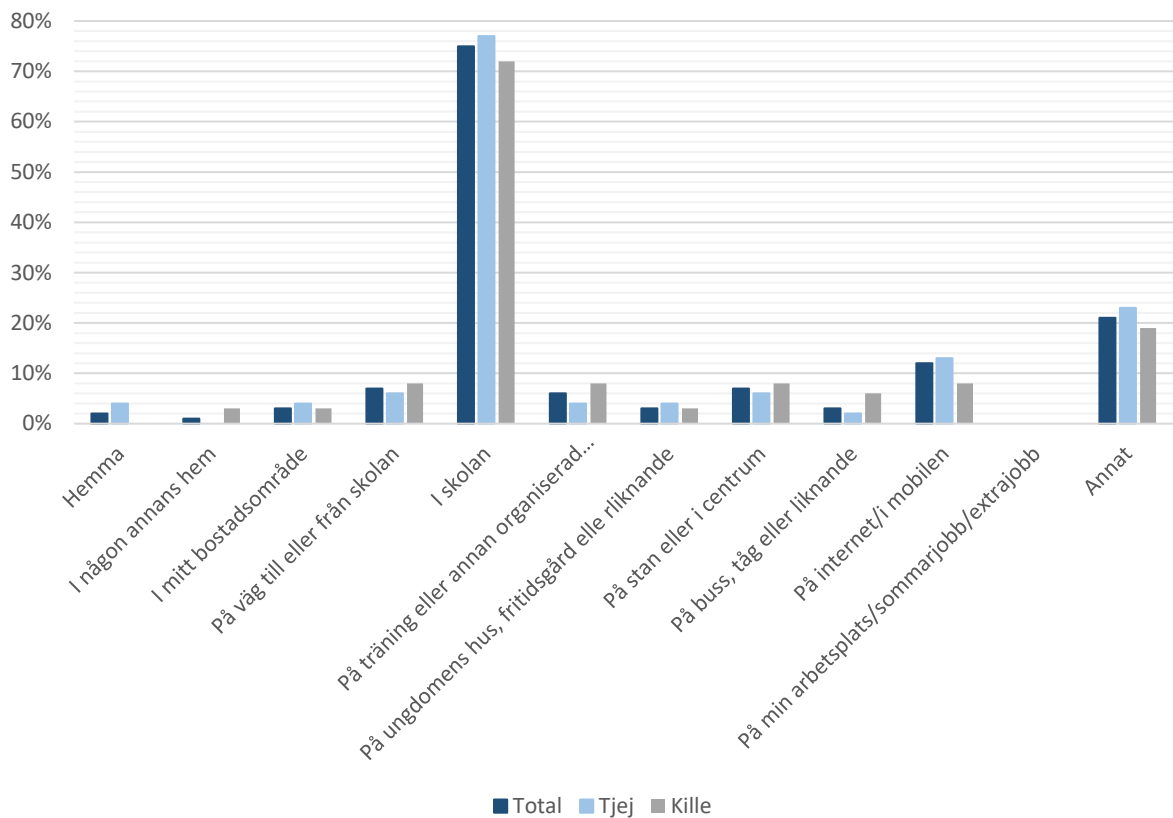
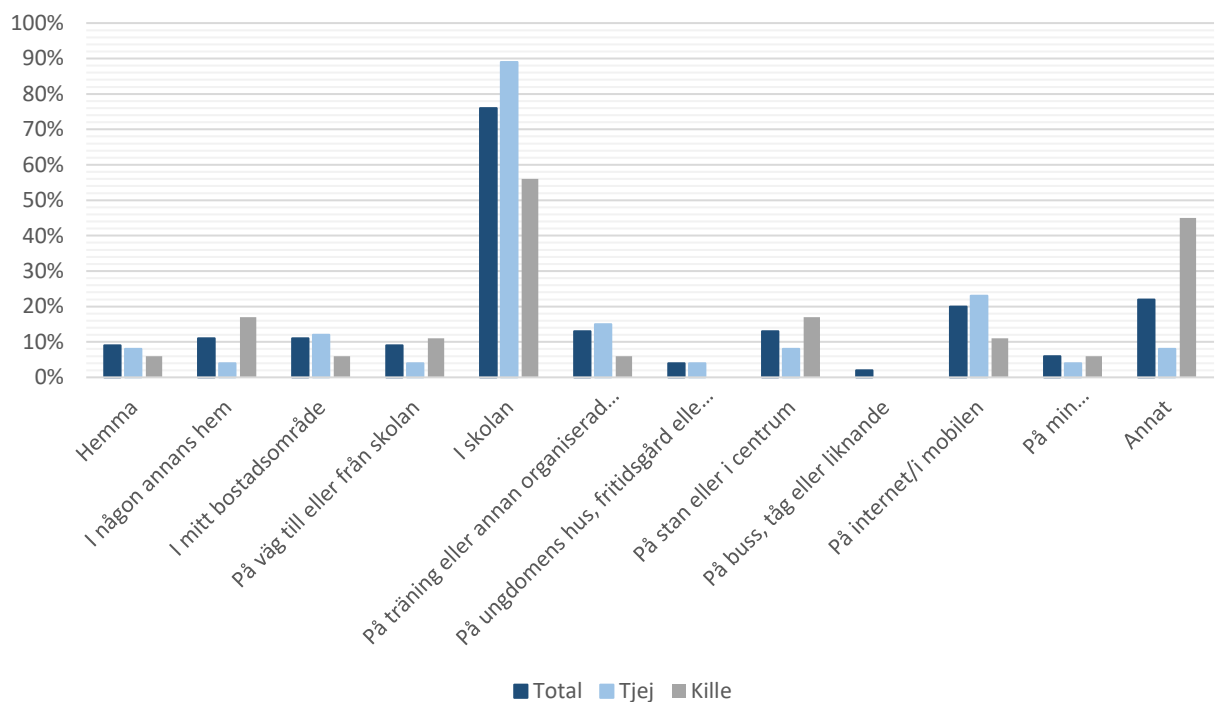

Fig 6.24: Var blev du mobbad, trakasserad eller utfrysst?
Åk 2 Jämförelse kön

6.3 Orättvist behandlad

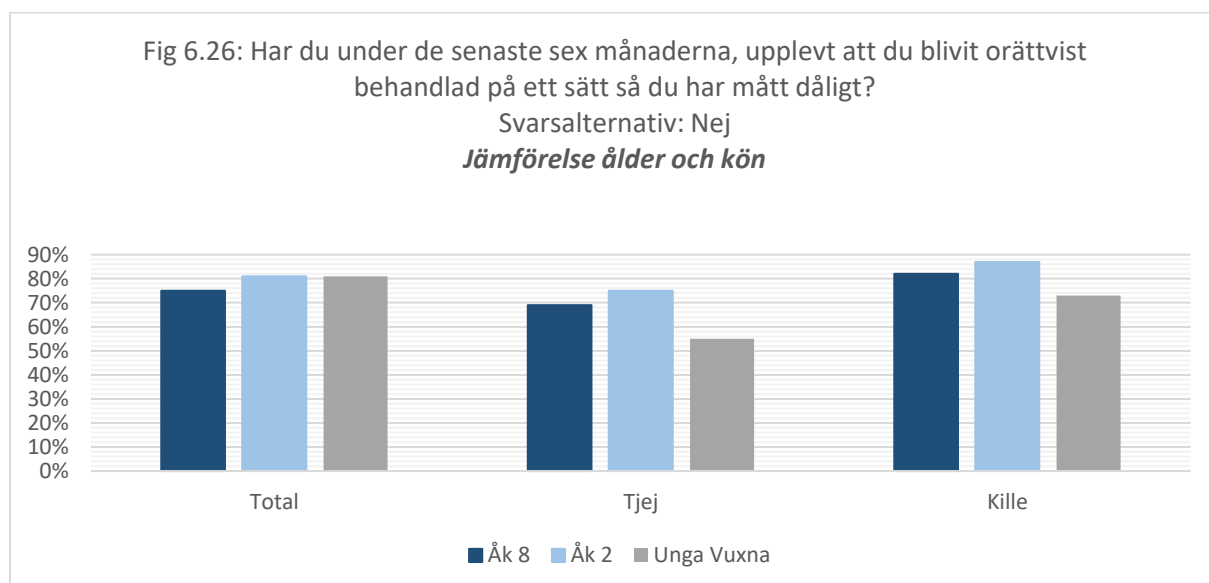
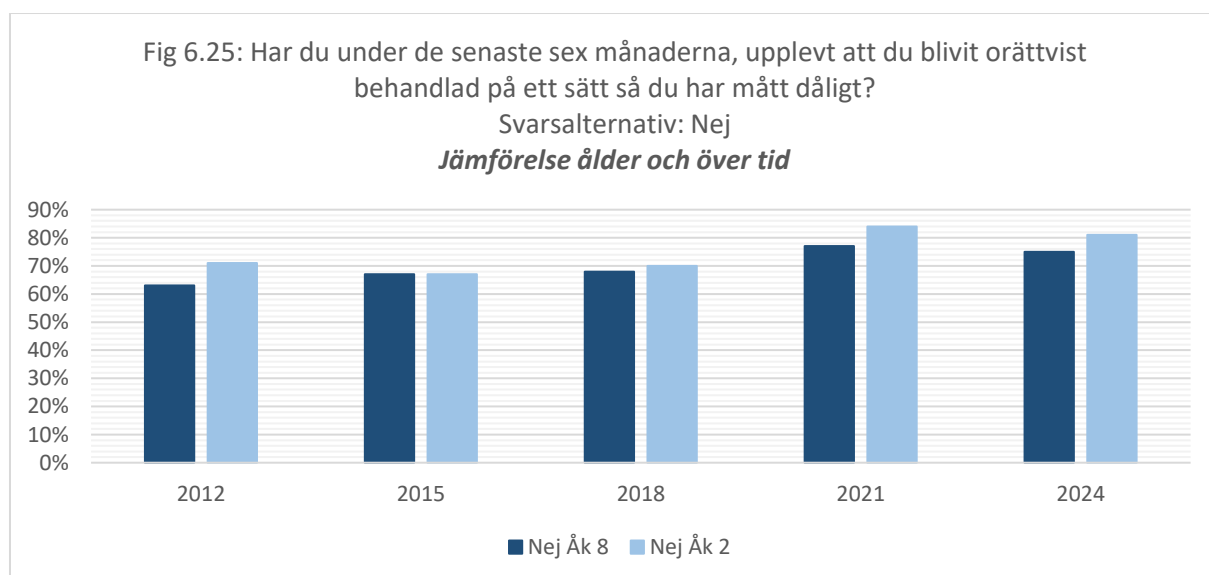
I kommande tabeller får vi veta om man upplevt att man blivit orättvist behandlad och i vilka sammanhang och av vem, **fig. 6.25-6.29**.

6.3.1 Upplevelsen av att blivit orättvist behandlad

På frågan ”Har du under de senaste sex månaderna, upplevt att du blivit orättvist behandlad på ett sätt så du har mått dåligt?”, finns svarsalternativen:

- Ja, flera gånger
- Ja, någon gång
- Nej

I **fig. 6.25-6.26** redovisas endast svarsalternativet *NEJ* och hur det har sett ut över tid jämfört mellan årskurs åtta och årskurs två samt jämförelse mellan kön och ålder. Över tid är det färre som känner sig orättvist behandlade med en liten negativ utveckling 2024. I jämförelse mellan kön upplever killar i högre utsträckning än tjejer att de blivit orättvist behandlade.

6.3.2 Av vem eller vilka har du blivit orättvist behandlad av?

Av de som svarat att de någon gång blivit orättvist behandlade fick svara på två följdfrågor där den första var "Av vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av?".

I årskurs åtta visar **fig. 6.27** att det främst är personal inom skolan, andra elever/ungdomar och vän som de känt sig orättvist behandlade av. I årskurs åtta verkar tjejer i större utsträckning känt sig orättvist behandlad av närstående som vän eller familj/släkt, medan killar oftare upplever det i offentliga sammanhang.

I årskurs två är det som i årskurs åtta, det är personal inom skolan, andra elever/ungdomar och vän som de känt sig mest orättvist behandlade av. När det gäller offentlig service så som rättsväsende, sjukvård och socialtjänst är det tjejer som känt sig orättvist behandlade, **fig. 6.28**.

Fig. 6.29 visar att gruppen unga vuxna mest känt sig orättvist behandlad av andra personer i deras närhet. Tjejer sticker ut när det handlar om personal inom sjukvård och killar sticker ut när det gäller att de blivit orättvist behandlade av arbetskamrater och personal inom skolan.

Svarsalternativet "Personal inom annan verksamhet/annan verksamhet" sticker ut i alla tre åldersgrupper och där är även skillnaden mellan kön stor.

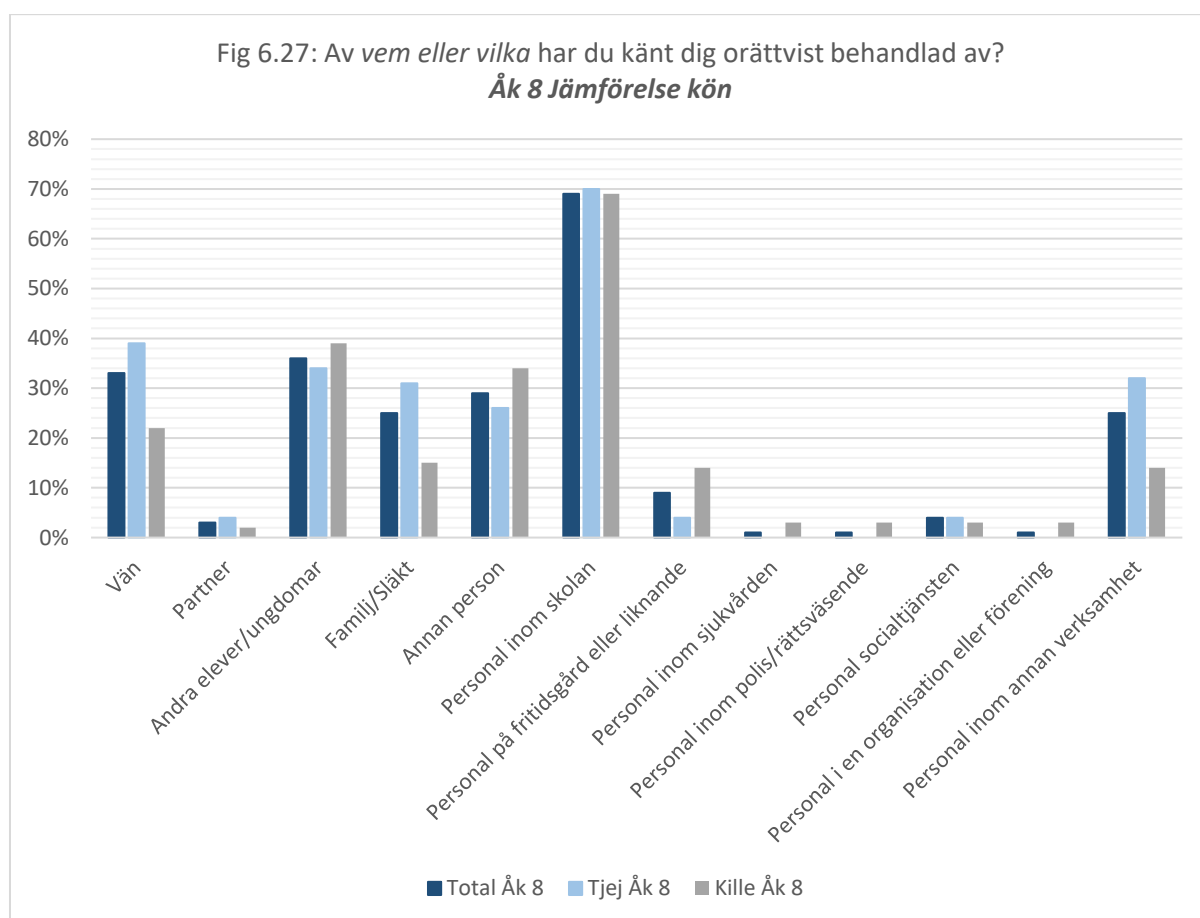

Fig 6.28: Av vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av?
Åk 2 Jämförelse kön

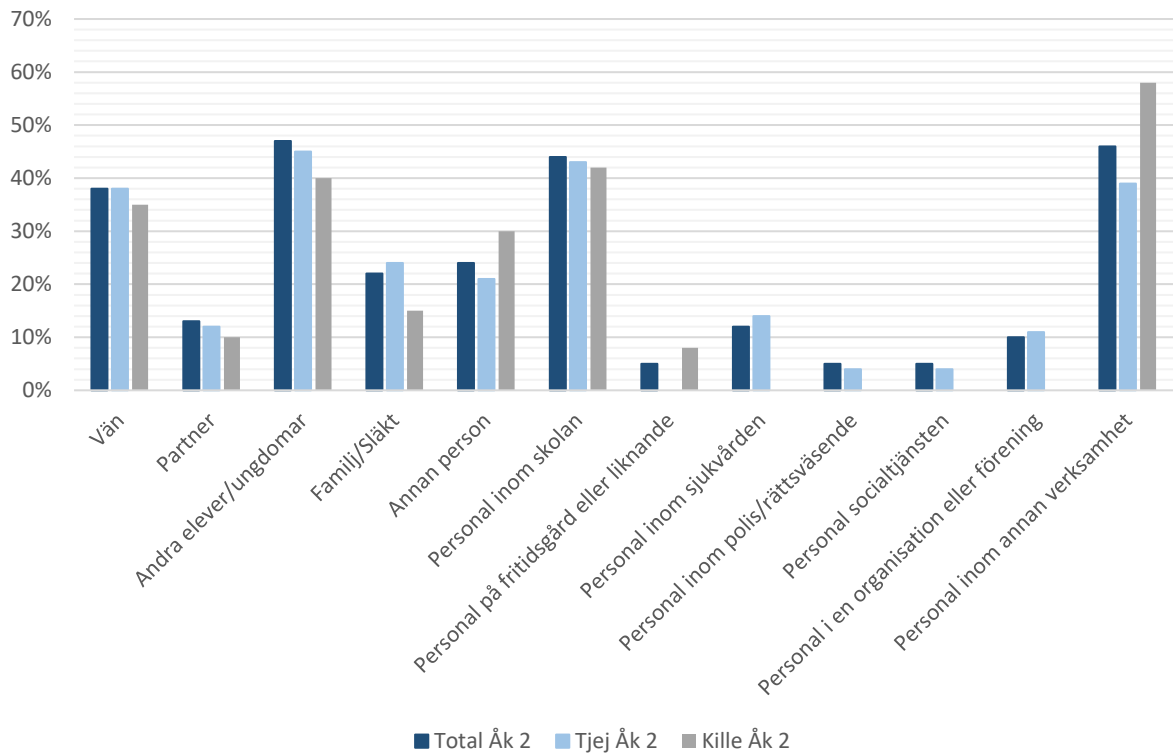
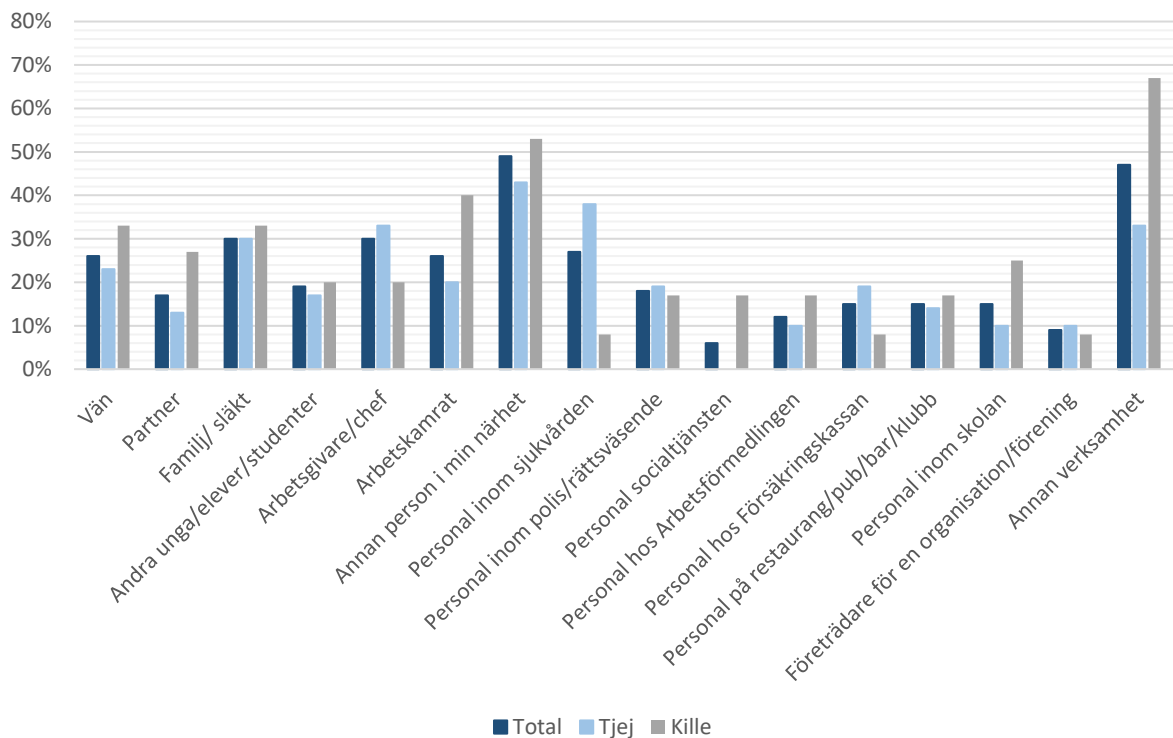

Fig 6.29: Av vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av?
Ung Vuxen Jämförelse kön

6.3.3 Orsaker till att du blivit orättvist behandlad?

Den andra följdfrågan handlar om vilken/vilka orsakerna är till att man blivit orättvist behandlad. **Fig. 6. 30** visar skillnader mellan ålder och största anledningen i alla grupper är annan orsak eller att man inte vet. I årskurs åtta är det 21% som svarat att det är utseende som orsak att de blivit orättvist behandlade. Ålder, kön och funktionsnedsättning är orsaker till att man blivit orättvist behandlad när det kommer till gruppen unga vuxna.

Fig. 6.31- 6.33 visar varje åldersgrupp var för sig i jämförelse kön.

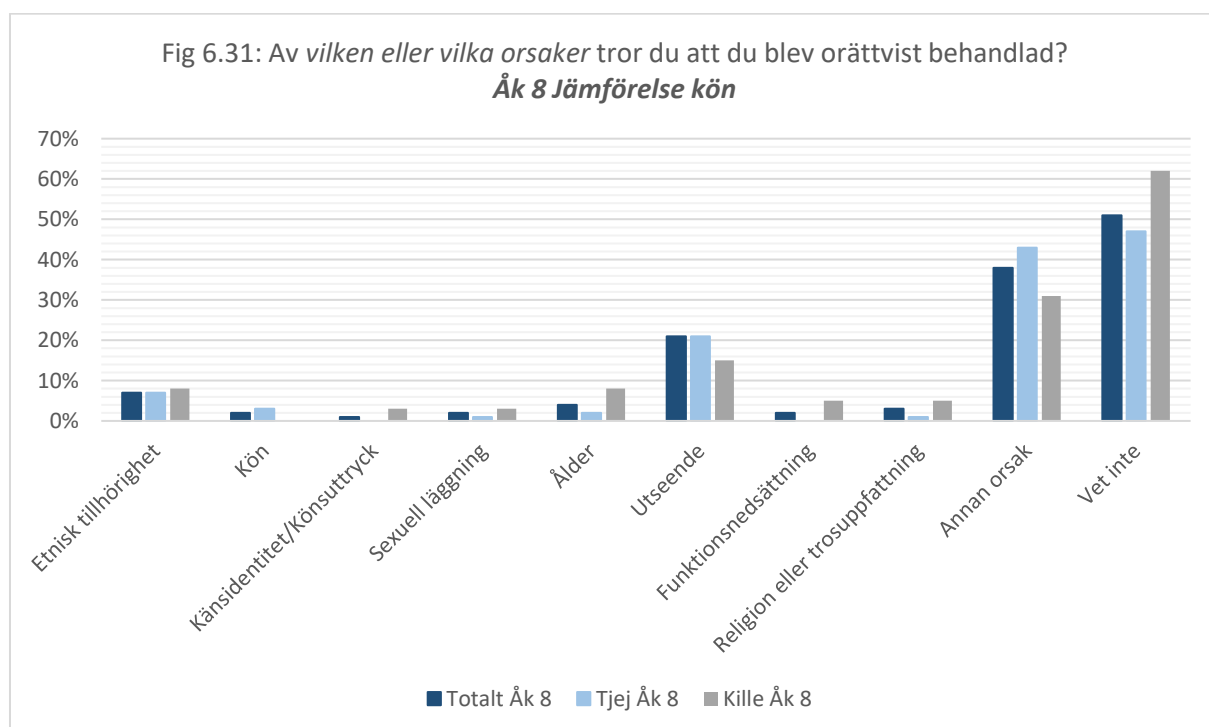
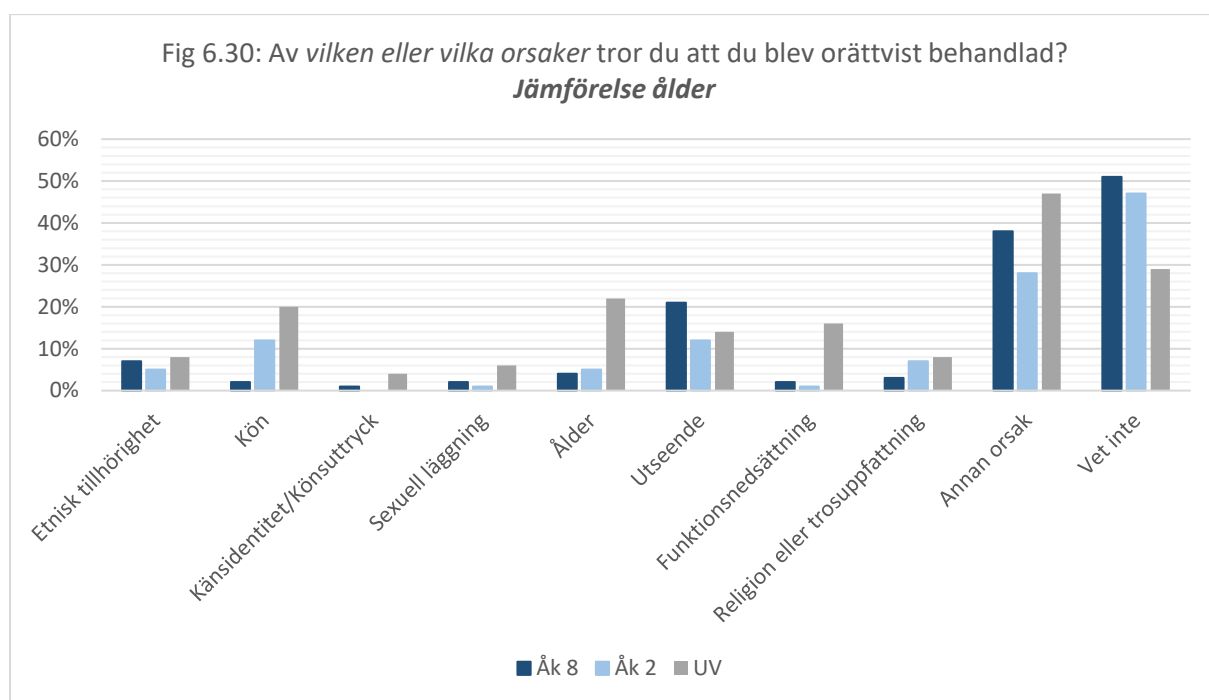

Fig 6.32: Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?
Åk 2 Jämförelse kön

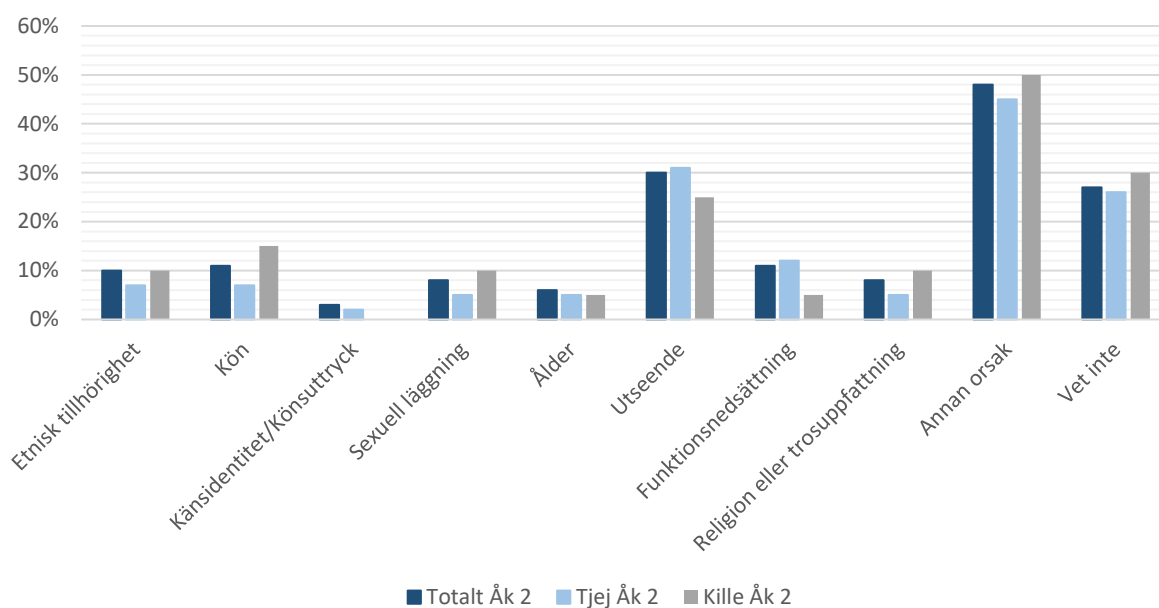
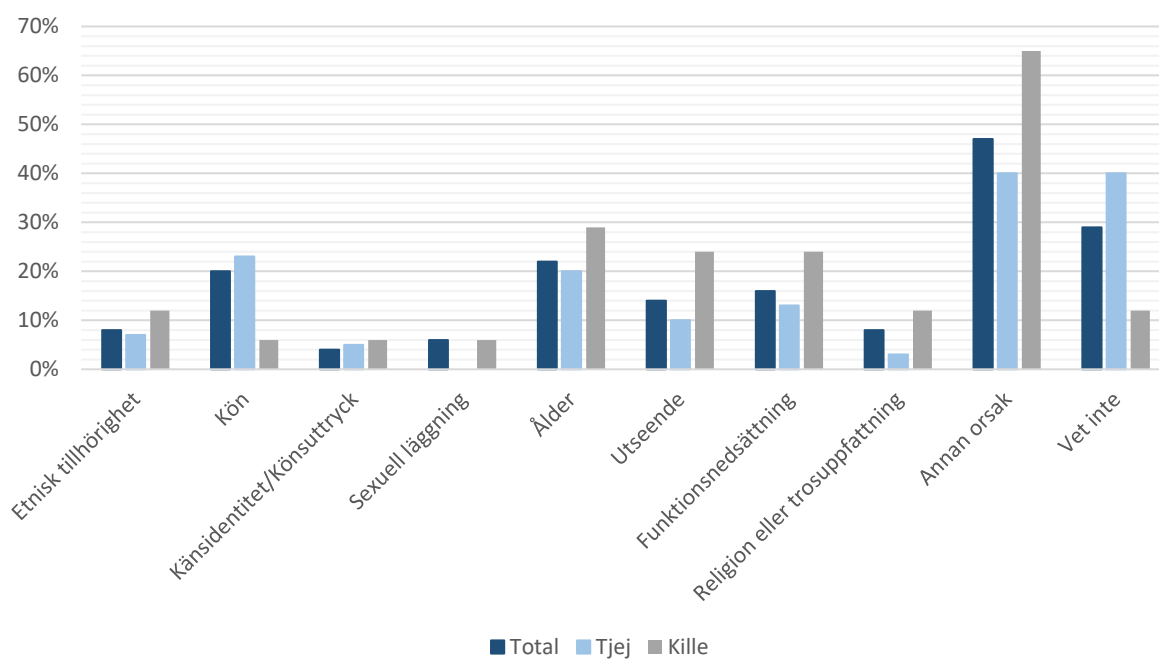
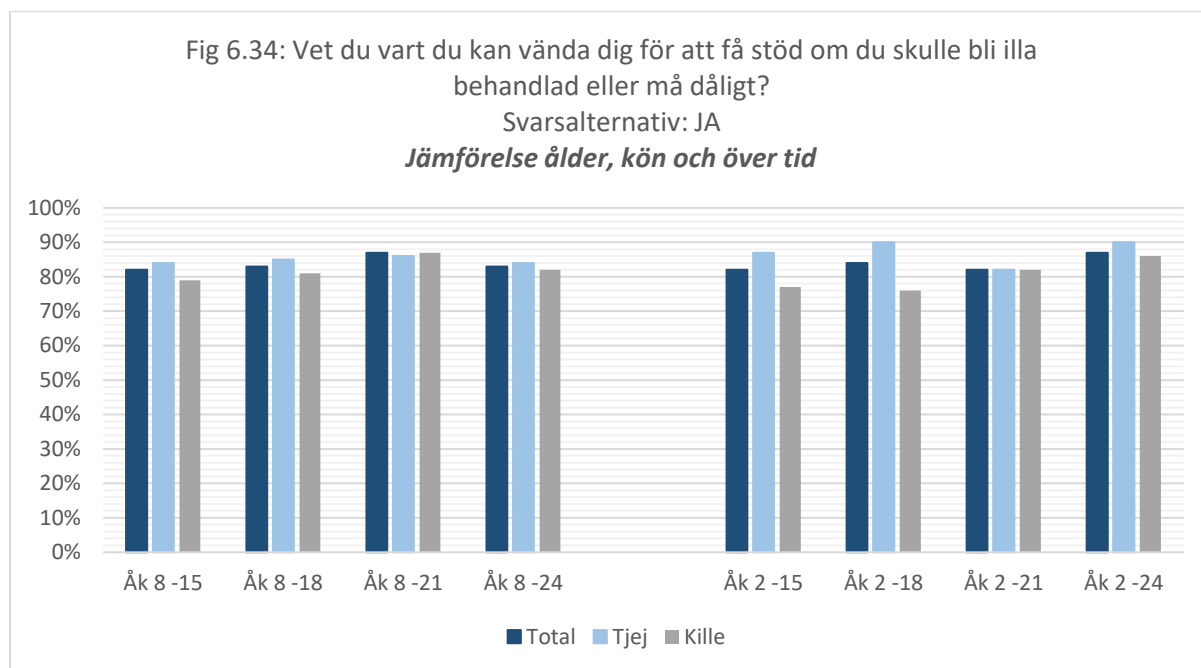

Fig 6.33: Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?
Unga Vuxna Jämförelse kön

6.3.4 Stöd

På frågan ”Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?” redovisar vi i **fig. 6.34** svarsalternativ JA, jämförelse mellan årskurs åtta och årskurs två, samt mellan kön och över tid. Tabellen visar att i årskurs åtta har det minskat i antalet som vet vart kan man vända sig medan i årskurs två har ökat. I båda åldersgrupperna har tjejer mer koll än killar.

6.4 TRYGGHET - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad gymnasieskola

Enligt Lupp-enkäten har unga i anpassad gymnasieskola känt sig orättvist behandlade främst utav vänner och skolpersonal. När man undersöker orsakerna tror majoriteten att det beror på deras utseende eller funktionsnedsättning. Detta gäller även de som har angett att de har en funktionsnedsättning, oavsett om de går på anpassad gymnasieskola eller inte. Personer med funktionsnedsättning känner sig främst orättvist behandlad utav sina kompisar och andra ungdomar/elever. Dessutom uppger 67% att det är skolpersonal som behandlar dem olika, något de främst kopplar till sin funktionsnedsättning.

När det gäller resten av enkäten skiljer sig uppfattningarna om vad man blir orättvist behandlad för. Resterande grupper svarar främst att de inte vet eller att det beror på en annan orsak. Något som dock sticker ut är att kön och utseende är en större faktor.

7. HÄLSA

”Mens sana i corpore sano” är ett latinskt ordspråk av romerska författaren Juvenalis, som betyder *”En sund själ i en sund kropp”*. I vår moderna tid används uttrycket ofta inom hälsovård, idrott och pedagogik för att betona vikten av en balanserad livsstil där kropp och själ får lika mycket omtanke.

År 1948 definierade Världshälsoorganisation (WHO) hälsa som *”ett tillstånd av fullständigt fysisk, psykisk och socialt välbefinnande, inte endast frånvaro av sjukdom eller funktionsnedsättning.”* WHO anser att hälsa borde vara en fundamental rättighet för alla människor, oavsett religion eller politiska åsikter.

Viktigt för hälsa är att den är i balans både när det kommer till psykisk och fysisk hälsa. För fysisk hälsa är det bäst att vi har regelbunden motion, hälsosam kost, tillräckligt med sömntimmar samt att undvika tobak, alkohol och narkotika. Psykisk hälsa innebär att ha balans mellan de negativa och positiva känslorna och samtidigt känna sig nöjda med hur livet ser ut.

Den fysiska och psykiska hälsan hör ihop och de konsekvenserna som man kan få av psykisk ohälsa kan ge fysiska besvär i form av huvudvärk, magont och andra sjukdomar. Likaså kan fysiska besvär orsaka psykiska problem i form av narkotikaanvändande, motionsbrist och ohälsosamma matvanor.

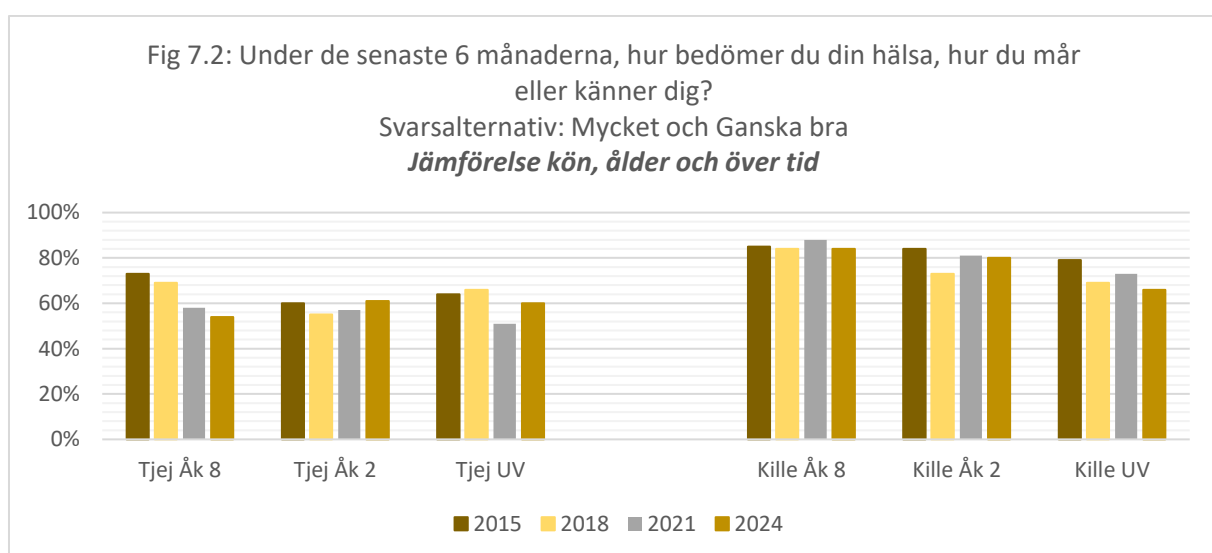
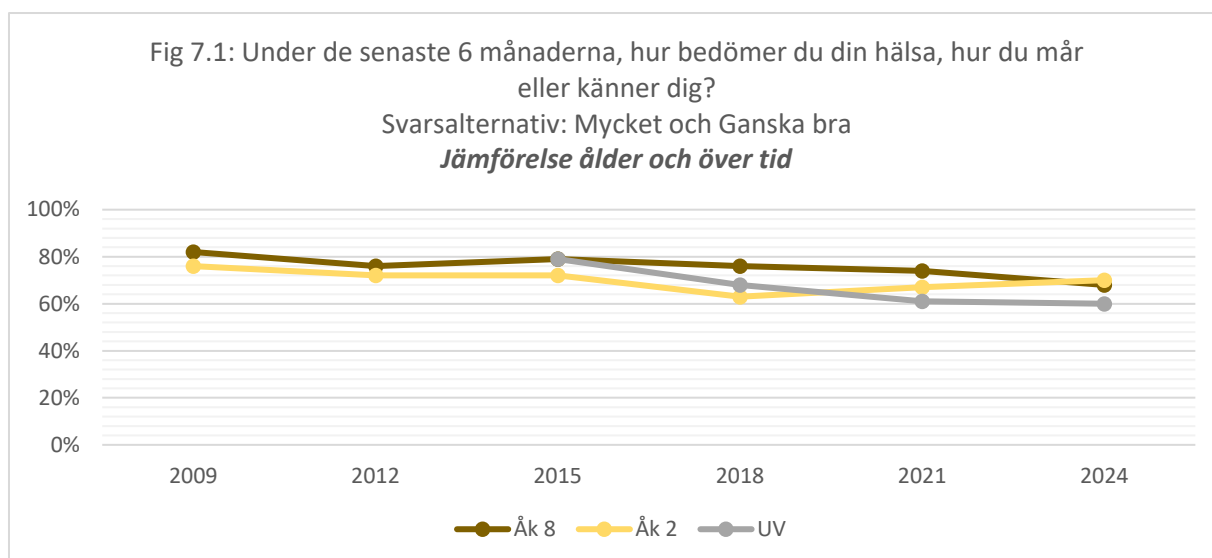
I Lupp-enkäten ställs det många frågor inom många olika områden men som alla kan påverka vår hälsa.

7.1 Hur bedömer du din hälsa

På frågan *”Under de senaste 6 månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?”* har vi slagit ihop svarsalternativen *Mycket* och *Ganska bra*.

Fig. 7.1 visar en positiv utveckling i årskurs två på gymnasiet där den upplevda hälsan fortsätter stiga i en positiv riktning sedan 2018. Det stiger även i gruppen unga vuxna medan den fortsätter att gå ner i årskurs åtta på grundskolan.

Skillnaden mellan tjejer och killar över tid, visar att killar generellt uppskattar sin hälsa bättre än tjejer. Bland tjejerna är det de i årskurs åtta som upplever sin hälsa lägst och där har det varit en negativ trend sedan 2015. Bland killarna är det gruppen unga vuxna som uppskattar sin hälsa lägst, **fig. 7.2**.

7.2 Hur ofta är okej

I dialog med några unga tjejer på gymnasiet uttryckte de förvånat *"Va, är det inte normalt att ha ont i huvudet flera gånger i veckan?"* (samtal i Advisory Board-forum för ungas inflytande). Detta citat visar på hur somatiska besvär och åkommor blivit en normalitet, något som inte är konstigt att man har besvär av mer eller mindre dagligen.

Här följer ett antal tabeller som visar svaret på hur ofta de unga haft besvär av olika åkommor, som på sikt kan påverka hälsan både fysiskt och psykiskt. Svarsalternativen i enkäten har varit:

- Sällan eller aldrig,
- Någon eller några gånger i månaden,
- En gång i veckan,
- Flera gånger i veckan,
- I stort sett varje dag.

Vi har valt att redovisa svarsalternativen: *En gång i veckan, flera gånger i veckan, i stort sett varje dag*, i **fig 7.3–7.11**, i jämförelse mellan åldersgrupper, tjejer och killar samt över tid.

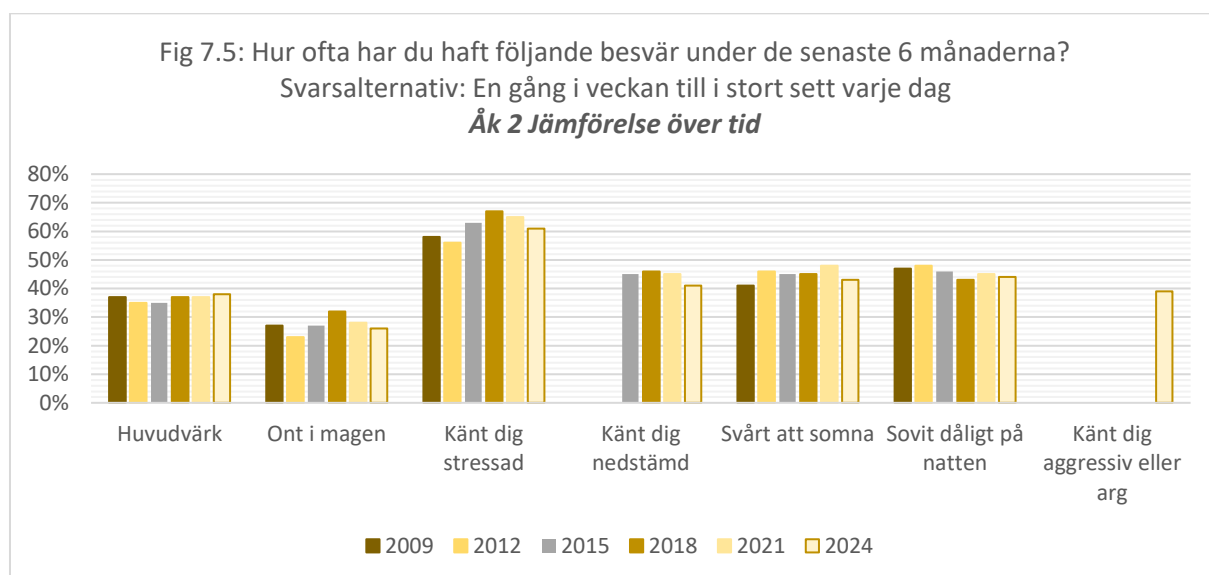
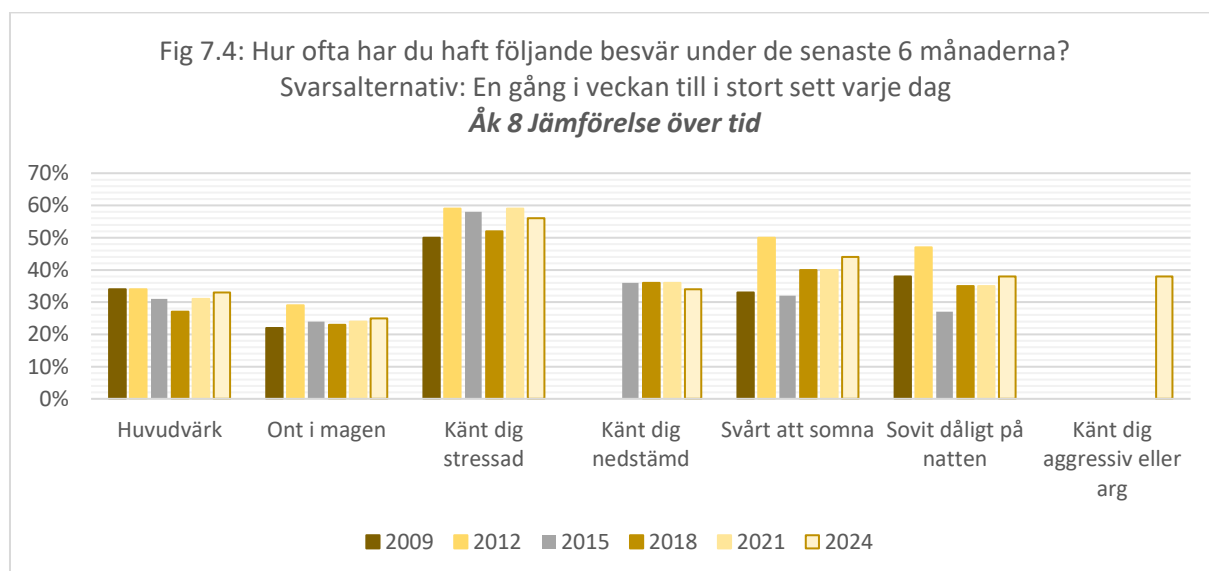
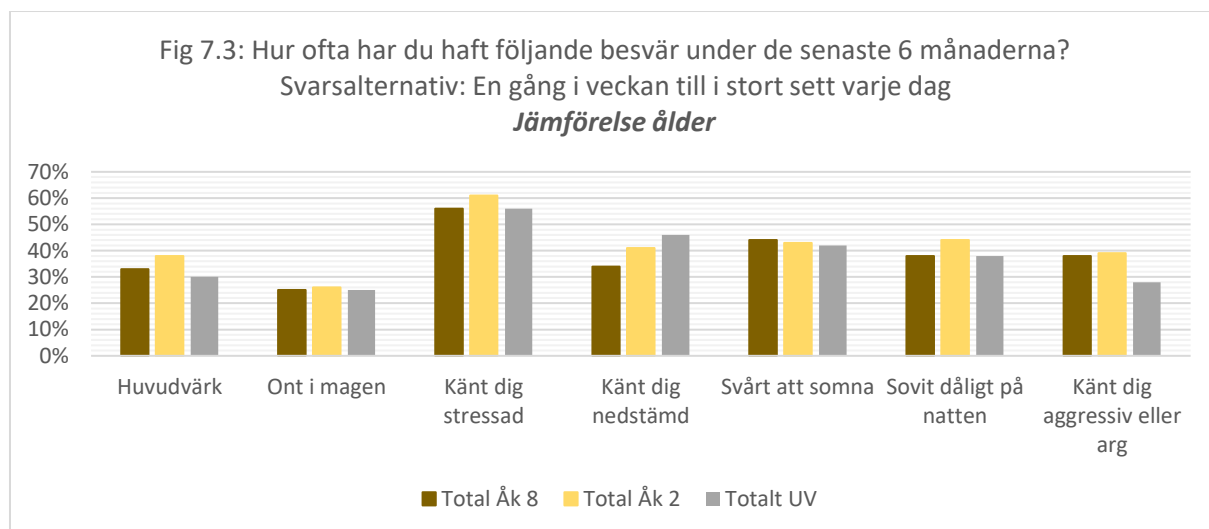

Fig 7.6: Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste 6 månaderna?

Svarsalternativ: En gång i veckan till i stort sett varje dag

Unga Vuxna Jämförelse över tid

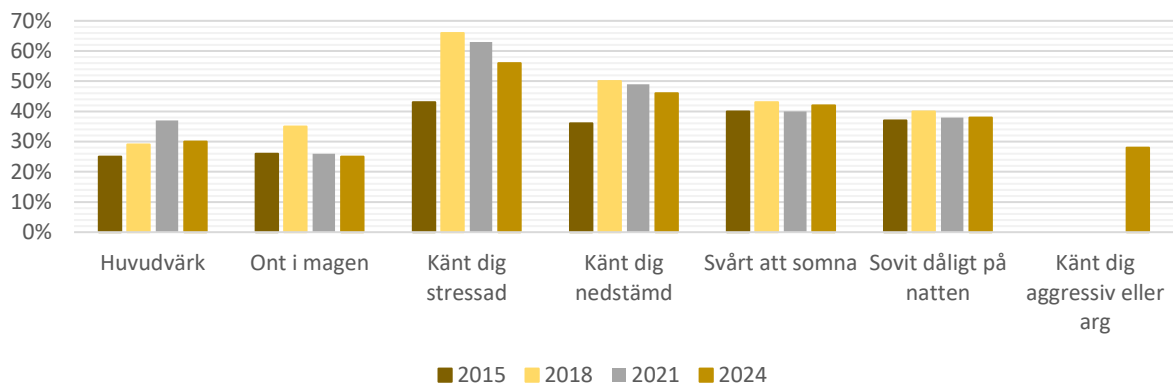
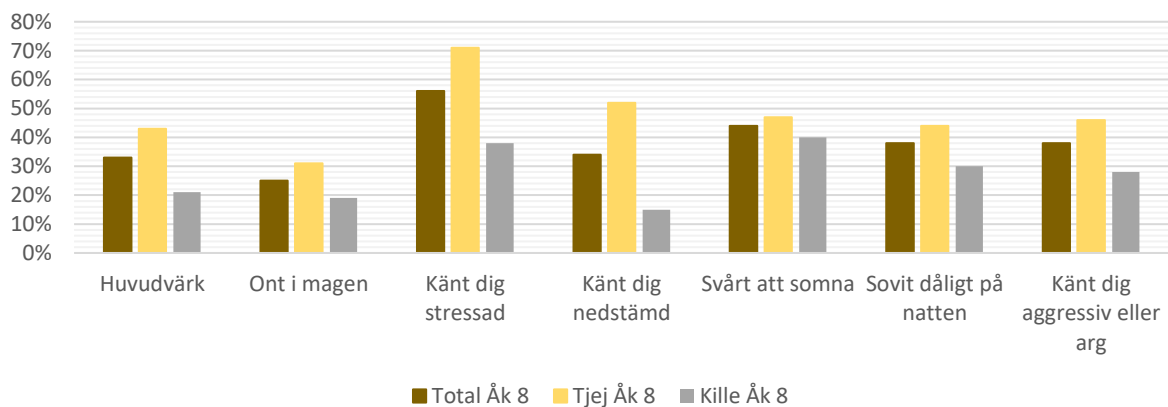

Fig 7.7: Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste 6 månaderna?

Svarsalternativ: En gång i veckan till i stort sett varje dag

Åk 8 Jämförelse kön

7.8: Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste 6 månaderna?

Svarsalternativ: En gång i veckan till i stort sett varje dag

Åk 2 Jämförelse kön

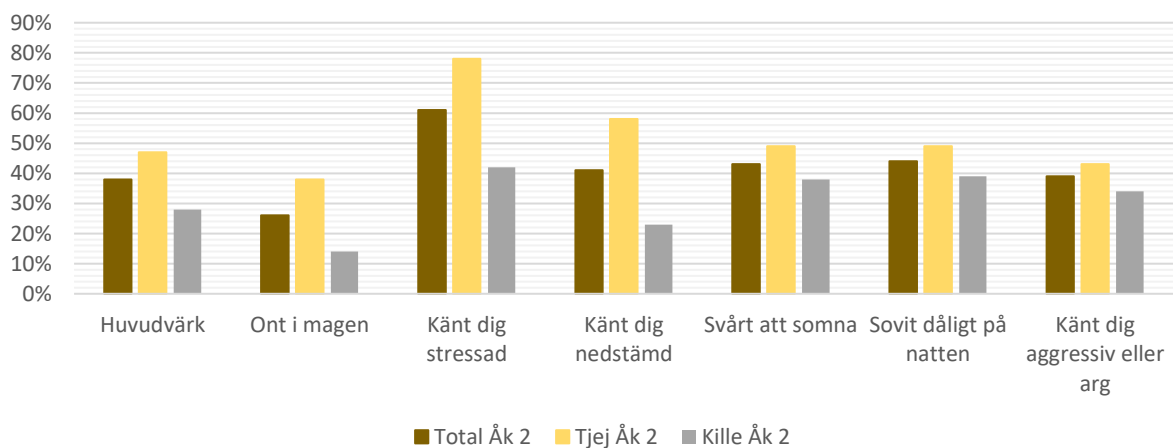

Fig 7.9: Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste 6 månaderna?

Svarsalternativ: En gång i veckan till i stort sett varje dag

Unga Vuxna Jämförelse kön

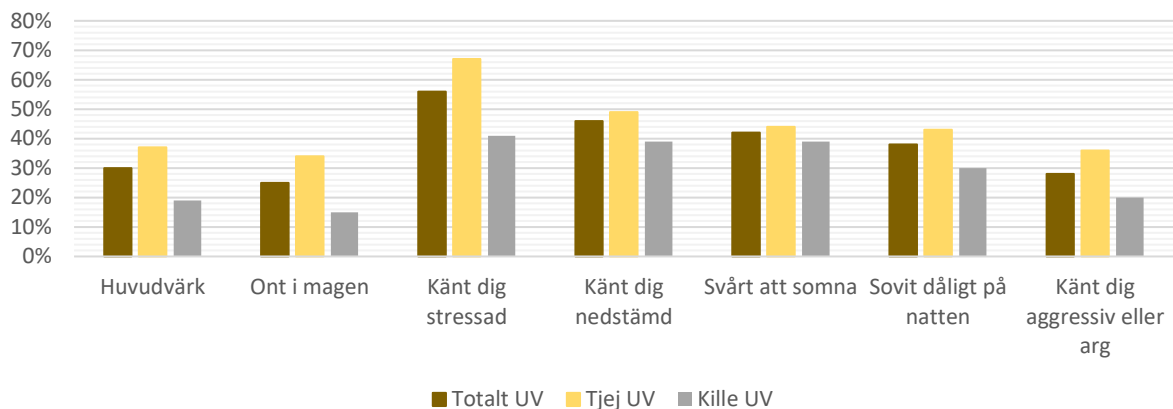

Fig 7.10: Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste 6 månaderna?

Svarsalternativ: En gång i veckan till i stort sett varje dag

Tjejer Jämförelse ålder

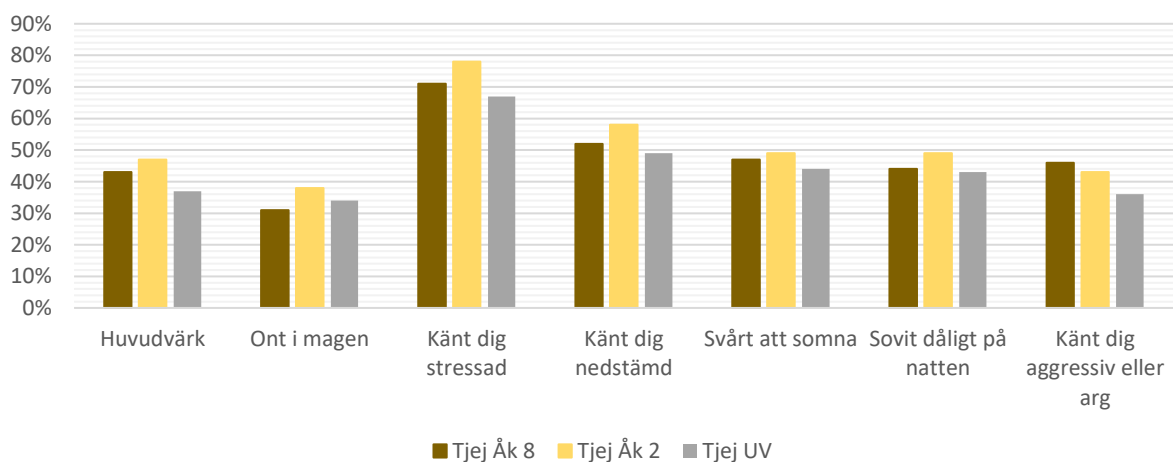
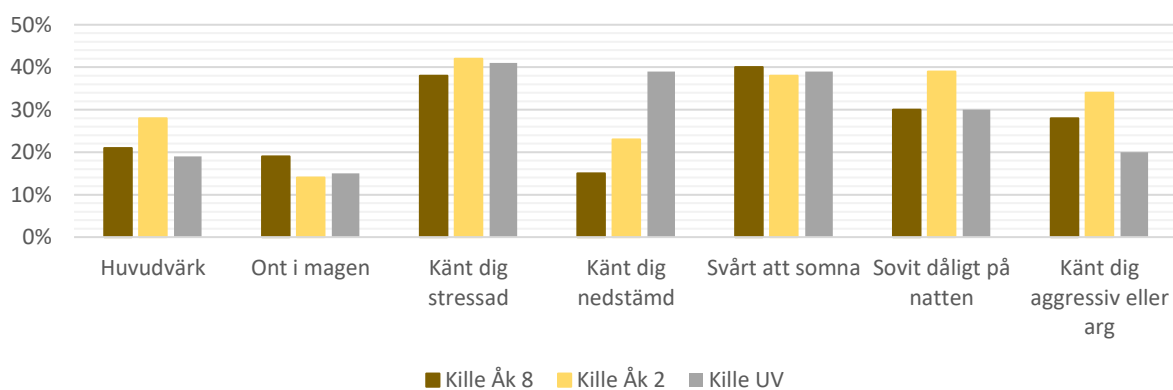

Fig 7.11: Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste 6 månaderna?

Svarsalternativ: En gång i veckan till i stort sett varje dag

Killar Jämförelse ålder

7.2.1 Vad hänger besvären samman med

Till de som uppgav att de minst någon gång i månaden till i stort sett varje dag haft ont i huvudet, ont i magen, känt stress, sovit dåligt samt känt sig nedstämd fick en följdfråga. Där kunde de högst välja tre alternativ på vad de tror är orsaken till de återkommande symptomerna och vad de hänger samman med, **fig. 7.12-7.25**. Tabellerna visar jämförelser mellan åldersgrupperna, mellan kön och över tid.

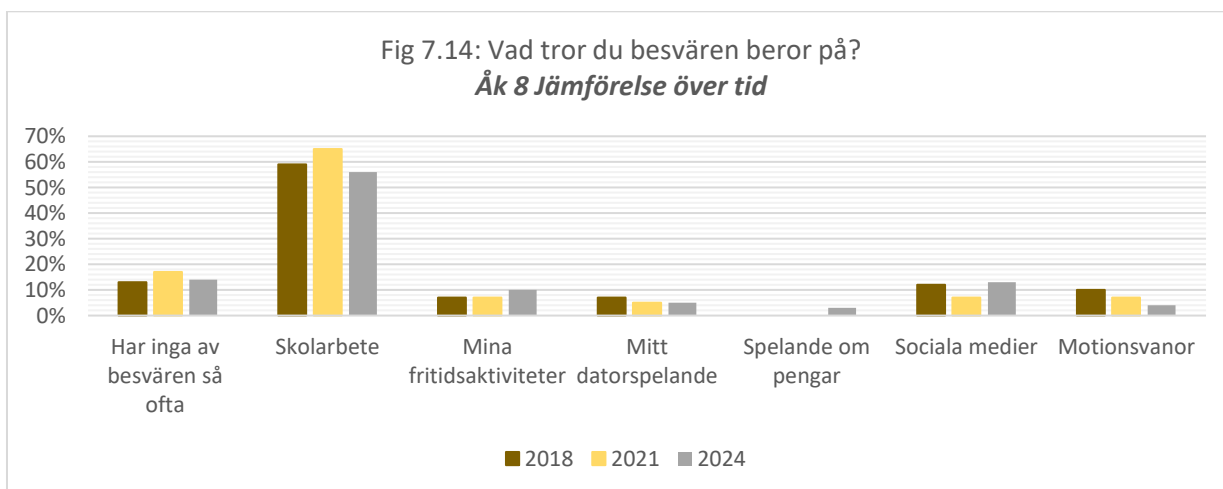
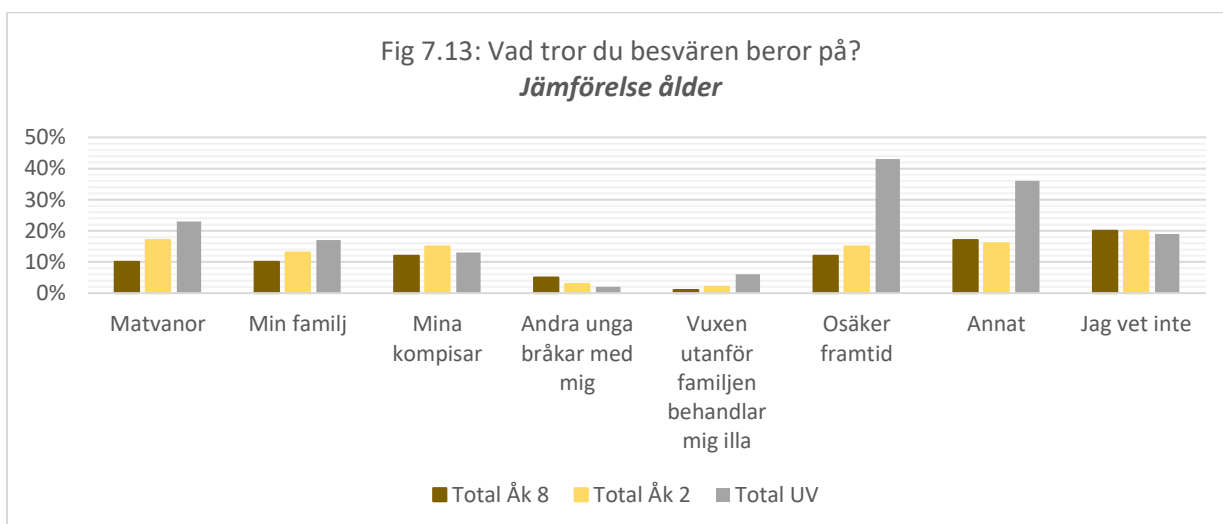
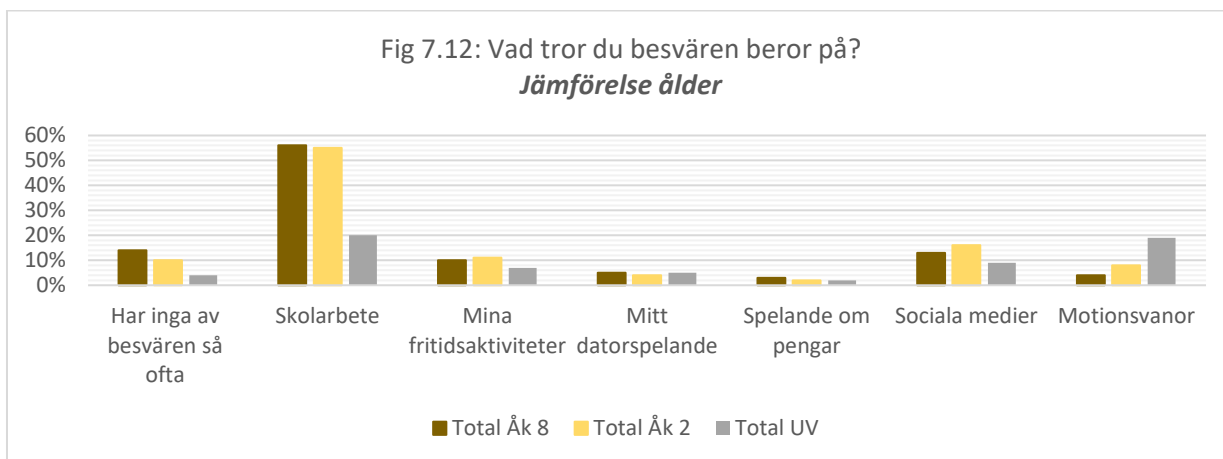

Fig 7.15: Vad tror du besvärerna beror på?
Åk 8 Jämförelse över tid

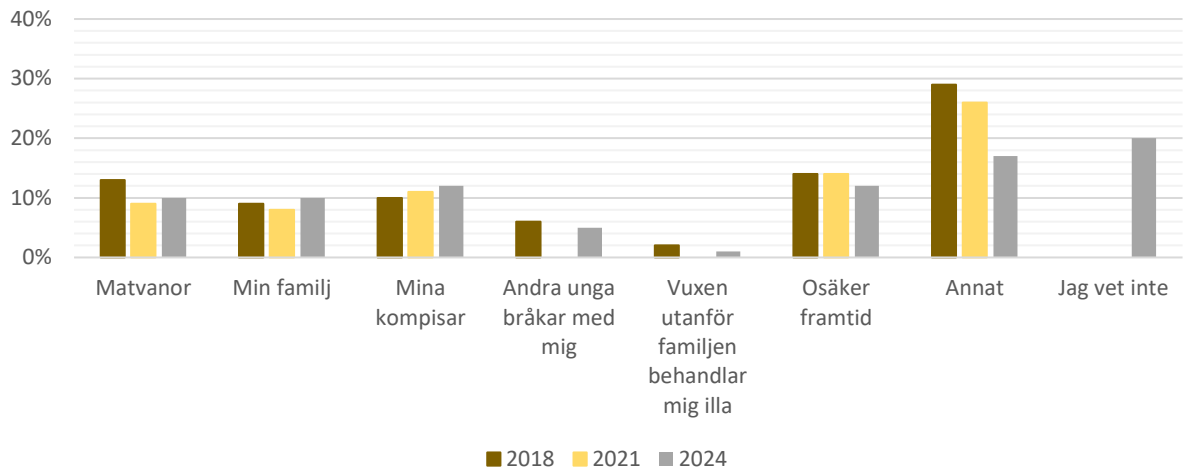

Fig 7.16: Vad tror du besvärerna beror på?
Åk 2 Jämförelse över tid

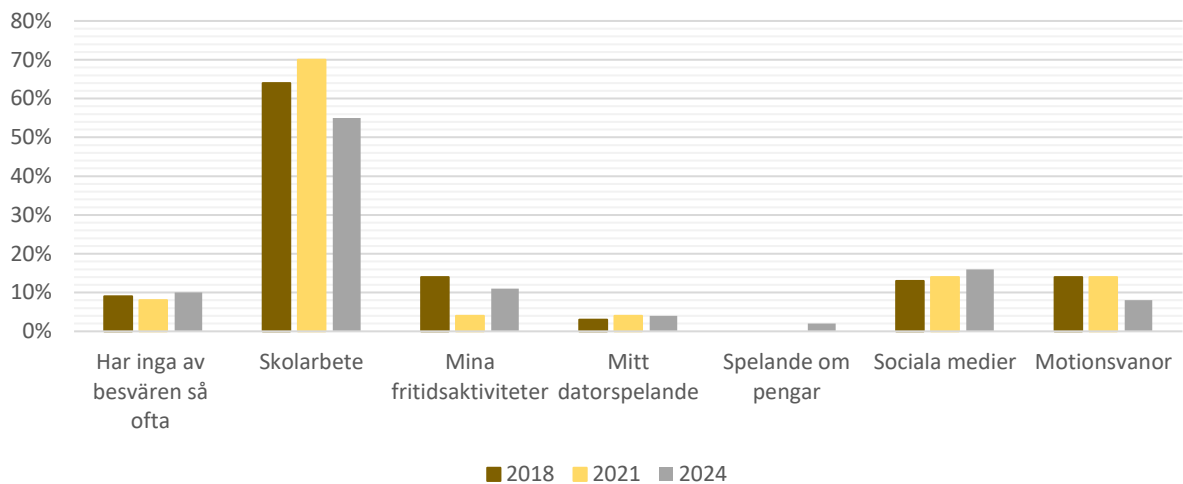

Fig 7.17: Vad tror du besvärerna beror på?
Åk 2 Jämförelse över tid

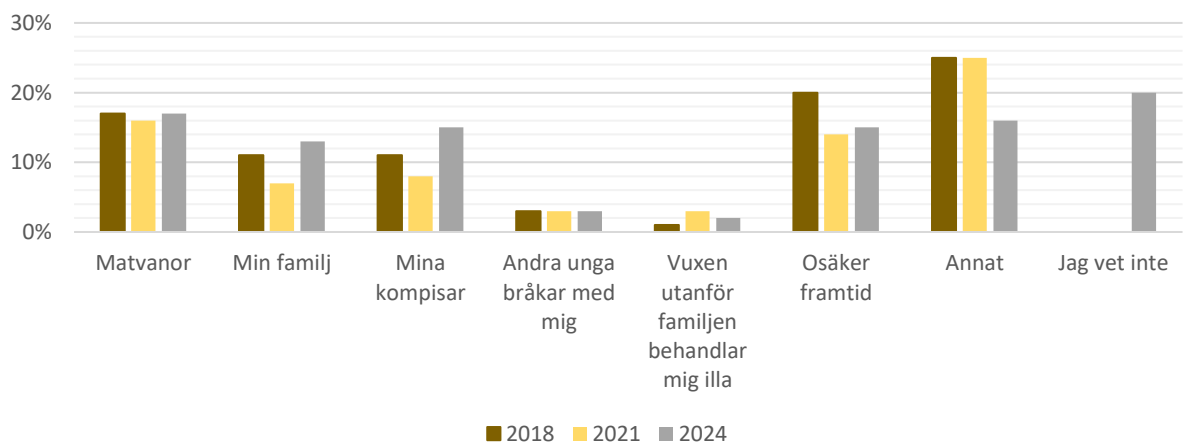

Fig 7.18: Vad tror du besvären beror på?
Unga Vuxna Jämförelse över tid

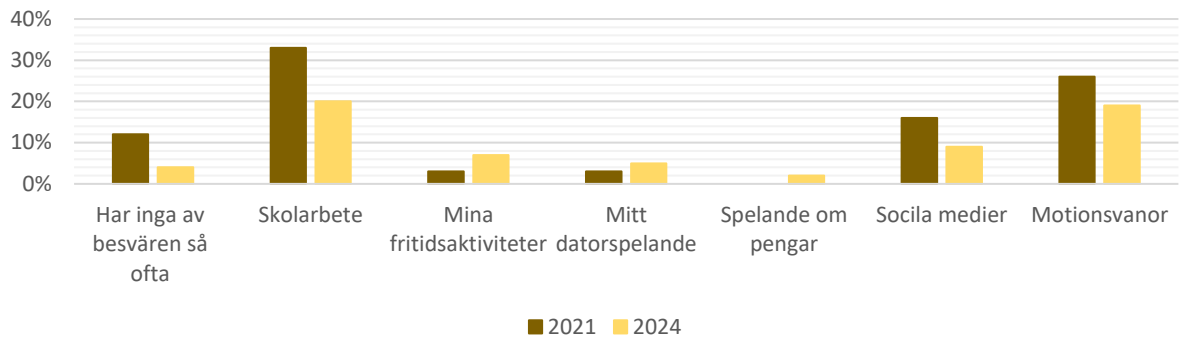

Fig 7.19: Vad tror du besvären beror på?
Unga Vuxna Jämförelse över tid

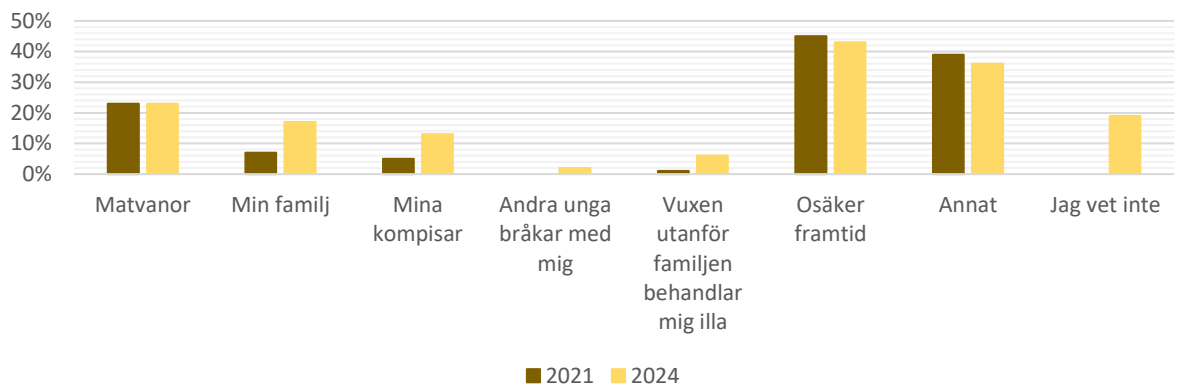
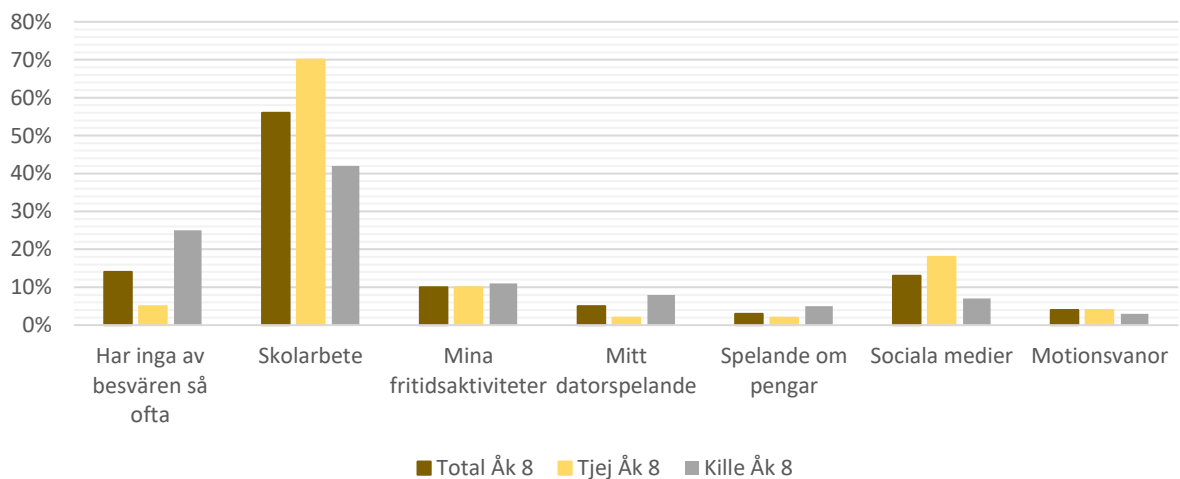
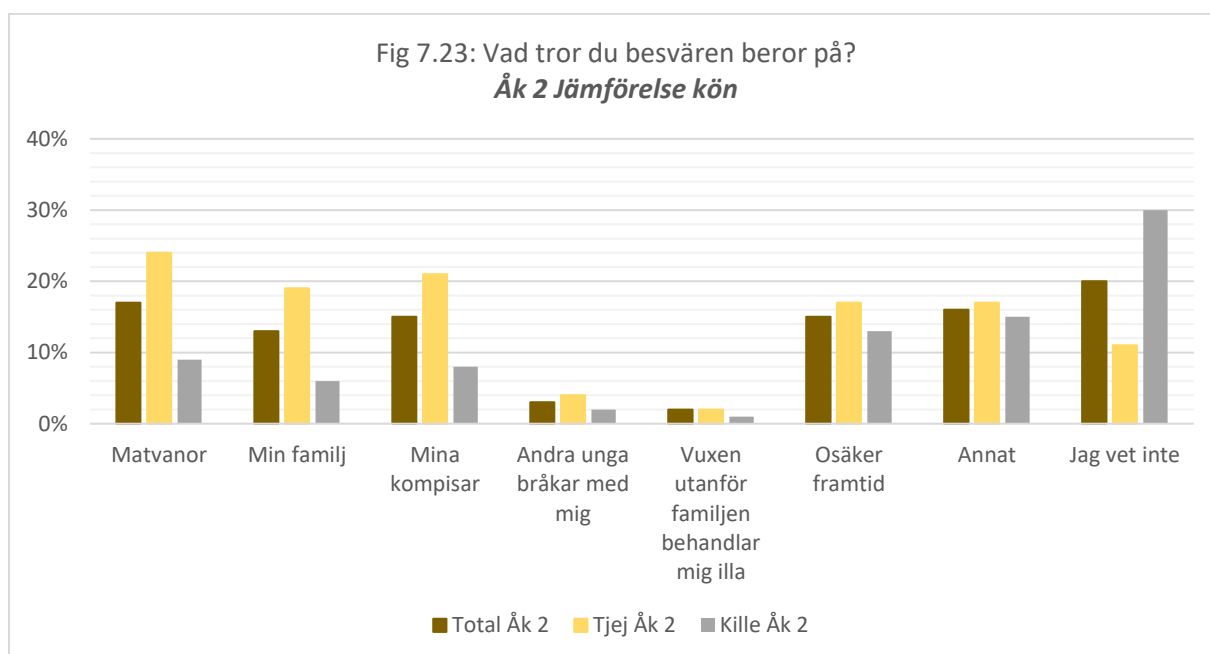
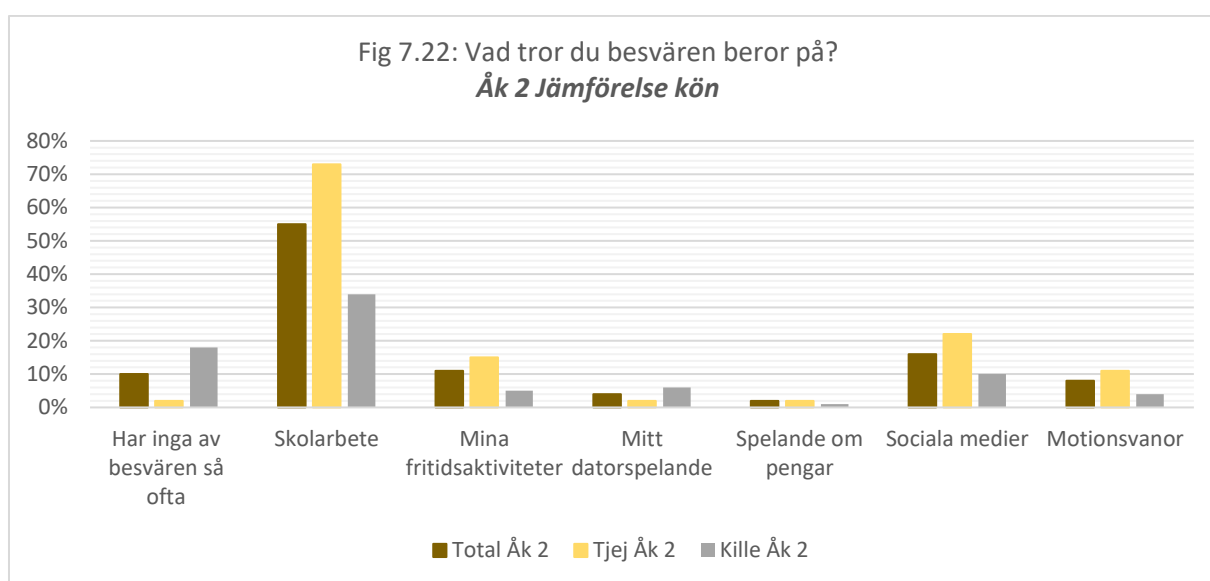
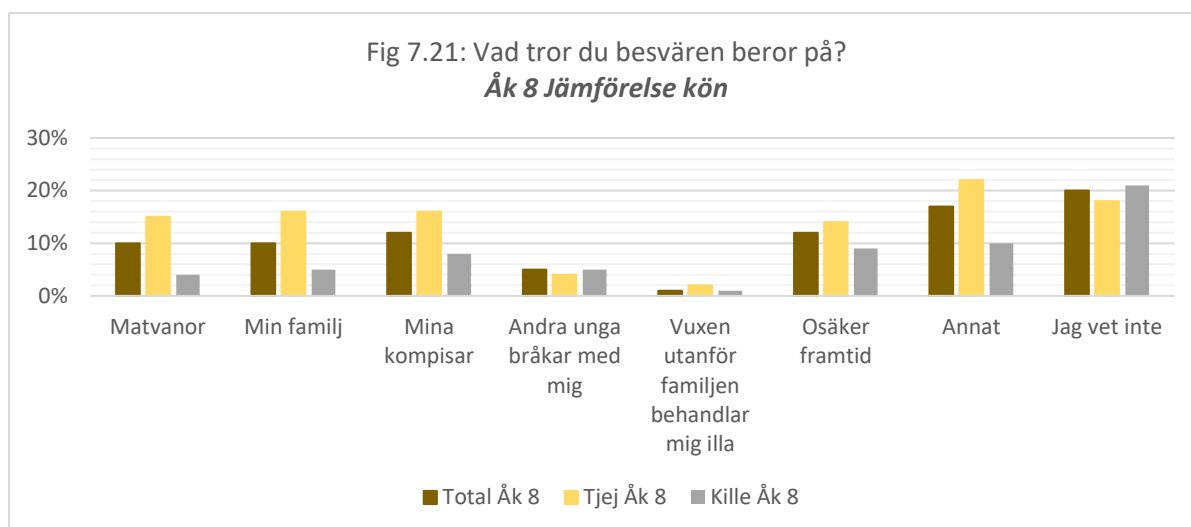
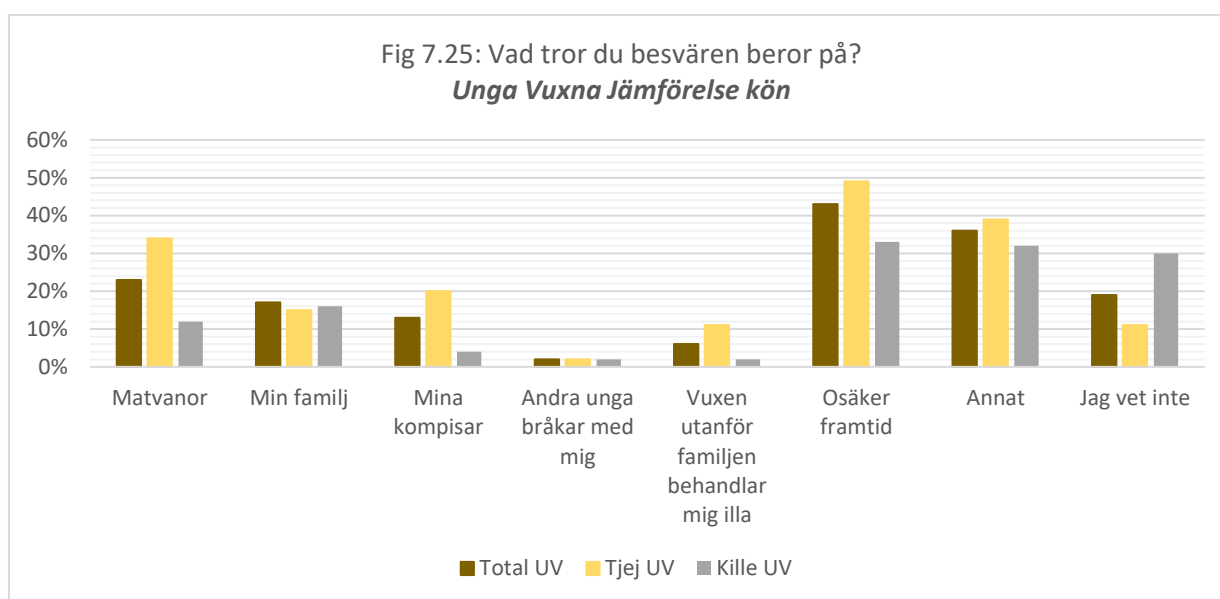
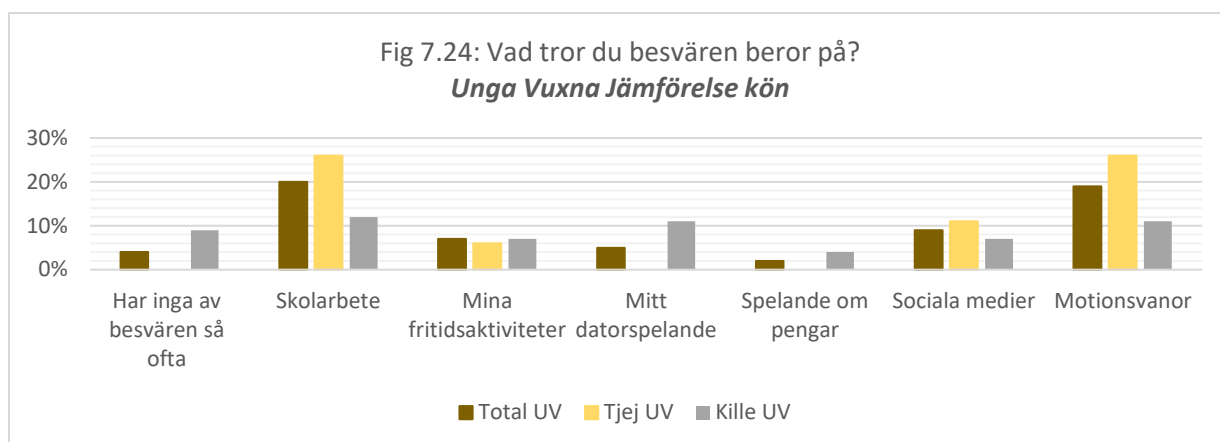

Fig 7.20: Vad tror du besvären beror på?
Åk 8 Jämförelse kön

7.3 Kosten

När det kommer till kosten ställs frågan ”Hur ofta hoppar du över följande måltider?” och frågan ställs enbart till årskurs åtta på grundskolan och årskurs två på gymnasiet.

Svarsalternativen är:

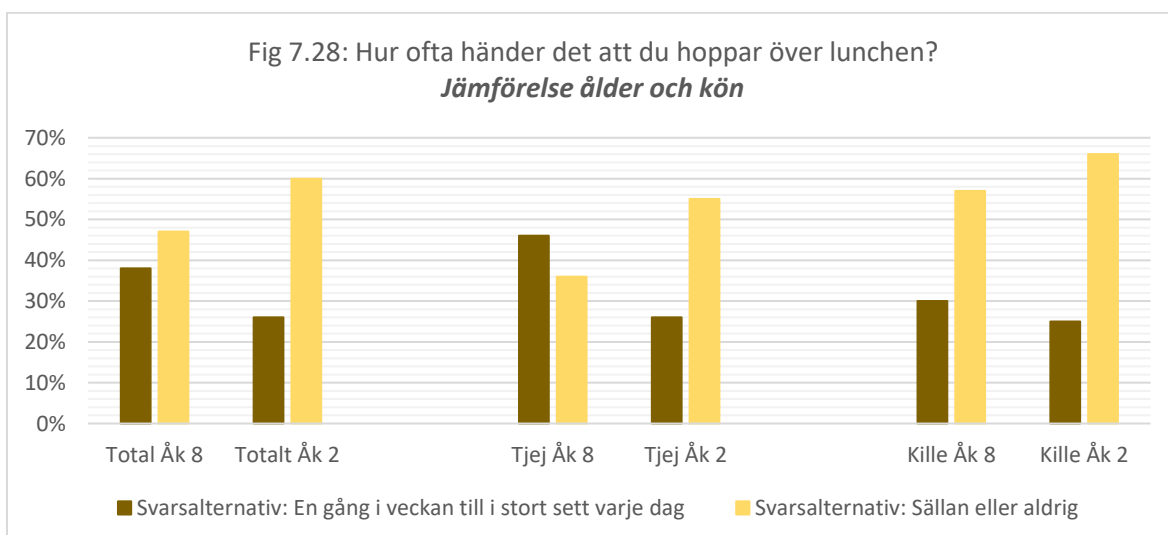
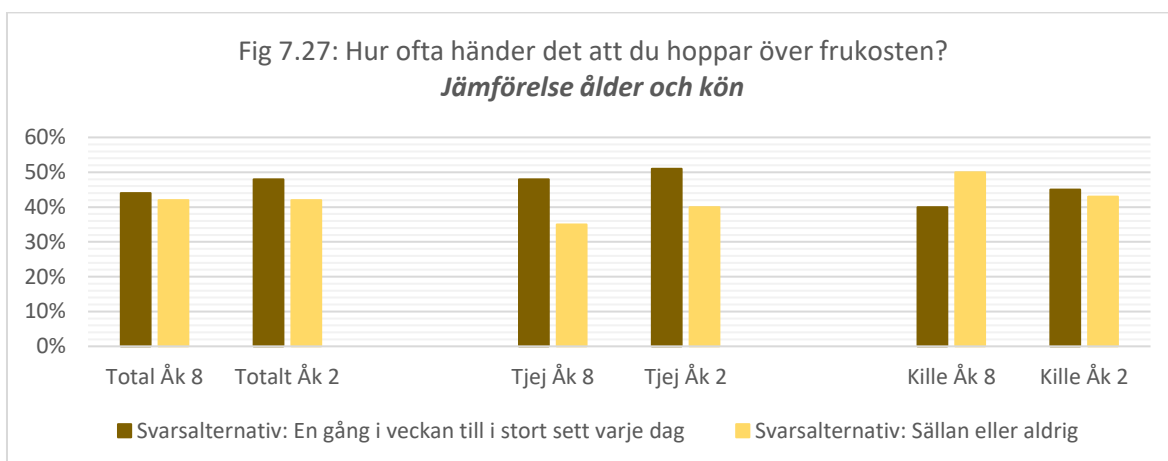
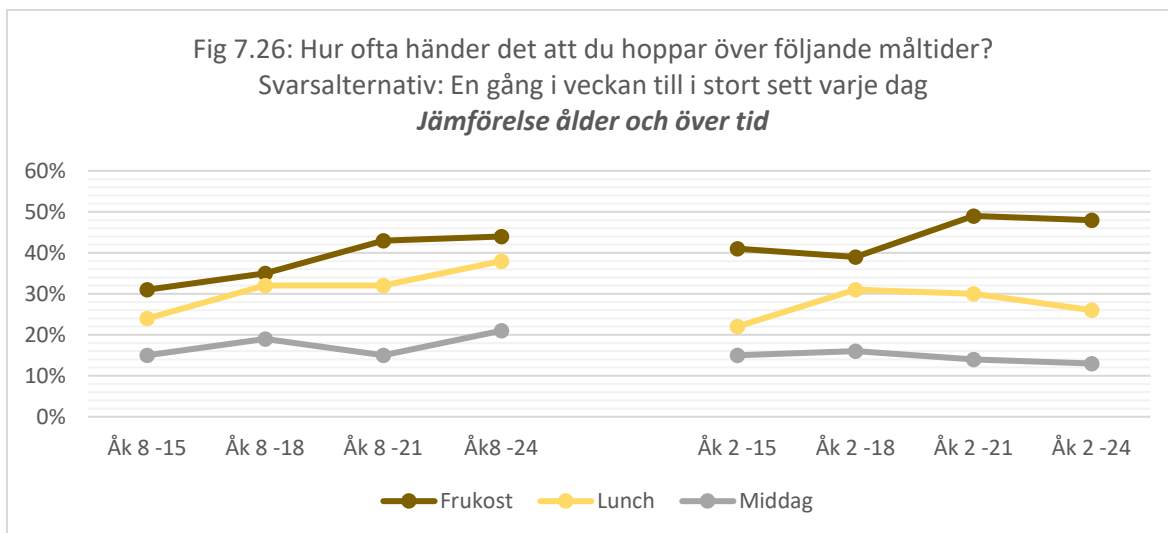
- Sällan eller aldrig
- Någon eller några gånger i månaden
- En gång i veckan
- Flera gånger i veckan
- I stort sett varje dag

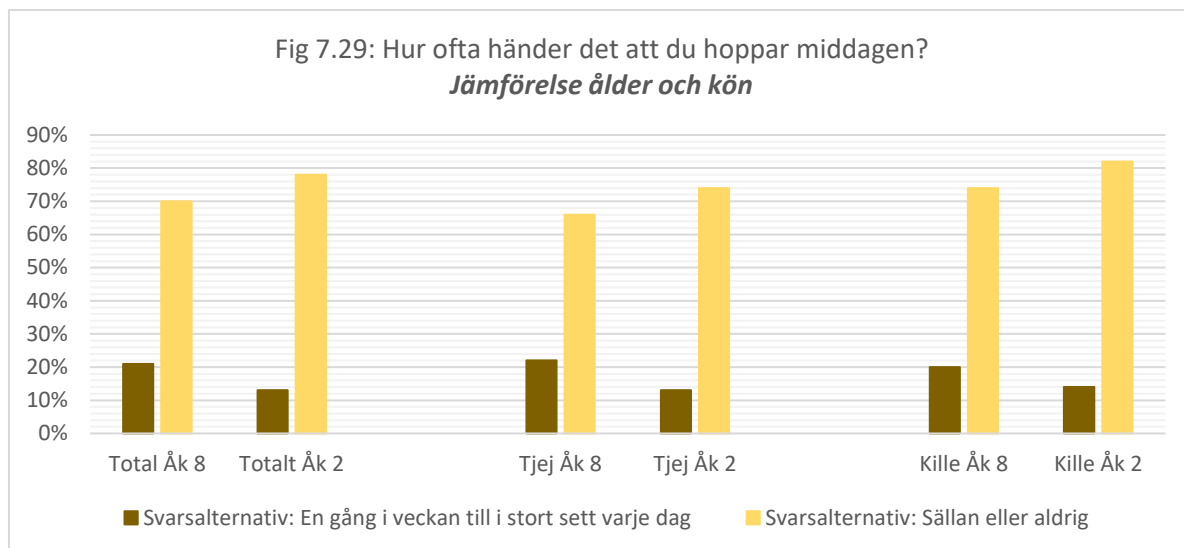
Vi har valt att slå ihop svarsalternativen *en gång i veckan till i stort sett varje dag*.

I **fig. 7.26** visar tabellen de tre huvudmålen, frukost, lunch, middag och hur det har sett ut över tid i båda åldersgrupperna. I årskurs åtta på grundskolan visar tabellen att antalet som hoppar över måltider en gång i veckan, till i stort sett varje dag ökar när det gäller alla de tre huvudmålen. I årskurs två på gymnasiet visar tabellen i stället en minskning i antalet som hoppar över måltiderna.

I de kommande tabellerna, **fig. 7.27-7.29**, redovisas skillnaden mellan åldersgrupperna och mellan tjejer och killar. Svartalternativen som visas är:

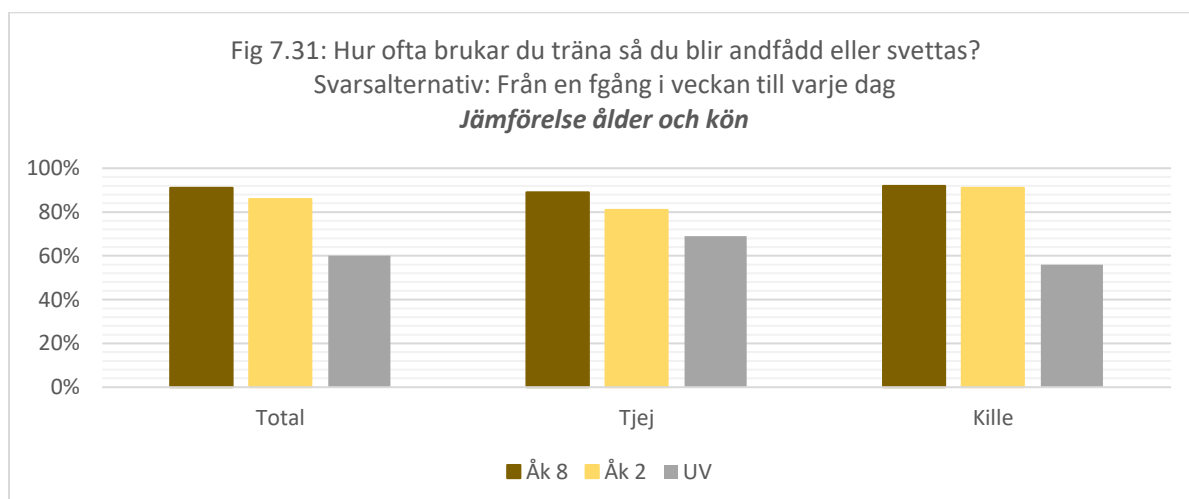
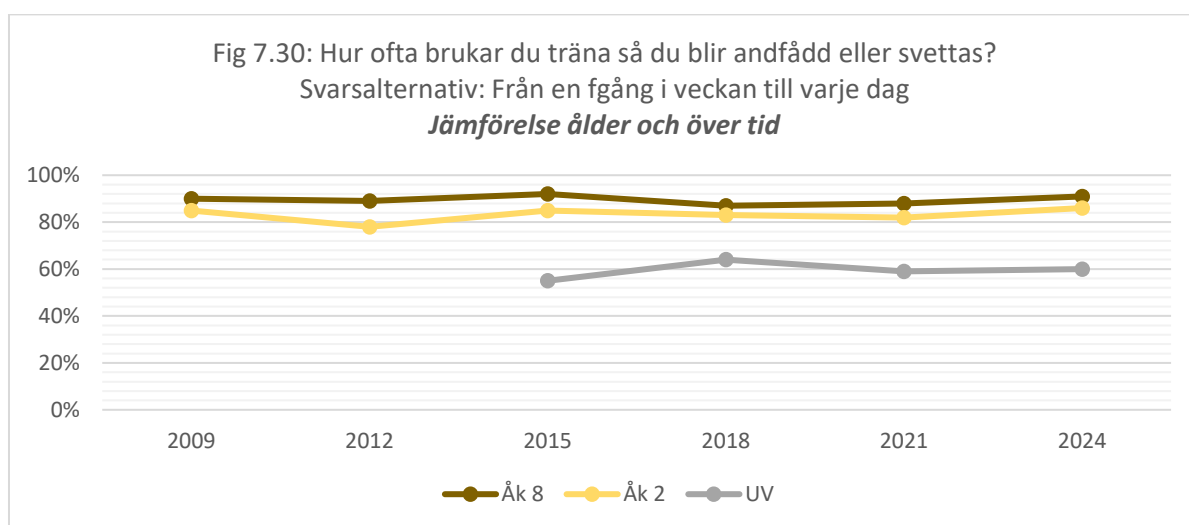
- En gång i veckan till i stort sett varje dag
- Sällan eller aldrig

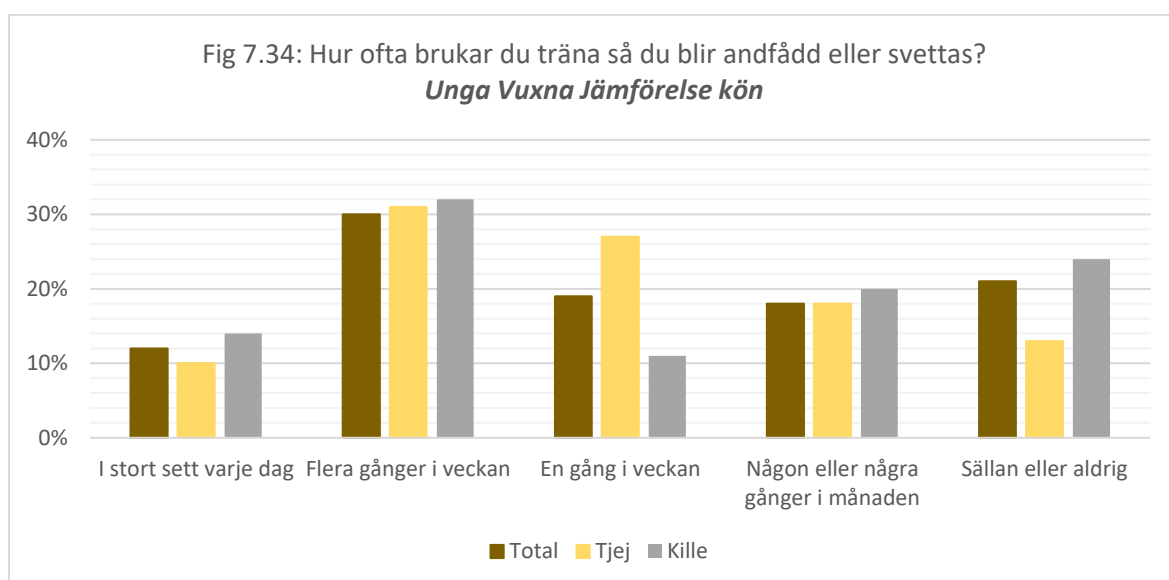
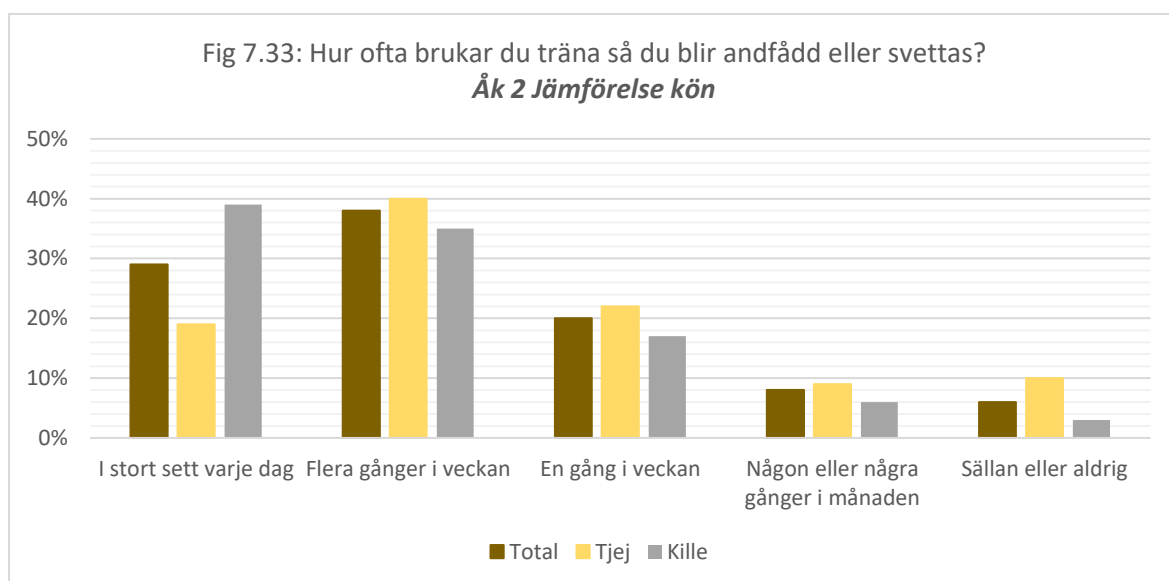
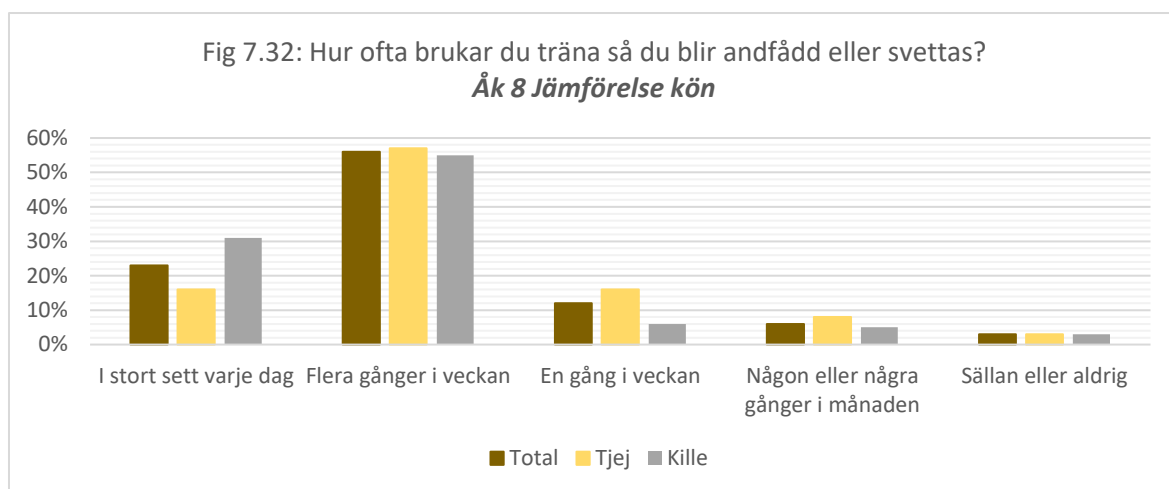

7.4 Motion

Vardagsmotion är viktig för den fysiska och psykiska hälsan. I tabellerna, **fig. 7.30-7.34** kan vi se hur ofta alla tre målgrupper tränar så de blir andfådd eller svettas.

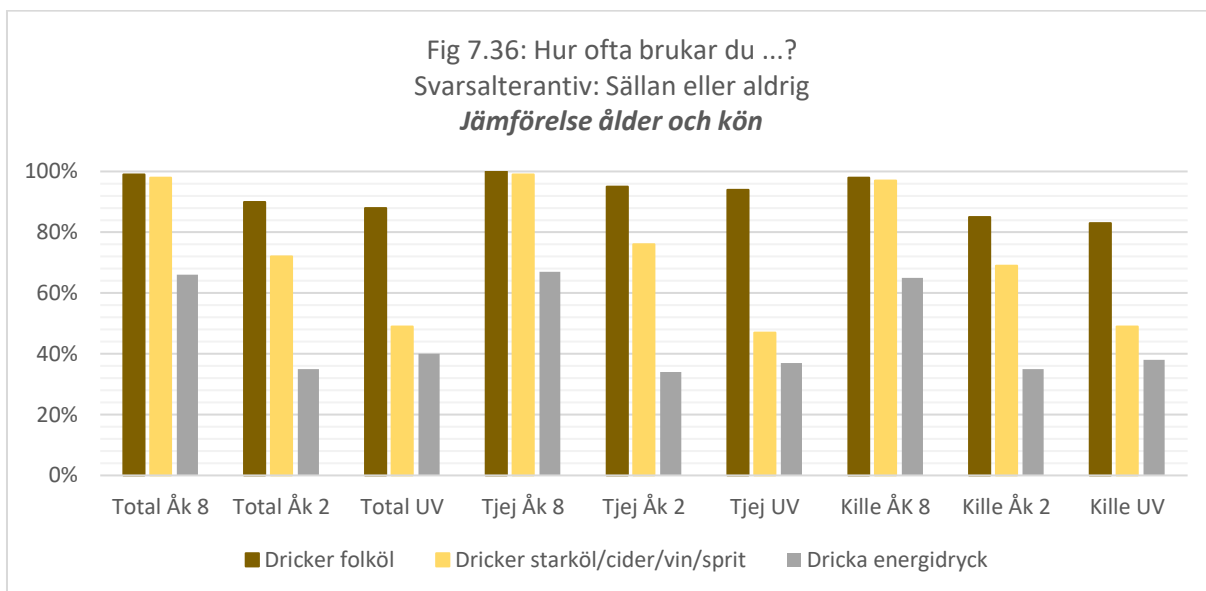
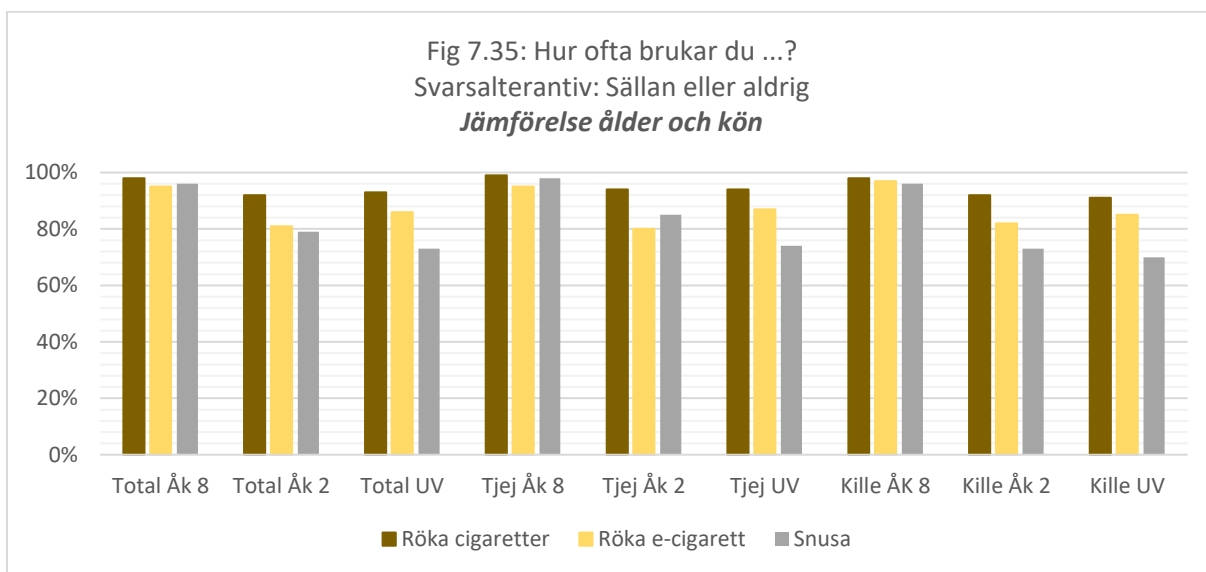

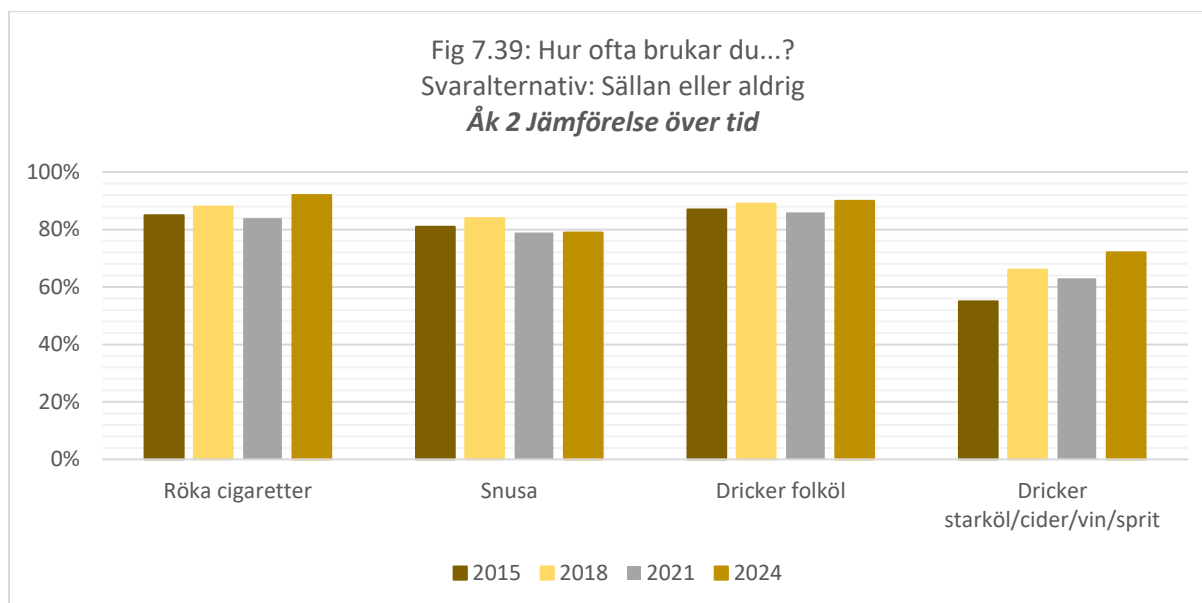
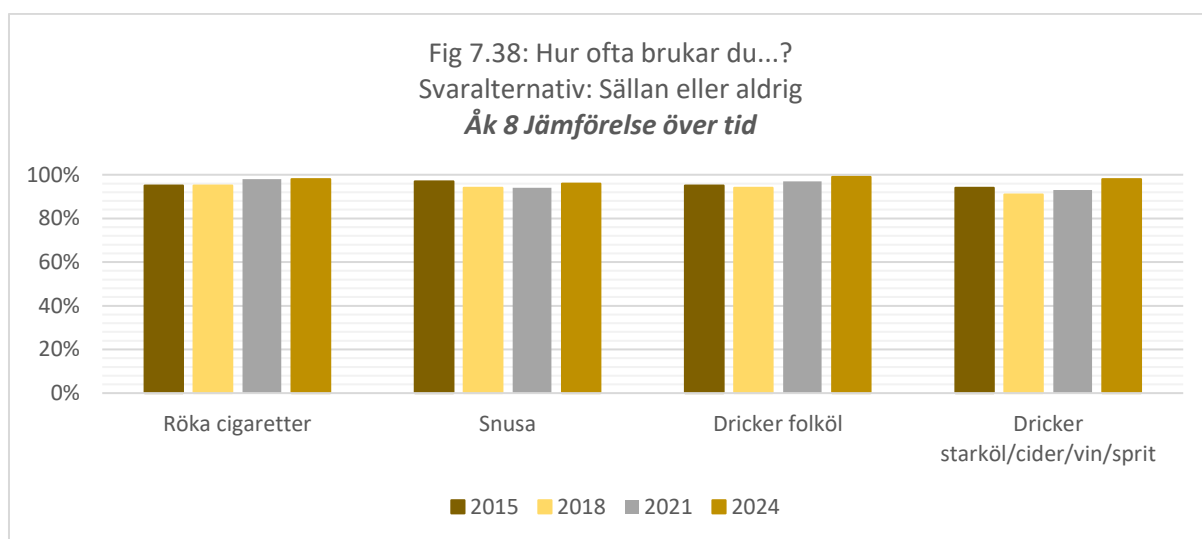
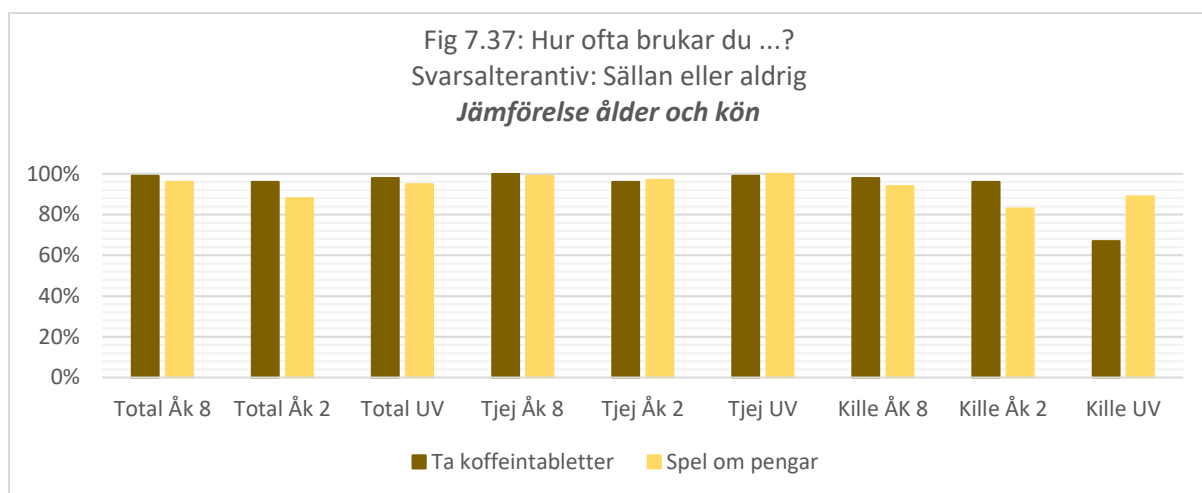
7.5 Tobak, alkohol och andra droger

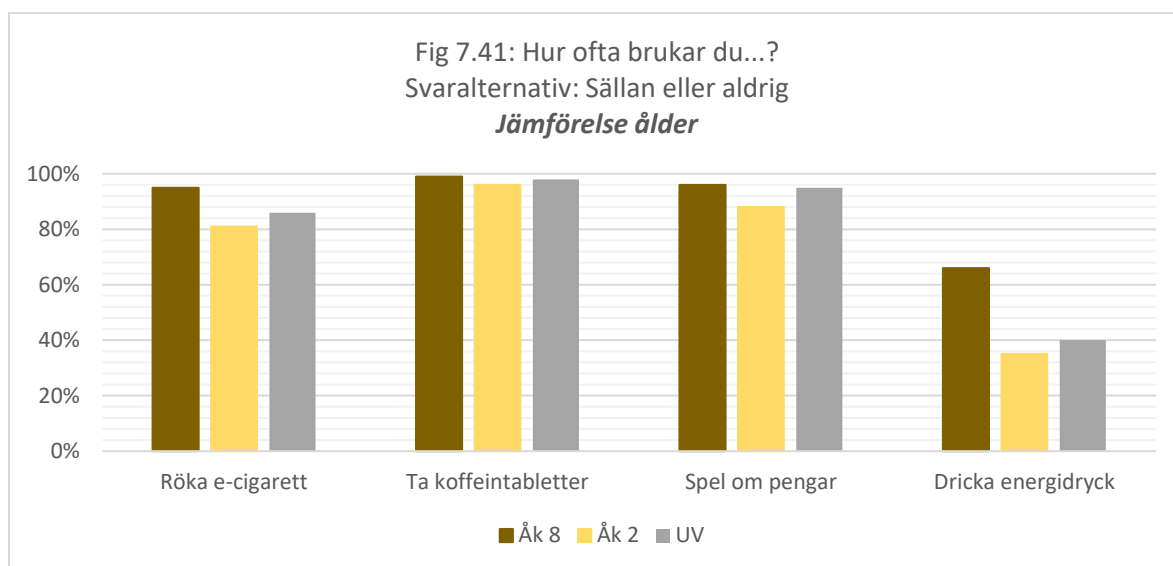
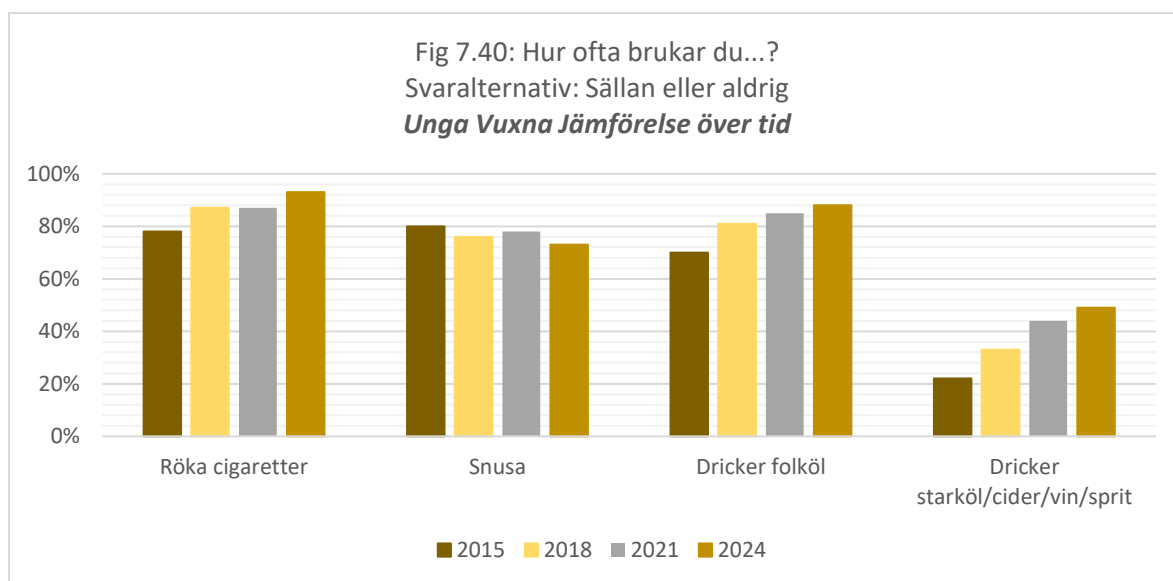
I Lupp-enkäten får ungdomarna svara på några frågor rörande alkohol, narkotika och tobak. Nedan kommer det redovisas i vilken utsträckning de provat olika substanser, hur ofta de brukar dem och hur de får tag på produkterna.

7.5.1 Hur ofta brukar du...?

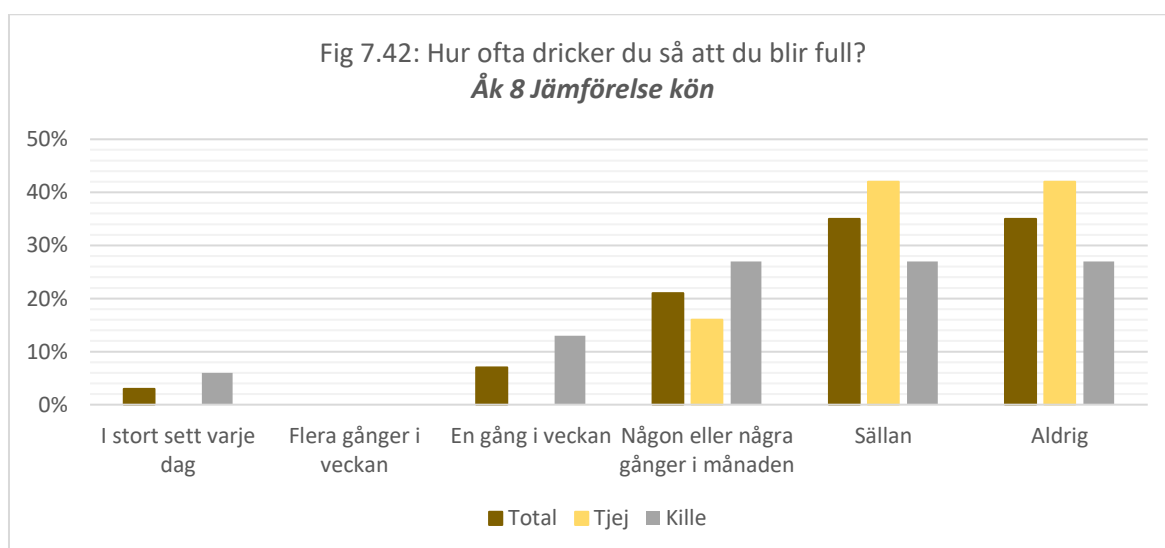
Fig. 7.35-7.41 visar skillnader mellan åldersgrupper, tjejer och killar i hur ofta de brukar olika substanser samt hur det har sett ut över tid. Vi har valt att visa svarsalternativen *Sällan eller Aldrig*.

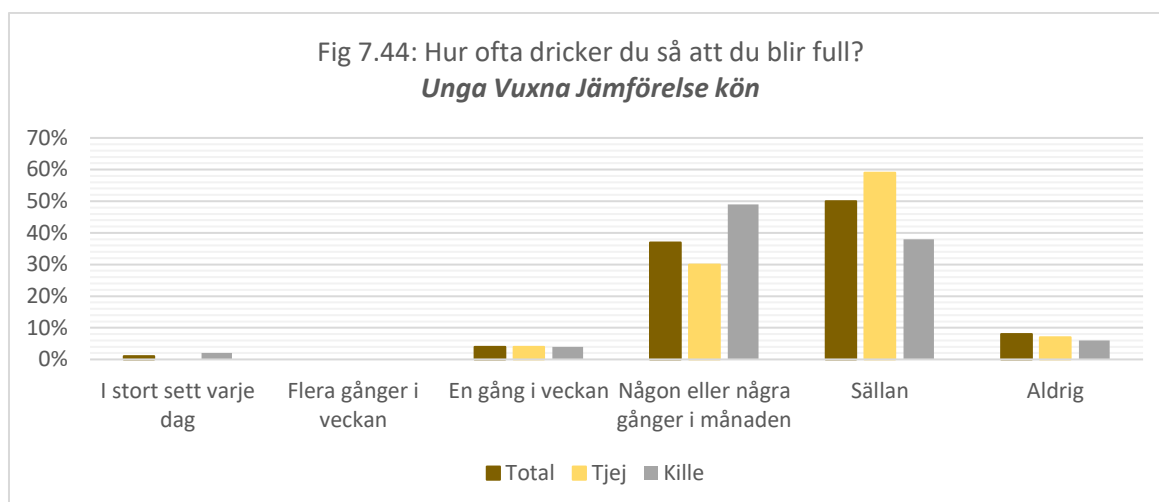
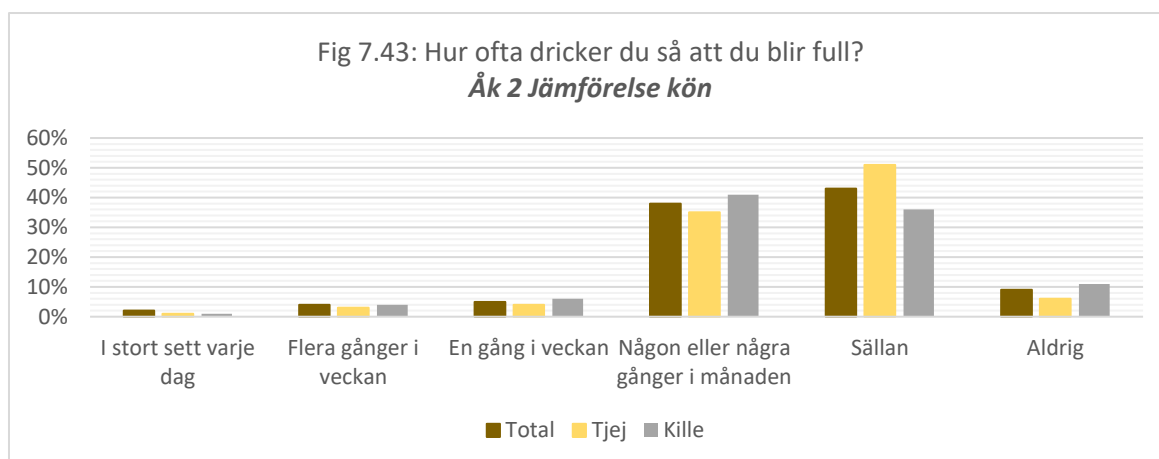

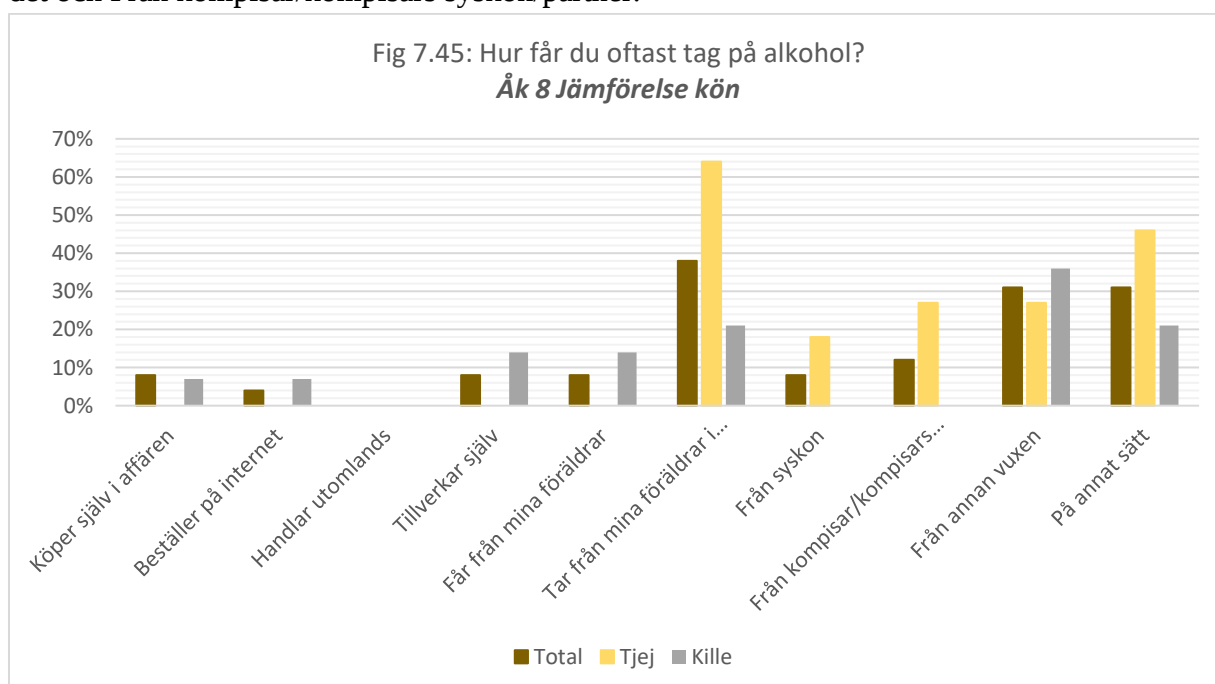
7.5.2 Dricka alkohol

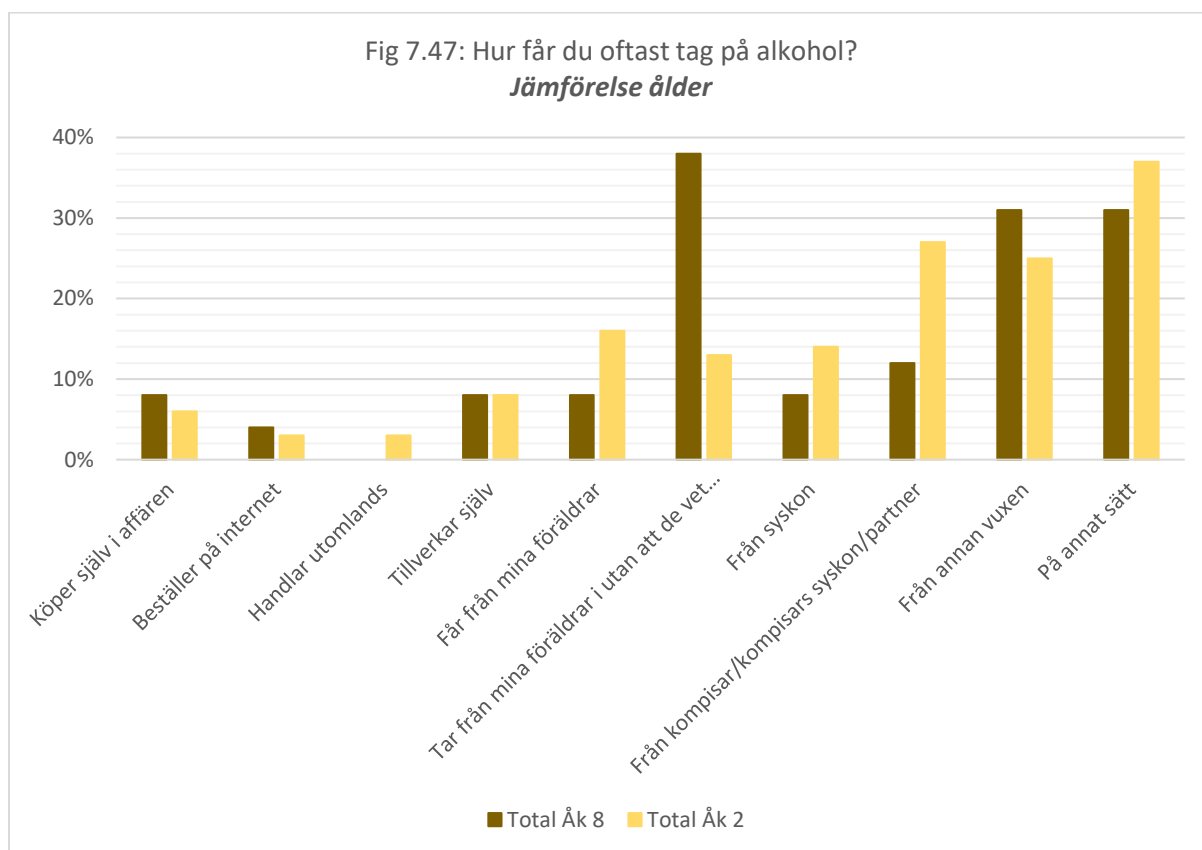
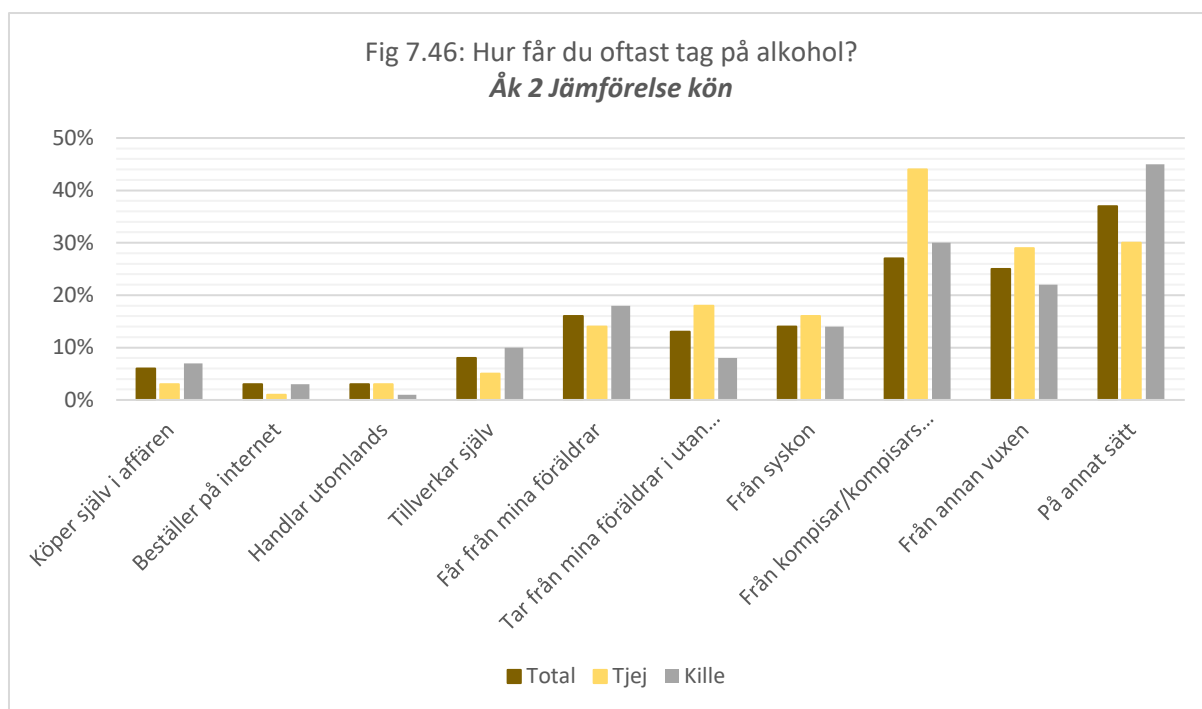

7.5.3 Hur får du tag på alkohol?

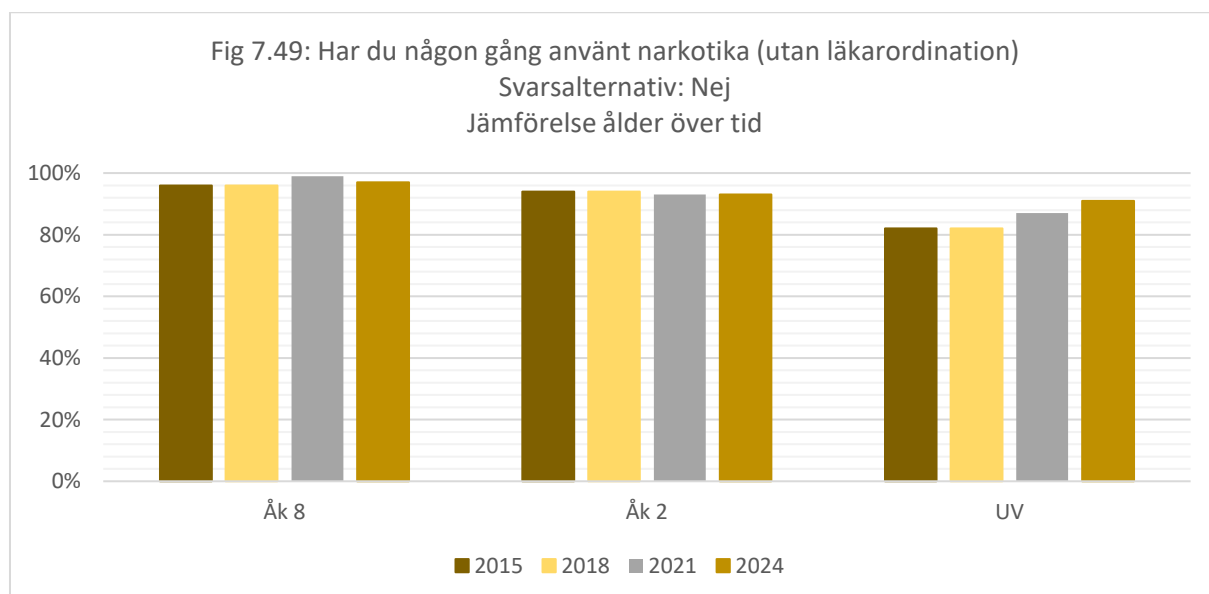
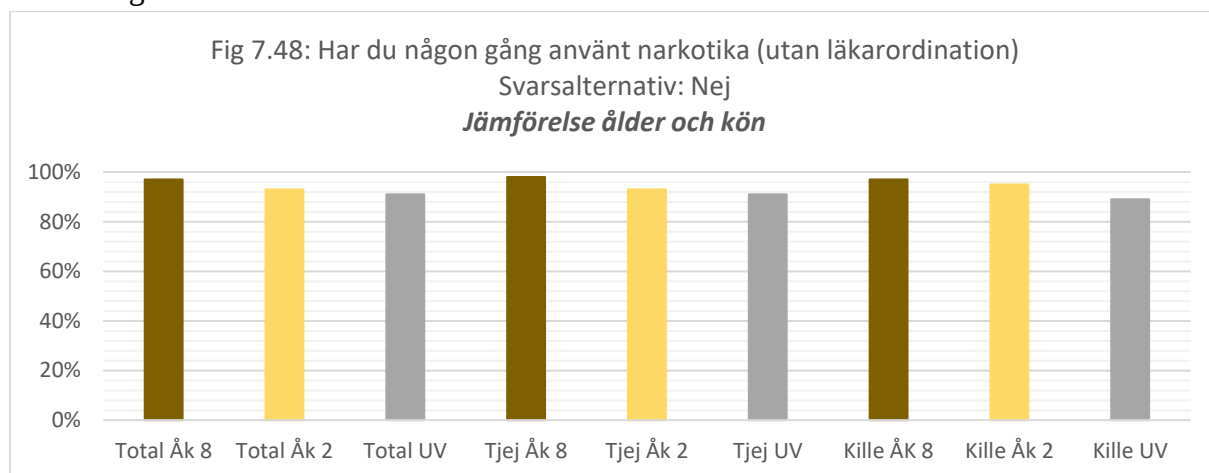
De två svarsalternativ som inte visas fullständigt är: Tar från mina föräldrar utan att de vet om det och Från kompisar/kompisars syskon/partner.

7.5.4 Narkotika

På frågan om man använt narkotika visar svaret i Lupp-enkäten ingen större förändring över tid i någon av åldersgrupperna förutom i gruppen unga vuxna där den visar en positiv förändring.

7.6 HÄLSA - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad

Eleverna som går på anpassad gymnasieskola uppskattar sin egen hälsa ganska högt. Så visar även resultaten från de andra grupperna. De som svarat att de har en funktionsnedsättning har en något lägre uppskattad hälsa och det syns även genom att de har upplevt fler besvär under de senaste 6 månaderna än de som går på anpassad gymnasieskola. De allmänna besvären de har haft under de senaste 6 månaderna är fortfarande färre än majoriteten och det enda som sticker ut i denna grupp är att nedstämdheten är något högre.

När det gäller kostvanor kan man se att de som går anpassad gymnasieskola inte hoppar över måltider i samma utsträckning som resterade grupper. Detta syns extra tydligt när det gäller frukost. Endast 20% av de som går anpassad gymnasieskola hoppar över frukost minst en gång i veckan- flera gånger i veckan jämfört med 40–60% av resterande grupper.

8. ARBETE

Genom arbete får människor möjlighet att utveckla sina färdigheter, skapa sociala relationer och bidra till samhällsutvecklingen. Arbete är en viktig del av människors liv som ger försörjning, struktur och ofta en känsla av mening.

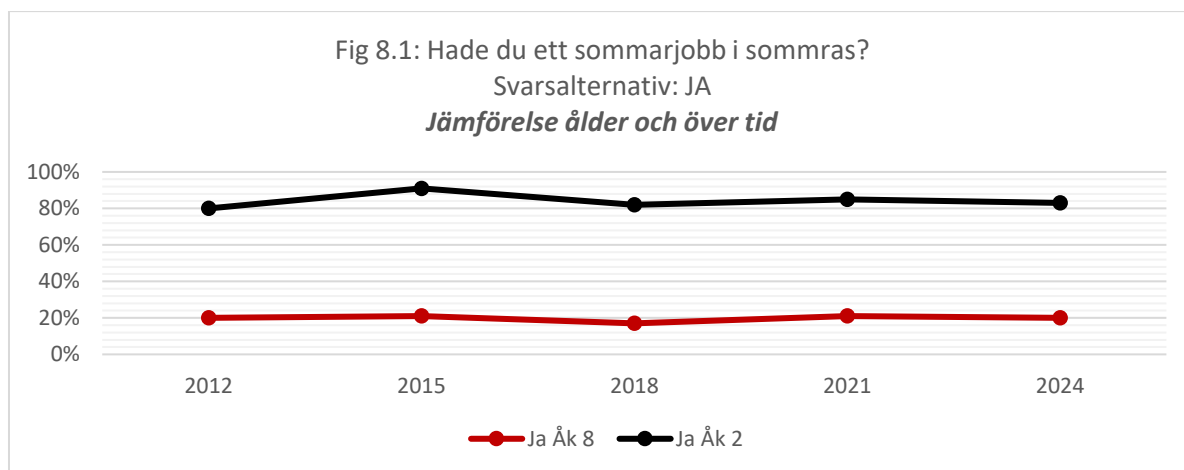
I rapporten *Så tycker unga 2025-arbete och utbildning* (MUCF), klargörs det att allra flesta unga tycker att en bra social arbetsmiljö är viktigt och en trygg och förutsägbar arbetssituation. Många uttrycker att det är viktigt att lönen är bra och att arbetet går att kombinera med andra delar av livet såsom familj och fritidsaktiviteter. Rapporten visar också att fler unga är oroliga för att bli arbetslösa jämfört med studien som gjordes 2018. Detta är förståeligt med tanke på pandemin som bröt ut 2019 och att arbetslösheten steg i snabb takt 2020. Unga som upplevt långa eller många perioder i livet som arbetslösa är mindre nöjda med hur livet ser ut och ser inte lika positivt på sin framtid. Rapporten betonar också hur viktigt det är med samhällets stöd för de unga som möter större hinder och att de får de rätta förutsättningar för att ta sig in på arbetsmarknaden. Med detta skapar vi en mer inkluderande och starkare arbetsmarknad.

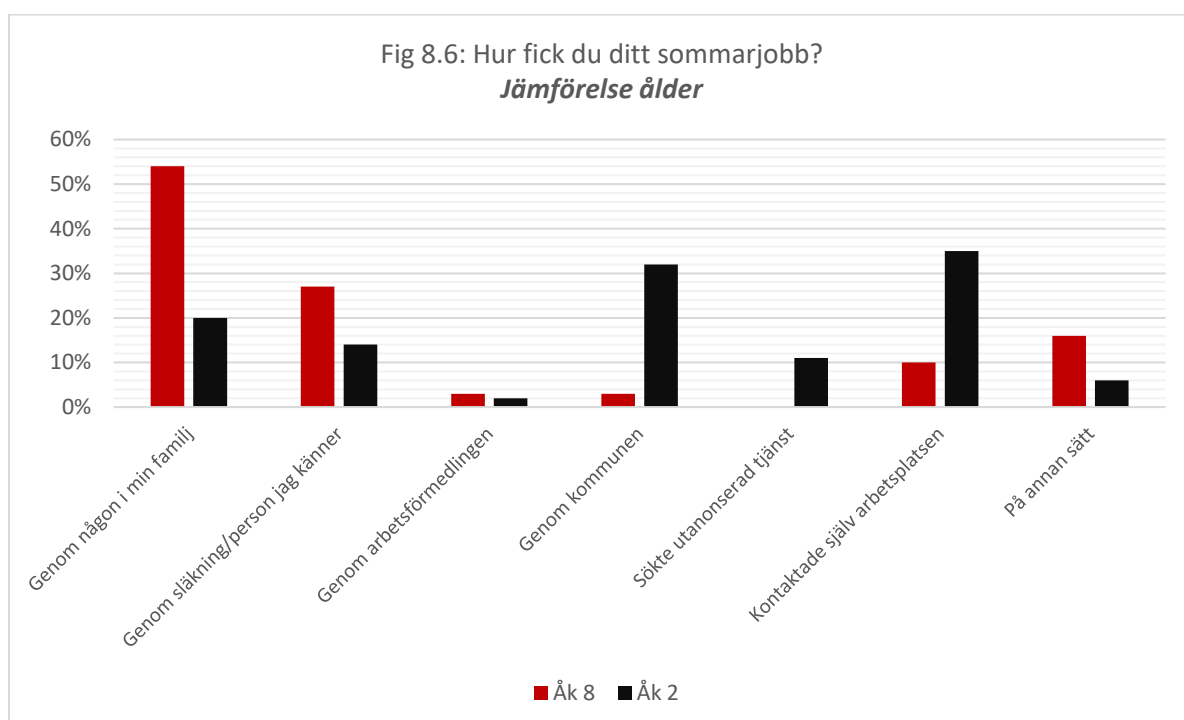
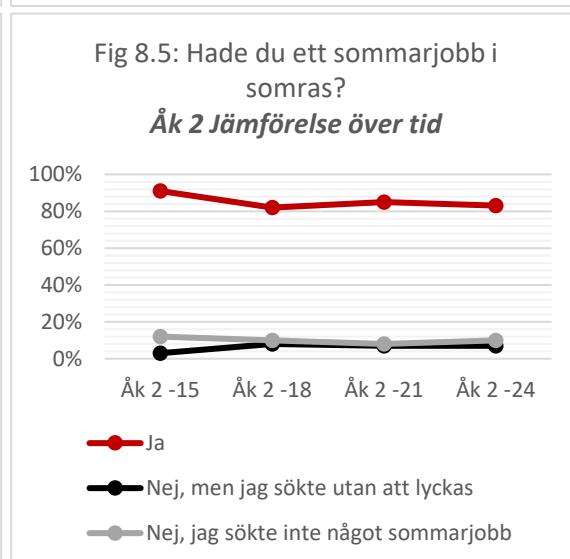
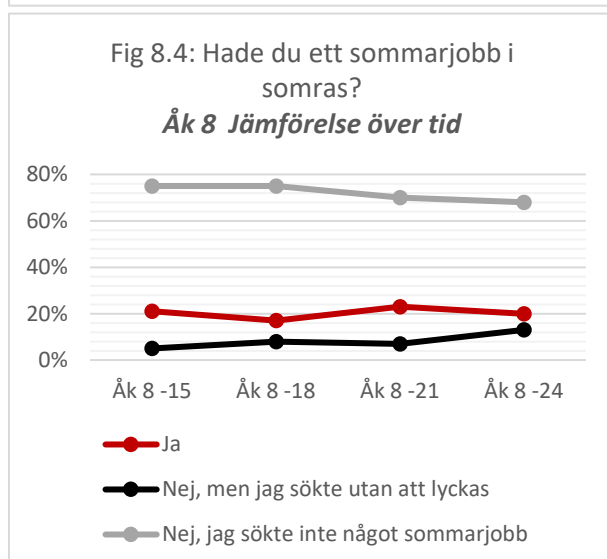
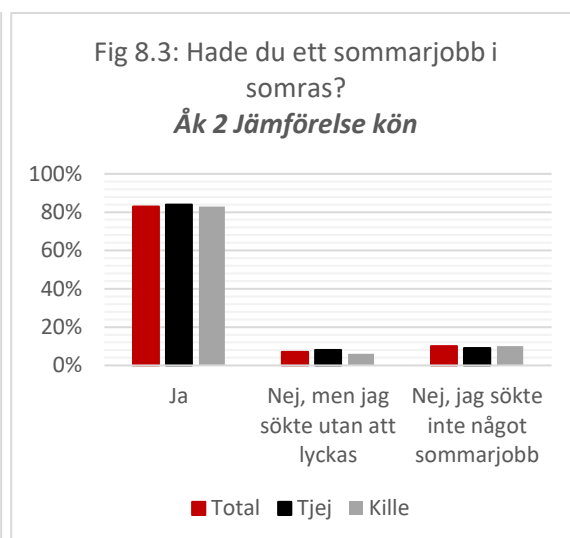
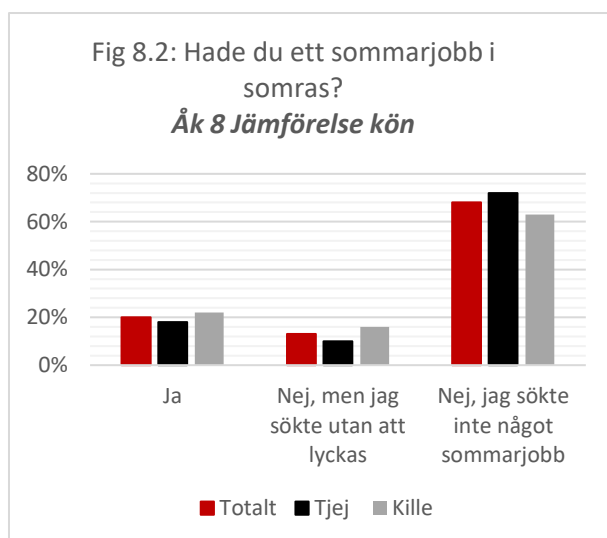
I Luppenkäten följer vi unga i olika tider av livet, dvs. oavsett vilken tid i livet de befinner sig i, är arbete något som finns med. Frågorna är ställda till tre grupper, unga i årskurs åtta på grundskolan, årskurs två på gymnasiet och i gruppen unga vuxna.

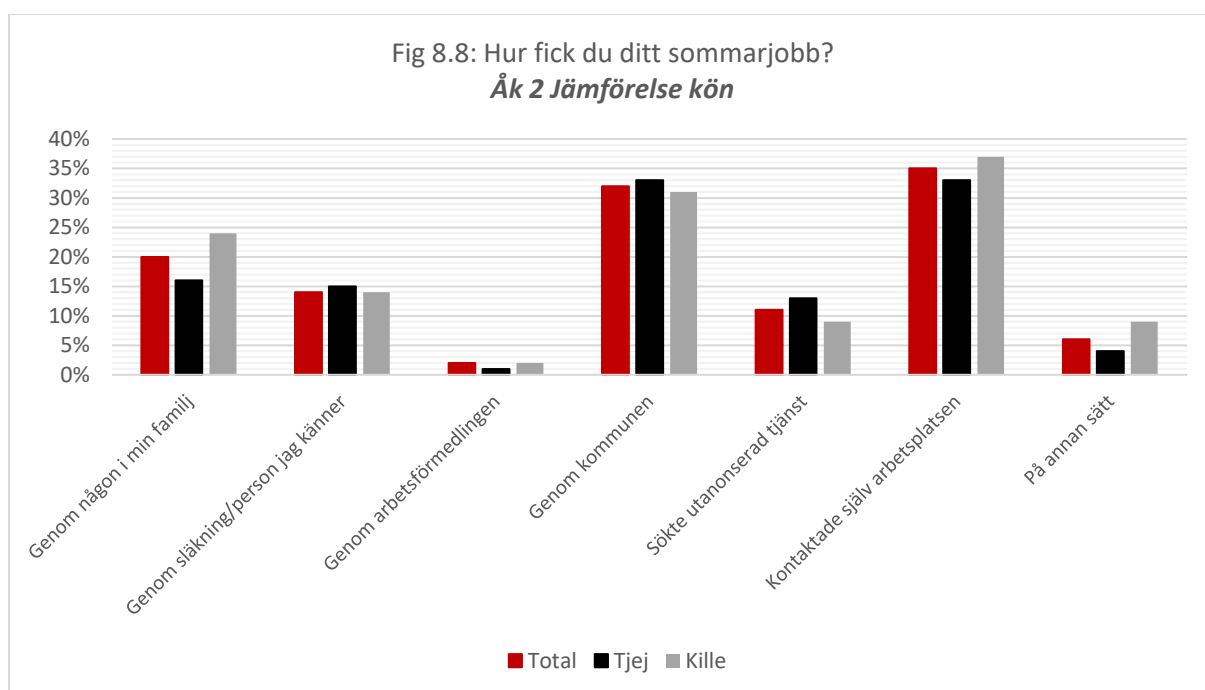
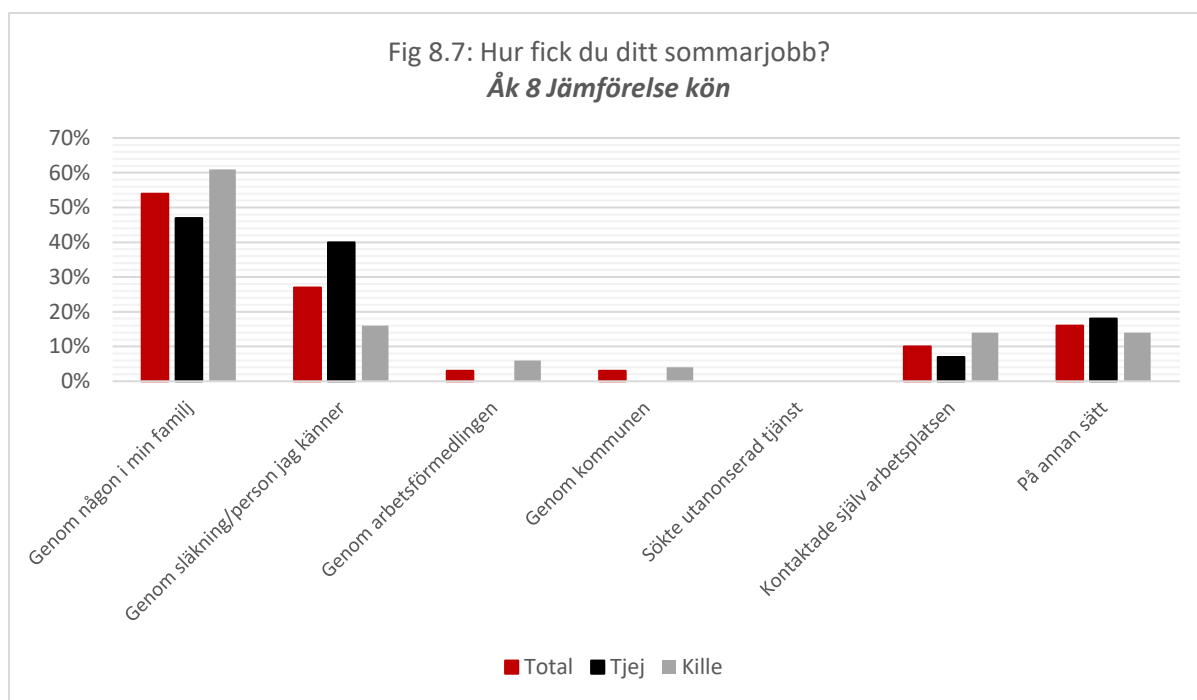
8.1 Sommarjobb

Ferie- eller sommarjobb kan vara ett första steg in i arbetslivet och förutom att tjäna pengar så är det viktigt då det ger arbetslivserfarenheter. Det kan vara svårt att få ett sommarjobb innan man har fyllt 18 år, därför erbjuder Örnsköldsviks kommun alla årskursettor på gymnasiet tre veckors feriejobb inom en offentlig verksamhet eller via en förening.

I **fig. 8.1-8.8** visas de hur unga i årskurs åtta på grundskolan och årskurs två på gymnasiet svarat på om de hade ett sommarjobb i somras samt hur de fick sitt sommarjobb. Vi ser att de flesta som vill ha ett sommarjobb har fått det. Den stora skillnaden mellan åldrarna är hur man fick sitt sommarjobb. Elever i årskurs åtta fick det främst via en familjemedlem eller via någon man känner. I årskurs två på gymnasiet fick man främst sitt jobb via kommunen eller att man själv kontaktat arbetsplatsen.

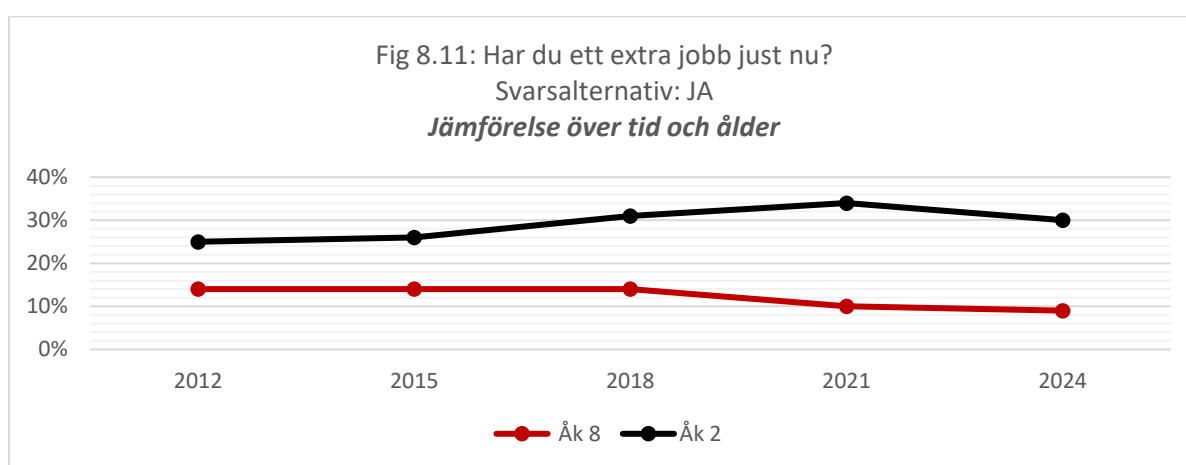
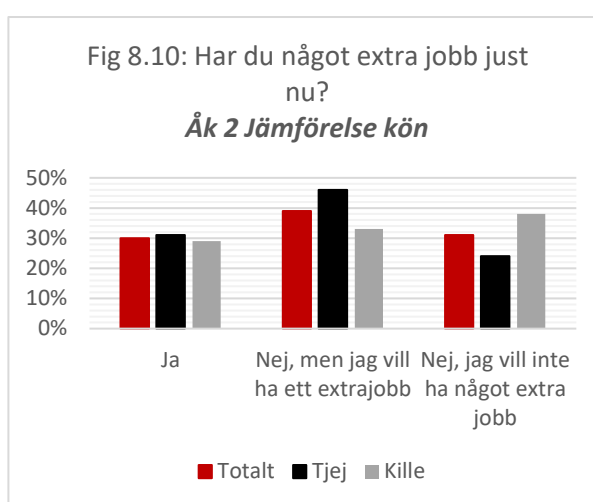
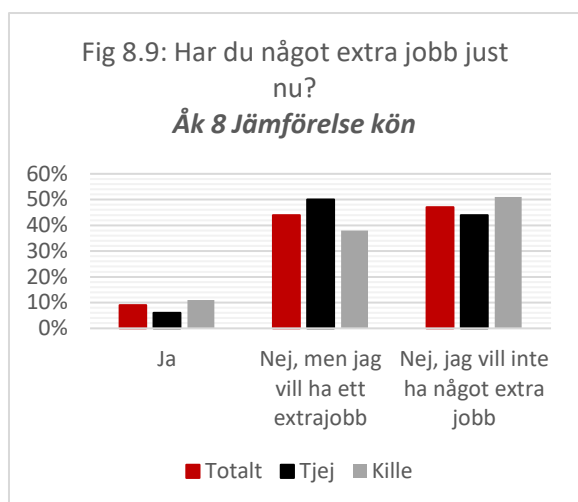

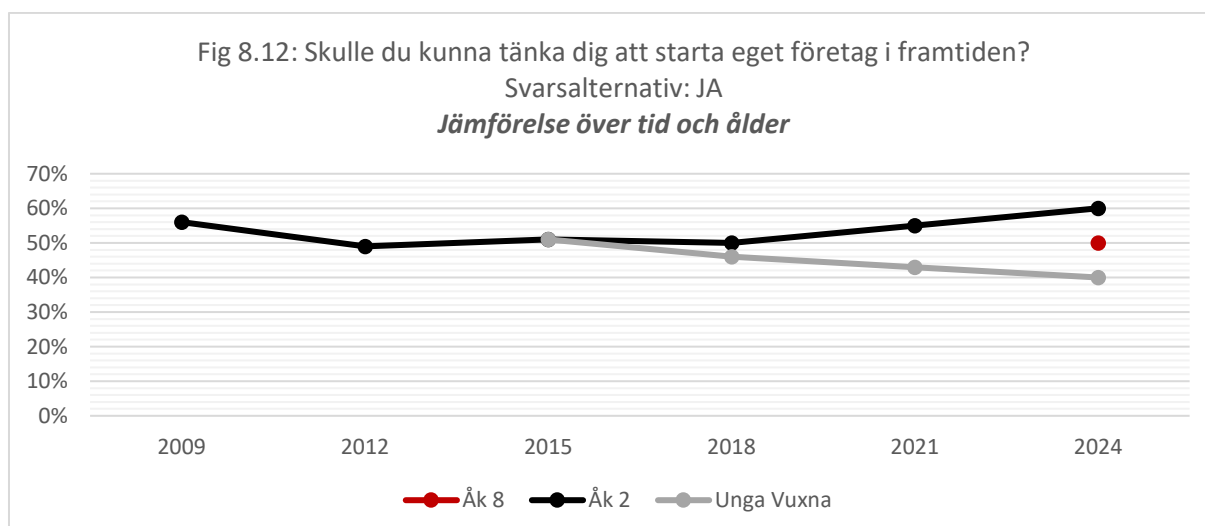
8.1.3 Extrajobb

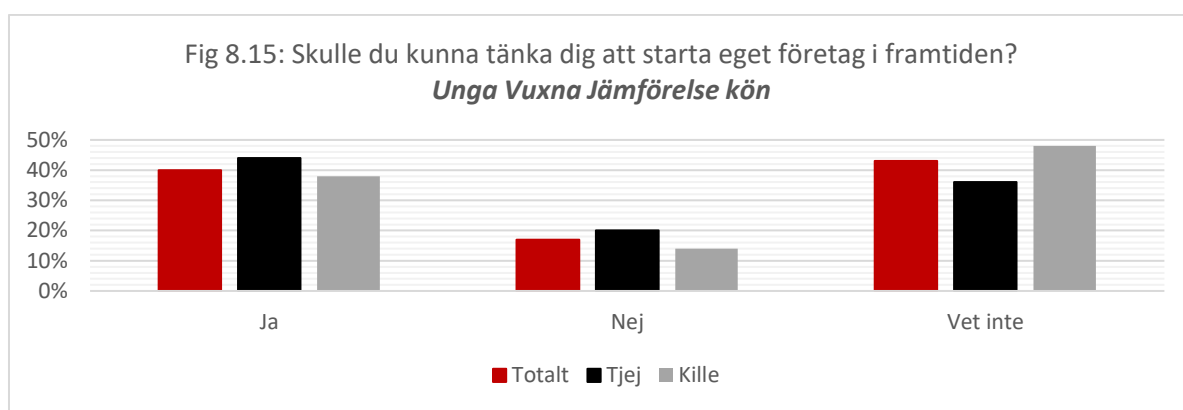
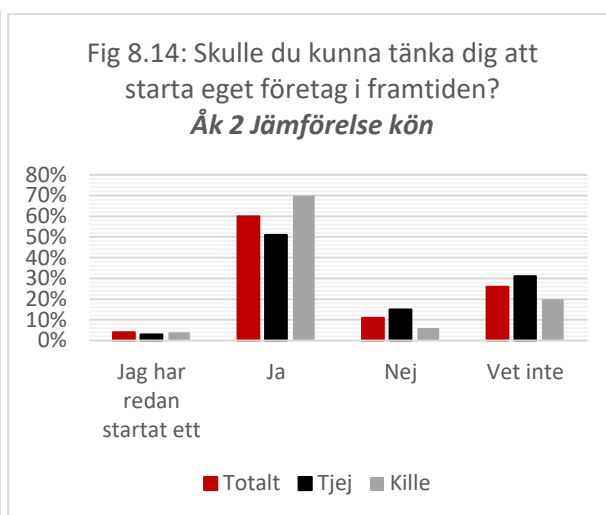
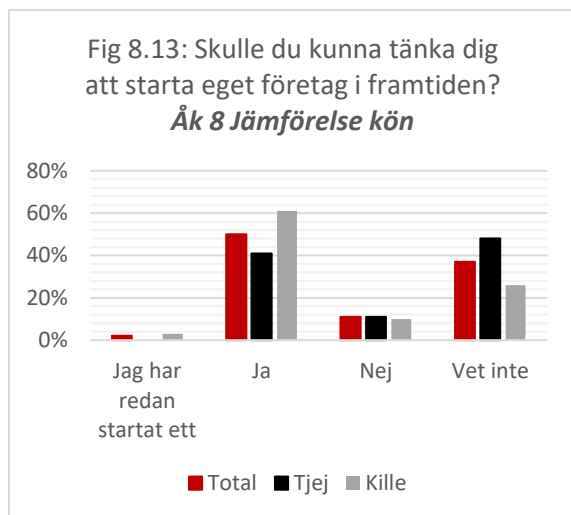
När det gäller extrajobb visar **fig. 8.9** att drygt 40% av eleverna i årskurs åtta inte har ett extrajobb men skulle vilja ha ett. Det är främst tjejer som skulle vilja ha ett extrajobb. Detta gäller även tjejerna i årskurs två på gymnasiet, där många uppger att de vill ha ett extrajobb men inte har fått det. Samtidigt har ungefär 30% av eleverna i årskurs två på gymnasiet ett extrajobb, **fig. 8.10**. Vidare visar **fig. 8.11** resultatet över tid och hur många som svarar JA på att de har ett extrajobb just nu. Vi kan se hur det visar en minskning på de som har extrajobb över tid.

8.2 Starta eget

Örnsköldsvik är en kommun med många egenföretagare, allt ifrån små till stora företag med många anställda. På frågan om du kan tänka dig att starta eget företag i framtiden kan vi se i **fig. 8.12**, hur de unga svarat i alla åldersgrupper, (2024 är första gången frågan fanns med i enkäten för högstadiet). **Fig. 8.13-8.15** visar att killar i årskurs åtta och två i större utsträckning kan tänka sig att starta eget medan de i gruppen unga vuxna är fler tjejer.

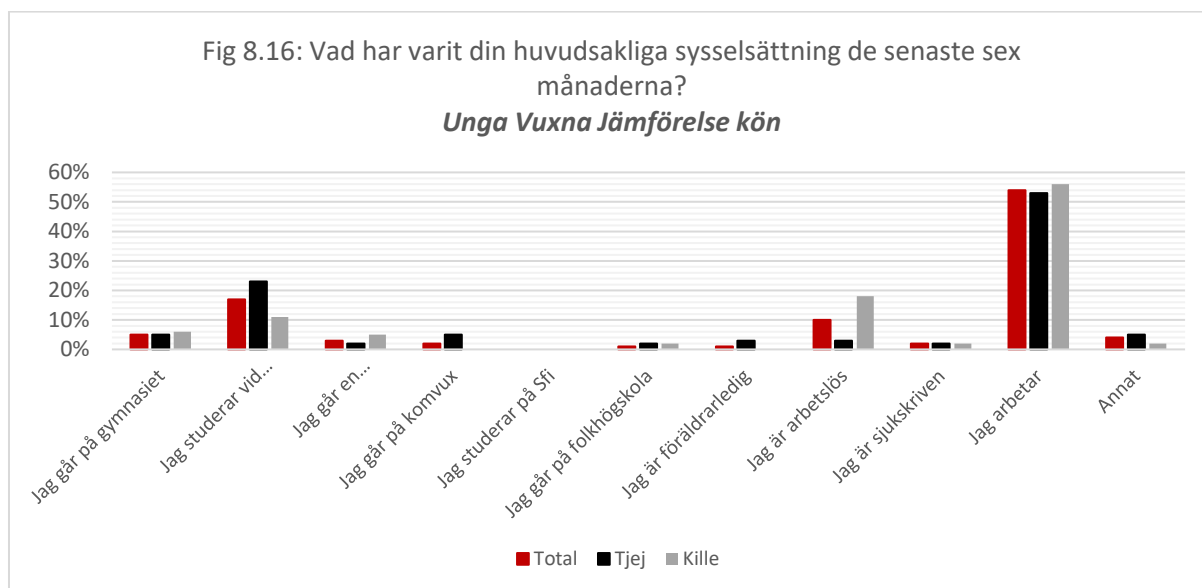

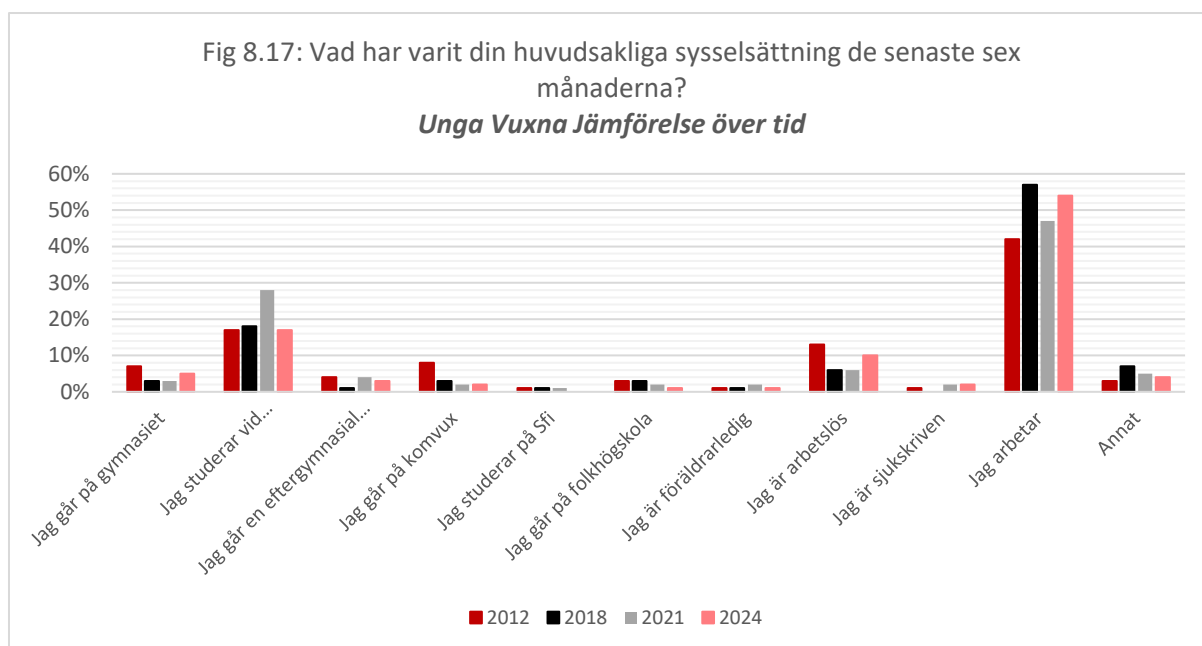

8.3 Unga Vuxna

Gruppen unga vuxna har fått svara på frågan om vad deras huvudsakliga sysselsättning varit under de senaste sex månaderna, detta redovisas i **fig. 8.16-8.17**.

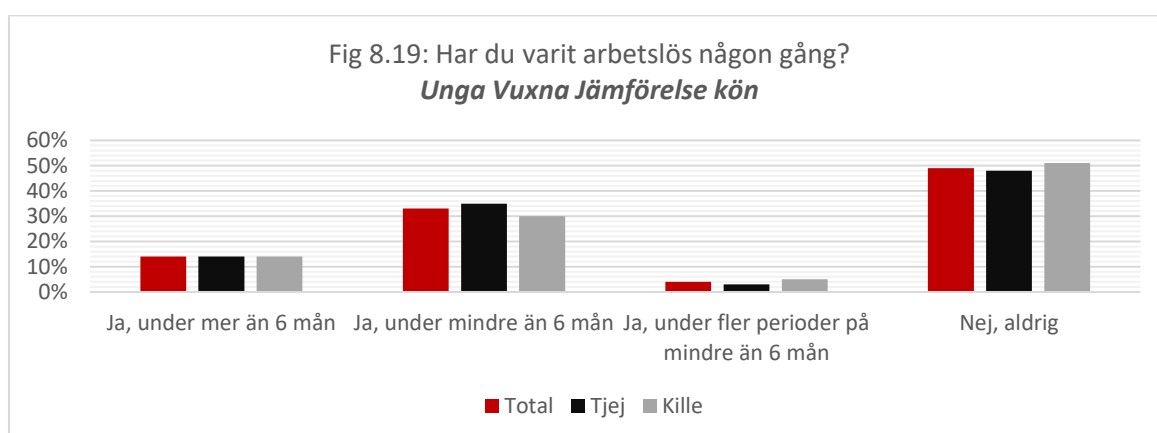
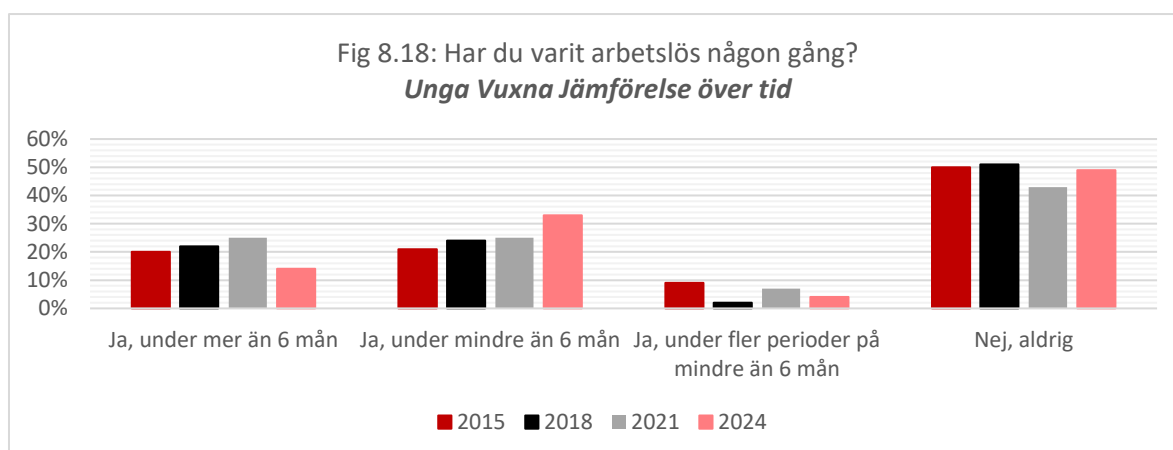
(Svarsalternativen Jag studerar vid universitet/högskola och Jag går en eftergymnasial utbildning visar inte hela svarsalternativet i tabellen).

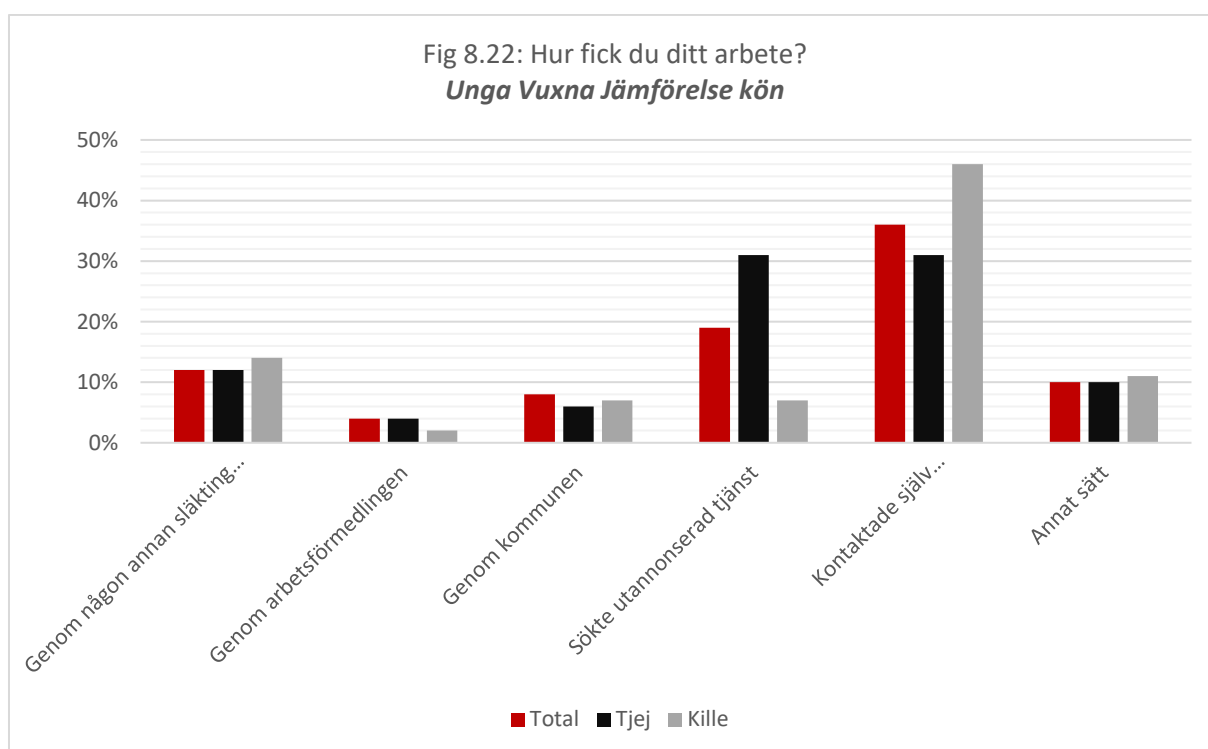
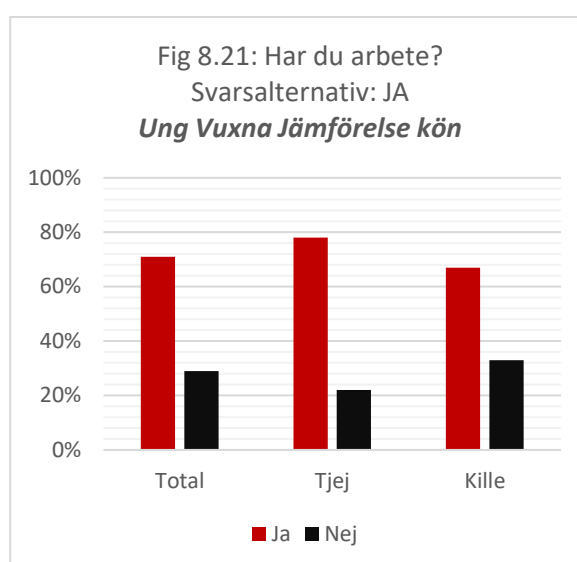
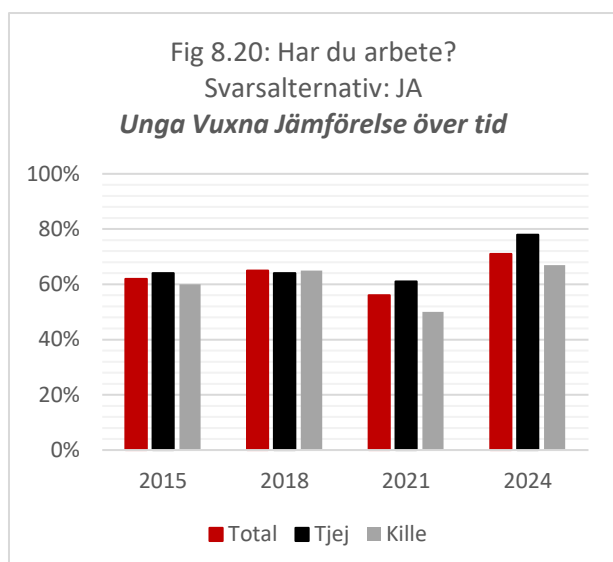

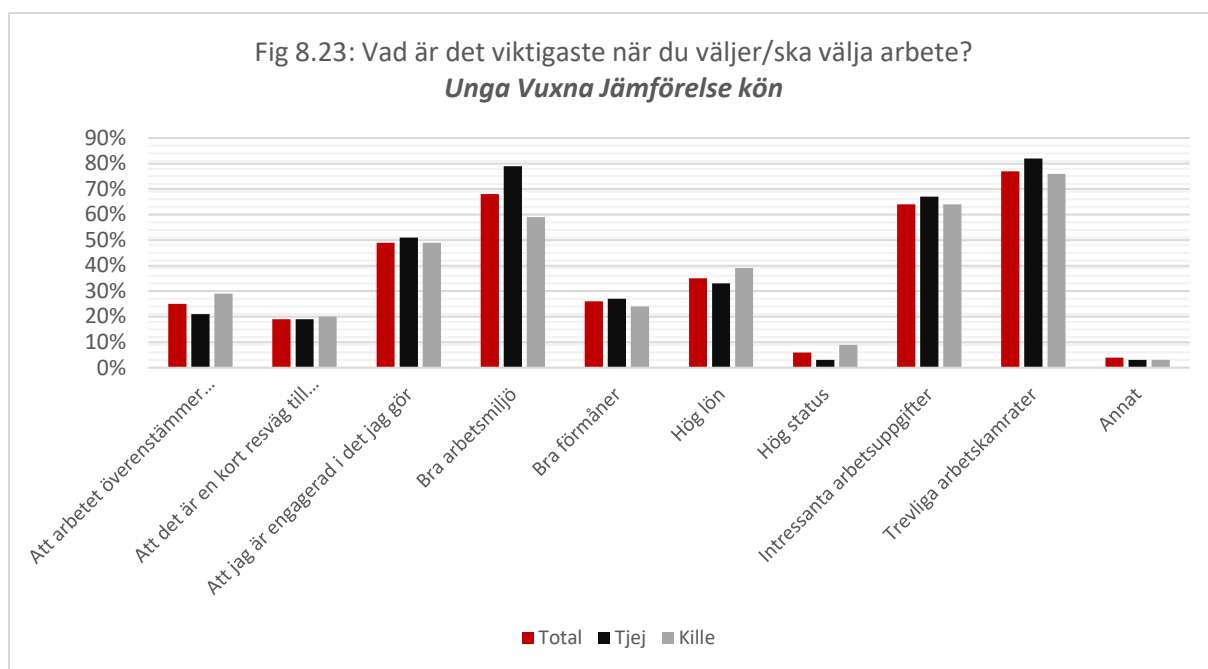
8.3.1 Jobb

Fig. 8.18-8.23 visar i vilken utsträckning man har varit arbetslös, om man har arbete och hur man fick sitt jobb.

(Svarsalternativen på **fig. 8.22**, Genom någon annan släkting eller person jag känner och Kontaktade själv arbetsgivaren/arbetsplatsen visar inte hela svarsalternativet i tabellen. I kommande tabell **fig. 8.23** döljs även svarsalternativen Att arbetet överensstämmer med min utbildning och Att det är en kort resväg till arbetet).

8.3.2 Ekonomi, bidrag och annat stöd

Kommande tabeller visar på om man fått någon form utav bidrag, om man har någon att låna pengar av om det kniper och om man vet vart man kan vända sig för stöd gällande arbete, bostad, samtalsstöd och ekonomiskt stöd.

Pengar skapar förutsättningar till att klara sig själv och när det kan vara svårt att få extrajobb eller arbete efter skolgången eller om man väljer att läsa vidare så finns det ett skyddsnät i Sverige med olika sorters bidrag. **Fig. 8.24** visar olika bidrag de svarande har fått från staten eller kommunen de senaste 6 månaderna. Majoriteten, drygt 50% har inte fått något bidrag alls och 35% har fått studiebidrag.

Fig. 8.25-8.26 visar att majoriteten har möjlighet att få hjälp av föräldrar eller andra närstående med ekonomiskt stöd om det skulle behövas. Killar får oftare stöd av familj eller närstående än tjejer.

På frågan om de vet vart de kan vända sig om de behöver ekonomiskt stöd, studievägledning, samtalsstöd eller hjälp med bostad visar **fig. 8.27** förändring över tid och i **fig. 8.28** ser vi skillnaden mellan kön. Killar har generellt mer kunskap än tjejer om vart man kan få hjälp och stöd förutom när det gäller stöd av kurator/psykolog.

Fig 8.24: Vilket eller vilka av följande bidrag har du, under de senaste 12 månaderna fått från stat eller kommun?

Unga Vuxna Jämförelse kön

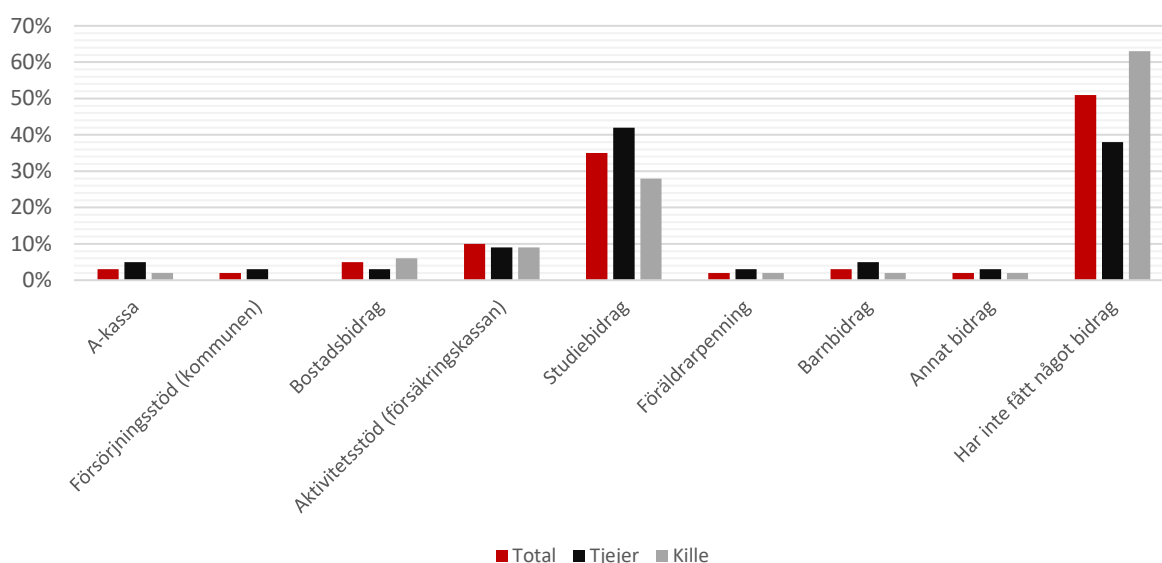

Fig 8.25: Har du möjlighet att få ekonomisk hjälp av dina föräldrar eller andra närstående om det skulle behövas?

Unga Vuxna Jämförelse kön

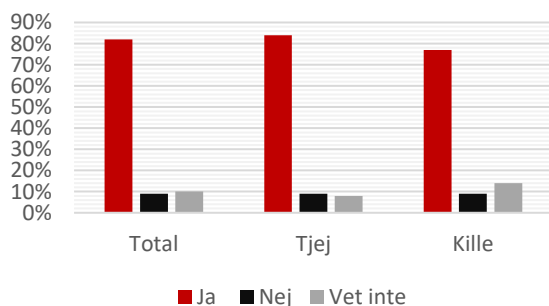

Fig 8.26: Händer det att du fått ekonomisk hjälp av dina föräldrar eller andra närstående?

Unga Vuxna Jämförelse kön

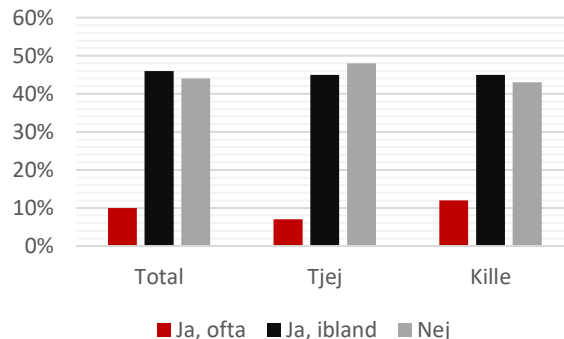
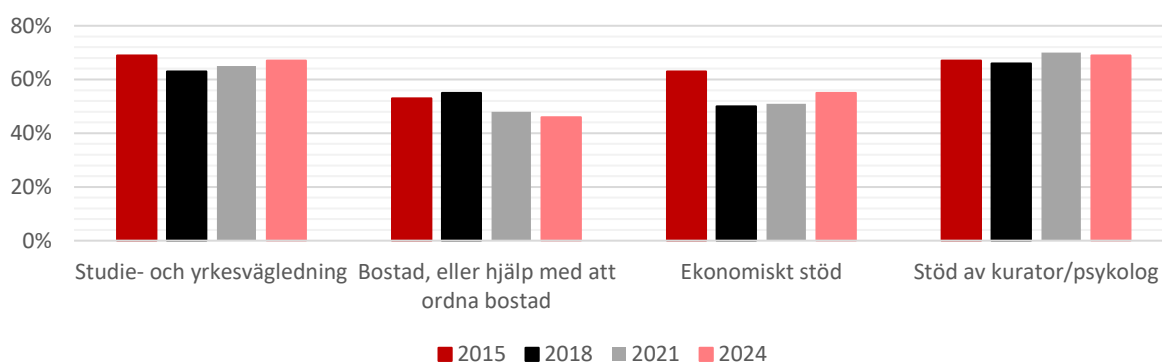
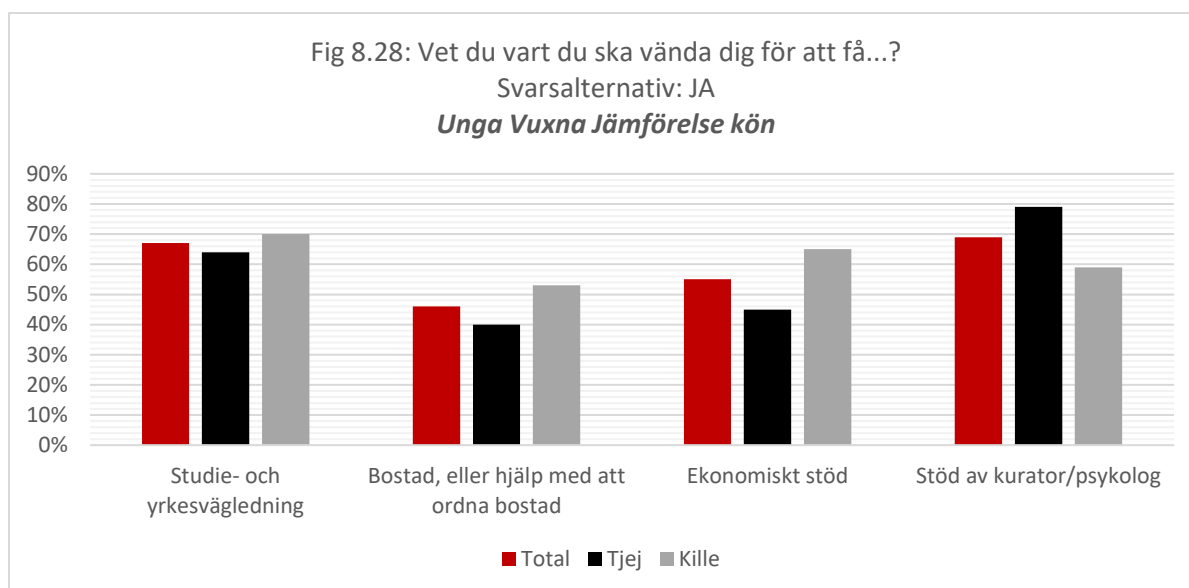

Fig 8.27: Vet du vart du ska vända dig för att få...?

Svarsalternativ: JA

Unga Vuxna Jämförelse över tid

8.4 ARBETE - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad skola

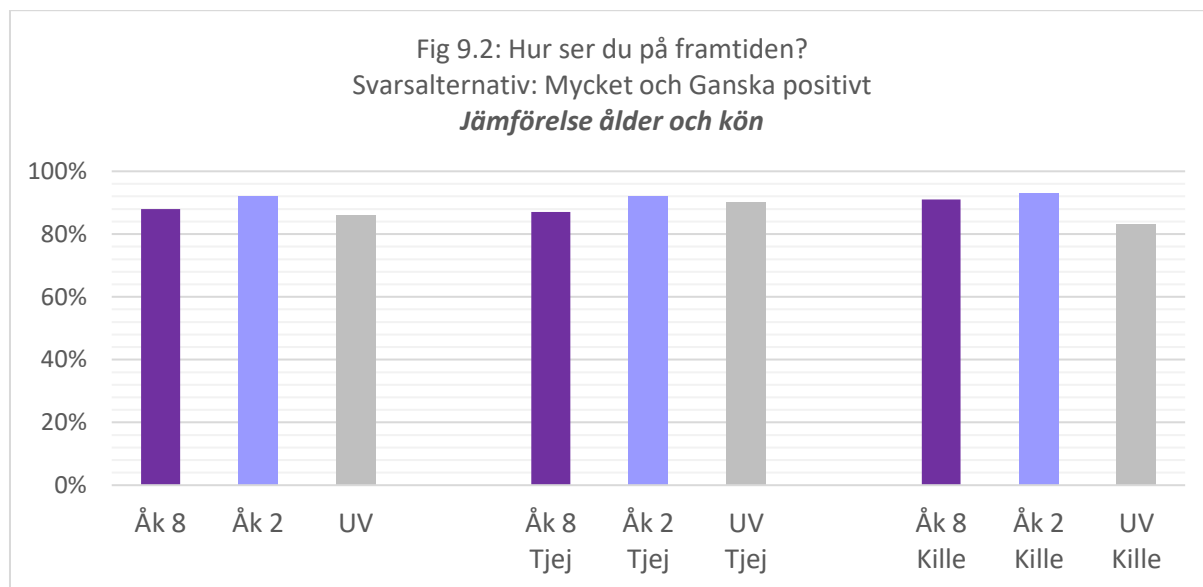
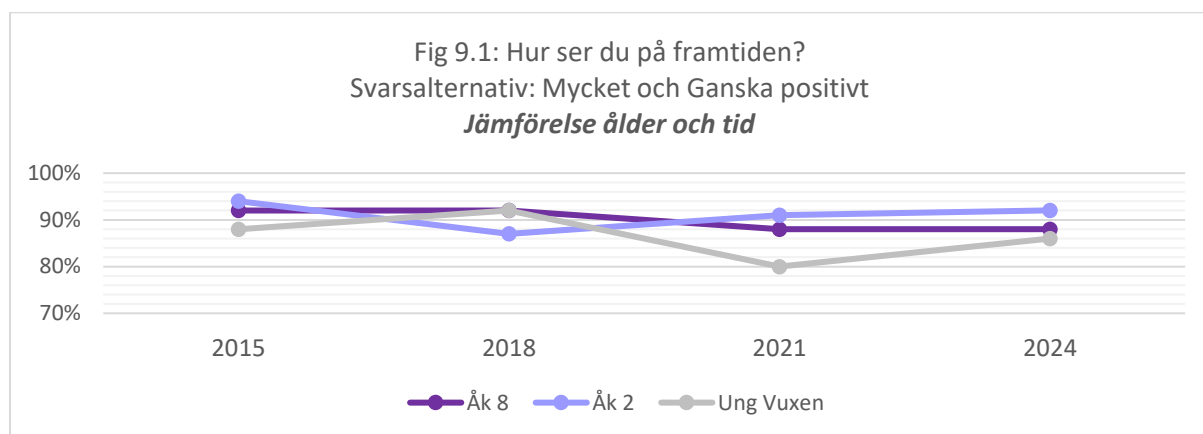
En sak som sticker ut ganska markant är när det gäller sommarjobb. Ifjol hade endast en tredjedel av de elever som går på anpassad gymnasieskola ett sommarjobb, samtidigt är det 40% av dem som säger att de skulle vilja ha ett sommarjobb och hade sökt men inte fått något. Det är även 60% av de som går anpassad gymnasieskola som skulle vilja ha ett extrajobb, men 0% har ett just nu. 32% av de som svarat att de har en funktionsnedsättning säger att de har ett extrajobb medan 41% av dem skulle vilja ha ett. Viljan att starta eget ligger på runt samma nivåer som i resterande svar i enkäten, runt 55%.

9. FRAMTIDEN

“Framtiden tillhör dem som tror på sina vackra drömmar” - Eleanor Roosevelt

Unga har förmågan att forma sin framtid redan idag om de har rätt förutsättningar och med rätt stöd ifrån samhället. I det här kapitlet får unga svara på frågor på om hur de ser på sin framtid och varför man tror man kommer att flytta från Örnsköldsviks kommun och vad som är bäst med att bo i Örnsköldsviks kommun. Framtidskapitlet avslutas med en fråga kring äktenskap och om man får gifta sig med vem man vill.

Majoriteten av de svarande i alla åldersgrupper ser generellt sett mycket eller ganska positivt på framtiden. I **fig. 9.1-9.2** visar hur de unga ser på framtiden, detta redovisas över tid och mellan ålder och kön.

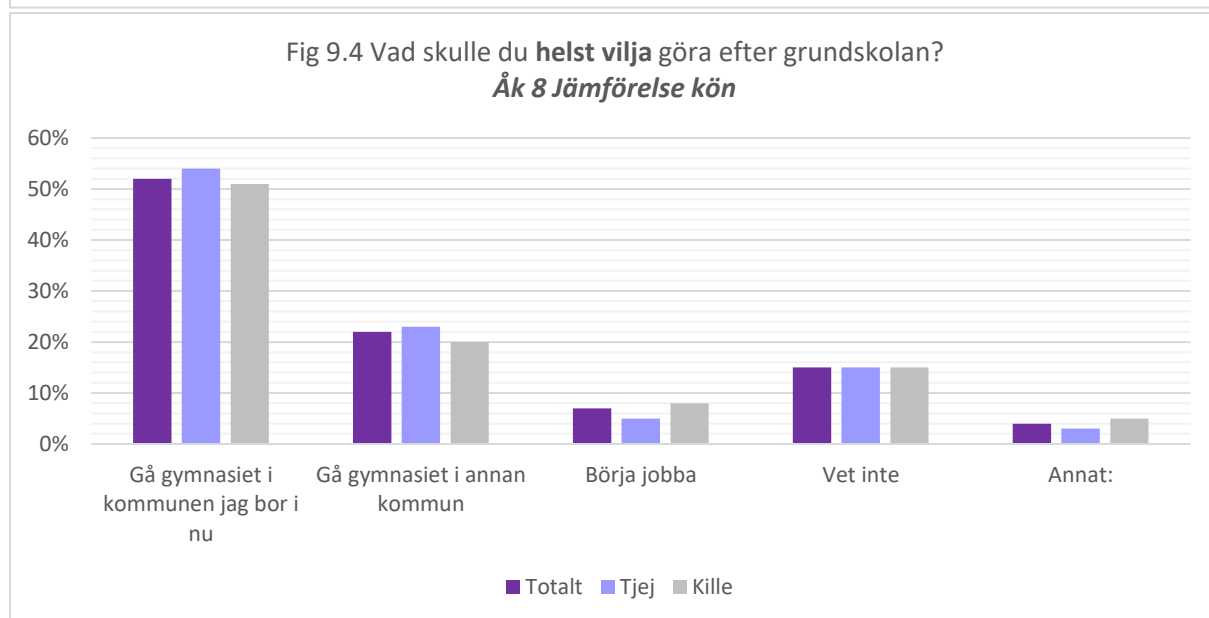
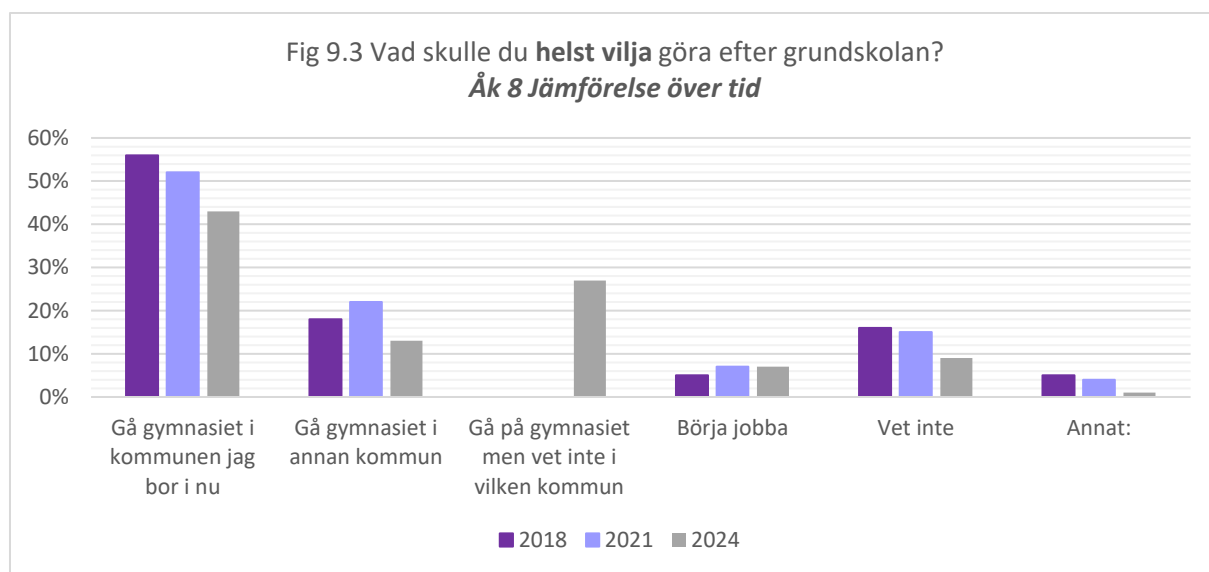

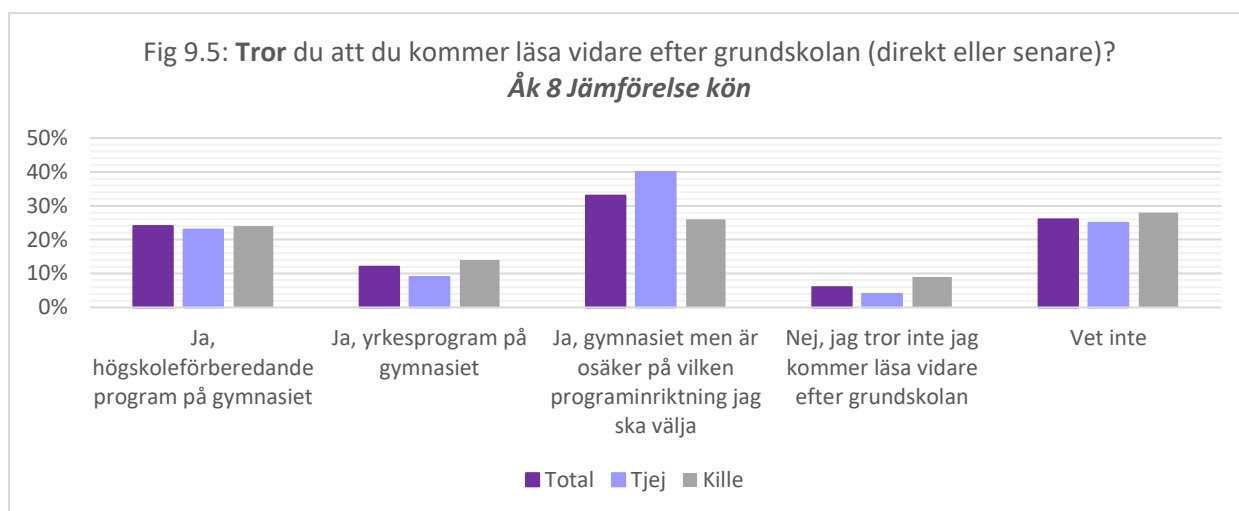
9.1 Vill och tror

I Lupp-enkäten ställs frågan till både årskurs åtta på grundskolan och två på gymnasiet vad man helst skulle vilja göra efter grundskolan/gymnasiet. Denna fråga följs av vad man tror att man kommer göra.

9.1.1 Vill och tror årskurs åtta grundskolan

Majoriteten av de i årskurs åtta tror de kommer läsa vidare på en gymnasial utbildning efter högstadiet och där sker ingen större förändring över tid, **fig. 9.3-9.4**. Tjejer visar en större osäkerhet på vilken programinriktning de vill välja än killar, **fig. 9.5**.

9.1.2 Vill och tror årskurs två gymnasiet

I fig. 9.6-9.13 ställs frågan vad man helst vill och tror man kommer göra efter gymnasiet.

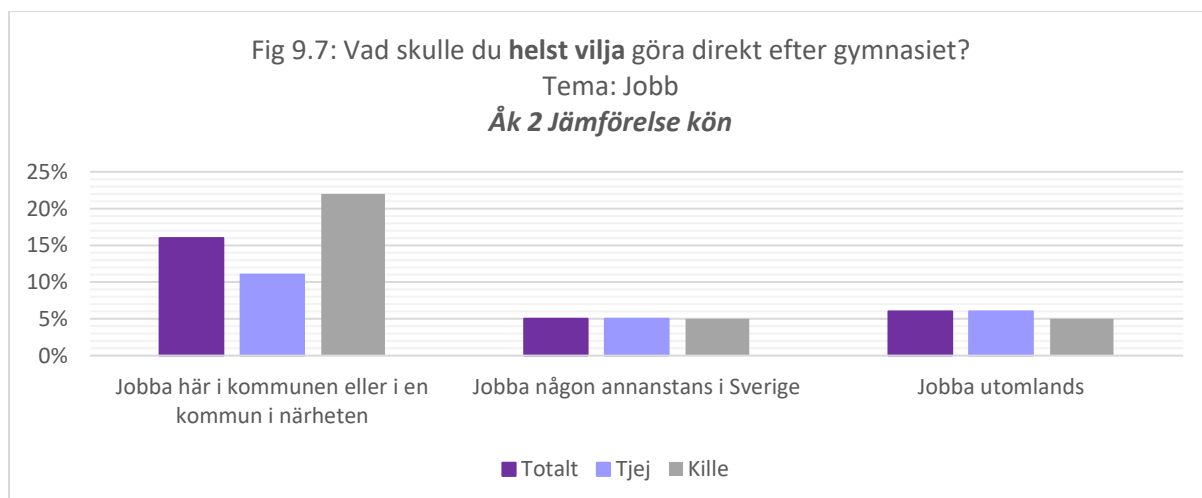
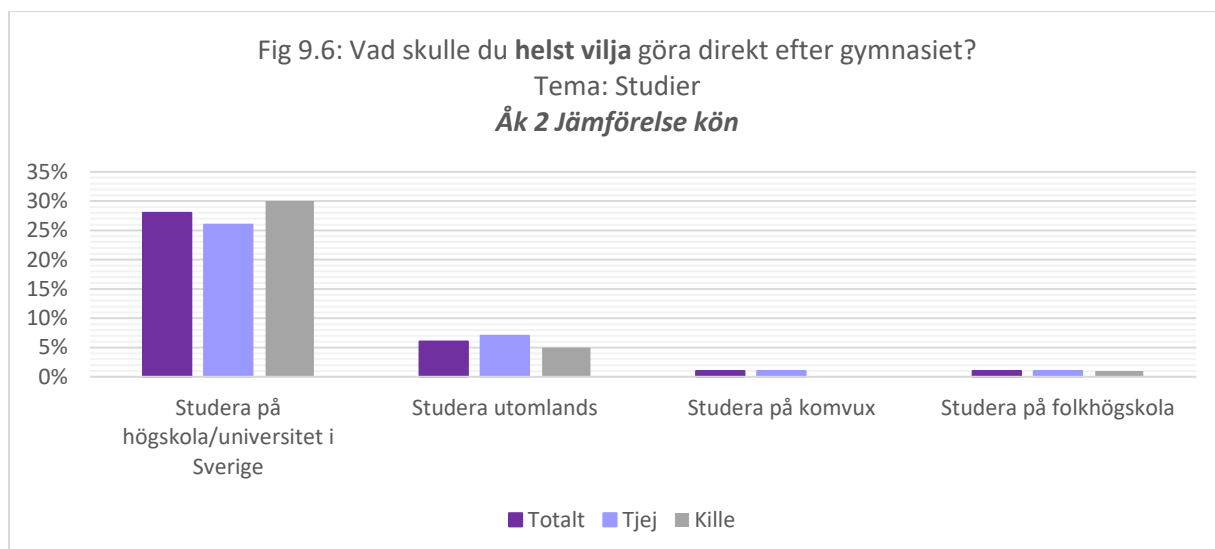

Fig 9.8: Vad skulle du **helst vilja** göra direkt efter gymnasiet?

Tema: Annat

Åk 2 Jämförelse kön

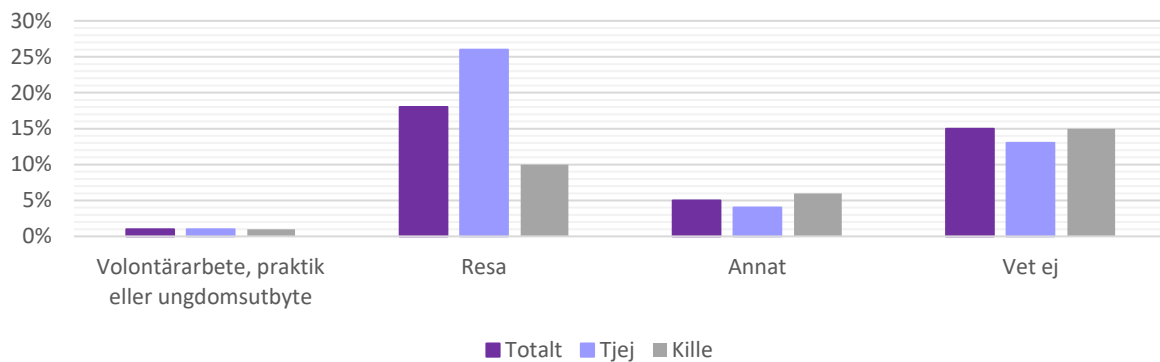

Fig 9.9: Vad skulle du **helst vilja** göra direkt efter gymnasiet?

Åk 2 Jämförelse över tid

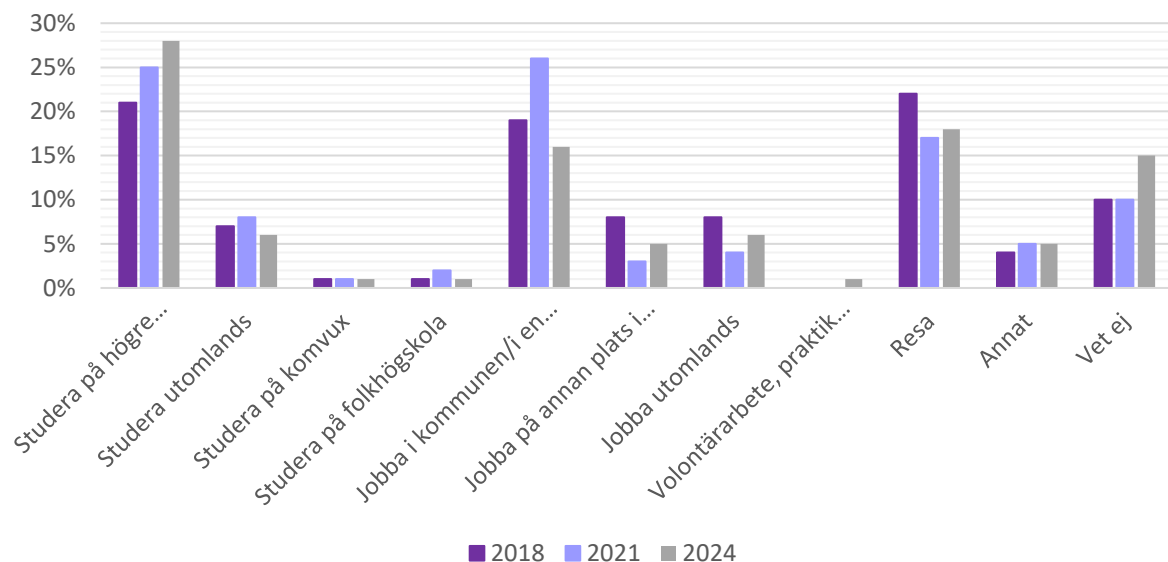

Fig 9.10: Vad **tror** du att du kommer att göra direkt efter gymnasiet?

Tema: Studier

Åk 2 Jämförelse kön

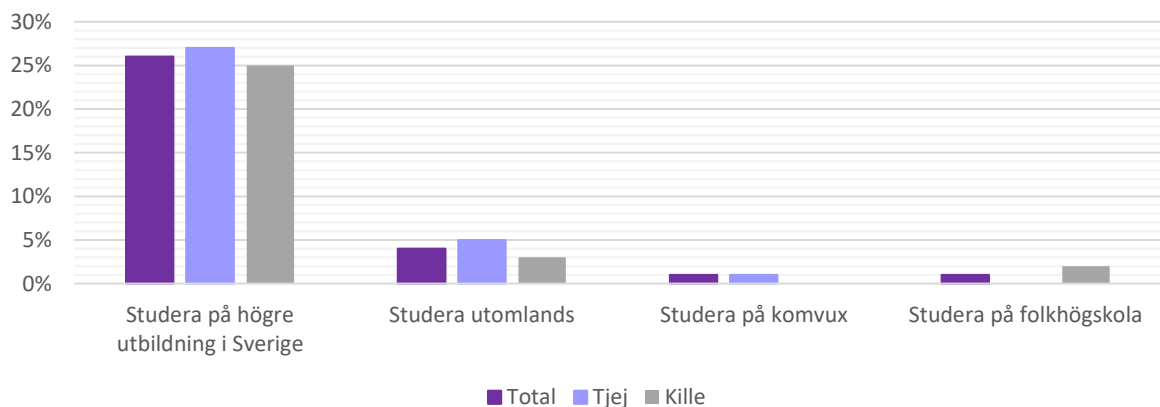

Fig 9.11: Vad **tror** du att du kommer att göra direkt efter gymnasiet?

Tema: Jobb

Åk 2 Jämförelse kön

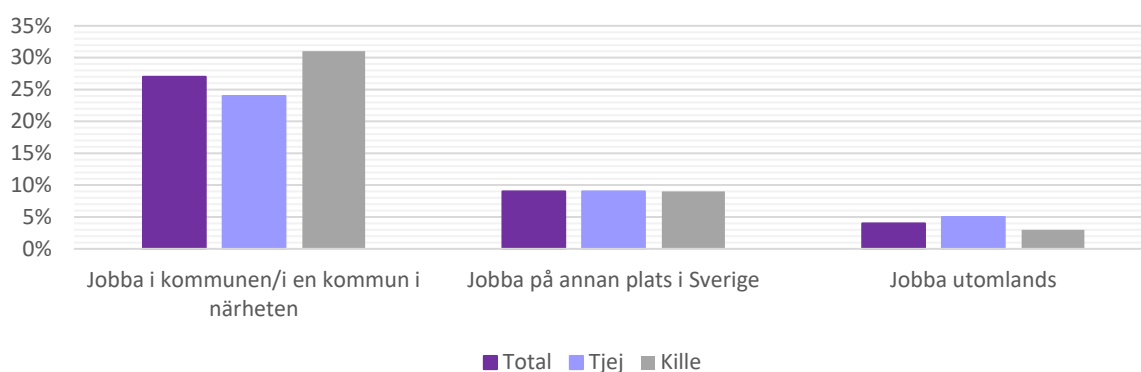

Fig 9.12: Vad **tror** du att du kommer att göra direkt efter gymnasiet?

Tema: Annat

Åk 2 Jämförelse kön

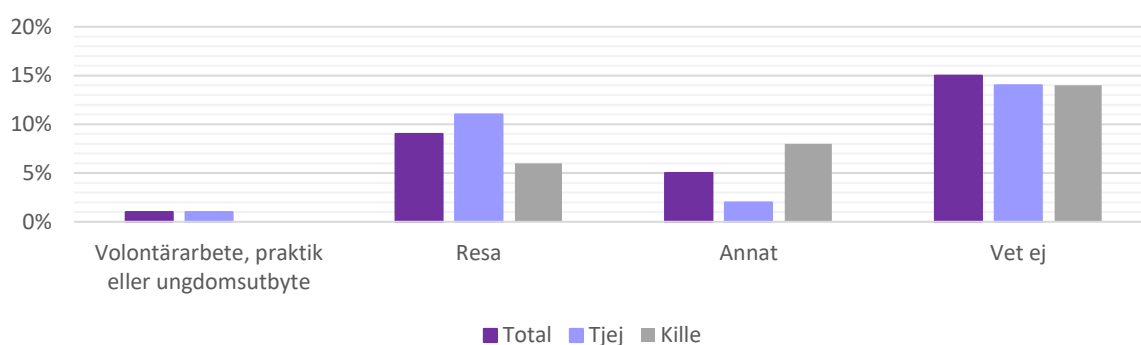
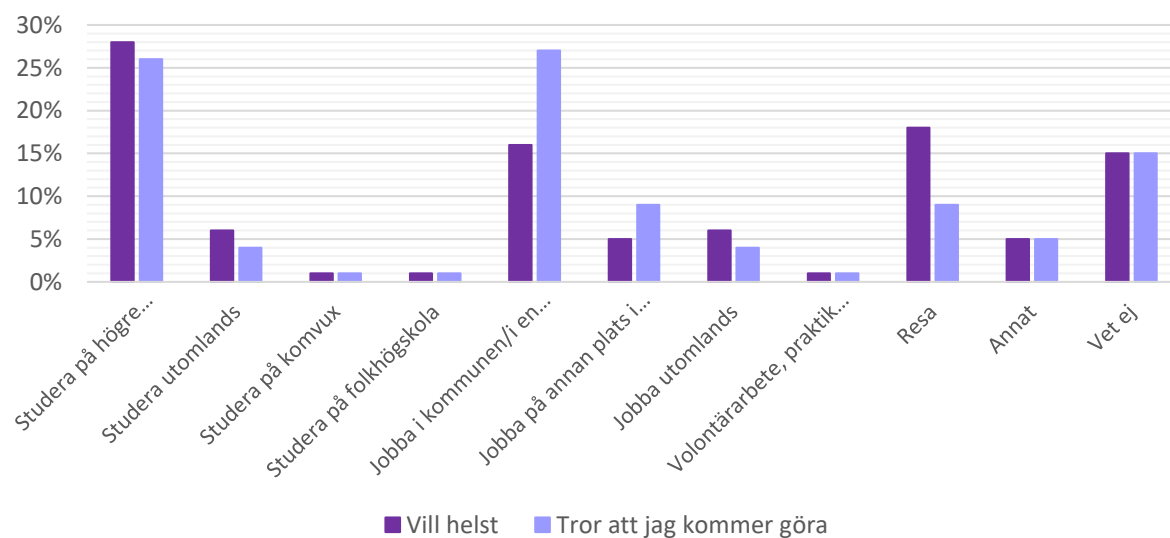

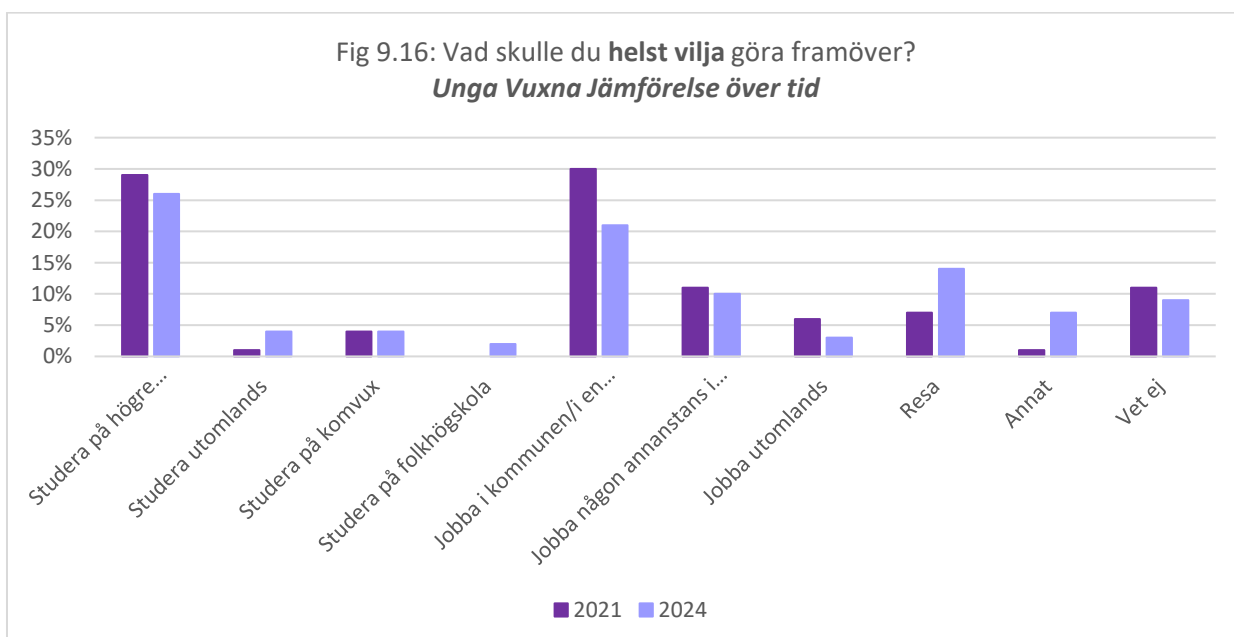
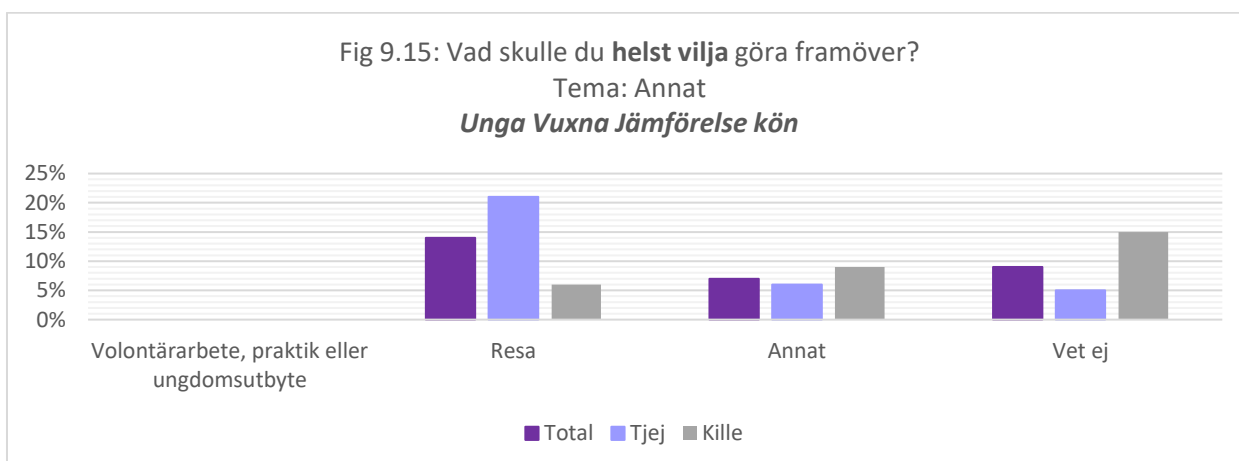
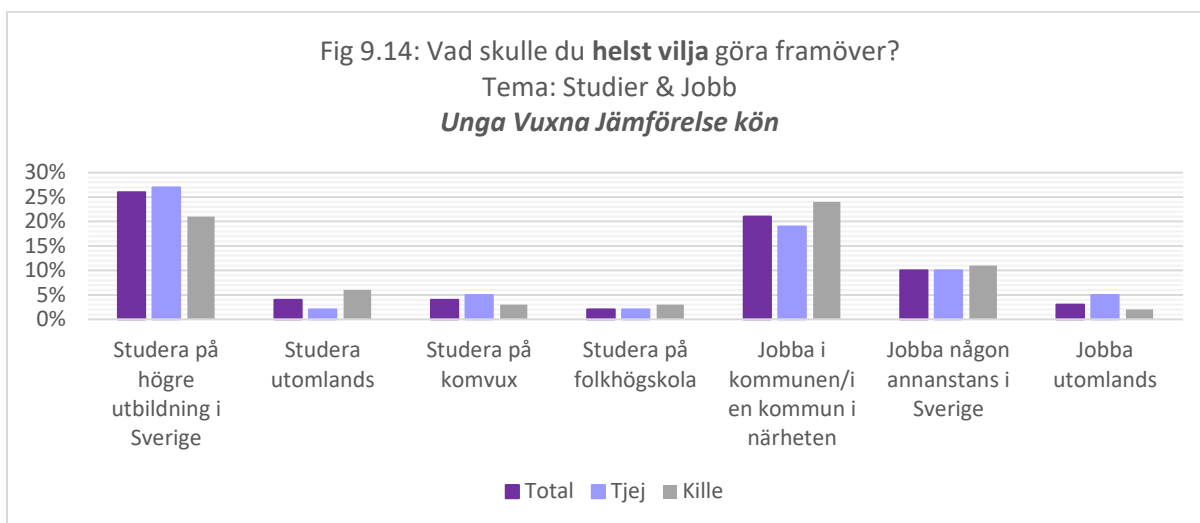
Fig 9.13: Jämförelse på vad man **helst vill** göra och vad man **tror** man kommer göra efter gymnasiet

Åk 2

9.1.3 Vill göra, Unga Vuxna

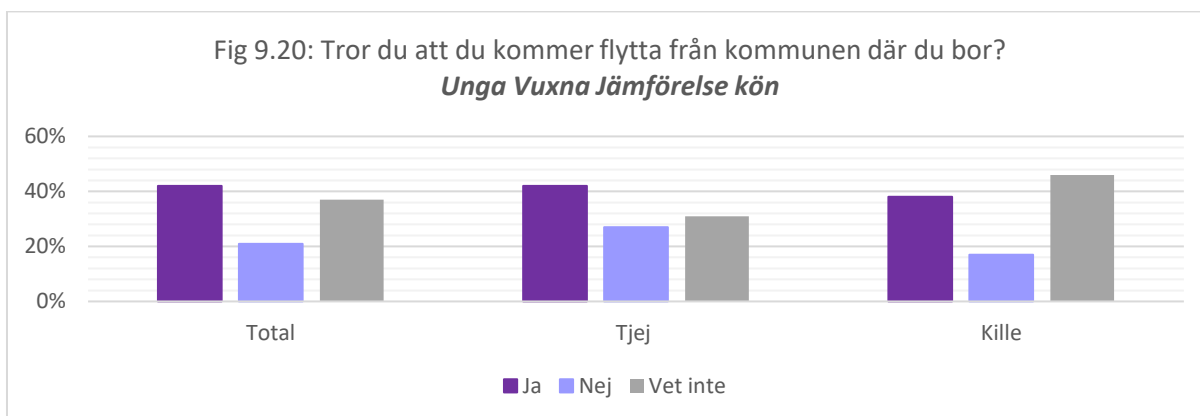
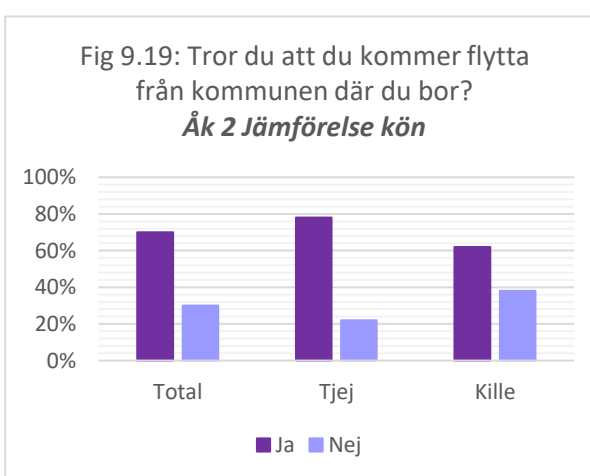
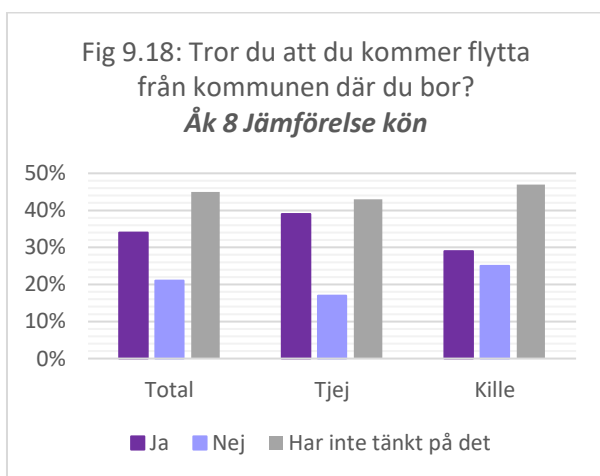
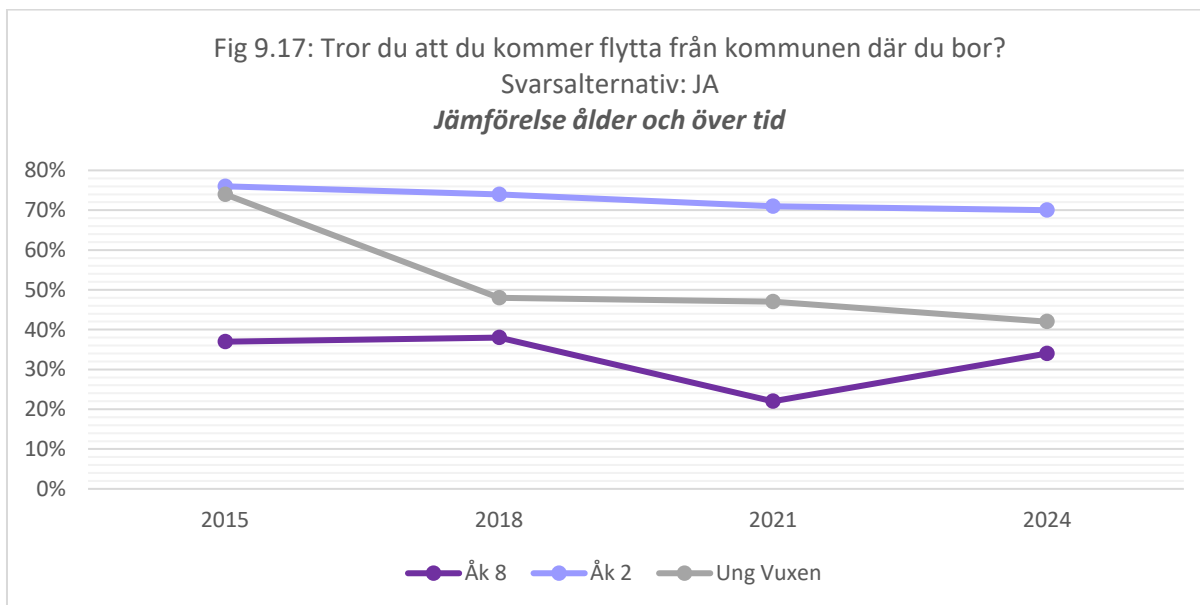
I gruppen unga vuxna ställs enbart frågan om vad man helst skulle vilja göra framöver. Här finns det skillnader mellan tjejer och killar samt att det skett en viss förändring över tid, **fig. 9.14-9.16**.

9.2 Bo eller inte bo i Örnsköldsviks kommun

På frågan om man tror att man kommer flytta från kommunen där man bor visar **fig. 9.17** att över tid är det färre som tror detta i grupperna årskurs två på gymnasiet och unga vuxna.

Tjejer i alla åldersgrupper kan i högre utsträckning tänka sig att flytta från kommunen än killar.

9.2.1 Av vilken anledning tror du att du kommer flytta?

Följande tabeller visar vad de unga tror är anledningen till att de kommer flytta från kommunen.

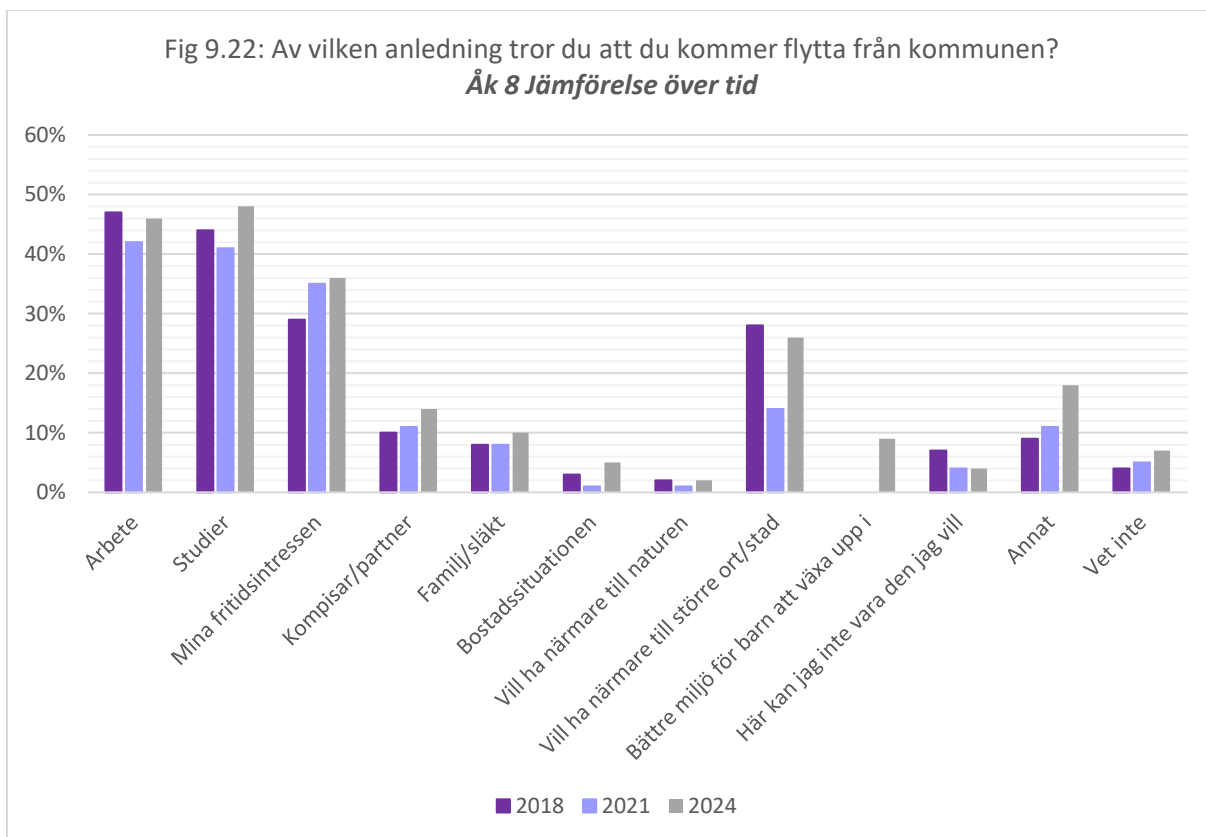
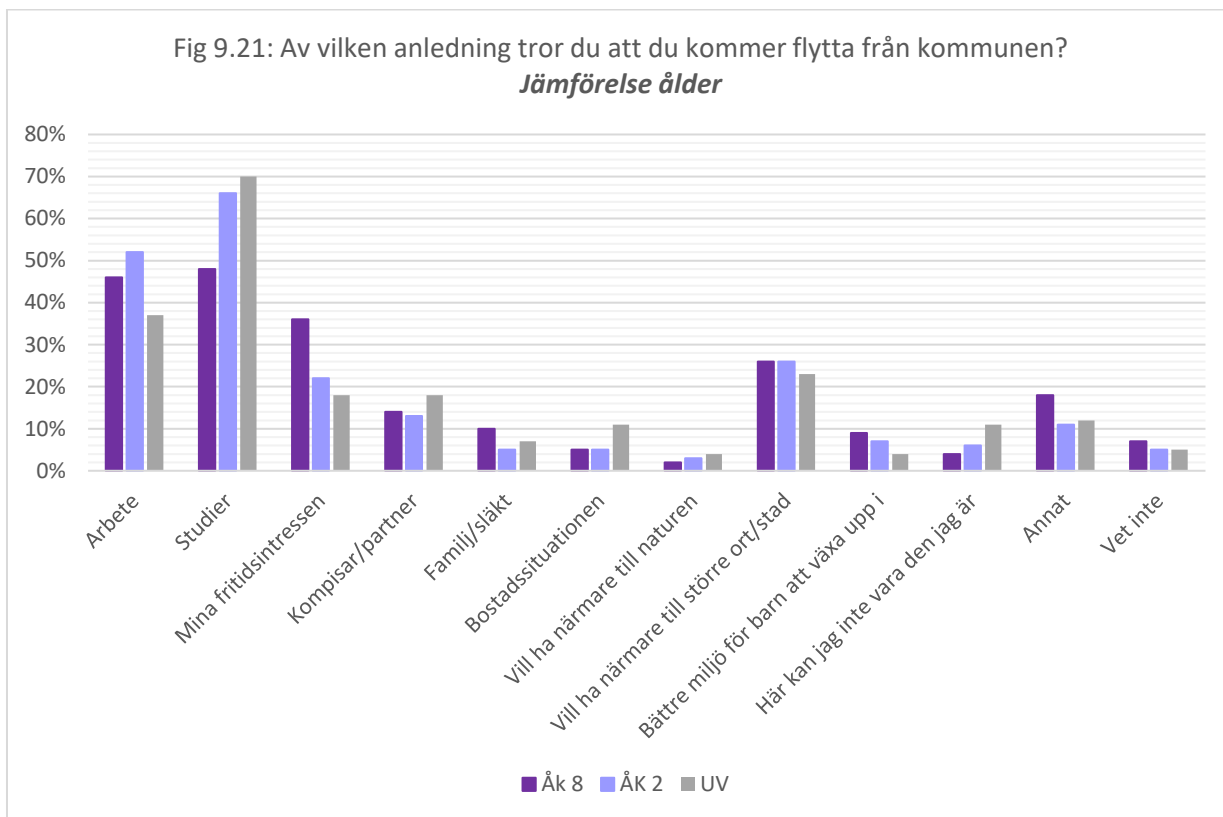

Fig 9.23 Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?
Åk 2 Jämförelse över tid

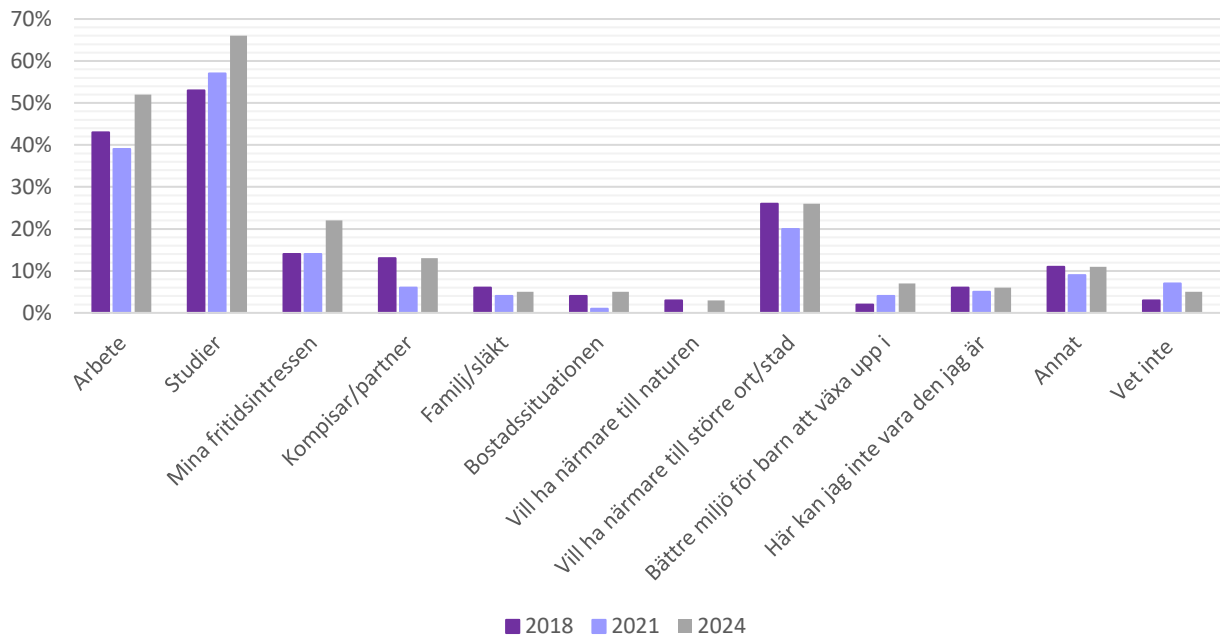

Fig 9.24: Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?
Åk 8 Jämförelse kön

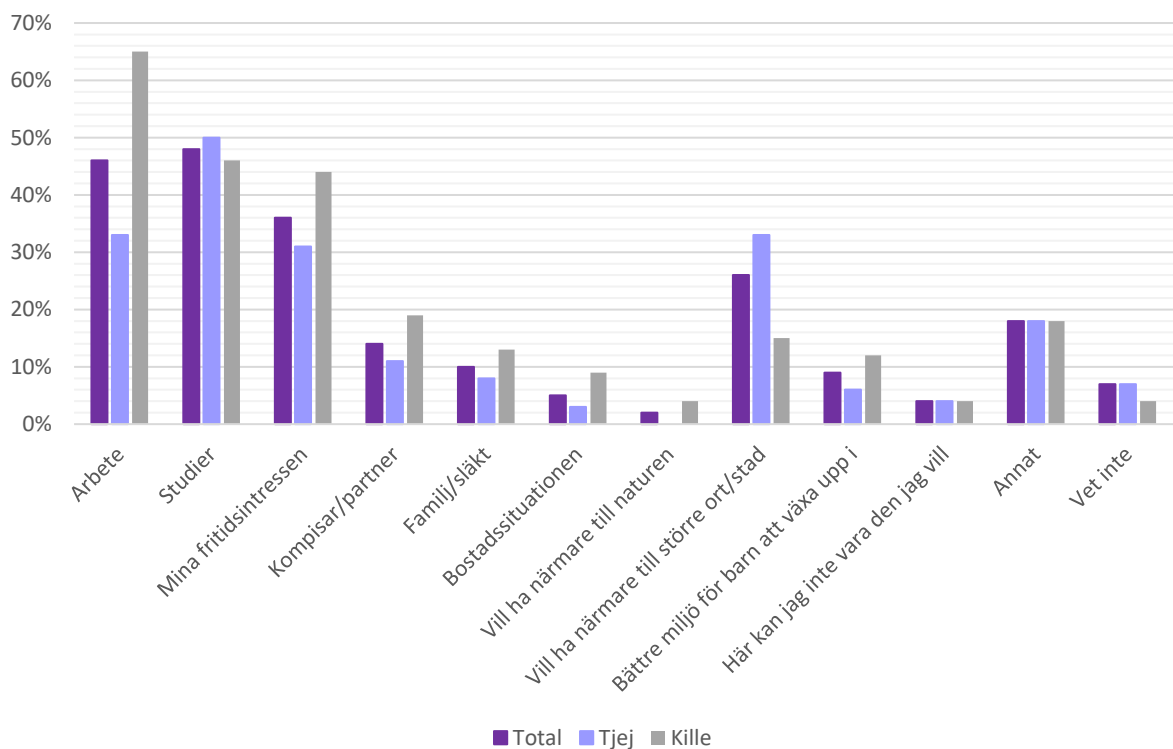

Fig 9.25 Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?
Åk 2 Jämförelse kön

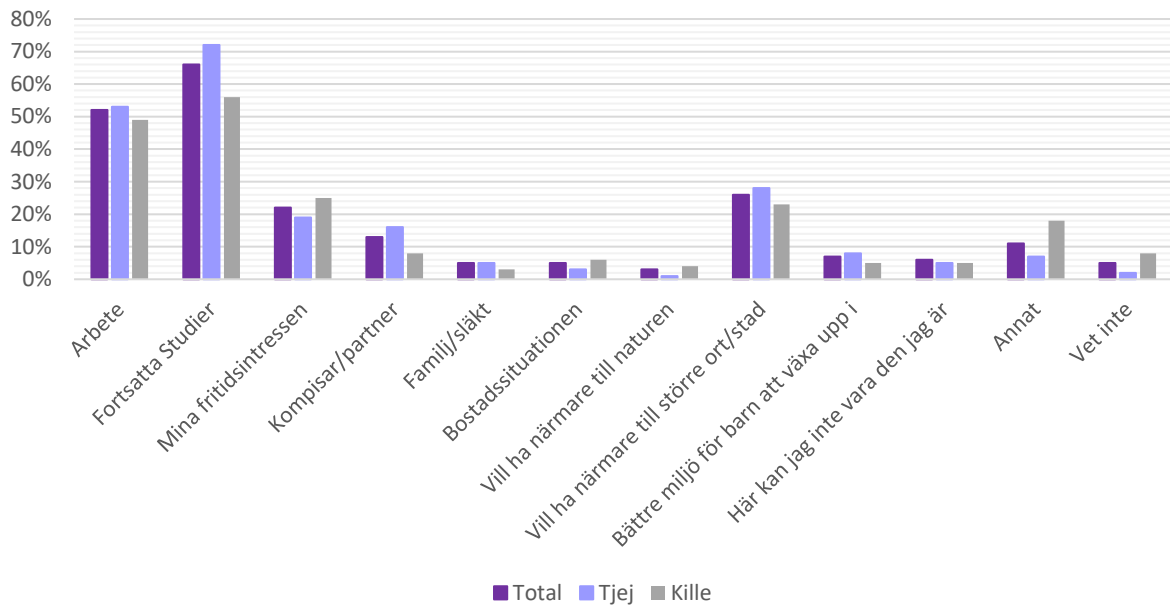
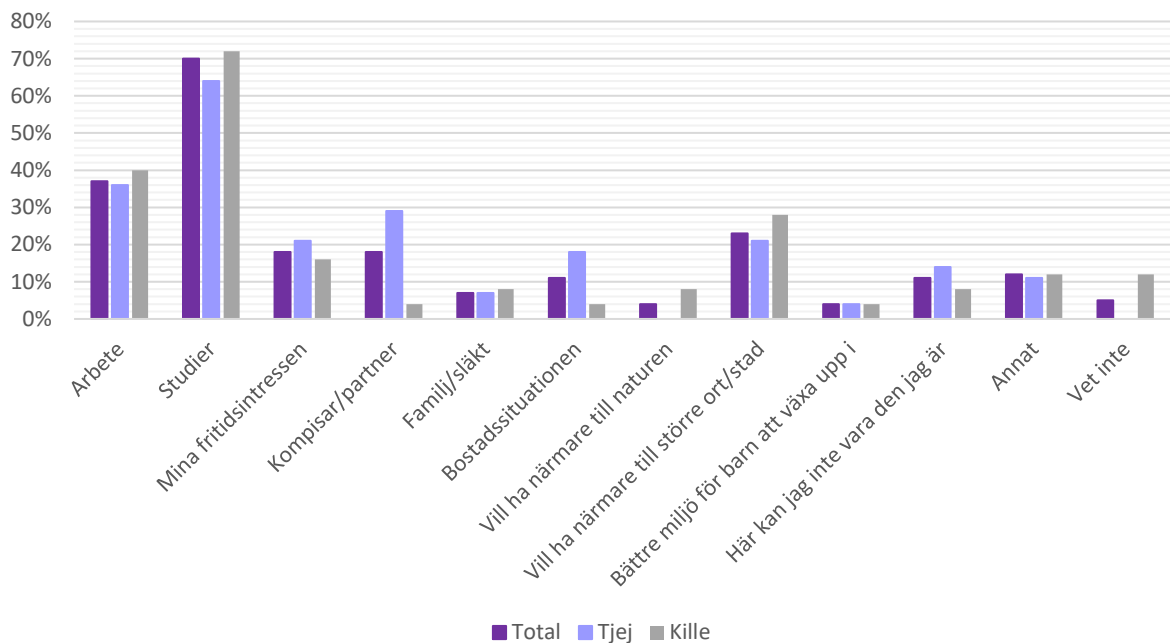

Fig 9.26 Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?
Unga Vuxna Jämförelse kön

9.3 Växa, leva och bo i Örnsköldsviks kommun

För första gången hade vi med en fråga om hur de svarande tycker att det är att växa upp och leva i Örnsköldsviks kommun. Majoriteten tycker att det är bra att växa upp i kommunen och killarna är mest positiva, **fig. 9.27**.

När det handlar om vad det bästa med att bo i Örnsköldsviks kommun är så skiljer det sig åt mellan tjejer och killar samt mellan ålder, **fig. 9.28-9.34**.

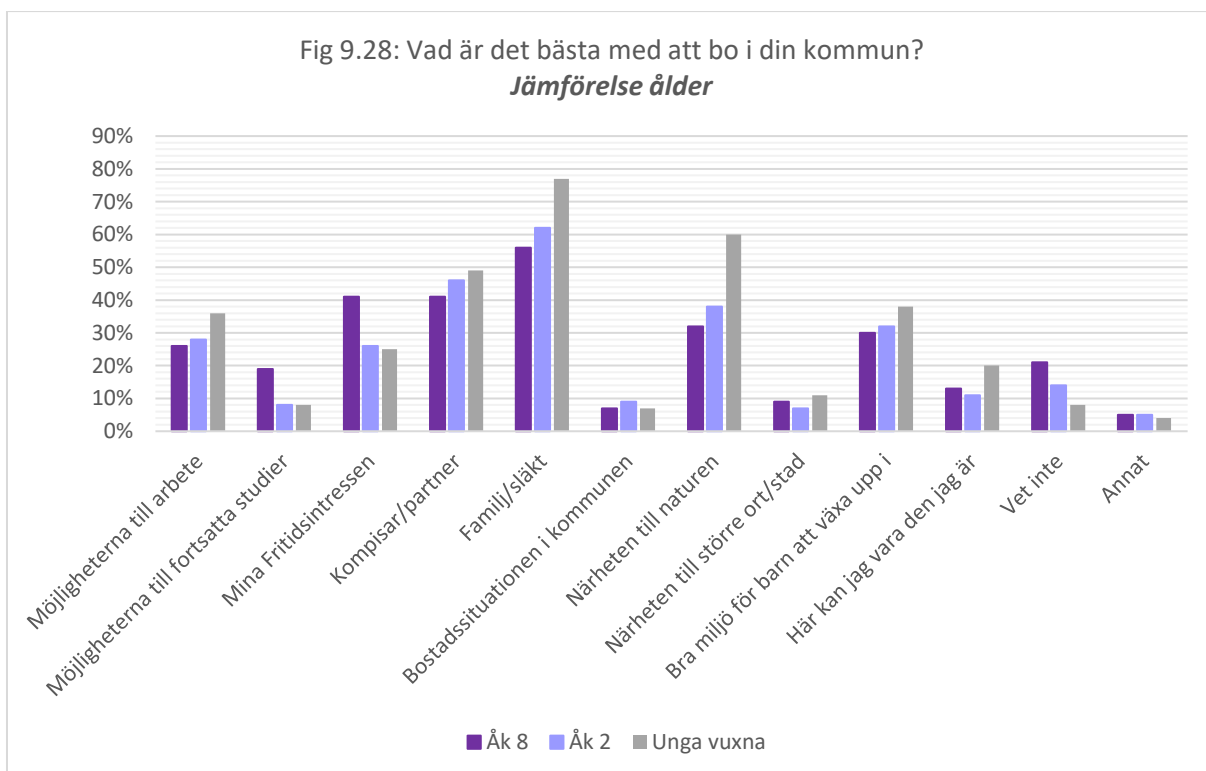
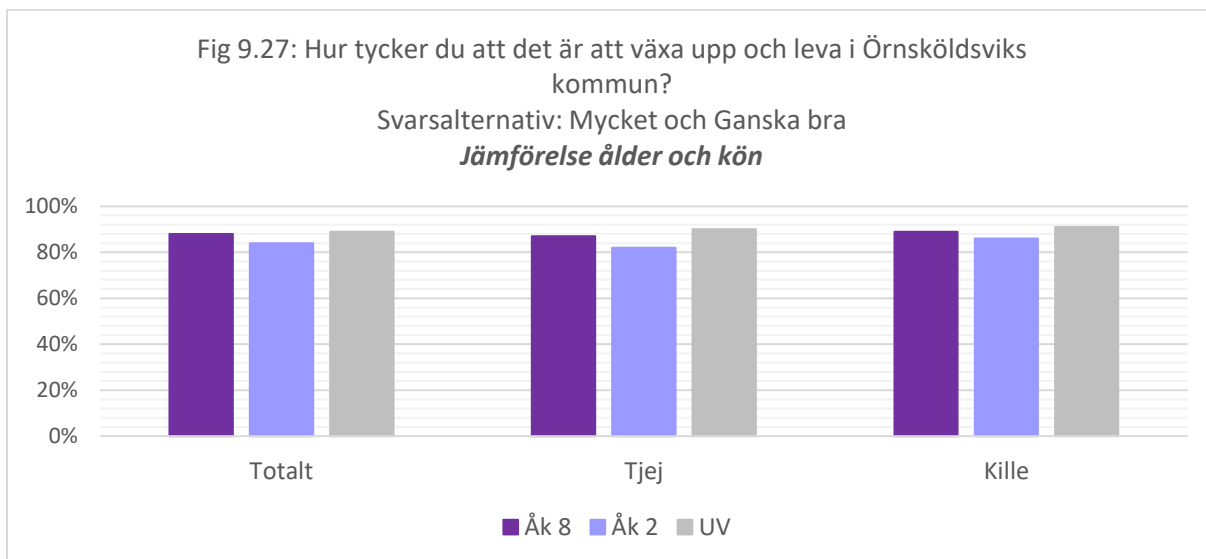

Fig 9.29: Vad är det bästa med att bo i din kommun?
Åk 8 Jämförelse kön

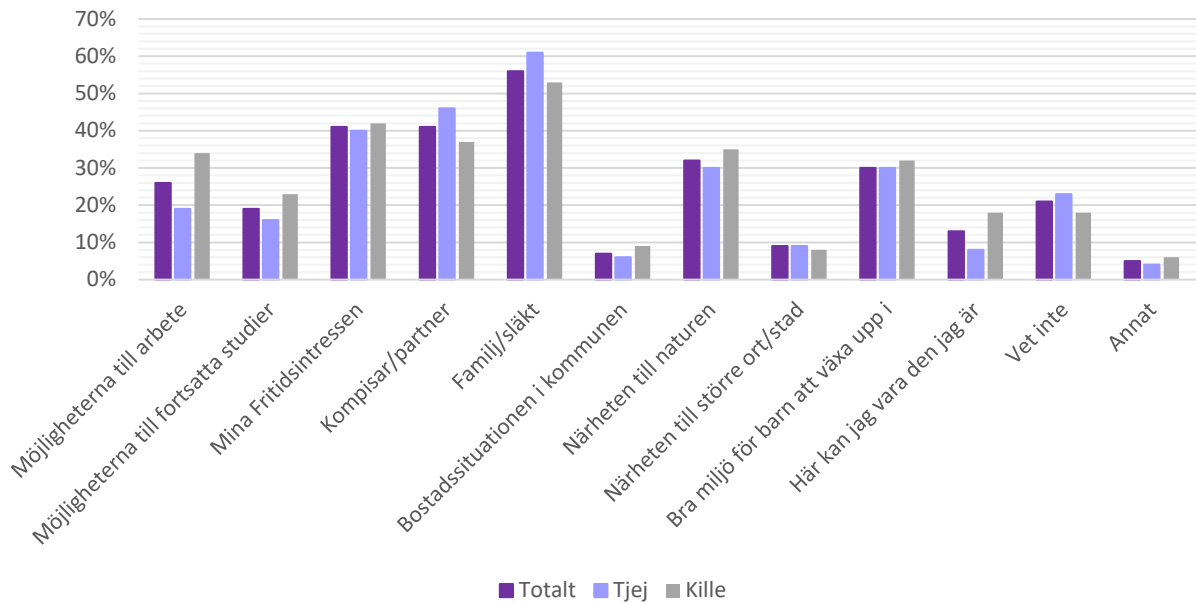

Fig 9.30: Vad är det bästa med att bo i din kommun?
Åk 8 Jämförelse över tid

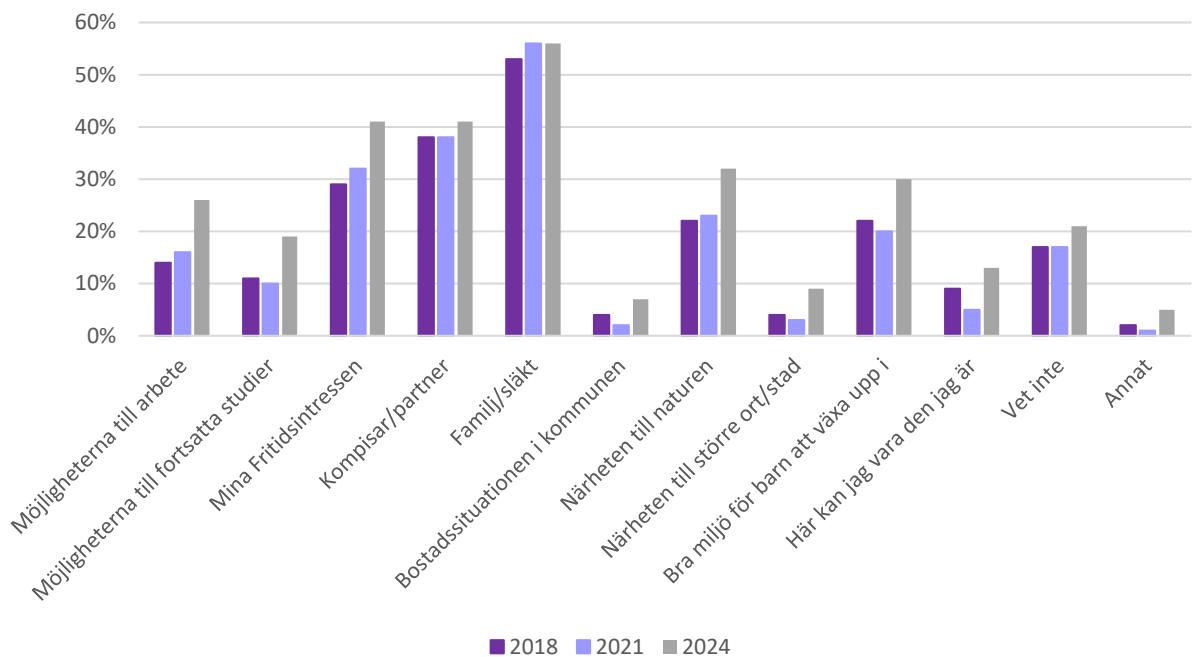

Fig 9.31: Vad är det bästa med att bo i din kommun?

Åk 2 Jämförelse kön

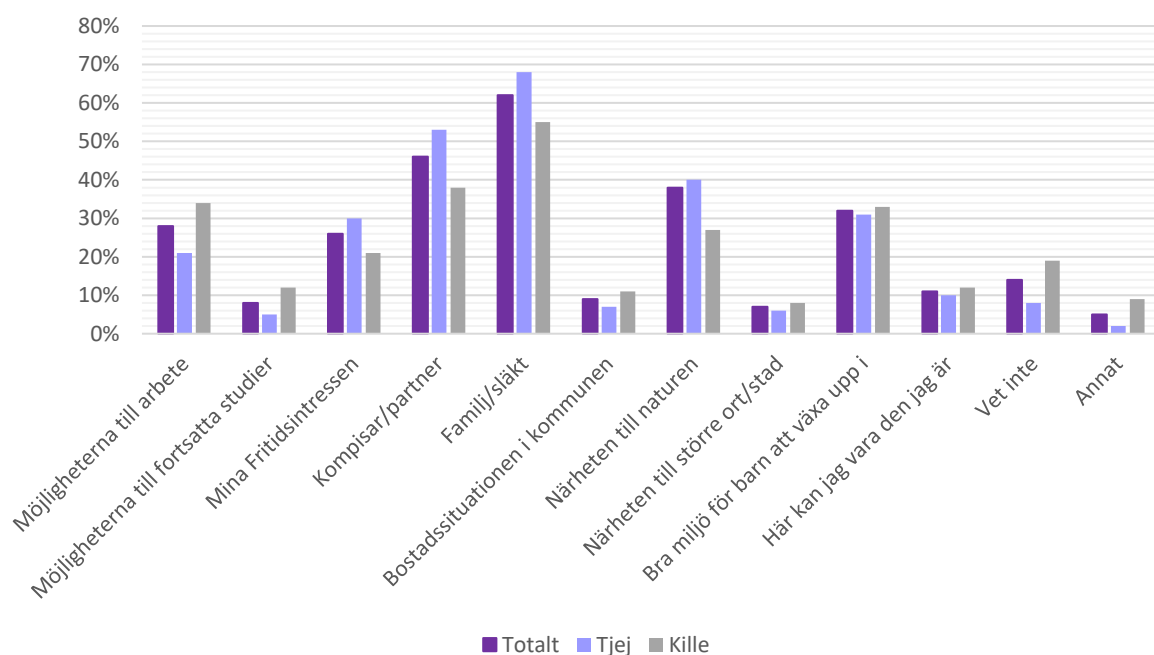
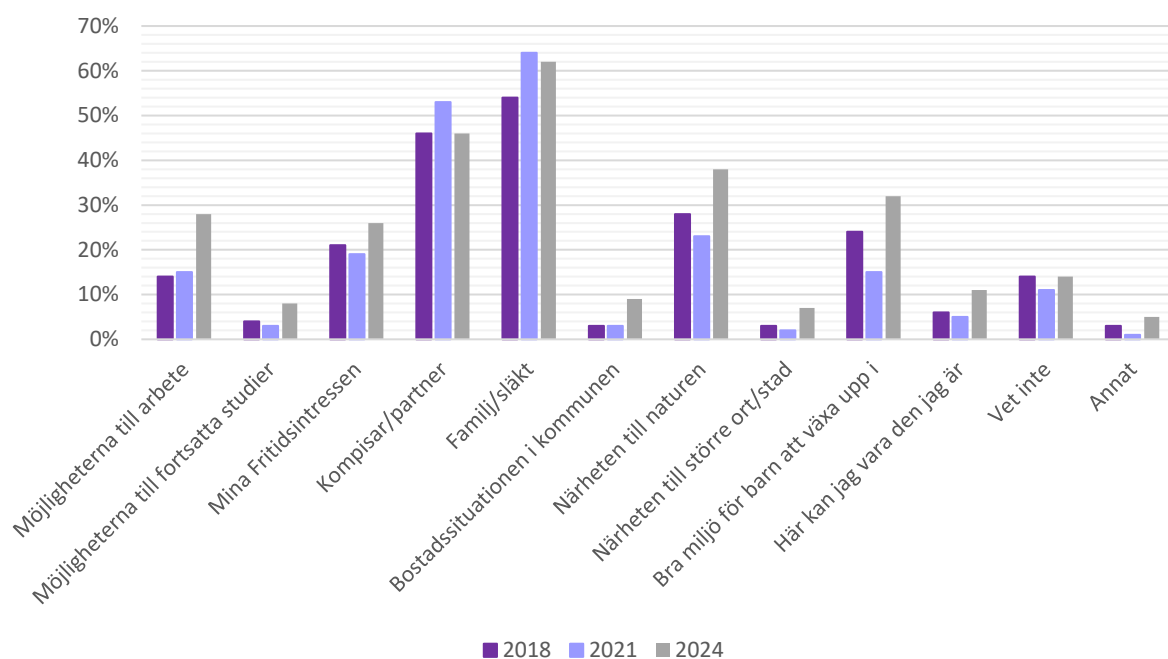
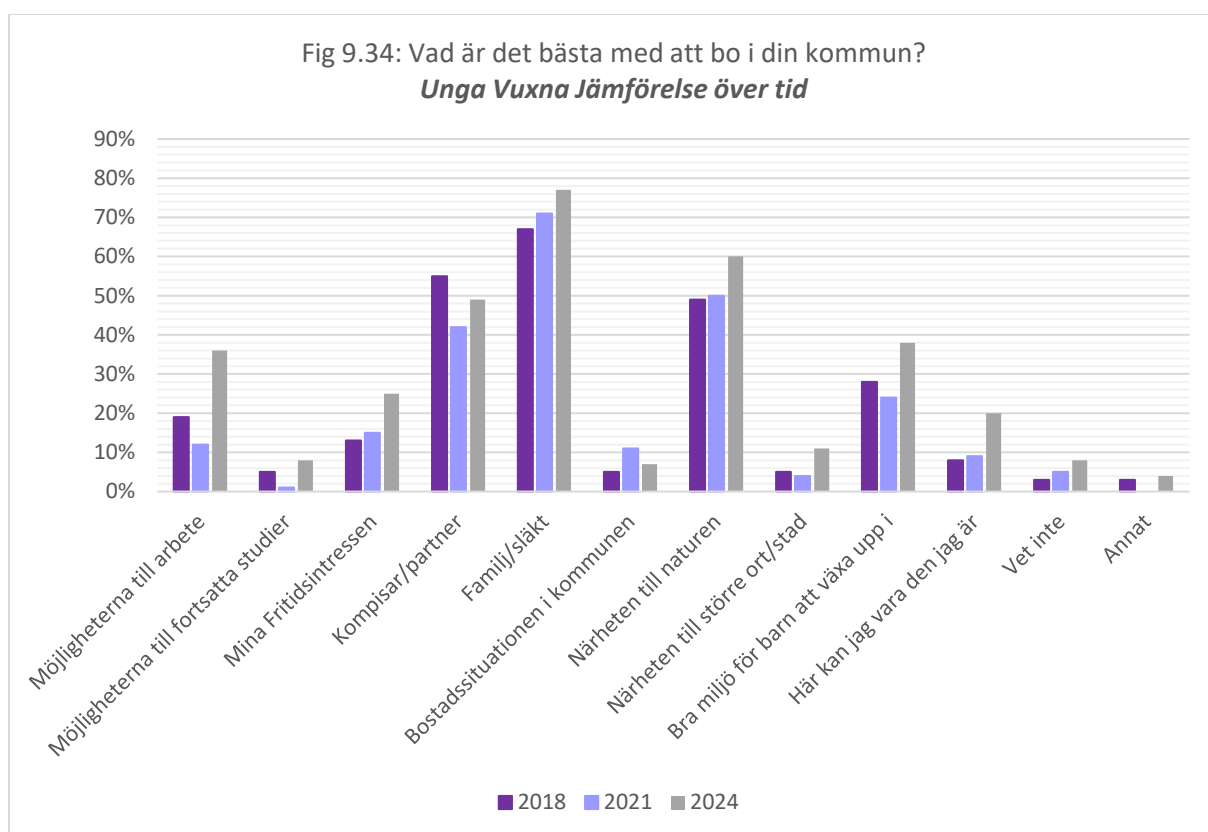
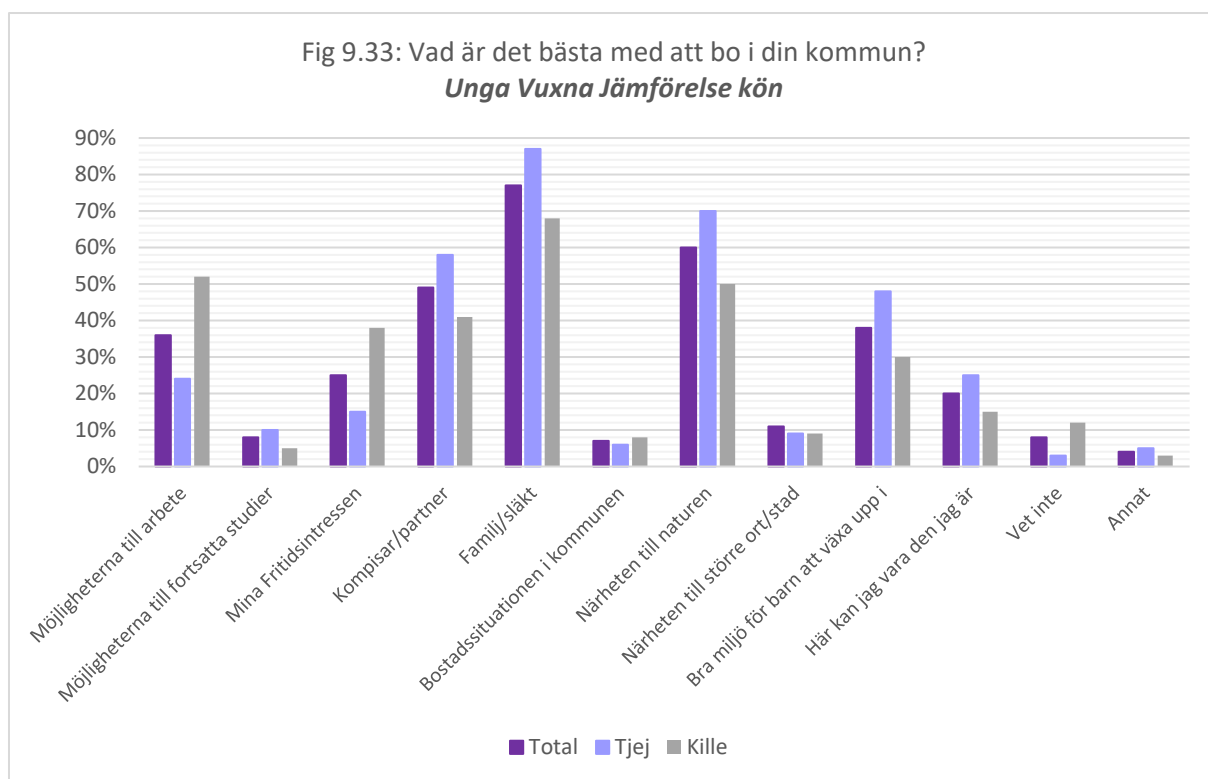

Fig 9.32: Vad är det bästa med att bo i din kommun?

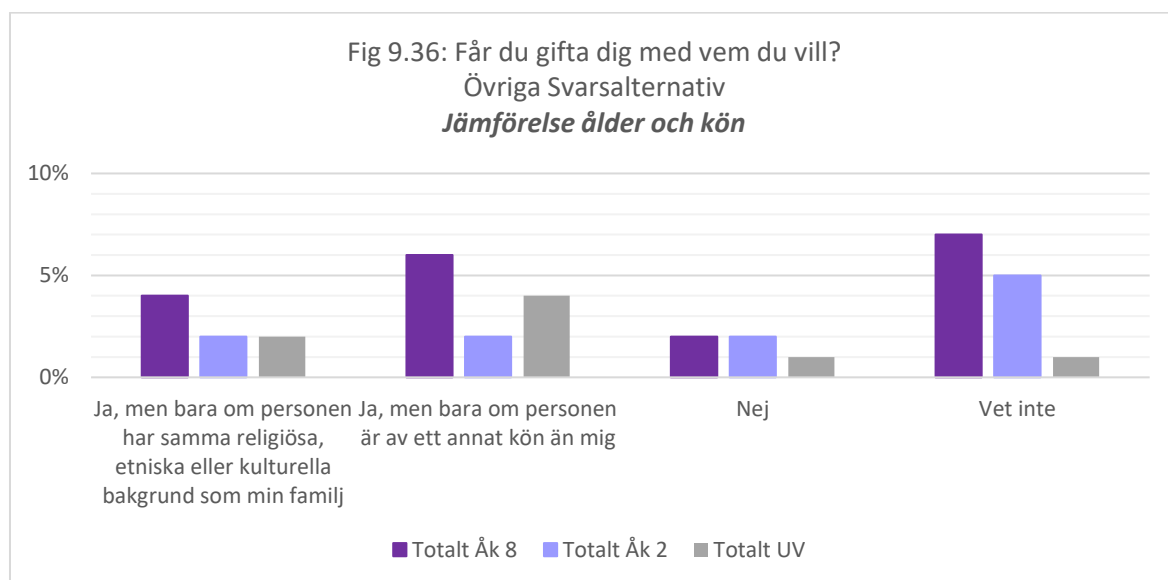
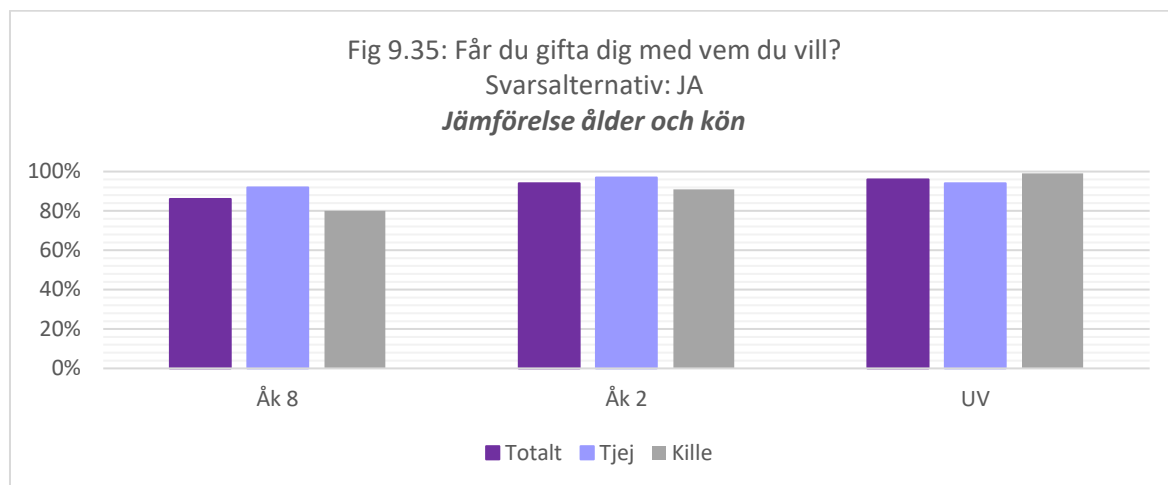
Åk 2 Jämförelse över tid

9.4 Äktenskap

Studier som Myndigheten för ungdoms och civilsamhällets gjort visar att många unga inte får gifta sig men vem de vill så kom denna fråga till i Lupp-enkäten. **Fig. 9.35-9.36** visar alla gruppers svar på frågan om man får gifta sig men vem man vill.

9.5 FRAMTID - Unga med funktionsnedsättning och/eller går på Anpassad

Efter gymnasiet vill de flesta som går anpassad gymnasieskola likt de som svarat att de har en funktionsnedsättning antingen studera vidare, jobba i eller utanför kommunen eller resa. Samtidigt är det en relativ stor andel som ännu inte vet vad de vill göra. Detta återspeglas även i resten av enkäten.

Det framgår att färre elever på anpassad gymnasieskola vill flytta från Örnsköldsviks kommun. Däremot är det en högre andel av dem som vill studera vidare. När det gäller vad som uppskattas med att bo i Örnsköldsvik svarar majoriteten att närheten till familj och släkt är viktigast, följt av möjligheten till arbete. För de med funktionsnedsättning betonas också betydelse av nära relationer, vänner och natur. Dessa svar liknar i stor utsträckning de från elever i årskurs åtta och årskurs två.

TACK!

Jag vill rikta ett stort tack till alla er unga som tagit er tid att svara på enkäten, utan er skulle detta datamaterial inte vara möjligt att få ta del av. Till er fritidskonsulenter och personal inom skolan som hjälp till att marknadsföra Lupp och spridit information vill jag också skicka ett tack, utan er hade detta inte varit möjligt.

Sist vill jag rikta ett extra varmt tack till alla ungdomar som deltar i någon av kommunens Advisory Board grupper för att ni diskuterat enkäten innan och nu kommer hjälpa till att analysera de nya svaren 😊

/Camilla

Örnsköldsviks kommun
Kommunledningsförvaltningen
Enheten för strategisk hållbar utveckling
Camilla Larsson, Hållbarhetsstrateg
Telefon: 0660 88645
E-post: camilla.larsson@ornskoldsvik.se

Layout & Text producerat av:
Camilla Larsson
Hugo Gustafsson
Mirjana Kapcevic

**ÖRNSKÖLDSEVIKS
KOMMUN**

